

R A P O R T U L F R E E X



LIBERTATEA PRESEI ÎN ROMÂNIA 2014 - 2015

Integritate Diversitate Responsabilitate Profesionalism Integritate Transparență Democrație par
ticipativă Transparență Democrație participativă Integritate Democrație participativă Responsabilitate
Spirit critic Integritate Responsabilitate Transparență Profesionalism Integritate Transparență
Profesionalism Diversitate Transparență Transparență Spirit critic Profesionalism Diversitate
Responsabilitate Diversitate Profesionalism Integritate Profesionalism Democrație par
ticipativă Integritate Profesionalism Democrație participativă Integritate Transparență
Diversitate Democrație participativă Integritate Diversitate Spirit critic Integritate
Democrație participativă Integritate Democrație participativă Profesionalism



ActiveWatch

Membră a Rețelelor Internaționale
Reporteri fără Frontiere
și IFEX

ActiveWatch este o organizație de drepturile omului care militează pentru comunicare liberă în interes public. Acest raport a fost redactat în cadrul programului FreeEx al

ActiveWatch. **Programul FreeEx** își propune să contribuie la protejarea și promovarea dreptului la libera exprimare și a libertății presei. Programul a început în 1999.

ActiveWatch publică rapoarte anuale referitoare la situația libertății presei în România.

Programul FreeEx al ActiveWatch beneficiază de o finanțare în valoare de 74 702 euro prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România (www.fondong.fdsc.ro) și de 8 400 de dolari din partea IFEX pentru proiectul „Harta Interactivă a Libertății de Exprimare” (implementat în perioada mai 2014 - iunie 2015).

Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene accesați www.eeagrants.org.

Pentru mai multe informații despre rețeaua IFEX accesați www.ifex.org.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009-2014 sau a IFEX.

Autori:

Liana Ganea, Maria Popa, Răzvan Martin, Adrian Szelmenczi,

Au contribuit la prezentul raport:

Paul Chioveanu, Ovidiu Vanghele, Dan Bărbulescu

Mulțumim pentru asistența acordată programului FreeEx pe parcursul întregului an:

Mircea Toma, Dan Mihai, Ștefan Cîndea, Diana Hatneanu, Nicoleta Popescu,
Bogdan Manolea

Voluntari FreeEx:

Alina Maria Calfa, Fabiana Dragomir, Marilena Veronica Ene, Victor Enescu, Alex Gheorghe, Edmond Niculușcă, Simone Papa, Mihaela Pop, Alin George Popa, Andu Vlad Rizea, George Stanciu, Adelina Toader

Mulțumiri:

Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație,
Asociația Română pentru Tehnologie și Internet, APADOR-CH

Tehnoredactare și design:

Dan IchimescuAlexandra Cîndea

CC BY 3.0

ActiveWatch

Membră a Rețelelor Internaționale Reporteri fără Frontiere și IFEX

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București; CP 2 OP 67

021 313 40 47 021 637 37 67

office@activewatch.ro

www.activewatch.ro blog.activewatch.ro www.facebook.com/ActiveWatch

Dacă vrei să susții munca noastră pentru a promova o presă liberă și responsabilă, fă o donație pe site-ul ActiveWatch sau în Cont IBAN RO 83 BTRL 0450 1205 A793 02XX, Banca Transilvania Sucursala Știrbei Vodă, C.I.F. 18912239

Metodologie	8
Contextul general	9
Etica în mass-media. Abandonarea misiunii presei	14
MECANISME CORUPT DE FINANȚARE A PRESEI.....	14
Baronii Constanței acuzați că folosesc presa pentru corupție.....	15
Primarul Marian Vanghelie, agent de contracte de publicitate pentru OTV și B1 TV.....	15
Postaci de partid plătiți din șpagă.....	16
Dan Voiculescu și Intact Media – un nou dosar penal pentru șantaj.....	17
Presa finanțează un consilier prezidențial	17
Conflicte între premier și managerii unor instituții media cu datorii la stat	18
Cotidianul Gazeta Sporturilor refuză un parteneriat cu Ministerul Sporturilor	18
PROPAGANDA POLITICĂ	19
Instrumentalizarea politică a protestelor de către televiziunile de partid	19
Antena 3 întoarce armele împotriva liderului PC	20
Crin Antonescu se teme de „linșajul Antena 3”	20
Televiziunile de știri – trambulinele unor candidați	21
Moderatoarea unei emisiuni demisionează acuzând probleme editoriale	21
Valeria Dorneanu a acuzat epurări politice la Digi 24.....	21
Harta politică a televiziunilor locale	21
INSTRUMENTALIZAREA PRESEI ÎN INTERES PERSONAL	22
Presa lui Voiculescu, unealtă împotriva Justiției.....	22
Dan Diaconescu, condamnat definitiv la închisoare pentru șantaj	23
Moderator B1 TV inculpat pentru luare de mită	23
Bădin ridică mingi la fileu unui ministru PSD pe subiectul Roșia Montană	24
Lucrători în presă folosiți de baroni locali pentru a intimida funcționari ai statului	24
Jurnalist concediat „la comandă”, de 1 aprilie, în dosarul Horea Uioreanu	25
Bogdan Chirieac recidivează	25
NERESPECTAREA NORMELOR PROFESIONALE	26
Amenințări și jigniri lansate de oameni din presă	26
Discursul naționalist xenofob cu accente care incită la ură	26
România TV oferă diagnostice medicale.....	27
Un cotidian își dezvăluie insistent sursele	28
Moderatorii dau afară din platou invitații „nepoliticoși”	29
Presiuni politice, economice, ale autorităților și instituțiilor. Presiuni interne	30
PRESIUNI ALE AUTORITĂȚILOR	30
Infiltrarea redacțiilor de agenți ai serviciilor de informații.....	30
Udrea spune că SRI direcționează bani spre televiziuni	33
Președintele Traian Băsescu ar fi binecuvântat înființarea televiziunii de știri a unui senator PSD	34
Membru al CNA: presa să figureze printre vulnerabilitățile la adresa siguranței naționale.....	34
PRESIUNI CARE AU IMPLICAT POLITICIENI.....	35
Mihail Neamțu a susținut public închiderea Antenelor	35
Primărița Craiovei a vrut să înregistreze o poreclă la OSIM	36
PRESIUNI CARE AU IMPLICAT FORȚELE DE ORDINE.....	36
Jandarmii au întrerupt repetat un eveniment stradal pe tema corupției.....	36
Poliția ecvestră din Parcul Herăstrău „a sărit calul”	36
Amendă de 1000 de lei pentru comentariile despre Poliție de pe un site	37
Clasarea dosarului în care jurnalistul Robert Frunzescu a fost acuzat de blocarea drumului	37
Abuzuri succesive ale autorităților față de publicația Epoch Times	37
Tribunalul Cluj a condamnat definitiv o studentă pentru organizarea unui protest	38
PRESIUNI ÎN ARTĂ, CULTURĂ, EDUCAȚIE.....	38
CNA a interzis un spot publicitar cu artiști deasupra unui tren	38
Bucharest Art Biennale: „artă cu aprobare”	39
BCU București a dat înapoi de la un eveniment despre minorități sexuale.....	39
Ministerul Culturii a cerut retragerea reclamei pentru depistarea BTS, în care apărea Eminescu	39
Libertatea de exprimare exclusă din mediul academic	40

PRESIUNI ÎN REDACȚII.....	40
Jurnaliști concediați de Digi 24 pentru postările de pe Facebook	40
Antena 1, pe urmele lui Mihai Bendeac	41
Instituții media care au cerut interzicerea dreptului la liberă exprimare	42
Steaguri, imnuri și autonomie teritorială. Comunitatea maghiară și libertatea de expresie	45
Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare periclitează dreptul la libertate de exprimare	45
Primăria Municipiului Târgu Mureș interzice marșul secuilor	45
Prefectura Covasna amendează intonarea imnului maghiar.....	46
Inițiative legislative care vizează simbolurile naționale și dezbaterile privind autonomia	46
Steagul secuiesc, drapel publicitar și insultă la adresa comunității românești.....	47
Consiliul Superior al Magistraturii „interzice” orice dezbatere cu privire la autonomia teritorială	48
MAI stigmatizează dezbaterile despre autonomie	48
DIICOT începe urmărirea penală pentru false fapte de terorism	49
Campania electorală pentru alegerile prezidențiale	50
Partizanate fățișe, manipulări, dezinformări. Exploatarea sensibilităților naționale și religioase	50
Candidații au evitat confruntările directe.....	51
Premierul și candidatul Ponta, promovat electoral de televiziunea publică	52
Proteste antiguvernamentale ignorate de principalul jurnal de știri al TVR.....	52
Amenzi ridicole din partea CNA	53
O televiziune renunță la dezbateri electorale online.....	53
Dezbateri electorale întreruptă pentru promovarea altui candidat.....	54
Internetul, „vinovat” de înfrângerea lui Ponta	54
Agresiuni, amenințări, insulte.....	55
Președintele jignește ziariștii Antena 3.....	55
Reporterită din Cluj, amenințată cu moartea	56
Președintele Consiliului Județean Brăila a jignit și amenințat din nou jurnaliștii	56
Elena Carmen Hăraș (PNL) către un jurnalist: „Boulică”!	57
Primarul din Bârlad „împușcă” și jignește ziariști	57
Jurnalist bănățean amenințat de susținătorii unui primar	58
Față bisericească agresivă cu un jurnalist Adevărul	58
Cetățean agresat de un polițist pentru că l-a filmat în acțiune pe spațiul public	59
Mircea Badea a jignit trei reporteri	59
Jurnaliști agresați la mitingul de solidarizare cu Dan Voiculescu.....	59
Purtătorul de injurii al Guvernului, Mirel Palada	60
Jurnalistă B1 TV, bruscată de Poliția Locală la Ministerul Agriculturii	61
Reporteri agresați și înjurați la mitinguri	61
Urmărit de paparazzi, Marian Vanghelie a devenit violent	61
Jurnalistul Ștefan Mako, bătut de Poliție în timp ce îi investiga abuzurile	62
Jurnalistul Cătălin Tolontan și „toți oamenii” Galei Bute.....	63
Cameraman Alpha Media, agresat de un consilier local din Medgidia.....	64
Arest preventiv și trimitere în judecată pentru cel care l-a amenințat pe Mihai Gâdea	64
Directorul Întreținere Autostrăzi din CNADNR, agresiv la adresa jurnaliștilor Digi 24	65
Accesul la informații de interes public.....	66
Epoch Times, boicotat de autoritățile române	66
Guvernul României cenzurează accesul la informații de dragul guvernului chinez.....	66
Premierul și miniștrii săi fug de întrebările incomode	66
Acces restrictiv la meciurile din Liga I.....	67
Tarife exagerate impuse de autorități pentru documente de interes public	67
Justiția stabilește că SRR intră sub incidența legii 544/2001	68
Legislația electorală ținută departe de ochii presei.....	68
Nivelul radioactivității nu este de interes public	69
Ambasada SUA agreează doar anumiți jurnaliști.....	69
Piața de media	70
Facilități și subvenții pentru mass-media	71
PRESA SCRISĂ.....	71
Declinul exacerb al presei tipărite	71
Tiraje și audiențe, inclusiv cititorii on-line	71

Datorii de milioane de euro către presă, de la foștii distribuitori.....	72
Insolvențe: Evenimentul Zilei, Capital, Jurnalul Național	72
Reorganizarea Adevărul Holding	72
Afacerile ilicite ale patronului România Liberă	73
Academia Cațavencu s-a închis, „cu acordul portarului și cu supervizarea femeii de serviciu”	74
Mediafax Group: rețineri și arestări pentru evaziune fiscală și spălare de bani.....	74
TELEVIZIUNI	76
Audiențe	76
Pro TV a rămas lider de audiență.....	77
„Antenele” au abandonat interesul public pentru interesele patronatului	77
Nori negri și la Realitatea Media.....	78
Reduceri de cheltuieli la România TV	79
Restructurări („de sezon”) și reduceri salariale la B1 TV	80
Tăieri majore de cheltuieli la televiziunea Sport.ro	80
Digi 24 a intrat în must-carry și a făcut disponibilizări masive	80
LPF, sancționată de Consiliul Concurenței pentru drepturile de televizare a Ligii I.....	80
Scandaluri și dosare penale pentru drepturile de televizare a partidelor din Liga I	81
Întârzieri serioase în procesul de digitalizare	82
RADIOURI.....	83
Radiourile locale, amenințate să dispară.....	83
Online	83
Publicitate.....	83
Acuzații de practici anticoncurențiale	84
Fuziune între agențiile Publicis, alăturarea Centrade Saatchi & Saatchi	85
Goldbach și-a vândut operațiunile managementului din România	85
Consiliul național al audiovizualului	86
Alcătuirea și funcționarea Consiliului	86
Scandaluri interne.....	86
Transmiterea live a ședințelor CNA	86
Stenogramele unor discuții interne scot la iveală posibile fapte de corupție	87
Dosare penale pentru președinta CNA și rivala sa.....	89
Un alt dosar DNA pentru sesizări fictive	89
Eforturi legale pentru demiterea Laurei Georgescu	90
Componenta CNA	90
Incompatibilitatea unui membru, anulată de instanță.....	90
Sanctiuni care încurajează încălcarea legii	91
Sanctiuni CNA anulate de instanțe	91
Reglementări	92
Difuzarea imaginilor cu reținuți, arestați sau condamnați	92
CNA introduce delay-ul.....	93
Televiziunea și radioul publice.....	95
Noi Consilii de Administrație	95
Membri ai structurilor de conducere declarați incompatibili de ANI	96
Curtea de Conturi semnalează nereguli la SRR și TVR	97
Hărțuirea unui fost lider sindical la radioul public.....	97
Justiția stabilește că SRR este instituție publică și intră sub incidența legii 544/2001	98
Dificultățile economice ale televiziunii publice	98
Controverse iscate de grilele de primăvară și de toamnă ale TVR	99
Abuzuri editoriale	100
Directorul General Interimar a oprit emisia unui program.....	100
Interviu cu Traian Băsescu, oprit de la difuzare.....	100
Șeful știrilor oprește difuzarea unui interviu cu șefa DIICOT	101
Premierul și candidatul Ponta, promovat electoral de televiziunea publică	101
Proteste antiguvernamentale ignorate de principalul jurnal de știri al TVR.....	102
Legea de funcționare rămâne neschimbată	102
Conflicte De Muncă	104
Instanța a obligat „Cuvântul liber” să reangajeze și să despăgubească o ziaristă	104

Restructurări „cu cântec” la Pro TV	104
Digi 24 Constanța a încălcat legea pentru a concedia un operator de imagine	105
Nou Contract Colectiv de Muncă la Agerpres.....	106
România are federație reprezentativă pentru sectorul „Cultură și Mass-Media”	106
Dreptul la demnitate, imagine, viață privată. Alte Conflicte juridice și litigii	107
Intact cere dizolvarea B1 TV și EvZ	107
Antena 1 vs jurnalistul Petrișor Obae de la Pagina de Media	108
Lucian Duță vs Mihai Gâdea și Antena 3. Și invers	109
Ioana Băsescu vs Antena 3.....	109
RCS&RDS vs Intact	110
Oana Schmidt Hăineală vs Antena 3	110
Robert Turcescu vs Mircea Badea	110
Antena 1, Antena 3 și Andreea Berecleanu vs Radu Banciu și B1 TV.....	111
Victor Ciutacu vs Sorina Matei.....	111
Horia și Marian Georgescu vs Antena 3, Mircea Badea și Oana Stancu	112
Intact vs Stelian Negrea	113
Bogdan Chirieac vs Liviu Avram și Cristian Sima	114
Decebal Traian Remeș vs Rodica Culcer, Televiziunea Română, Președinția și DNA.....	114
Marcel Sâmpetru vs Ondine Gherguț și România liberă.....	115
Nicu Gheară vs Tiberiu Hrihorciuc (Gazeta de Cluj)	115
Oana Stancu vs Andrei Manțog, Marian Turosu și Revista Kamikaze	116
Primarul Ion Dumitru vs Ediție Specială Press	116
Primarul Sorin Oprescu vs Dan Diaconescu	117
Raed Arafat vs Liviu Alexa	117
Revoluționarul Stere Beca vs Radu Mazăre	117
RMGC vs Ștefan Marincea	118
Victor Ponta vs Evenimentul Zilei	118
Adrian Năstase vs Attila Biro	119
Florin Pâslaru vs Sorin Țiței.....	119
CEDO - Cauza Roșianu contra România	120
Cadrul legislativ	122
Codul Penal	122
Consiliul Legislativ propune cenzura constituțională	124
Ghidul privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media.....	124
Legile „Big Brother”	125
Legislația audiovizuală	127
Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar	129
Reglementarea utilizării dronelor.....	130

METODOLOGIE

Departamentul FreeEx a început să publice rapoarte anuale dedicate libertății presei în anul 2000. Scopul acestor rapoarte este să ofere o imagine asupra principalelor evenimente și tendințe în ceea ce privește libertatea de exprimare și, în special, în ceea ce privește libertatea presei.

Raportul de față acoperă în principal evenimentele din perioada ianuarie 2014 - aprilie 2015. Cazurile publicate au un rol ilustrativ. Am introdus în raport și cazuri care nu privesc în mod direct presa sau drepturile jurnaliștilor, atunci când am considerat că ele au relevanță pentru modul în care dreptul la libertatea de exprimare și libertatea presei sunt percepute în România.

Acest raport nu este unul exhaustiv, ci reprezintă o oglindă a evenimentelor, așa cum au ajuns acestea la cunoștința noastră și în măsura în care au putut fi documentate.

Încadrăm încălcările libertății de exprimare și ale libertății presei în:

- **Agresiuni:** implică atacuri fizice asupra jurnaliștilor sau a redacțiilor sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare (lovire, confiscarea sau distrugerea echipamentelor de înregistrare, filmare, fotografiere, sechestrarea jurnalistului, devastarea redacției etc.);

- **Amenințări:** implică amenințarea cu moartea, amenințări cu punerea în pericol a integrității fizice a jurnalistului, a familiei sau a bunurilor acestuia, folosirea unui limbaj injurios la adresa jurnalistului;

- **Presiuni ale autorităților:** presiuni asupra jurnaliștilor, a instituțiilor de presă sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare venite din partea unor instituții ale statului (anchete ale poliției, ale parchetului, ale gărzii financiare sau ale altor instituții ale statului, intervenții brutale, având drept scop intimidarea presei, arestarea sau reținerea în vederea cercetării, presiuni din partea organelor de anchetă pentru divulgarea surselor confidențiale, confiscarea sau copierea datelor din computere, confiscarea sau copierea unor documente, interceptarea comunicațiilor, introducerea unei legislații defectuoase - care afectează presa, refuzul de a reforma legi etc.);

- **Presiuni politice:** presiuni asupra jurnaliștilor și a instituțiilor de presă sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare venite din partea unor oameni politici sau a unor partide (presiuni organizate, făcute cu scopul exclusiv de a proteja interesele politice sau de altă natură ale unor partide sau ale unor oameni politici; includ folosirea instituțiilor statului în acest scop, de către partide sau de oameni politici);

- **Presiuni economice:** presiuni asupra jurnaliștilor și a instituțiilor de presă sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare venite din partea unor companii sau a unor oameni de afaceri (oferirea sau anularea unor contracte de publicitate, condiționarea păstrării acestor contracte de nepublicarea unor informații sau de concedierea unor jurnaliști etc.);

- **Accesul la informațiile de interes public:** refuzul autorităților statului sau al unor instituții importante de a pune la dispoziția ziariștilor informațiile de interes public solicitate, ridicarea abuzivă a acreditării;

- **Cenzură:** interzicerea publicării, confiscarea tirajului, ridicarea abuzivă a licenței de emisie;

- **Autocenzură:** actul prin care jurnaliștii se abțin de la publicarea unor informații de interes public ca urmare a presiunilor indirecte venite din partea patronatului sau a conducerii redacției;

- **Conflicte de muncă:** încălcarea drepturilor jurnalistului ca salariat;

- **Legislația:** acte normative care afectează cadrul legislativ în care funcționează presa și care limitează libertatea de exprimare a jurnalistului și a cetățenilor.

Cadrul economic în care funcționează presa (împărțirea pieței, achiziții, fuzionări, cadrul legislativ, probleme economice etc.) afectează libertatea de exprimare a jurnaliștilor și calitatea produselor media.

Și nerespectarea normelor deontologice afectează dreptul la libertatea de exprimare. De aceea, raportul FreeEx dedică secțiuni speciale analizei a pieței de media și a principalelor probleme legate de etica și autoreglementarea presei.

Raportul tratează și câteva cazuri în care dreptul la libertatea de întrunire sau la viață privată sunt încălcate. Am introdus aceste cazuri în măsura în care aceste drepturi au fost încălcate împreună cu dreptul la libertatea de exprimare. De asemenea, am notat cazurile în care dreptul la viață privată și cel la libertatea de exprimare au fost puse în balanță, în favoarea unuia dintre cele două, sau cazurile de încălcare a dreptului la viață privată, în măsura în care au reprezentat drepturi câștigate (sau pierdute) și pentru ziariști.

Cazurile raportate au drept sursă: investigațiile directe ale echipei FreeEx (discuții și corespondențe cu părțile implicate, cu avocați ai părților, cu instituțiile statului etc.), informații culese cu ajutorul rețelei FreeEx (www.groups.yahoo.com/freeex), articole apărute în presa scrisă, știri radio și tv, bloguri și publicații on-line. Raportul nostru se bazează și pe rapoarte oficiale sau rapoarte publicate de alte instituții independente.

În multe dintre cazurile cuprinse în raport am fost sesizați direct de jurnaliști. Dacă ți-a fost încălcată libertatea de exprimare, scrie-ne la

freeex@activewatch.ro

CONTEXTUL GENERAL

Anul 2014 - an electoral cu o intensă dinamică politică - a scos în evidență, mai acut decât în anii trecuți, principalele probleme care afectează libertatea presei - politizarea excesivă, mecanisme corupte de finanțare a presei, aservirea agendei editoriale intereselor patronale, infiltrarea redacțiilor și contaminarea agendei publice de către agenți ai serviciilor de informații.

În 2014, România s-a situat pe locul 52 în clasamentul internațional anual privind libertatea presei, realizat de organizația Reporteri fără Frontiere, în declin cu șapte locuri față de anul precedent (când s-a situat pe locul 45)¹.

Mai mult de jumătate dintre români (52%) au declarat că presa din România este „mai degrabă dependentă” sau „dependentă”, un român din cinci este de părere că presa este liberă („complet independentă” sau „mai degrabă independentă”), iar 24% dintre români cred că presa „nu este nici independentă, nici dependentă”².

Principalele evenimente din 2014-2015 cu impact asupra libertății de exprimare:

Transformarea presei în instrument de propagandă politică a fost mai vizibilă ca oricând, mai ales în contextul unui an electoral.

Campania electorală a fost marcată de partizanate fățișe ale televiziunilor de știri, însoțite de manipulări, dezinformări, atacuri la persoană și de exploatarea sensibilităților naționale și religioase.

Mass-media au fost din nou folosite de unii patroni pentru a pune presiune pe justiție.

Acțiunile justiției au expus legăturile corupte dintre mass-media, mediul politic și cel de afaceri. Unele dintre acestea sunt specifice crimei organizate.

Au apărut noi cazuri de corupție în presă de care se fac vinovați patroni, administratori de presă, dar și jurnaliști. Patroni și finanțatori de presă au fost arestați pe bandă rulantă pentru fapte de corupție sau evaziune fiscală.

S-au înregistrat noi cazuri de jurnaliști inculpați sau condamnați pentru mită sau șantaj.

Un jurnalist s-a deconspirat ca agent sub acoperire al unor servicii de informații, iar directorul SRI, George Maior, a confirmat existența acestor agenți infiltrați în redacții.

Directorul SRI, George Maior, a jignit și amenințat deschis oponenții legilor Big Brother (jurnaliști, organizații de drepturile omului, membrii Curții Constituționale).

Legile Big Brother au fost declarate neconstituționale.

Un cor întreg de jurnaliști a susținut deschis legile Big Brother și SRI.

„Campionii” insultelor și amenințărilor la adresa jurnaliștilor au fost, din nou, demnitarii.

A explodat numărul insultelor între oamenii din presă apropiați taberelor politice.

Un jurnalist a fost bătut, jignit și înjurat de polițiști în interiorul unei secții de poliție din centrul Capitalei, chiar în timp ce documenta un subiect despre abuzurile polițistilor.

Mai mulți reporteri au fost bruscați sau insultați în timpul unor proteste de stradă.

Mai mulți reprezentanți ai forțelor de ordine au făcut abuz de poziția lor în raport cu libertatea cetățenilor de a se exprima și de a se asocia în spațiul public.

Președintele, premierul și unii miniștri fug de întrebările incomode sau răspund cu insulte la adresa jurnaliștilor.

Guvernul a sacrificat libertatea de exprimare a jurnaliștilor și cetățenilor pentru a face pe plac delegaților

¹ RSF World Press Freedom Index 2015, www.rsf.org

² Potrivit sondajului „Încrederea publicului în mass-media din România”, dat publicității în februarie 2014, realizat de Kas & Market Links pentru Fundația Konrad Adenauer Stiftung, pe un eșantion de 1000 de persoane din mediul urban și rural, la nivel național.

guvernului chinez.

Unele instituții ale statului impun tarife exagerate pentru documentele de interes public eliberate, restricționând accesul la informații de interes public.

Instanțele au stabilit că televiziunea și radioul public sunt sub incidența Legii accesului la informații de interes public.

Criza economică a continuat să afecteze piața de media, fiind coroborată cu problemele penale ale unor patroni/finanțatori de presă.

Condiția jurnalistului a devenit și mai precară, pe fondul disponibilizărilor, întârzierilor salariale, insolvențelor în care se află o parte semnificativă a presei.

Încrederea publicului în mass-media continuă să scadă. Electoratul pare să se fi îndreptat masiv spre surse alternative de informare, cum ar fi mediile online, fie ele de tip mainstream sau alternativ, fie către social media.

Au existat destul de multe situații în care autoritățile române au încercat să limiteze dreptul la liberă exprimare a minorității maghiare.

O serie de produse editoriale au fost cenzurate de persoane cu funcții de conducere din TVR.

Președintele-Director General al TVR s-a plâns de existența unor intervenții de natură politică din partea partidului de guvernământ.

Conducerile TVR și SRR au blocat abuziv candidaturile unor persoane din afara instituției pentru locurile din CA rezervate reprezentanților salariaților.

CNA s-a discreditat în ochii publicului din cauza proastei funcționări, a timidității cu care sancționează încălcarea legii, a conflictelor interne între membri, a prestației Președintei instituției și a problemelor penale care o vizează pe aceasta și pe încă o membră.

Din înregistrările unor discuții interne între președinta CNA și angajați reiese că anumite televiziuni ar fi fost favorizate, iar unor operatori de cablu li s-ar fi solicitat sponsorizări.

CNA nu a funcționat în perioada campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din lipsă de cvorum, partidele parlamentare nemanifestând interes pentru desemnarea rapidă a unor noi membri.

Numărul de litigii civile pare să fi crescut în ultimul timp, în special după adoptarea noului Cod civil. Campioni absoluți la numărul de procese în calitate fie de reclamant fie de pârât sunt grupul Intact și (foști și actuali) angajați ai acestuia.

Instanțele au început să oblige la publicarea de scuze. Alte măsuri, care pot fi considerate disproportionale, sunt: obligarea la publicarea unor hotărâri judecătorești integrale (ceea ce implică logistică și costuri nerealiste) și obligarea la ștergerea unor articole din mediul on-line.

Politizare excesivă

Mediul politic și instituțiile de presă apropiate acestuia au demonstrat că nu au învățat nimic din experiența campaniilor din 2004, 2008, respectiv 2009, și au persistat în iluzia că propaganda mediatică garantează succesul electoral. Arsenalul mediatic pus în funcțiune în sprijinul principalului favorit, premierul Victor Ponta, a avut, din nou, mai degrabă un efect de bumerang. Electoratul pare să se fi îndreptat masiv spre surse alternative de informare, cum ar fi mediile online, fie ele tradiționale sau alternative, fie către social media.

Mass-media tradiționale sunt dominate de agendele patronilor sau finanțatorilor de presă. Majoritatea acestora sunt direct angrenați în lupta politică, iar mulți dintre ei au dosare penale (nu întotdeauna din afacerile de presă), unii aflându-se deja în arest preventiv sau executând condamnări definitive.

Agenda publică este astfel influențată de vocile partizane care se războiesc într-o confruntare zgomotoasă, axată în principal pe atacuri la persoană împotriva adversarilor politici sau mediatici. Interesul public și norme profesionale elementare, precum echidistanța, imparțialitatea, spiritul critic sunt abandonate și înlocuite de dublă măsură, propagandă fățișă în favoarea unor politicieni sau de atacuri violente împotriva Justiției.

Vocile independente se fac tot mai greu auzite în zgomotul partizan ce domină spațiul mediatic. Mai grav, ele

risă să fie prinse la mijloc în schimburile de focuri dintre cele două tabere. Jurnalistul Cătălin Tolontan, directorul publicației Gazeta Sporturilor, a fost ținta mai multor jigniri și tentative de intimidare și discreditare în 2014, (întâmplător sau nu) în paralel cu publicarea investigațiilor legate de organizarea evenimentului de box profesionist „Gala Bute”, care viza un om politic apropiat Președintelui Băsescu.

Campania electorală a fost dominată de partizanate mediatice fățișe, dezinformări și atacuri la persoană, unele cu accente naționaliste. Susținerea unuia dintre candidați a fost asumată de două canale de știri apropiate coaliției aflate la guvernare (Antena 3 și România TV), fiind însoțită de atacuri la adresa contracandidaților. Din arsenalul canalelor de știri nu au lipsit dezinformările, instigările la discriminare prin invocarea etniei sau religiei unuia dintre candidați³. Învingătorul cursei prezidențiale a reușit să câștige în ciuda acestor atacuri, adeseori extrem de murdare, venite atât din tabără media apropiată premierului (Antena 3, România TV), cât și din cea apropiată fostului președinte și a candidatei căreia i-a acordat sprijinul, Elena Udrea (B1 TV, Evenimentul Zilei).

Instrumentalizarea presei pentru scopuri personale

Presa continuă să reprezinte pentru mulți dintre finanțatorii săi un instrument important de obținere a influenței în zona politică, de afaceri sau în raport cu Justiția. Într-o declarație care poate fi considerată emblematică, omul de afaceri și senatorul Sebastian Ghiță, fost vicepreședinte PSD, proprietarul prin interpuși al canalului România TV și al unor medii locale, și-a asumat deschis aceste practici: „Dar dacă concurentul meu ajunge ministru și se apucă să facă afaceri în locul meu? Ce să fac? Să stau să mă uit cum ăla îmi fură viața? Așa că mă apuc să fac politică, îl stric, îl dau jos, fac articole despre el, fac orice numai să supraviețuiesc. Lucrurile sunt simple: cât politicianii se bagă în afaceri, ne băgăm și noi în politică”⁴.-

Condamnarea lui Dan Voiculescu la 10 ani de închisoare a oferit un nou prilej mediilor controlate de acesta pentru a ataca magistrații și a încerca să decredibilizeze actul de justiție. Televiziunile familiei Voiculescu au atacat public deciziile magistraților și au recurs la manipulări care să îl facă pe Voiculescu „o victimă a regimului” în ochii opiniei publice. O parte a jurnaliștilor din grupul controlat de familia Voiculescu și-a exprimat public solidarizarea cu Dan Voiculescu după ce acesta a fost condamnat la închisoare, inclusiv prin declanșarea unor atacuri violente la adresa magistraților. Chiar dacă mai firave, reacții similare încep să se observe și în cealaltă tabără media, odată cu arestarea Elenei Udrea și a unor apropiați ai fostului Președinte, Traian Băsescu.

De asemenea, stenogramele din dosarul în care Președintele Consiliului Județean Mehedinți (Adrian Duicu) este acuzat de trafic de influență⁵ arată cum acesta le ordona unor lucrători în presa locală și corespondenți locali ai unor canale naționale de știri să dea telefoane în numele acestor televiziuni pentru a intimida o echipă de control a Ministerului de Interne.

Conform procurorilor, grupul format în jurul Președintelui Consiliului Județean Cluj Horia Uioreanu a comandat articole de presă denigratoare la adresa arhitectului șef al CJ Cluj care constatase diferite ilegalități și nereguli în efectuarea unor lucrări finanțate din bani publici. De asemenea, Uioreanu ar fi făcut presiuni pentru demiterea unui jurnalist de la Ziua de Cluj care a relatat despre una dintre licitațiile trucate ale CJ Cluj.

Au apărut noi cazuri de șantaj comise de oameni de presă. Andrei Bădin, prezentator la B1 TV, a fost pus sub urmărire penală pentru luare de mită în luna iulie. De asemenea, omul de televiziune Dan Diaconescu și colegul său, Doru Pârv, au fost condamnați definitiv la 5, respectiv 4,5 ani de închisoare pentru șantaj.

Finanțări murdare pentru mass-media

Anul 2014 și primele luni ale lui 2015 au consemnat arestări în lanț ale unor mari proprietari de presă pentru fapte de corupție, evaziune fiscală sau spălare de bani. Patru persoane care controlează grupuri media au fost condamnate definitiv (Dan Voiculescu - grupul Intact; Dan Adamescu - Medien Holding; Dan Diaconescu - fost patron OTV, televiziune închisă de CNA; Maricel Păcuraru - patron Realitatea TV), iar alți trei se află în arest preventiv

³ „Alegeri prezidențiale 2014. Klaus Iohannis și Monica Macovei, țintele primelor dezinformări din campanie”, Sebastian Zachmann, Adevărul, 10 octombrie 2014

⁴ „Sebastian Ghiță, milionar de Ploiești: „Dacă eu simțeam că vreau să-l bat pe unul, nu văd de ce alții ar fi putut și eu nu,,”, lexandru Vărzaru, Kamikaze, 25 octombrie 2010

⁵ „Stenograme. Cum ordona baronul PSD Adrian Duicu unor jurnaliști să dea telefoane în numele unor televiziuni centrale de știri, pentru a intimida o echipă de control a Internelor, Dept Investigații”, Hotnews.ro, 24 iulie 2014

(Adrian Sîrbu - Mediafax Group, fost patron al ProTV și al altor televiziuni asociate, fost CEO al Central Media Enterprise; Sorin Strutinsky, patron al Soti Cable Neptun din Constanța; Aristotel Căncescu - președinte al Consiliului Județean Brașov, patron al MixTV Brașov). La aceștia se adaugă persoane din managementul acestor grupuri media.

Procurorii au scos la iveală noi dovezi privind mecanismele corupte de finanțare a presei, prin legături strânse între demnitari, oameni de afaceri și patroni de presă. Mecanismele afectează atât mass-media centrale, cât și pe cele locale, care sunt în multe cazuri finanțate de baronii locali din bani publici, folosite drept paravan pentru parazitarea fondurilor publice sau pentru spălarea banilor, prin contracte fictive de publicitate.

Forme corupte de finanțare a presei includ: bani publici acordați preferențial, evaziune fiscală și spălare de bani, neplata datoriilor la stat, neplata furnizorilor, neplata angajaților, publicitate publică și privată folosită ca paravan pentru a finanța presa, șantajul pentru a obține contracte de publicitate sau direct sume de bani.

În continuare, presa rămâne pentru unii patroni și lucrători din presă un important instrument de obținere a unor venituri prin șantaj. Unul dintre veteranii acestor practici (Dan Voiculescu și Intact Media) a recidivat, fiind inculpat în luna iulie într-un nou dosar de șantaj. Conform procurorilor DNA, el ar fi amenințat oameni de afaceri cu campanii de discreditare dacă nu vor încheia contracte de publicitate cu grupul său de presă, iar aceștia l-au denunțat la DNA⁶.

Conform procurorilor DNA, primarul Constanței și președintele Consiliului Județean Constanța au transferat către și prin presa pe care o controlează banii însușiți din fapte de corupție prin intermediul unor contracte de publicitate fictive. Dintr-un alt dosar DNA care vizează un primar și important om politic, reiese că primarul Sectorului 5 al Capitalei ar fi solicitat încheierea unor contracte de publicitate în valoare de 2.2 milioane de euro cu două televiziuni (OTV și B1 TV) din banii pe care procurorii consideră că i-a obținut ca șpagă din contractele încheiate de Primărie cu diverși agenți economici.

Opacitatea industriei media alimentează suspiciunile publicului privind afinitățile economice și politice ale presei cu diverse interese de această natură. Inițiativa Coaliției pentru o presă curată⁷ de a cere industriei să-și facă publice acționariatul și sursele de finanțare⁸ a fost ignorată de cvasitotalitatea mass-media⁹. Această lipsă de transparență contribuie la deteriorarea continuă a încrederii publicului în mass-media. Un sondaj publicat în luna mai arăta o cotă de încredere de 31%¹⁰, iar un studiu lansat în martie 2015 spune că numai 28% dintre români consideră că mass-media sunt independente, în timp ce 43% dintre subiecți neagă că ar exista jurnalism liber în România¹¹.

Jurnaliști sub acoperire

Infiltrarea redacțiilor de agenți sub acoperire ai serviciilor de informații a fost reconfirmată în 2014, după ce anul 2012 consemnase un caz similar. Mai mult, fostul director al SRI, George Maior, a confirmat existența acestor practici. Subiectul a intrat puternic în agenda publică odată cu autodeconspirarea unuia dintre cei mai cunoscuți oameni de presă, realizatorul TV, Robert Turcescu. Și alți jurnaliști au vorbit despre tentative de racolare a lor de diferite servicii de informații care activează în România (țara are nu mai puțin de 6 asemenea structuri).

Insulte și amenințări din partea unor înalți demnitari

Înalți demnitari ai statului s-au manifestat disprețuitor față de jurnaliști. Președintele Băsescu a insultat din nou reporterii Antenei 3, în timp ce premierul Ponta a refuzat să răspundă întrebărilor adresate de reporterii ai

⁶ „Dan Voiculescu, pus sub control judiciar într-un nou dosar în care este acuzat de șantaj pentru obținerea de foloase patrimoniale/ Voiculescu: <<Nu-i cunosc pe denunțatori. E o nouă porcărie>>”, Otilia Ciocan, Cătălin Lupășteanu, Mediafax, 3 iulie 2014

⁷ <http://www.romaniacurata.ro/coalitia-pentru-o-presa-curata/>

⁸ „Scrisoare către managerii de presă”, Coaliția pentru o presă curată, 23 mai 2014

⁹ <http://www.romaniacurata.ro/s-au-alaturat-initiativei-presa-curata/>

¹⁰ „EUROPĂ PARLAMENTARE 2014. SONDAJ CSOP: Care sunt partidele aflate în topul preferințelor electorale. Câți români vor veni la vot”, Calea europeana.ro, 23 mai 2014

¹¹ „Românii critică modul în care comunică politicienii”, Centrul pentru Jurnalism Independent, Konrad-Adenauer Stiftung, 04.03.2015

unor instituții media ce înregistrează datorii la stat sau a părăsit pur și simplu sala de conferințe atunci când jurnaliștii i-au adresat întrebări incomode. Genul acesta de atitudine este replicat mult mai agresiv de politicieni și reprezentanți ai autorităților locale, care insultă și amenință jurnaliști. O sursă semnificativă de amenințări și jigniri la adresa jurnaliștilor o reprezintă tocmai oamenii din presă. Pe fondul tensionat al isteriei mediatice a explodat cantitatea insultelor între oamenii din presă apropiați taberelor politice.

Chiar dacă numărul agresiunilor nu reprezintă o îngrijorare majoră, 2014 a înregistrat un act de o gravitate aproape fără precedent în ultimii ani, când un jurnalist a fost bătut și insultat de mai mulți polițiști în interiorul unei secții de Poliție în centrul Capitalei, chiar în timp ce documenta abuzuri ale polițiștilor.

Guvernul suspendă libertatea presei în timpul vizitelor unor oficiali chinezi

Guvernul Ponta pare determinat să pună în paranteze libertatea presei atunci când găzduiește înalți delegați ai Chinei. Ca și în 2013, publicației Epoch Times i-a fost interzis accesul în Palatul Victoria la întâlnirile dintre premier și oaspeții chinezi, inclusiv la conferința de presă. În aceeași zi, un membru al Falun Gong a fost împiedicat de forțele de ordine să protesteze în fața Guvernului, iar echipa Epoch Times a fost împiedicată să-i ia acestuia un interviu la fața locului.

Condiții economice și profesionale

Criza economică a continuat să afecteze piața de media, fiind amplificată și de problemele penale ale patronilor/finanțatorilor de presă. Pe fondul disponibilizărilor, întârzierilor salariale, insolvențelor în care se află o parte semnificativă a presei, condiția jurnalistului a devenit și mai precară, acesta fiind lipsit de mijloace de protecție în fața patronilor. Aceste condiții determină un exod al profesioniștilor din presa tradițională spre forme alternative de jurnalism sau spre alte industrii, cu un impact vizibil asupra calității produselor editoriale.

Din păcate, pe fondul atomizării generate de politizarea excesivă, breasla nu reușește să-și identifice, să-și protejeze și să-și promoveze un set minim de interese comune, fie ele de natură profesională sau de natură salarială. Sindicatele lipsesc cu desăvârșire la nivelul redacțiilor, cu excepția celor din mediile publice. Asociațiile profesionale sunt majoritar inactive în ultimii ani, neexistând semne că situația se va schimba curând.

Procese

În lipsa unor mecanisme de autoreglementare funcționale și în condițiile proastei funcționări a CNA, tot mai mulți oameni apelează la instanțe pentru a căuta reparații pentru nedreptățile care consideră că li se fac de către presă. Numărul de litigii civile pare să fi crescut în ultimul timp, în special după adoptarea noului Cod civil. Jurisprudența CEDO este citată și folosită de judecători. Din păcate, unele instanțe pronunță hotărâri care amenință libertatea de exprimare, cum ar fi, de ex., obligarea la ștergerea unor articole din mediul online. O altă măsură discutabilă este cea care obligă la publicarea de scuze. Alte hotărâri care pot fi considerate disproporționate cer obligarea la publicarea unor hotărâri judecătorești integrale (ceea ce implică logistică și costuri nerealiste). De notat că un număr semnificativ de procese sunt deschise de oameni din presă împotriva altor colegi de breaslă, într-o prelungire pe teritoriul Justiției a războiului politico-mediatic pomenit mai sus. Acțiunile în instanță sunt folosite (uneori) excesiv, cu scopul de a intimida. Campion absolut la numărul de procese în calitate fie de reclamat, fie de pârât sunt grupul Intact și (foști și actuali) angajați ai acestuia.

Inițiative legislative care amenință drepturi fundamentale

La nivel legislativ, anul 2014 a fost marcat de inițiativele succesive venite dinspre mediul politic și SRI (via Ministerul Comunicațiilor) de a promova legi de tip Big Brother (legea securității cibernetice, legea privind înregistrarea cartelelor pre-pay și a accesului la rețele Wi-Fi), legi care pun în pericol drepturi fundamentale. Curtea Constituțională a României a declarat aceste legi neconstituționale. Aceste inițiative au beneficiat de un larg sprijin mediativ în cvasitotalitatea mediilor tradiționale, indiferent de afilierea politică a acestora. Principala opoziție a venit din zona organizațiilor neguvernamentale și a mediilor online. Directorul SRI a jignit și amenințat deschis oponenții legilor Big Brother (jurnaliști, organizații de drepturile omului, membrii Curții Constituționale). Un membru al CNA (Valentin Jucan) insistă ca presa să figureze printre vulnerabilitățile la adresa siguranței naționale.

Consiliul Național al Audiovizualului

Disputele interne dintre membrii Consiliului au continuat și s-au intensificat în 2014, alimentate de aceleași motive ca în anii precedenți. Disputele au inclus acuzații reciproce de dublă măsură între membrii instituției, de folosire a instituției ca rampă politică, de blocare intenționată a instituției prin lipsa de cvorum, compromiterea credibilității președintelui CNA prin gestionarea defectuoasă și uneori abuzivă a conflictelor interne, lipsă de transparență etc. Au apărut însă și câteva ingrediente noi - înregistrări ale unor discuții interne compromițătoare între președinta CNA și un angajat, precum și dosarele penale deschise de procurori împotriva președintei CNA și a altei membre a Consiliului pentru abuz și instigare la trafic de influență.

CNA a abandonat intențiile de a sancționa mai hotărât încălcările legii și a sancționat tot mai timid radiodifuzorii, în special canalele de știri. Abaterile grave ale acestora, dezinformările, insultele, calomniile, manipulările, limbajul vulgar și propaganda partizană explicită au fost trecute cu vederea sau sancționate firav de CNA, chiar și atunci când aceste abateri s-au petrecut în timpul campaniei electorale.

Mediile publice

Radioul și televiziunea publică și-au reînnoit Consiliile de Administrație (CA) în 2014. Ambele instituții au apelat la proceduri abuzive cu scopul de a interzice persoanelor din afara lor să candideze pentru posturile de reprezentanți ai salariaților în CA.

Politizarea asumată a Consiliilor de Administrație a fost din nou sancționată de Curtea Constituțională, care a constatat pe 3 iulie că nu s-au respectat prevederile privind nominalizarea candidaților în funcție de algoritmul politic și de ponderea grupurilor parlamentare¹². În 2012, Curtea a emis o decizie similară în privința componenței CA al TVR.

Timp de 6 luni, SRR a funcționat fără CA, Parlamentul amânând desemnarea unor noi membri până în luna decembrie.

Mediul politic nu manifestă nicio intenție de a căuta soluții pentru situația financiară gravă în care se găsește televiziunea publică. PDG al TVR a anunțat că, în lipsa sprijinului politic, instituția riscă să intre în incapacitate de plată. Curtea de Conturi a constatat existența mai multor nereguli la TVR și SRR în ceea ce privește eficiența administrării resurselor celor două instituții.

Modificarea legii de funcționare a mediilor publice a lipsit și în 2014 din agenda mediului politic sau a mass-media. Inițiativele legislative apărute au vizat aspecte ce țin de activitatea economică a celor două instituții, nu modificări de substanță în vederea unei redefiniri instituționale a serviciilor publice de radio și televiziune.

Câteva derapaje editoriale survenite în contextul agitat al anului electoral au consolidat percepția publică asupra TVR de televiziune a puterii. În egală măsură, din interior au existat reacții individuale și instituționale de condamnare a acestor derapaje, situație rar întâlnită în rândul mediilor private.

ETICA ÎN MASS-MEDIA. ABANDONAREA MISIUNII PRESEI

MECANISME CORUPT DE FINANȚARE A PRESEI

Dosarele DNA au scos la iveală noi dovezi privind mecanismele corupte de finanțare ale presei, prin legături strânse între demnitari, oameni de afaceri și patroni de media. Mecanismul afectează atât mass-media centrale, cât și pe cele locale, care sunt în multe cazuri finanțate de baronii locali din bani publici, folosite drept paravan pentru parazitarea fondurilor publice sau pentru spălarea banilor, prin contracte fictive de publicitate.

Din dosarul în care fostul ministru al Turismului și Sporturilor, Monica Ridzi, a fost condamnată la 5 ani de închisoare pentru abuz în serviciu, reiese că trei importante televiziuni au primit în primăvara lui 2009 bani din

¹² „CC: Numirile din Consiliul de Administrație al SRR, neconstituționale”, Otilia Ciocan, Mediafax, 3 iulie 2014

partea Ministerului Tineretului și Sporturilor (MTS) pentru a fabrica știri în care MTS și Elena Băsescu erau promovați. Elena Băsescu, fiica președintelui Băsescu, candida la alegerile europarlamentare ce au avut loc exact în perioada difuzării știrilor promoționale. 20% dintre știrile difuzate din banii MTS erau despre Elena Băsescu.

Baronii Constanței acuzați că folosesc presa pentru corupție

Primarul Constanței, Radu Mazăre, este cercetat pentru luare de mită, abuz în serviciu și conflict de interese alături de partenerul său de afaceri, Sorin Strutinsky, fiind acuzat că a produs statului un prejudiciu de 26 de milioane de euro. DNA susține că Mazăre a primit peste 7 milioane de euro de la o societate comercială pentru că a asigurat acesteia câștigarea unei licitații organizate de Primăria Constanța pentru gestionarea serviciului de salubritate a orașului. Procurorii susțin că banii au ajuns la primar prin intermediul unor contracte de publicitate fictive încheiate între societatea Polaris M Holding și SC Soti Cable Neptun SRL, societate controlată de Mazăre și Strutinsky¹³. Polaris M Holding aparține deputatului PSD Eduard Martin. Procurorii susțin că aceste contracte nu aveau un scop economic, o mare parte dintre materialele promoționale fiind de fapt știri, multe dintre ele neavând vreo legătură cu Polaris M Holding SRL¹⁴. De exemplu, în 2008, societatea a plătit televiziunii Neptun TV suma de 1.300.000 de euro pentru 5 știri, în timp ce un alt contract de publicitate încheiat cu Antena Tv Group avea o valoare de 50 de ori mai mică, sub 20.000 de euro anual.

De asemenea, Mazăre este acuzat că a folosit aceeași metodă a contractelor de publicitate fictive pentru a primi 2 milioane de euro de la reprezentanții a două societăți comerciale, în scopul facilitării emiterii documentațiilor de urbanism necesare construirii unor mall-uri în Constanța¹⁵.

Dintr-un alt dosar DNA reiese că Primăria Constanța a semnat contracte în valoare de peste 4.5 milioane de euro cu două societăți comerciale (SC Conpress Holding SRL și SC Soti Cable Neptun SRL) care îl au ca asociat pe Sorin Gabriel Strutinsky, persoană cu care Radu Mazăre se află în relații comerciale. Cele două societăți menționate sunt principalii acționari ai televiziunii Neptun TV, unde și Radu Mazăre a avut această calitate până în 2002. Contractele cu SC Conpress Holding SRL au avut ca obiect paza obiectivelor publice din Constanța și Mamaia, în timp ce contractul cu SC Soti Cable Neptun SRL viza organizarea unor spectacole cu ocazia evenimentului „Sărbători de Iarnă - Orașelul Copiilor 2013”¹⁶, potrivit procurorilor.

Prietenul primarului Mazăre, președintele Consiliul Județean Constanța, Nicușor Constantinescu, este urmărit penal pentru mai multe infracțiuni printre care conflict de interese și corupere a alegătorilor. Potrivit dosarului, Consiliul Județean Constanța a finanțat televiziunea NeptunTV și ziarul Telegraf, prin intermediul unor contracte cu societățile care operează aceste instituții media. Acestea sunt deținute sau administrate de persoane care au fost asociați cu președintele Consiliului Județean în diverse societăți¹⁷. Constantinescu s-a apărat spunând că acuzațiile sunt parte a unei campanii de hărțuire politică a sa: „Este continuarea hărțuirii mele politice ca președinte al Consiliului Județean, a domnului primar Mazăre și a prietenului nostru Strutinsky Sorin. Sunt acuzat că am semnat niște contracte cu televiziunea Soti și cu ziarul Telegraf, fapte pentru care și domnul Mazăre a fost cercetat și a primit neînceperea urmăririi penale de la domnul procuror de la DNA București acum vreo doi ani. Pentru aceleași lucruri sunt acuzat și acum — abuz în serviciu, conflict de interese și alte chestiuni de genul ăsta”¹⁸.

Primarul Marian Vanghelie, agent de contracte de publicitate pentru OTV și B1 TV

¹³ „Radu Mazăre, reținut de DNA pentru luare de mită. Prejudiciu de 26 de milioane de euro”, Realitatea.net, 16 martie 2015.

¹⁴ „Cum explică DNA șpaga lui Mazăre. <<Polaris a plătit televiziunii Neptun suma de 1.300.000 de euro pentru 5 știri!>>”, Ionel Stoica, EvZ.ro, 27 martie 2015.

¹⁵ „Firma care i-a dat 7 milioane de euro lui Mazăre ca să câștige o licitație este a deputatului Eduard Martin”, Cosmin Văideanu, Mediafax.ro, 17 martie 2015.

¹⁶ „Omul de afaceri Sorin Strutinsky, reținut de procurorii DNA”, Cătălin Lupășteanu, Mediafax.ro, 4 februarie 2015.

¹⁷ „UPDATE Nicușor Constantinescu, reținut pentru conflict de interese și corupere a alegătorilor, potrivit avocatului acestuia”, Nona Jalbă, Agerpres.ro, 19 februarie 2015.

¹⁸ „Nicușor Constantinescu, în sala de judecată pentru a se decide dacă va fi arestat preventiv sau cercetat în libertate”, Nona Jalbă, Agerpres.ro, 20 februarie 2015.

Într-un alt dosar DNA, care îl vizează pe Marian Vanghelie, primar și important om politic, reiese că acesta ar fi solicitat încheierea unor contracte de publicitate în valoare de 2.2 milioane de euro cu două televiziuni. Bani ar fi provenit din mita primită de fostul primar al sectorului 5 din București și vicepreședinte al PSD de la omul de afaceri Marin Dumitru. Vanghelie ar fi perceput un comision de 20% din contractele de lucrări publice derulate de Primăria Sectorului 5 cu societățile controlate de M. Dumitru. Comisionul a fost plătit sub forma unor contracte, nejustificate din punct de vedere comercial, încheiate de aceste societăți și unele societăți comerciale controlate, prin interpuși, de Vanghelie¹⁹.

Conform referatului procurorilor DNA, „în anul 2009, la solicitarea inculpatului Vanghelie Marian-Daniel, societățile controlate de către Dumitru Marin au încheiat contracte de publicitate în valoare de aproximativ 2.000.000 de euro în favoarea societății Ocram Televiziune SRL (operatorul postului de televiziune OTV), controlată de Diaconescu Dan, persoană apropiată inculpatului Marian Vanghelie”. Referatul mai menționează că în 2012, „Premier Palace SRL a încheiat contracte de publicitate în valoare de aproximativ 200.000 de euro în favoarea societății B1 TV Channel SRL”²⁰.

B1 TV a transmis un comunicat de presă în care susținea legalitatea și transparența acestei înțelegeri și preciza că în schimbul acestei sume a difuzat spoturi și reportaje publicitare în perioada mai 2012 - februarie 2013, în baza unor media plan-uri aprobate de client²¹. Într-un mesaj postat pe contul său de Facebook după arestarea sa, Vanghelie susține că nu are legătură cu anumite contracte semnate de omul de afaceri Marin Dumitru și OTV sau alte posturi de televiziune²².

În același dosar apar și stenogramele unor convorbiri telefonice în care Marian Vanghelie îi spune unei alte persoane implicate în traseul presupusei mite că ar putea interveni în favoarea sa pe lângă președintele Klaus Iohannis prin intermediul directorului editorial de la Realitatea TV, Rareș Bogdan, dacă această persoană va depune mărturie în favoarea sa. R. Bogdan a negat că ar fi discutat cu Vanghelie despre o intervenție la președintele Klaus Iohannis și a spus că afirmațiile lui Vanghelie ar fi „o chestiune de teribilism” a acestuia²³. În schimb, realizatorul de televiziune a recunoscut că s-a întâlnit des cu politicianul proaspăt exclus din PSD, în speranța că acesta va contribui la debarcarea adversarului său politic, președintele PSD, Victor Ponta: „Eu cu Marian Vanghelie mă întâlneam des, pentru că speram să-și facă cât mai repede partidul, să constituie majoritate și să-l dea jos pe Ponta, pentru că acest individ este un pericol pentru România”²⁴.

Anterior, în emisiunea pe care o realizează la Realitatea TV, Rareș Bogdan i-a declarat război premierului Ponta, după ce premierul făcuse referire la datoriile fiscale ale Realitatea TV, post aflat în insolvență.

Postaci de partid plătiți din șpagă

Referatul procurorilor DNA în dosarul Gala Bute arată că sumele provenite din infracțiunile de luare de mită erau folosite pentru plata unor servicii efectuate în interesul organizației de București a Partidului Democrat Liberal și al inculpatei Elenei Udrea. Apropiatii Elenei Udrea achitau lunar sume de până la 10.000 de euro unor „postaci” al căror rol era de a posta comentarii sub identități fictive pe paginile de Internet ale unor ziare sau portaluri de știri²⁵, potrivit procurorilor. Coordonatorul acestor postaci era un editorialist al cotidianului de dreapta Evenimentul zilei, Cristi Călugăru.

Călugăru a dezvăluit în emisiunea moderată de Sorina Matei la B1 TV că aceasta dădea „anumite indicații”

¹⁹ „Marian Vanghelie, primul mesaj postat pe Facebook după arestarea sa preventivă”, Gândul.info, 14 martie 2015, actualizat pe 15 martie 2015.

²⁰ „Procurori: O parte din mita primită de Vanghelie ar fi ajuns sub forma de contracte de publicitate. 2 milioane la OTV și 200.000 de euro la B1 TV”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 13 martie 2015.

²¹ „B1 TV, despre contractul din cazul Vanghelie: Contractul, mediaplan-urile, factura sunt documente care atestă într-o transparență totală legalitatea acestei tranzacții”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 13 martie 2015.

²² „Marian Vanghelie, primul mesaj postat pe Facebook după arestarea sa preventivă”, Gândul.info apud Mediafax, 14 martie 2015.

²³ „Rareș Bogdan, despre interceptările în dosarul Marian Vanghelie: Nu-mi permit să dau telefon președintelui Iohannis/ O chestiune de teribilism a lui Vanghelie”, R.M., HotNews.ro, 13 martie 2015.

²⁴ Ibidem.

²⁵ „Dosarul Elena Udrea: Postacii, plătiți din șpagă. Plus bani la partid”, Cristian Vasilcoiu, Libertatea.ro, 20 martie 2015.

staff-ului Elenei Udrea, în timpul campaniei pentru președinția PDL, în martie 2013. El a acuzat-o pe realizatoarea TV de ipocrizie, atunci când aceasta a negat acuzațiile sale: „Am o problemă cu ipocrizia. Atunci ne învățați ce să postăm pe Internet și acum cu postacii nu mai e bine”. Călugăru a invitat-o pe Matei să-l dea în judecată pentru afirmațiile de mai sus, atunci când Sorina Matei l-a amenințat cu instanța²⁶.

Despre finanțări controversate, din bani publici, direcționate de Udrea spre industria publicității, a vorbit unul dintre managerii agenției de publicitate Publicis România, Teddy Dumitrescu. Acesta a afirmat într-o postare pe Facebook că Ministerul Dezvoltării Regionale condus de Elena Udrea ar fi acordat peste 20 de milioane de euro agenției The Group prin licitații trucate.

Dan Voiculescu și Intact Media - un nou dosar penal pentru șantaj

În luna iulie, fostul patron și finanțator al grupului Intact și al canalului Antena 3, Dan Voiculescu, a fost inculpat într-un alt dosar de șantaj. Conform procurorilor DNA, el ar fi amenințat oameni de afaceri cu campanii de discreditare dacă nu încheiau contracte de publicitate cu grupul său de presă, iar aceștia l-au denunțat la DNA.²⁷

Unul dintre oamenii de afaceri a încheiat cu instituțiile de presă controlate de Voiculescu cinci contracte de publicitate în valoare totală de 900.000 de euro. Un al doilea om de afaceri a refuzat să dea curs cererilor lui Voiculescu, iar societatea controlată de acesta a devenit victima unui atac mediatic derulat de grupul controlat de Voiculescu.

Conform ordonanței de dispunere a controlului judiciar, Voiculescu „le-a prezentat oamenilor de afaceri faptul că este necesar să acorde o atenție deosebită sporirii capitalului de imagine al firmelor lor prin intermediul trustului de presa INTACT MEDIA și a subliniat că lipsa promovării în media a activității companiilor lor risca să aibă efecte dezastruoase din punct de vedere financiar, respectiv, că orice eveniment referitor la activitatea firmei va fi prezentat într-un mod negativ exagerat, nu doar sub forma de știri, ci sub forma de dezbateri televizate, gen talk-show, pe posturile de televiziune ANTENA 1 sau Antena 3”²⁸.

Voiculescu a negat acuzațiile, susținând că nu-i cunoaște pe cei trei oameni de afaceri care l-au denunțat și că dosarul este o „porcărie”²⁹. Unul dintre cei trei oameni de afaceri este Octavian Crețu, patronul celui mai important producător de apă minerală din România și fost vicepreședinte al Partidului Conservator, în perioada în care partidul era condus de Dan Voiculescu³⁰.

Despre faptele de șantaj ale familiei Voiculescu și ale unor administratori din trustul Intact am relatat și în rapoartele FreeEx din anii 2011, 2012, 2013.

Presa finanțează un consilier prezidențial

Conform propriei declarații de avere³¹, fostul purtător de cuvânt al Administrației Prezidențiale în mandatul Băsescu, Bogdan Oprea, a încasat aproximativ 27.500 de euro din drepturi de autor de la ziarul Adevărul. Conform unei monitorizări făcută de site-ul luju.ro, Oprea a publicat în anii 2013 și 2014 trei articole în ziarul Adevărul³². Contactat de Paginademedia.ro, Bogdan Oprea a declarat că suma reprezintă activități de drepturi de autor, pe care le-a trecut în declarația de avere, așa cum cere legea, că este vorba de un contract încheiat perfect legal și a refuzat să răspundă la alte întrebări legate de acest subiect³³.

²⁶ „Cristian Călugăru, șeful postacilor PDL: Legătura dintre Sorina Matei și postacii Elenei Udrea”, DcNews.ro, 20 martie 2015.

²⁷ „Dan Voiculescu, pus sub control judiciar într-un nou dosar în care este acuzat de șantaj pentru obținerea de foloase patrimoniale/ Voiculescu: <<Nu-i cunosc pe denunțatori. E o nouă porcărie>>”, Otilia Ciocan, Cătălin Lupășteanu, Mediafax.ro, 3 iulie 2014.

²⁸ „VIDEO Dan Voiculescu, cercetat sub control judiciar într-un nou dosar de șantaj. El ar fi amenințat oameni de afaceri cu campanii de discreditare dacă nu vor încheia contracte de publicitate cu trustul său de presă”, V.M., HotNews.ro, 3 iulie 2014.

²⁹ „VIDEO Dan Voiculescu: Avem de-a face cu o nouă porcărie. Au venit trei oameni pe care nu îi cunosc să spună că i-am șantajat”, R.M., HotNews.ro, 3 iulie 2014.

³⁰ „Octavian Crețu, denunțatorul care îi leagă pe Dan Voiculescu și Adrian Năstase”, Biro Attila, Gândul.info, 4 iulie 2014.

³¹ Declarație de avere Bogdan Oprea, Luju.ro, 8 iulie 2014.

³² „Studiu de caz pentru DNA”, George Tarâță, Luju.ro, 8 iulie 2014.

³³ Purtătorul de cuvânt al președinției, contract de 28.000 de euro pentru patru articole pe blogurile Adevărul”, Petrișor Obae, Pagina de

Conflicte între premier și managerii unor instituții media cu datorii la stat

Primul ministru Victor Ponta l-a acuzat pe Adrian Sârbu (proprietar al agenției de știri Mediafax și al publicației online Gândul.info), de șantaj făcut prin intermediul publicațiilor pe care le deține cu scopul de a evita plata datoriilor fiscale pe care companiile controlate de acestea le au față de stat. Ponta a spus că are „o mică neînțelegere deja de lungă durată” cu Adrian Sârbu, pornind de la o discuție avută cu acesta. „Dânsul mi-a zis că el i-a făcut pe toți președinți și dacă vreau să mă facă și pe mine. Și i-am spus că nu, mulțumesc, aș prefera să-și plătească taxele. Și de atunci suntem în relații foarte reci”³⁴. Adrian Sârbu a negat acuzațiile premierului, susținând că acestea ar fi fost „o pură fantezie personală”³⁵.

Ponta a mai spus că Sârbu i-ar fi cerut să oprească niște controale ale ANAF la companiile deținute de el³⁶, iar refuzul său ar fi determinat apariția materialelor de presă ostile premierului. „Singurul care a fost [la mine în birou] a fost dl [Adrian] Sârbu, care mi-a zis că are niște controale de la ANAF și dacă pot să le opresc. I-am spus că nu pot”.³⁷

Publicația online Gândul.info a relatat pe larg despre dosarul de corupție în care este vizat Președintele demisionar al Consiliului Județean Mehedinți, A. Duicu, dosar în care apare și numele primului ministru.

Adrian Sârbu a fost arestat preventiv în februarie 2015 sub acuzațiile de instigare la evaziune fiscală, spălare de bani și instigare la delapidare³⁸.

Un caz asemănător a avut loc la Realitatea TV, post aflat în insolvență și care înregistrează datorii la stat. În emisiunea pe care o realizează la Realitatea TV, directorul general al postului, Rareș Bogdan, i-a declarat război premierului Ponta, după ce acesta făcuse referire la datoriile fiscale ale Realitatea TV, post aflat în insolvență. R. Bogdan i s-a adresat premierului pe un ton amenințător, promițându-i acestuia că va dispărea inclusiv cu ajutorul său. „Domnule Ponta, nu înțelegeți că sunteți pe fărâș? Că epoca dumneavoastră s-a terminat? Că nimeni nu vă poate opri căderea? Ce o să faceți, o să veniți cu mascații la Realitatea TV? Ce o să faceți, o să filmați până amețiți, casa mea? Mi-am dus familia la caz, pentru că la câte camere sunt în jurul meu? [sic] Vă promit că voi dansa atunci când veți dispărea din guvern. Război total! Și veți dispărea și cu ajutorul meu. Ați vrut război, mergem la război!”³⁹, a spus Rareș Bogdan.

Cotidianul Gazeta Sporturilor refuză un parteneriat cu Ministerul Sporturilor

Suspiciunile legate de contractele de publicitate cu instituții publice (acordarea discreționară, netransparență și pe criterii politice a acestora) au determinat apariția unei situații rar întâlnite în presa română - o instituție media a refuzat un parteneriat cu un minister. Cotidianul sportiv Gazeta Sporturilor, consacrat în ultimii ani ca publicația care a realizat unele dintre cele mai de impact investigații jurnalistice, a declinat oferta Ministerului Sporturilor de a deveni partener media într-o campanie care își propunea creșterea numărului copiilor legitimați la sport. Contractul era în valoare de 100.000 de euro și presupunea construirea unor site-uri, producția de conținut specific, mentenanță tehnică și editorială, publicitate marcată ca atare etc. Directorul publicației, jurnalistul Cătălin Tolontan, a invocat lipsa de încredere ce există în piață și în societate cu privire la asemenea parteneriate și a adăugat că nu suspecta conducerea ministerului de intenții necurate în acest demers. „Însă, pur și simplu, România n-a ajuns la gradul de încredere în autoritate în care să accepte un astfel de parteneriat derulat pe bani publici. Peste tot în Europa ar fi benefic sportului și firesc, la noi, nu. Publicitatea de stat în sine e altceva, apare în ziare și va mai apărea pentru că e girată de agențiile de publicitate, dar parteneriatele directe presă -

Media, 10 iulie 2014.

³⁴ „Ponta despre Adrian Sârbu: M-a întrebat dacă vreau să mă facă președinte. I-am spus să-și plătească taxele”, Ziare.com, 9 iunie 2014.

³⁵ „Adrian Sârbu: Victor Ponta nu este nici primul și nici ultimul politician român care, odată ajuns la putere, confundă media cu Disneyland-ul propagandei”, Mediafax.ro, 10 iunie 2014.

³⁶ „Victor Ponta: Adrian Sârbu a fost la mine în birou să mă întrebe dacă pot opri niște controale ANAF, i-am spus că nu pot”, R.M., HotNews.ro, 7 iulie 2014.

³⁷ Ibidem.

³⁸ „Update Adrian Sârbu, arestat pentru 30 de zile. Decizia nu este definitivă”, Sorin Ghica, Adevărul.ro, 3 februarie 2015.

³⁹ „Rareș Bogdan: Victor Ponta l-a depășit ca nesimțire pe Băsescu. Voi dansa când va pleca de la Guvern”, Realitatea.net, 19 februarie 2015.

guverne sunt greu de explicat publicului”⁴⁰.

PROPAGANDA POLITICĂ

Propaganda politică este asumată fățiș de așa-zisele posturi de știri, fiind expusă ca un motiv de mândrie editorială. Prezentatorul Mircea Badea a aniversat cei 10 ani de existență a emisiunii sale, În gura presei. Cu această ocazie, colegii săi i-au făcut cadou un sac de box cu poza lui Traian Băsescu și un tort pe care, alături de imaginea lui Badea, apărea textul: „De 10 ani, erou al muncii antibăsiste”⁴¹.

Instrumentalizarea politică a protestelor de către televiziunile de partid

Manipularea practică de canalul Antena 3 cu ocazia protestelor din Piața Universității din 2012 a fost confirmată în 2014 și din interiorul televiziunii. Un fost cameraman al postului, Vlad Ilaș, a relatat într-un articol pe blogul personal⁴² cum i s-a cerut de către responsabilii editoriali să nu filmeze un banner pe care scria „PDL & USL aceeași mizerie”, pentru că „nu putem da așa ceva post,,. Protestele din ianuarie 2012 au fost prezentate de canalele de știri Antena 3 și România TV ca fiind împotriva președintelui Traian Băsescu și a guvernului PD-L, deși mesajul acestora era îndreptat împotriva întregii clase politice. „Scurt, fără explicații, protestul de atunci împotriva clasei politice a fost prezentat elegant drept un protest împotriva lui Traian Băsescu”, conform cameramanului Vlad Ilaș⁴³.

Un incident în care Traian Băsescu a fost scuipat în public de un cetățean (Adrian Zglobiu) a devenit pentru Antena 3 un nou prilej de atacuri la adresa Președintelui și a instituțiilor statului⁴⁴. Persoana care l-a scuipat pe Președinte a fost transformată în erou de Antena 3, care a încercat acreditarea tezei că agresorul ar fi fost în pericol din cauza dosarului deschis de poliție pe numele său pentru gestul comis asupra Președintelui. Unul dintre titlurile apărute pe burtieră în timpul emisiunii Sinteza zilei din 26 mai era: „Amenințat cu violul pentru că l-a scuipat pe Băsescu”.

Alte afirmații făcute de moderatorul emisiunii și invitații săi în cadrul aceleiași emisiuni⁴⁵:

Mihai Gâdea: Președintele Băsescu a primit un scuipat, iar cel care l-a scuipat a fost arestat și interogat timp de 36 de ore, ceea ce este un abuz. Este inadmisibil într-un stat de drept! (...) Acest domn trebuie protejat! Acest domn trebuie apărat de abuzurile regimului Băsescu! Și o vom face. Ne-a povestit că i s-au întâmplat lucruri teribile. Când a fost reținut, mai mulți oameni ai sistemului i-au adresat amenințări îngrozitoare. I-au spus că va fi aruncat în închisoarea de la Poarta Albă și va fi violat!

Hanibal Dumitrașcu: S-a încercat manipularea dvs. printr-o manipulare specifică statului totalitar. Este o operațiune de înfrângere morală și mentală a acestui om, dar și o acțiune de spălare pe creier. Când simți că tu, ca cetățean, ești disprețuit, recurgi la astfel de gesturi, ce poți face? Omul acesta nu l-a scuipat pe președintele României, ci pe Traian Băsescu.

Mihai Gâdea către Zglobiu: V-am urmărit cu multă, multă atenție. Și vă întreb direct: vă este frică? V-au îngrozit? Au reușit să vă bage frica în oase? V-au dus la spitalul de boli psihice ca să vă discrediteze, dar iată că nu a apărut nimic ca să poată să vă discrediteze. (...) Domnule Zglobiu, din momentul în care ați fost amenințat de organele statului, de cei din serviciile secrete, de cei de la protecție și pază, cum ne-ați spus dumneavoastră sau de deținuții din închisoare, că veți fi aruncat în închisoare la Poarta Albă și acolo veți fi violat, v-au trecut prin minte gânduri de sinucidere sau ceva de felul acesta?

În dimineața ce a urmat acestei emisiuni, ar fi avut loc o presupusă tentativă de sinucidere a lui Zglobiu, care

⁴⁰ „O zi la un ziar de sport. De ce Gazeta a refuzat o propunere de 100.000 de euro dinspre MTS”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 19 martie 2014.

⁴¹ „FOTO. În gura presei a împlinit un deceniu. Mesajul de pe tortul lui Badea: <<De zece ani, erou al muncii antibăsiste>>”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 12 septembrie 2014.

⁴² „Antena 3, pentru că ați împărțit țara asta în două, n-o să fiți iertați niciodată!”, Vlad Ilaș, VladIlaș.ro, 12 august 2014.

⁴³ ibidem

⁴⁴ „Individul care l-a scuipat pe Președinte, erou la Antena 3”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 27 mai 2014.

⁴⁵ Ibidem.

nu a pus în pericol viața acestuia. Gestul a fost interpretat de Antena 3 drept o consecință a presupuselor presiuni la care ar fi fost supus Zglobiu, în timp ce un membru al CNA, Narcisa Iorga (nominalizată de Președintele Băsescu pentru postul din Consiliu), a acuzat Antena 3 că l-a împins pe Zglobiu să se sinucidă⁴⁶ și a sesizat CNA în legătură cu acest caz. „Sinteza Zilei a depășit orice limită admisibilă unui program de televiziune: a determinat un om să se sinucidă. Am înaintat președintelui CNA o autosesizare pentru analiza urgentă a situației, chiar în ședința de mâine”⁴⁷.

Antena 3 întoarce armele împotriva liderului PC

După decizia ÎCCJ de condamnare a lui Dan Voiculescu la închisoare în dosarul ICA, Antena 3 a pornit o campanie de denigrare împotriva liderului Partidului Conservator (PC), Dan Constantin. PC a fost fondat de Dan Voiculescu și a funcționat ca partid de buzunar al acestuia, chiar și după ce a renunțat la funcția de președinte. Dan Constantin, care deține din 2012 funcția de ministru al agriculturii, susține că s-a declanșat o „campanie mediatică” împotriva sa, care a inclus „amenințări în plan personal și nu neapărat asupra mea, ci asupra familiei”⁴⁸.

Constantin a spus că atacurile au fost declanșate în urma refuzului său de a se implica în dosarul ICA, pentru care Voiculescu a fost condamnat la zece ani de închisoare. Constantin susține că atacurile au fost pornite la ordinul unei persoane din conducerea Antenei 3. El a dat exemplul unui titlu în care era acuzat explicit că se face vinovat de condamnarea celor 12 inculpați din dosarul ICA: „Daniel Constantin a băgat 12 oameni nevinovați în pușcărie”. Ministerul Agriculturii a fost parte păgubită în dosar, Institutul de Cercetări Alimentare fiind sub autoritatea sa anterior privatizării.

Crin Antonescu se teme de „linșajul Antena 3”

Președintele PNL, Crin Antonescu, a declarat că se teme de „linșajul Antena 3”, în cazul în care partidul său va ieși din alianța USL, alcătuită din PSD, PNL și PC. Omul politic a lasat să se înțeleagă faptul că televiziunea este controlată ca instrument de manipulare. „Ce face Antena 3 acum, ce faceți dumneavoastră, se vede cu ochiul liber. (...) Sigur că mă tem de linșajul trustului Antena 3, dar eu am fost linșat din 2009 și de postul dumneavoastră, de ziarele mari precum Evenimentul Zilei... Nu sunt în situația să schimb o decizie că se supără Antena 3...”⁴⁹.

Declarația a fost făcută în contextul amplificării tensiunilor politice din interiorul alianței, cu numai o săptămână înainte ca aceasta să se rupă. Antena 3 a susținut puternic USL, Dan Voiculescu fiind și fondatorul Partidului Conservator. În ultimii ani, Crin Antonescu a fost unul din politicienii favoriți ai acestei televiziuni, discursul său radical împotriva președintelui Băsescu și a mișcărilor politice afiliate acestuia fiind intens promovat de Antena 3. Situația s-a modificat odată cu ruperea alianței, schimbarea discursului lui Antonescu și conflictele recente avute cu PSD și liderul acestuia, Victor Ponta. Antonescu a devenit brusc o țintă a criticilor postului de televiziune controlat de Voiculescu.

În noiembrie 2013, Antonescu a acuzat un alt politician patron de presă (pesedistul Sebastian Ghiță) că își folosește televiziunea (România TV) pentru a-l determina pe colegul său de partid, premierul Ponta, să candideze la alegerile prezidențiale din 2014. Antonescu a declarat că: „În momentul în care vezi și nu îți explici de ce un asemenea om exercita clar, prin postul de televiziune pe care îl conduce, prin alte afirmații, presiuni evidente asupra unui om cu atâta putere, ca Victor Ponta, ai în vedere și spui că s-ar putea ca asupra lui să fie și asemenea presiuni”⁵⁰.

⁴⁶ „Narcisa Iorga: Antena 3 a împins un om să se sinucidă!”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 28 mai 2014.

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ „După ce servitorii pușcăriașului Voiculescu l-au călcat în picioare, Daniel Constantin denunță speriat linșajul practicat de trustul lui Felix”, Andreea Udrea, EvZ.ro, 12 martie 2015.

⁴⁹ „Crin Antonescu: Mă tem de linșajul Antenei 3!”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 18 februarie 2014.

⁵⁰ „Antonescu: Sebastian Ghiță exercită, prin România TV, presiuni evidente asupra lui Victor Ponta. Lasă să se înțeleagă că e aproape un reprezentant al Serviciilor Secrete”, Revista 22.ro, 22 noiembrie 2013.

Televiziunile de știri - trambulinele unor candidați

Candidatura politicianului Mircea Diaconu (fost ministru al Culturii și fost parlamentar PNL) la alegerile pentru Parlamentul European ca independent a beneficiat din plin de sprijinul mediatic al postului Antena 3. Canalul de știri a promovat insistent candidatura lui Diaconu, inclusiv în perioada pre-electorală, atunci când acesta trebuia să adune cele 100.000 de semnături necesare pentru a se înscrie în cursa electorală.

Politicianul Dan Diaconescu, fondator al Partidului Poporului - Dan Diaconescu, fost patron al defunctului canal de televiziune OTV și fostă vedetă a acestui canal, și-a reluat activitatea la canalul de știri România TV, unde a primit un spațiu pentru difuzarea emisiunii sale. Diaconescu a folosit insistent spațiul editorial pentru a-și promova candidatura la alegerile prezidențiale din luna noiembrie. Printre altele, a organizat un concurs de strângere de semnături pentru candidatura sa, oferind la schimb posturi în serviciile de informații, magistratură, ambasade, consulate în cazul în care ar fi câștigat alegerile⁵¹.

Moderatoarea unei emisiuni demisionează acuzând probleme editoriale

La nici o lună după ce a moderat dezbaterea găzduită de B1 TV între candidații Victor Ponta și Klaus Iohannis, Mădălina Pușcalău a demisionat, acuzând că „influența unor personaje toxice este atât de mare încât contaminează întreaga atmosferă a postului” și că există „unele sincope vizibile în logica și constanța politicii editoriale”. Jurnalista a mai semnalat că postul se confruntă cu probleme de management deoarece „persoane cu decizie în orientarea editorială au atitudini care nu au legătură cu normalitatea unei redacții”⁵². B1 TV este condus de Sorin Oancea, fost director la Antena 1 și Antena 3.

Valeria Dorneanu a acuzat epurări politice la Digi 24

În ianuarie 2014, jurnalista Valeria Dorneanu, șefa departamentului Politic și senior editor la postul de știri Digi 24, a acuzat existența unor epurări politice și schimbarea orientării editoriale a postului, în contextul anului electoral 2014. Dorneanu a fost informată prin SMS de redactorul șef că nu i s-a prelungit contractul de muncă⁵³. Jurnalista a declarat că oricum și-ar fi dat demisia și că „se schimbă orientarea politică pentru anul electoral - dovadă sunt epurările din ultima vreme”⁵⁴. În replică, Cosmin Prelipceanu, redactorul șef al televiziunii, a declarat: „Digi 24 nu a avut niciodată o orientare politică. De aceea, sunt neplăcut surprins că, după doi ani de colaborare, fostul șef al Departamentului Politic - Valeria Dorneanu consideră că aceasta se poate schimba. E clar că a început un an foarte interesant și îi invit pe telespectatori să fie ei cei care vor aprecia dacă principiile imparțialității și onestității vor fi respectate ca și până acum”⁵⁵.

Harta politică a televiziunilor locale

În numeroase situații, televiziunile locale sunt arme de luptă politică, cel mai adesea sponsorizate din bani publici, potrivit studiului „Harta Politică a Televiziunilor Locale”, lansat de ActiveWatch în ianuarie 2014. Cercetarea este însoțită de o hartă interactivă și are la bază o documentare care a inclus 56 de televiziuni locale din 15 județe ale țării și aproximativ 200 de interviuri și discuții cu jurnaliști, editori, manageri, producători, proprietari de televiziuni locale, politicieni, reprezentanți ai partidelor și autorităților locale și experți media.⁵⁶

⁵¹ „Dan Diaconescu oferă posturi în servicii secrete sau ambasade, în schimbul semnăturilor pentru candidatura sa la prezidențiale/ Un <<prim câștigător>> a primit un post la Secretariatul General”, I.R., HotNews.ro, 2 august 2014.

⁵² „Mădălina Pușcalău și-a anunțat demisia de la B1 TV. <<Postul are o problemă de management>>, spune ea”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 10 decembrie 2014.

⁵³ „Update Jurnalista Valeria Dorneanu pleacă de la Digi24 și acuză «epurări» de personal motivate de «reorientarea politică» a postului. Prelipceanu: Telespectatorii să aprecieze dacă imparțialitatea și onestitatea vor fi respectate ca până acum”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 8 ianuarie 2014.

⁵⁴ „9 ianuarie. Valeria Dorneanu pleacă de la Digi 24 și acuză «epurări» de personal motivate de «reorientarea politică» a postului”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 9 ianuarie 2014.

⁵⁵ „Update Jurnalista Valeria Dorneanu pleacă de la Digi24 și acuză «epurări» de personal motivate de «reorientarea politică» a postului. Prelipceanu: Telespectatorii să aprecieze dacă imparțialitatea și onestitatea vor fi respectate ca până acum”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 8 ianuarie 2014.

⁵⁶ „Harta Politică a Televiziunilor Locale”; Editor: Liana Ganea; Autori: Maria Popa, Adrian Mogoș, Mihai Pavelescu, Ștefan Căndea; Sociolog:

Din documentare a reieșit că aproape jumătate dintre cele 56 de televiziuni incluse în cercetare sunt influențate direct sau indirect de politicieni. Mai mult, aproape jumătate dintre aceste televiziuni au putut fi documentate ca fiind beneficiare directe ale sponsorizărilor din bani publici, dar, cel mai probabil, numărul acestora este mult mai mare.

INSTRUMENTALIZAREA PRESEI ÎN INTERES PERSONAL

Presa lui Voiculescu, unealtă împotriva Justiției

Pe 8 august, judecătorii de la Curtea de Apel București, l-au condamnat la 10 ani de închisoare cu executare pe Dan Voiculescu pentru spălare de bani în dosarul privatizării Institutului de Cercetări Alimentare (ICA)⁵⁷. Potrivit procurorilor, Dan Voiculescu a intrat în posesia unei proprietăți evaluate la 60 de milioane de euro pentru care a plătit 100.000 de euro. Instanța a decis și punerea sub sechestru și confiscarea proprietăților lui Dan Voiculescu, inclusiv a sediului Antena 3⁵⁸.

Decizia instanței a dat naștere unui nou val de atacuri virulente la adresa Justiției și unei întregi campanii de victimizare din partea instituțiilor media controlate de familia Voiculescu.

Pe 5 august, cu trei zile înainte de pronunțarea instanței, unii dintre cei mai cunoscuți jurnaliști, prezentatori și comentatori ai Antenei 3 au transmis o scrisoare deschisă lui Dan Voiculescu în care își exprimau solidaritatea și sprijinul pentru acesta. Semnatarii își asumau personal situația patronului lor: „*Nebunia acestor zile e și războiul nostru! Așa am crescut în compania pe care ați fondat-o. Suntem jurnaliști, dar și cetățeni ai acestei țări. Consemnăm, dar gândim și înțelegem. Respectăm legile și putem recunoaște abuzul. Abuzul care, astăzi, este împotriva lui Dan Voiculescu. Ieri a fost împotriva doamnei Maria din Rădăuți. Măine poate fi împotriva oricărui român. Iar abuzul nu poate fi ignorat, nu poate fi uitat, nu poate fi iertat!*”⁵⁹

După pronunțarea sentinței a mai apărut o scrisoare publică semnată de jurnaliști, prezentatori și comentatori ai Antena 3. Aceasta cataloga decizia justiției drept un abuz, un „proces politic” a cărui țintă ar fi fost chiar redacția Antenei 3 și afirma că este vorba despre un atac la libertatea presei. „Astăzi, 8 august 2014, s-a consumat una dintre cele mai hidoase manifestări ale regimului de abuz și represiune care încă sufocă România. 12 oameni, cu chip, nume, suflet, familie, au fost aruncați în închisoare în urma unui dosar și a unui proces construite pe fals, pe temeuri politice și alimentate cu ură și dorință oarbă de răzbunare. Noi, jurnaliștii postului de televiziune Antena 3, cea mai puternică și credibilă instituție de presă din România, ne asumăm să facem aceste afirmații tranșante în legătură cu sentința pronunțată astăzi de doi judecători ai Curții de Apel București tocmai pentru că experiența și probitatea profesională ne dau competență în a spune că acest dosar, generic denumit Telepatia, reprezintă cea mai gravă și transparentă formă de dictat politic în justiție. Ținta acestei operațiuni de execuție publică a 12 oameni a fost de la început și până la capăt fondatorul trustului de presă care deține în clipa de față poziția numărul unu pe piața media din România”⁶⁰.

O burtieră a Antenei 3 titra în ziua condamnării: „Antena 3, confiscată de Kovesi”⁶¹, iar jurnalistul Adrian Ursu afirma: „Pentru 10 ani de mandat ticălos al lui Traian Băsescu, 10 ani de închisoare pentru profesorul Dan Voiculescu. (...) Este o sentință după dictare, după dictarea procurorilor, a celor care exercitau presiuni asupra

Oana Ganea; ActiveWatch.ro; ianuarie 2014.

⁵⁷ „Dan Voiculescu, încarcerat la Penitenciarul Rahova. A fost condamnat la 10 ani de închisoare. Sentința în dosarul anului”, Biro Attila, Mihaela Stoica, Gândul.info, 8 august 2014.

⁵⁸ „Schestru pe sediile Antena 3 și Grivco”, Cătălin Lupășteanu - Mediafax, Gândul.info, 8 august 2014.

⁵⁹ „No comment Angajați și realizatori Antena 3, scrisoare către Dan Voiculescu: Acest dosar fabricat s-ar fi putut închide în orice clipă, dacă ați văzut <<pactul cu diavolul>>”, C.I. HotNews.ro, 5 august 2014.

⁶⁰ „Comunicat Antena 3”, Antena 3.ro, 8 august 2014.

⁶¹ „Galerie foto. Antenele, victimizare în direct, pe Antena 1 și pe Antena 3. Cronica unei emisiuni în care toate vedetele au fost scoase la apărare”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 8 august 2014.

experților”⁶².

Pe 10 august, Antena 3 organiza o așa-zisă plimbare-protest la Palatul Cotroceni, președintele Traian Băsescu fiind identificat drept principalul responsabil pentru decizia instanței („cel care se afla indiscutabil la originea abuzului incalificabil la adresa postului nostru de televiziune”⁶³). În timpul acțiunii de stradă, un reporter al postului B1 TV a fost agresat de participanții la protest (caz descris în detaliu la capitolul Agresiuni).

Reamintim că o campanie similară a avut loc în 2013, atunci când Dan și Camelia Voiculescu, Sorin Alexandrescu (director general al Antena TV Group), împreună cu Antena TV Group au fost inculpați pentru șantaj de DNA⁶⁴. Rechizitoriul DNA vorbește pe larg despre folosirea instituțiilor media ale familiei Voiculescu cu scopul de a influența deciziile magistraților.

La începutul lunii octombrie, ANAF anunța că sediul Antenei 3 a trecut în proprietatea statului⁶⁵. Până la momentul redactării acestui raport statul nu a întreprins nicio acțiune care să împiedice activitatea canalului Antena 3.

Dan Diaconescu, condamnat definitiv la închisoare pentru șantaj

În februarie 2015, fostul om de televiziune, prezentator și proprietar al defunctului canal OTV, fondator al Partidului Popular - Dan Diaconescu (PP-DD) și candidat la alegerile prezidențiale din noiembrie din partea acestui partid, a fost condamnat definitiv la 5 ani și șase luni de închisoare cu executare de Curtea de Apel București în dosarul în care era acuzat de șantaj (caz descris în raportul FreeEx 2010). În același dosar a fost condamnat și Doru Pârv, fost realizator de programe la OTV, la o pedeapsă de patru ani de închisoare cu executare. Curtea de Apel București a hotărât și interzicerea desfășurării de către cei doi condamnați a oricărei activități în presa scrisă sau audio-video, ca pedeapsă complementară, pe o perioadă de cinci ani după ieșirea din închisoare⁶⁶.

Conform rechizitoriului DNA⁶⁷, Dan Diaconescu a exercitat în perioada mai-septembrie 2009 acte repetate de amenințare, atât în mod direct, în cadrul emisiunii de la OTV, cât și indirect, prin intermediul colegului său, Doru Pârv, asupra lui Ion Mot, primar al comunei arădene Zarand. Scopul acestor amenințări era să-l determine pe Mot să le dea suma totală de 200.000 de euro pentru a nu difuza la postul OTV un material compromițător pentru acesta. Sub presiunea acestor amenințări, primarul Ion Mot i-a înmănat lui Doru Pârv suma de 30.000 de euro și 42.000 de lei, destinația lor finală fiind Dan Diaconescu. Dan Diaconescu a mai fost acuzat că, în cursul lunii aprilie 2005, a exercitat acte repetate de amenințare atât în mod direct, cât și indirect, prin intermediul lui Mitrus Ghezea, realizatorul emisiunii Semnal de alarmă, difuzată de OTV, asupra omului de afaceri Paul Petru Țârdea, pentru a-l determina să-i dea suma totală de 100.000 euro, din care a primit efectiv 4.500 de euro.

Moderator B1 TV inculpat pentru luare de mită

Andrei Bădin, prezentator la postul de știri B1 TV, a fost pus sub urmărire penală pentru luare de mită în luna iulie. Fostul președinte al Consiliului Județean Mehedinți, Adrian Duicu (PSD), a susținut că i-ar fi dat 5.000 de lei lui Andrei Bădin în vara lui 2013 pentru a nu face o emisiune despre ministrul mediului, Rovana Plumb⁶⁸, colegă de partid cu Duicu. Prezentatorul emisiunii urma să facă dezvăluiri despre presupuse fapte ilegale comise de R. Plumb și de fiul acesteia. La rugămintile insistente ale lui Duicu și în schimbul sumei de 5.000 de lei, Bădin ar fi renunțat la subiect.

Redăm fragmentul din stenograma convorbirii prezentă în dosarul DNA:

⁶² Ibidem.

⁶³ „Duminică, ora 17,00, Cotroceni”, Radu Tudor, Radu-Tudor.ro, 9 august 2014.

⁶⁴ Caz descris în detaliu în Raportul FreeEx 2013.

⁶⁵ „Sediul Antena 3 din Băneasa a trecut în proprietatea statului”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 8 octombrie 2014.

⁶⁶ „Dan Diaconescu, condamnat definitiv la cinci ani și șase luni de închisoare cu executare: <<Mi-au închis partidul, acum mă închid pe mine>>”, Otilia Ciocan, Mediafax.ro, 4 martie 2015.

⁶⁷ „Update VIDEO Dan Diaconescu, condamnat la 5 ani și șase luni de închisoare cu executare și încarcerat la Rahova: <<Aveam discurs pregătit pentru achitare>>/ <<Românii nu mai au încredere în justiție, eu nici atât>>”, I.R., HotNews.ro, 4 martie 2015.

⁶⁸ „Prezentatorul TV Andrei Bădin, urmărit penal în dosarul Duicu”, Biro Attila, Gândul.info, 23 iulie 2014.

DUICU: Te rog din sufletu' meu, hai că ne vedem, mai vorbim noi doi. Te rog eu mult las-o! Te rog din sufletu' meu! Te rog mult de tot! Deci, te implor! Te rog mult de tot, las-o!

*BĂDIN: Bine. Luni o să-ți dau un SMS cu un cod IBAN să dai până miercuri ceva, să plec.*⁶⁹

Duicu a adus aceste acuzații în timp ce era audiat într-un dosar în care este acuzat de trafic de influență.

B1 TV a suspendat aparițiile televizate ale lui Bădin și implicarea sa în deciziile editoriale până la clarificarea situației de către justiție. De asemenea, postul a cerut angajaților să dea declarații de interese cu privire la orice „relații de colaborare care ar intra în contradicție cu prevederile codului deontologic al jurnaliștilor sau cu legile în vigoare, sau care le-ar putea afecta independența deciziilor editoriale”⁷⁰. Înainte de a lucra pentru B1 TV, Andrei Bădin a activat și în redacția Antena 3, televiziune controlată de Dan Voiculescu.

Bădin ridică mingi la fileu unui ministru PSD pe subiectul Roșia Montană

Din același dosar reiese că Duicu a contribuit în septembrie 2013 la campania mediatică în favoarea exploatării de la Roșia Montană (detalii despre propaganda mediatică în favoarea proiectului în raportul FreeEx 2013)⁷¹. Aceiași trei actori sunt implicați în regizarea unei „dezbatere” la emisiunea moderată de Bădin la B1 TV, în septembrie 2013, în timpul protestelor de stradă împotriva exploatării de la Roșia Montană. Baronul PSD a intermediat prezența Rovanei Plumb la emisiunea lui Bădin, care urma să-i „ridice mingi la fileu” ministrului.

Din stenograma convorbirii în care Duicu i se adresează Rovanei Plumb:

*DUICU IOAN-ADRIAN: Mă sună Bădin, intrați mâine seară cu Roșia Montană, dar vă ridică mingea la fileu și vă face emisiune bună pe treaba cu Roșia Montana...*⁷²

Lucrători în presă folosiți de baroni locali pentru a intimida funcționari ai statului

De asemenea, stenogramele din dosarul în care Președintele Consiliului Județean Mehedinți este acuzat de trafic de influență⁷³ arată cum Adrian Duicu ordona unor lucrători în presa locală și corespondenți locali ai unor canale naționale de știri să dea telefoane în numele acestor televiziuni pentru a intimida o echipă de control a Ministerului de Interne. Cei doi corespondenți, Adrian Bidilici și Mihai Bădescu, lucrau la două televiziuni locale și erau corespondenții România TV, B1 TV și Realitatea TV. Adrian Bidilici este și directorul televiziunii Tele 2 Drobeta din Turnu Severin.

Conform procurorilor, Duicu își folosea influența politică pentru a-l menține în funcție pe șeful Inspectoratului Județean de Poliție Mehedinți, Constantin Ponea, dar și pentru a-l promova la București în structurile centrale ale Ministerului Administrației și Internelor.

Potrivit stenogramelor publicate de Hotnews, pe 29 iunie 2013, Adrian Duicu aflase de o anchetă a Corpului de Control al ministrului de Interne, anchetă ce viza conducerea IPJ Mehedinți. Imediat, Duicu i-a sunat pe cei doi jurnaliști menționați mai sus și le-a cerut să-l sune pe adjunctul Corpului de Control și să se prezinte nu ca ziariști locali, ci drept jurnaliști de la canalele naționale B1 TV, Realitatea TV, respectiv România TV. Scopul nu era de a realiza un interviu, ci de a-l chestiona pentru desfășurarea respectivului control la o presupusă „comandă politică”: „Îl suni acum, în secunda asta! (...) Și spui că ești de la România TV.”; „Dar repede (...) Îi spui că ești de la B1”.

⁶⁹ „Interceptări. Duicu: Deci, te implor! Te rog mult de tot, las-o! Bădin: Bine. Luni o să-ți dau un SMS cu un cod IBAN să dai până miercuri ceva”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 29 iulie 2014.

⁷⁰ „Dan Andronic, după cazul B1 TV, vrea ca și ziariștii EvZ și Capital să facă declarații de interese”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 25 iulie 2014.

⁷¹ „Stenograme. Rovana Plumb, invitată la B1 TV ca să << se ridice mingea la fileu >> pe cazul Roșia Montană. Vezi ce a spus despre protestatari”, Mihai Goțiu, RomâniaCurată.ro, 30 iulie 2014.

⁷² Ibidem.

⁷³ „Stenograme. Cum ordona baronul PSD Adrian Duicu unor jurnaliști să dea telefoane în numele unor televiziuni centrale de știri, pentru a intimida o echipă de control a internelor”, Departamentul Investigații, HotNews.ro, 24 iulie 2014.

Conform procurorilor, cei doi jurnaliști au îndeplinit ordinele lui Duicu, raportându-i acestuia modul în care au decurs convorbirile. Bădescu i-a spus lui Duicu că speră „să-i fi speriat un pic intervenția presei”⁷⁴. Adrian Bidilici și Mihai Bădescu nu au negat că au sunat la ordinul lui Duicu, dar au spus că întrebările lor nu au avut scopul de a intimida ancheta. Niciunul dintre ei nu a publicat nimic despre subiectul respectiv, intervenția lor limitându-se la telefoanele date reprezentantului Corpului de Control la ordinul lui A. Duicu.

De altfel, în același dosar, Adrian Bidilici este acuzat de instigare la dare de mită și complicitate la folosirea influenței și autorității, în scopul obținerii pentru sine de foloase necuvenite. Conform Mediafax⁷⁵, procurorii îl acuză pe Duicu că și-ar fi folosit autoritatea și influența în scopul de a obține foloase necuvenite pentru două posturi de televiziune controlate de el (Tele 2 Drobeta și Karisma Tv). Duicu ar fi impus tuturor primarilor și funcționarilor publici cu funcții de conducere de pe raza județului Mehedinți să plătească contravaloarea unor „urări” care aveau să fie difuzate (sub forma unor anunțuri scrise pe „burtiera” ecranului) la cele două posturi de televiziune. Suma adunată ar fi fost de peste 60.000 lei. Acțiunea s-ar fi derulat prin intermediul lui Adrian Bidilici (directorul televiziunii Tele 2 Drobeta) și Mijache Loredana-Andreea (directoarea societății comerciale prin care operează cele două posturi de televiziune). Adrian Bidilici a spus că nu se consideră jurnalist, ci doar „lucrător în presă”⁷⁶.

Jurnalist concediat „la comandă”, de 1 aprilie, în dosarul Horea Uioreanu

Dosarul deschis în mai 2014 în care Horea Uioreanu, fostul președinte al Consiliului Județean Cluj, este acuzat că a pretins și a primit mită din contractele derulate din fonduri publice conține detalii despre folosirea presei pentru denigrarea unui funcționar, precum și hărțuirea unui jurnalist care a relatat despre licitațiile organizate de CJ Cluj pentru derularea unor lucrări publice, licitații care ulterior au făcut obiectul anchetei DNA.

Potrivit procurorilor, grupul format în jurul lui Uioreanu a comandat articole de presă denigratoare la adresa arhitectului șef al CJ Cluj, Claudiu Salanță, care constatase diferite ilegalități și nereguli în efectuarea unor lucrări finanțate din bani publici. Conform rechizitoriului, oamenii de afaceri și înalții funcționarii implicați în acest contract au exercitat presiuni asupra altor funcționari „în special pentru a se evita deoalarea situației existente și declanșarea unui scandal mediatic”⁷⁷. Aceste presiuni au constat inclusiv în publicarea în presa locală a unor articole denigratoare⁷⁸ la adresa arhitectului șef, în care era acuzat de conflict de interese⁷⁹.

De asemenea, Uioreanu ar fi făcut presiuni pentru demiterea unui jurnalist de la Ziua de Cluj care a relatat pe 31 martie 2014 despre una din licitațiile trucate ale CJ Cluj. În urma publicării articolului, președintele CJ Cluj l-a contactat pe Octavian Hoandră, directorul publicației, pentru a avea o întâlnire. După această întâlnire ce a avut loc pe 1 aprilie, articolul menționat a fost eliminat de pe site-ul publicației, iar autorul a fost concediat⁸⁰.

Bogdan Chirieac recidivează

Bogdan Chirieac, unul dintre cei mai vizibili comentatori de televiziune, consacrat în piață pentru fapte de șantaj și trafic de influență (cazuri descrise în rapoartele FreeEx din 2009 și 2012), este pomenit într-un rechizitoriu al DNA privind presupuse fapte de corupție ale lui Toni Greblă, fost parlamentar PSD și judecător la Curtea Constituțională. Greblă este acuzat de procurori că a făcut trafic de influență în favoarea finului său, Ion Bârcină. În referatul DNA se arată că Toni Greblă l-ar fi amenințat pe directorul Complexului Energetic Oltenia (CEO), Laurențiu Ciurel. Directorul CEO susține că Toni Greblă l-ar fi amenințat pentru că nu era de acord cu o

⁷⁴ Ibidem.

⁷⁵ „Dosarul Mehedinți: Președintele CJ, șeful IPJ și liderul PSD Orșova, arestați preventiv”, Cătălin Lupășteanu, Mediafax.ro, 4 aprilie 2014.

⁷⁶ „Adrian Bidilici, acuzat în dosarul baronului Duicu: <<Nu sunt jurnalist, ci lucrător în presă>>”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 4 aprilie 2014.

⁷⁷ „Interceptări DNA: Horea Uioreanu ținea evidența mitei la tabel, în format electronic: Total cât îi? Îmi spunea că un miliard”, V.M., HotNews.ro, 31 mai 2014.

⁷⁸ „Uioreanu merge pe mâna lui Salanță”, MonitorulCJ.ro, 28 aprilie 2014.

⁷⁹ „Dosarul <<Uioreanu 15%>>. Șeful CJ Cluj ținea evidența spăgilor primite într-o agenda. Stenograme”, Biro Attila, Gândul.info, 31 mai 2014.

⁸⁰ „Rechizitoriul în cazul Uioreanu: Procurorii susțin că președintele CJ Cluj ar fi făcut presiuni pentru demiterea unui jurnalist de la Ziua de Cluj”, Alina Neagu, HotNews.ro, 2 iunie 2014.

compensare de 10 milioane de lei, cerută de firma lui Bârcină. Ciurel a declarat procurorilor că și Bogdan Chirieac a făcut o recomandare pentru una din firmele controlate de Bârcină⁸¹.

NERESPECTAREA NORMELOR PROFESIONALE

Amenințări și jigniri lansate de oameni din presă

Pe 26 și 27 septembrie, realizatorul TV Mircea Badea a amenințat cu moartea, a instigat la violență, a făcut gesturi obscene și a adus injurii unui motociclist în cadrul emisiunii în gura presei, difuzată de postul Antena 3. Mircea Badea își instalase studioul afară, în fața sediului televiziunii, și a fost deranjat de faptul că un motociclist a ambalat motorul în momentul în care a trecut prin fața sediului Antena 3. Badea l-a insultat și amenințat cu bătaia pe motociclist în timpul emisiunii, în direct.

„Îmi bârâie unul cu motorul în cap. Dacă lipsesc eu un pic până îl rezolv eu pe cretinul ăsta... stai că poate se întoarce. Eu tot o să rezolv un handicapat din ăsta așa de rău încât voi primi zece ani cu executare. Pe bune! Prietene, eu pe-ăsta îl caut acasă! Să moară în chinuri groaznice și să îi sărim cu picioarele pe cap. Fac un apel la jegosul de-adineauri să se întoarcă aici. Jur că vin doar eu după el. Să vezi ce bucată îi dau! Dacă îl prind pe ăsta, vom avea cel mai mare rating din istoria televiziunilor. Să mă mut eu de aici pentru că vrea un cretin?! ”⁸², a spus Badea.

Reamintim că acest tip de comportament nu este o premieră pentru respectivul realizator, acesta amenințând și instigând constant împotriva unor persoane sau comunități (vezi raportul FreeEx 2013 și capitolul Amenințări din acest raport). De exemplu, în 2013, i-a urât colegului Cătălin Striblea, de la România TV, să aibă parte de un al doilea atac cerebral, în timp ce Striblea se afla internat în spital⁸³.

Badea a mai adresat jigniri și amenințări grave și la adresa altor oameni din presă, considerați a fi susținători ai președintelui Traian Băsescu. „Mă surprind gândindu-mă, fantasmând și fiind sigur de comportamentul meu cu privire la, uite, următoarea situație: presupunem, presupunem - se întâmplă atâtea în viața asta - deci dacă aş trece pe un drum de munte și în stânga e o prăpastie și așa cu două degetele se mai ține de o frunzuliță vreun propagandist d-ăsta abject, băsist hidos, oribil, putred, viermănos, d-ăsta... Tapalagă... nu știu dacă ați auzit, e un fel de homuncul - Sabin Orcan, ați auzit de așa ceva? ăsta, Turturică ăla de clipește nervos și dezaxat din ochișorii mici înecați în grăsime, vreun Turcescu, vreun d-ăștia. Să-l văd așa, cu două degete, ajutor, ajutor. Prietene, nu numai că nu îl ajut, mă întorc cu spatele și plec. La unii.”⁸⁴

Două atacuri vulgare îndreptate împotriva jurnalistei Andreea Pora⁸⁵ și, respectiv, a lui Andrei Pleșu⁸⁶, cunoscut om de cultură și fost ministru al culturii și de externe, au generat reacții mai consistente din partea breslei⁸⁷ și a unor voci cunoscute din opinia publică provocând o necesară dezbatere privind calitatea discursului public în România.

Discursul naționalist xenofob cu accente care incită la ură

În emisiunea Lumea lui Banciu difuzată de către postul de televiziune B1 TV în data 27 august, realizatorul Radu Banciu a luat în discuție proiectul autonomiei Ținutului Secuiesc lansat în dezbatere publică de către Uniunea Democrată a Maghiarilor din România. În cadrul prezentării proiectului UDMR, realizatorul emisiunii a prezentat eventualele consecințe ale aprobării acestuia, făcând o serie de afirmații grave și alarmiste cu privire la ipoteticele

⁸¹ „DNA cere aviz pentru arestarea lui Toni Greblă. Referat: <<Oamenii ca tine n-o să-i uit niciodată și o să am grijă să fii terminat!>>”, Gândul.info apud Mediafax, 3 februarie 2015.

⁸² „Mircea Badea, bruiat de motocicliști. Update: Șmecheria prin care i-a evitat”, ReporterVirtual.ro, 27 august 2014.

⁸³ „Badea către RTV: «Să crăpați în chinuri!». Care este miza războiului dintre Antena 3 și România TV”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 8 februarie 2013.

⁸⁴ „Cea mai scandalosă emisiune din toate timpurile”, Elena Popa, Criterii.ro, 6 iunie 2013.

⁸⁵ „Moment amuzant! Cină romantică cu Andreea Pora”, VideoNews.Antena 3.ro, 15 ianuarie 2014.

⁸⁶ Înregistrarea emisiunii Sinteza Zilei, Antena 3, 11 aprilie 2014.

⁸⁷ „Protest al jurnaliștilor împotriva practicilor degradante din presă”, Revista22.ro, 20 ianuarie 2014.

efecte pe care le-ar fi putut avea aprobarea proiectului de lege privind autonomia Ținutului Secuiesc. Pe tot parcursul emisiunii, minoritatea maghiară a fost prezentată ca fiind un veritabil pericol atât la adresa etnicilor români, cât și la adresa statului român în general. Se poate înțelege din modul în care a fost zugrăvită minoritatea maghiară de către Banciu că toți maghiarii din România ar nutri sentimente de ură față de români și că intenționează să comită crime în masă în județele în care sunt majoritari („Este ca și cum ai pune niște căprioare în cușca leului”).

Astfel, Radu Banciu a afirmat următoarele (selecție de citate):

[Dacă ar fi aprobat proiectul de lege] ar fi un măcel. Cetățenii români n-ar mai avea nici cel mai mic drept în viața lor de zi cu zi.

Este absolut o tragedie ca acei cetățeni [cetățeni de etnie română din Ținutul Secuiesc] să devină dintr-odată vasali ai guvernului maghiar și ai acestui guvern secuiesc.

Ce vor face ei acolo [maghiarii] după bunul lor plac pentru că acolo nu vor exista legi, nu se va respecta nimic. Avem deja exemplele în reședințele de județ ale Harghitei și Covasnei unde s-au întâmplat atâtea atrocități dintr-astea. Dați-vă seama ce va fi în momentul în care guvernul de la București nu va avea decât un titlu consultativ față de ce se întâmplă acolo. Poți să-ți dai cu părerea [ca guvern central] că nu te mai ascultă nimeni. Cam la nivelul ăsta va fi. Totuși acum ce se întâmplă cu drapelul, cu însemnele românești, cu tricolorul, cu vorbitul în limba română pe stradă, cu nerăspunsul la salut în limba maghiară. Dacă asta se întâmplă în condițiile în care acele județe aparțin numai de România [...], vă dați seama ce s-ar întâmpla în această parte a României dacă aceste lucruri [proiectul autonomiei] vor fi puse în aplicare.

În aceste județe [Harghita, Covasna și Mureș] nu se poate aplica această conviețuire [între maghiari și români]. Este ca și cum ai pune niște căprioare în cușca leului. Asta este, de fapt, Ținutul Secuiesc.

Eu știu că la noi se va da în cap pe stradă. Oamenii nu vor mai putea să vorbească în limba română, vor fi atacați pe stradă, vor fi batjocoriți.

Dacă vreodată va exista această regulă cu președinte, ăștia vor stăpâni exact ca pe vremuri acel Ținut, acolo va fi cel mai mare măcel posibil. Va fi un dezastru, nu există cuvinte. Ce autonomie? Ce Ținut Secuiesc? Va exploda toată zona aia.⁸⁸

România TV oferă diagnostice medicale

Emisiunea de dezbateri Ediție Specială, difuzată de postul Romania TV în data de 15 octombrie 2014, a anunțat difuzarea unor imagini și informații care ar viza „dezvăluiri-bombă” legate de „incapacitatea de a conduce țara” în care s-ar fi aflat Președintele în funcție la acea dată, Traian Băsescu. Iată câteva dintre titlurile de ilustrare folosite de postul de știri: „Imediat”, „Cutremurător”, „Dezvăluiri-bombă despre Băsescu”, „Situatie gravă ascunsă poporului”, „Incapacitate de a conduce țara” sau „Dovada, în imagini șoc”.

Moderatorii și invitații au prezentat și dezbătut un set de imagini video, extrase din patru contexte diferite, în care Președintele Traian Băsescu ar fi avut gesturi sau un comportament ce ar fi indicat o stare de sănătate precară. În știrea care a introdus dezbaterile din studio s-au făcut afirmații prezentate ca informații certe despre starea de sănătate a președintelui, fără a fi susținute de nicio altă dovadă cu excepția imaginilor prezentate pe ecran și a unor presupuse „surse medicale”. Președintele a fost „diagnosticat” de jurnaliștii România TV cu boala Parkinson, gesturi ale sale au fost interpretate ca semne ale unor atacuri cerebrale, iar manifestările sale publice au fost analizate ca fiind determinate de problemele medicale de care ar fi suferit.

„Sunt informații exclusive despre adevărata stare de sănătate a șefului statului, ascunsă, până în acest moment românilor. Avem imaginile incredibile în care Traian Băsescu arată clar semnele bolii Parkinson. Sunt mai multe ipostaze în care președintele a fost surprins și în care nu și-a mai putut ascunde boala de care suferă. Surse medicale au confirmat însă pentru România TV faptul că, atenție, președintele a suferit și două atacuri cerebrale în timpul celui de-al doilea mandat. Imaginile dovedesc din nou acest lucru. Traian Băsescu a apărut în cel puțin patru momente cu semne evidente ale atacurilor cerebrale. Într-unul dintre acestea, președintele nu și mai putea mișca mâna dreaptă. Într-un altul, mâna stângă. Potrivit acelorași surse medicale, Traian Băsescu a fost internat în mare secret la Spitalul Militar din București. De asemenea, a fost operat într-o clinică din Viena, mai spun aceleași surse medicale. Vorbim despre informații ținute ascunse de serviciile secrete ale statului. De altfel, chiar și în aparițiile

⁸⁸ Emisiunea poate fi vizionată urmând link-ul: http://inregistrari.b1.ro/view-27_Aug-2014-lumea_lui_banciu-85.html

recente, Traian Băsescu își trădează suferința. Ieșirile necontrolate, tremuratul continuu și izbucnirile sale pot fi citite de acum într-o altă cheie, în condițiile în care, iată, există justificări medicale pentru toate acestea”, s-a declarat în emisiune⁸⁹.

Un cotidian își dezvăluie insistent sursele

Cotidianul Adevărul și-a dezvăluit sursele în două cazuri diferite, la un interval scurt de timp. Cotidianul a publicat în ediția din 24 martie un articol despre o presupusă mită acordată fratelui președintelui Traian Băsescu, Mircea Băsescu, de către interlopul Sandu Anghel, cunoscut și drept Bercea Mondial. Articolul purta titlul „Mircea Băsescu, acuzat că ar fi fost mituit de Bercea Mondial cu 300.000 de euro”⁹⁰. Aceste informații ar fi fost obținute de la „surse din cadrul anchetatorilor”⁹¹. Știrea a fost actualizată câteva ore mai târziu, după ce Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCJ) a transmis un comunicat în care se preciza că nu există vreun dosar în lucru care să îl vizeze pe Mircea Băsescu și că procurorul Eugen Iacobescu de la Parchetul Tribunalului Olt nu se va mai ocupa de cazul Bercea. ICCJ a precizat că motivul acestei decizii au fost „scurgerile de informații din timpul anchetei și implicarea numelui lui Mircea Băsescu”⁹². La rândul său, procurorul Iacobescu declarase în aceeași zi că Mircea Băsescu nu este implicat în dosarul lui Sandu Anghel, precizând că nu știe de un au apărut „astfel de zvonuri”⁹³.

După această declarație a lui Iacobescu, ziarul a decis să facă public numele sursei informației publicate inițial, potrivit căreia Mircea Băsescu ar fi fost inculpat. Sursa ar fi fost chiar procurorul Iacobescu. Adevărul și-a motivat decizia prin contradicțiile din dezvăluirile făcute confidențial de procuror și declarațiile publice le acestuia, contradicții care au pus ziarul într-o lumină proastă: „Adevărul a continuat să fie solidar sursei, protejându-i identitatea. Însă, atunci când procurorul a ieșit și a declarat public că nu știe de unde au apărut ,astfel de zvonuri’, am decis să divulgăm numele celui care a lansat acuzațiile”.⁹⁴

Adevărul a recidivat și a dezvăluit din nou sursa unei știri publicate, redacția invocând etica profesională ca motivație a acestei decizii. Pe 5 mai, ziarul a publicat un material cu titlul „EXCLUSIV SURSE: Victor Ponta, cu avionul la Satu Mare. Premierul ar fi renunțat la o aeronavă militară și a folosit un avion civil”⁹⁵. Materialul relatează despre deplasarea premierului de la Craiova la Satu Mare, fiind publicat în ziua acestei călătorii, la câteva ore după efectuarea ei. Autorul susținea, citând surse din Inspectoratul de Poliție al Județului Dolj, că V. Ponta ar fi cerut inițial să zboare cu un avion militar, dar ulterior s-a răzgândit și a zburat cu o aeronavă civilă. Ponta a negat acest zvon imediat ce a ajuns la Satu Mare și a acuzat ziarul Adevărul că a mințit. De asemenea, atât directorul aeroportului Craiova, cât și Ministerul Apărării Naționale au negat că prim-ministrul ar fi zburat cu un avion civil.

Redacția ziarului a decis atunci să facă public numele sursei care le-ar fi oferit autoarelor articolului informația falsă, justificând decizia prin dorința de a-și informa corect cititorii și pentru a-și demonstra profesionalismul („pentru a-i informa corect pe cititorii și (...) pentru a-i asigura că articolul, anunțat încă din titlu ca fiind oferit pe surse, a avut o documentare în conformitate cu deontologia jurnalistică”)⁹⁶. Acesta ar fi fost chiar purtătorul de cuvânt al IPJ Dolj, inspector principal, Alin Apostol. Ziarul a publicat un întreg articol dedicat acestui subiect, în care era descrisă în detaliu activitatea de documentare și de redactare a articolului⁹⁷.

⁸⁹ Emisiunea Editie Speciala, din data de 15 octombrie 2014, difuzată de postul România TV.

⁹⁰ „Update Video Mircea Băsescu, acuzat că ar fi fost mituit de Bercea Mondial cu 300.000 de euro/ Fotoreportaj”, Adevărul.ro, 24 martie 2011.

⁹¹ Ibidem.

⁹² Ibidem.

⁹³ „Procuror: Bercea Mondial nu a vorbit niciodată despre Mircea Băsescu”, Mediafax.ro, 24 martie 2011.

⁹⁴ „VIDEO Intoxicare în cazul <<Șpagă la Mircea Băsescu>>”, Adevărul.ro, 25 martie 2011.

⁹⁵ „Exclusiv Surse: Victor Ponta, cu avionul la Satu Mare. Premierul ar fi renunțat la o aeronavă militară și a folosit un avion civil”, Andreea Mitrache, Cristina Cîcău, Adevărul.ro, 4 mai 2014.

⁹⁶ „Cum a ajuns <<ziarul Adevărul o minciună>> pentru premierul Victor Ponta. Povestea completă a unei știri pe surse”, Andreea Mitrache, Adevărul.ro, mai 2014.

⁹⁷ Ibidem.

Moderatorii dau afară din platou invitații „nepoliticoși”

Atmosfera încinsă din perioada campaniei i-a afectat pe unii moderatori de la canalele de știri, care au recurs la gesturi extreme atunci când opiniile sau comportamentul invitaților nu le-au convenit. Deputatul PNL, Mihăiță Calimente, a fost dat afară din studioul Antenei 3, unde participa ca invitat la o dezbatere electorală transmisă în direct. Subiectul discuției era refuzul candidatului liberal, Klaus Iohannis, de a participa la unele dezbateri electorale, motivul invocat de Calimente fiind calitatea moderatorilor acestor dezbateri. Pentru acest argument, politicianul a fost poftit să părăsească studioul de către moderatorul Răzvan Dumitrescu. Redăm ultima parte a dialogului dintre cei doi.

Calimente: Dacă dvs. îmi arătați vreun moderator din vest care își bate joc de un invitat...

Dumitrescu: Vă rog să părăsiți imediat platoul!

Calimente: ... și îi toarnă găleți de laturi în cap.

Dumitrescu: Acum, în acest moment, vă rog să părăsiți platoul! Ne aduceți niște acuzații nefondate⁹⁸.

Câteva luni mai devreme, deputatul mai fusese dat afară și din studioul România TV, la cererea moderatoarei Andreea Crețulescu. Aceasta i-a reproșat că nu a respectat rolul moderatorului și a vorbit fără a i se da cuvântul. „Eu am învățat, de la bunica mea, când intru în casa altcuiva să respect regulile casei”⁹⁹, a afirmat Crețulescu. „Da, dar când gazda nu te respectă, nu faci ca ea”, a replicat deputatul PNL, după care jurnalista l-a dat afară.

Un alt politician, Codrin Ștefănescu, secretar general-adjunct al PSD, a fost invitat să părăsească studioul unei emisiuni de dezbateri¹⁰⁰. Acesta participa pe 23 decembrie la emisiunea „Actualitatea românească”, transmisă de B1 TV și moderată de Sorina Matei. Aceasta l-a scos din platou pe Ștefănescu pe motiv că politicianul i-ar fi întrerupt pe ceilalți invitați în repetate rânduri, a criticat modul de desfășurare a emisiunii și subiectele discutate. Un alt invitat, jurnalista Andreea Pora, s-a plâns în timpul emisiunii de comportamentul lui C. Ștefănescu și a amenințat că va părăsi ea însăși emisiunea dacă politicianul nu „încetează cu răgetele”.¹⁰¹

CONCLUZII:

Acțiunile Justiției au expus legăturile corupte dintre mass-media, mediul politic și cel de afaceri.

În contextul anului electoral, transformarea presei în instrument de propagandă politică a fost mai vizibilă ca oricând. Manipularea, dezinformarea, atacul la persoană au fost intens uzitate de instituțiile media.

Interesul public a fost masiv abandonat în favoarea intereselor economice și politice.

Presa a fost din nou folosită ca armă împotriva Justiției de către patroni aflați în dificultate.

Au apărut noi cazuri de corupție în presă, de care se fac vinovați patroni și administratori de presă, dar și jurnaliști.

Meseria de jurnalist este în continuare folosită abuziv de unele persoane pentru a intimida, șantaja sau pentru a face trafic de influență.

Au existat atacuri violente între jurnaliști și instituții de media.

Vocile independente se fac tot mai greu auzite în zgomotul politic ce domină spațiul mediatic.

Discursul naționalist-xenofob a fost resuscitat în contextul anului electoral.

Încrederea publicului în mass-media continuă să scadă.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

⁹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=H1zZVa5GI8Y>

⁹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=qNULhcieUGI>

¹⁰⁰ „VIDEO Codrin Ștefănescu, dat afară din platoul emisiunii <<Actualitatea românească>>, de la B1 TV”, Radu Eremia, Adevărul.ro, 23 decembrie 2014.

¹⁰¹ Ibidem.

Solidarizați-vă în numele unor principii și valori profesionale cu jurnaliștii aflați în dificultate, chiar și atunci când aceștia lucrează la instituții media concurente. Breasla va deveni mai puternică atunci când veți lupta împreună pentru principii și drepturi, nu consumându-vă în sterile dispute politice.

Asumați-vă coduri etice și organizați-vă în structuri asociative pentru a vă proteja drepturile și interesele profesionale.

Apărați-vă demnitatea profesională sancționând derapajele etice, inclusiv pe cele constatate în propria redacție.

Păstrați o distanță față de mediul politic. Legăturile prea apropiate cu politicienii riscă să vă compromită credibilitatea.

Nu confundați partizanatul politic în favoarea intereselor particulare ale unor actori politici cu asumarea firească a unor opțiuni ideologice bazate pe principii și valori.

Verificați cu atenție sursele din care vă culegeți informația.

Delimitați-vă ferm de tentativele de presiune (și ingerință) editorială și semnați public aceste situații.

Invocați clauza de conștiință când nu considerați etice practicile redacției.

Evitați compromisurile profesionale, deoarece vă pot decredibiliza permanent în conștiința breslei și a publicului.

Nu tolerați abuzurile patronatelor, întrucât acestea decredibilizează presa în ansamblu.

Informați organizațiile de media dacă sunteți victime ale presiunilor sau ale cenzurii.

RECOMANDĂRI PENTRU PROPRIETARI DE MEDIA:

Folosirea presei ca instrument de obținere a influenței politice și/sau economice poate funcționa pe termen scurt, dar, în perspectivă, această abordare duce la falimentul moral și financiar al instituțiilor de presă și al celor care le instrumentalizează. Respectul pentru public este cea mai sigură investiție.

Propaganda mediatică nu este o garanție a succesului politic, economic sau juridic. Pierdeți bani și compromiteți jurnalismul investind în propagandă.

Presa responsabilă e un câștig pe termen lung. Investiți în profesionalizarea angajaților media și asigurați-le jurnaliștilor și editorilor un mediu de lucru independent.

Existența în redacții a unor instrumente de autoreglementare (coduri de scriitură, coduri etice, documente care să reglementeze relația jurnalist-editor-patronat) vă poate apăra de acuzațiile de cenzură.

PRESIUNI POLITICE, ECONOMICE, ALE AUTORITĂȚILOR ȘI INSTITUȚIILOR. PRESIUNI INTERNE

PRESIUNI ALE AUTORITĂȚILOR

Infiltrarea redacțiilor de agenți ai serviciilor de informații

Infiltrarea redacțiilor de agenți sub acoperire ai serviciilor de informații a fost reconfirmată în 2014, după ce anul 2012 consemnase un caz similar, confirmat și de SRI (detalii în raportul FreeEx 2012). Subiectul a intrat puternic în agenda publică odată cu autodeconspirarea unuia dintre cei mai cunoscuți oameni din presă, realizatorul TV Robert Turcescu. Și alți jurnaliști au vorbit despre tentative de racolare a lor de diferite servicii de informații care activează în România (țara are nu mai puțin de 6 asemenea structuri).

Mai mult, fostul șef al SRI, George Maior, a confirmat existența acestor practici într-un interviu pe care l-a acordat B1 TV pe 25 ianuarie, când se afla încă în funcție. Chestionat cu privire la existența unor agenți sub acoperire ai serviciilor de informații în redacții, Maior a răspuns afirmativ: „Cum stau toate statele democratice europene. Ofițerul acoperit este o latură specială, o armă specială a oricărui serviciu de informații, sarcina lui este

ca folosind această calitate să aducă informații de securitate națională pentru stat”¹⁰². Atunci când realizatorul interviului i-a atras atenția că prin redacții „se cam știu unele nume”, Maior a răspuns: „este vorba doar de arătatul cu degetul. A arăta cu degetul este una, a afla nume este alta”¹⁰³.

În același interviu, Maior a jignit și amenințat deschis oponenții legilor Big Brother (jurnaliști, organizații de drepturile omului, membrii Curții Constituționale): „Eu vreau să avertizez foarte serios că există o răspundere morală în legătură cu securitatea cetățenilor României, nu a statului. La momentul când se va întâmpla o catastrofă, voi ști spre cine să arăt cu degetul. E datoria mea să spun că cineva se joacă cu lucruri pe care nu le înțelege sau din rea-credință le abordează în acest fel. Nu comentez deciziile, ne vom adapta la ele, cu mijloacele chiar și ale lui Sherlock Holmes”¹⁰⁴.

În urma acestor afirmații ale directorului SRI, Președintele-Director General al televiziunii publice a cerut public conducerii serviciului să-și retragă agenții acoperiți din redacția TVR. „Prin urmare, vă solicit retragerea ofițerilor acoperiți din Televiziunea Română, care trebuie să funcționeze independent și să ofere cetățenilor informații corecte și echidistante”¹⁰⁵.

Pentru aceste declarații și pentru jignirile și amenințările aduse celor care s-au opus pachetului de legi Big Brother (descrise în cap. Legislație), ActiveWatch i-a solicitat demisia directorului SRI¹⁰⁶. Maior a demisionat pe 27 ianuarie 2015.

De asemenea, mai multe organizații de media și de drepturile omului au solicitat din nou parlamentarilor să introducă în legile siguranței naționale o interdicție expresă a recrutării de colaboratori sau agenți din cadrul presei de către serviciile de informații. „În acest fel opiniile și ideile transmise de presă vor reflecta doar convingerile ziaristilor și nu ordinele primite de unii dintre aceștia de la serviciile de informații.”¹⁰⁷

Reamintim că, pe data de 21 mai 2013, Parlamentul European a adoptat (cu o majoritate covârșitoare de voturi) rezoluția „Norme standard pentru libertatea presei în Uniunea Europeană”. Rezoluția cere, între altele, statelor membre, să adopte legislația necesară pentru a preveni infiltrarea în redacții a ofițerilor de informații (amendamentul a fost introdus în proiectul de rezoluție de parlamentarul Renate Weber la solicitarea ActiveWatch).

Pe 21 septembrie, jurnalistul și prezentatorul de televiziune Robert Turcescu s-a autodeconspirat într-o emisiune transmisă în direct de B1 TV că a fost agent sub acoperire al unui serviciu secret de informații, pe care nu l-a precizat. Jurnalistul publicase în aceeași zi, pe blogul personal, un text („Mărturisire și spovedanie”¹⁰⁸) și o serie de documente menite a dovedi apartenența sa la asemenea structuri. Documentele erau un livret militar și câteva ștate de plată din care reieșea că Turcescu ar fi fost locotenent-colonel al Ministerului Apărării Naționale - Direcția de Informații Militare (serviciul de informații al armatei române). Turcescu a susținut că aceste documente i-ar fi fost înmânate direct, dar nu a precizat de cine sau cu ce scop și a confirmat autenticitatea acestora. Din livretul militar, reiese că Turcescu ar fi fost avansat în 2010 la gradul de locotenent-colonel de Unitatea Militară 02515 B. Pe 17 septembrie, cu câteva zile înaintea autodeconspirării sale, tot la B1 TV, Turcescu fusese acuzat de senatorul Ilie Sârbu că ar fi ofițer acoperit¹⁰⁹.

Turcescu a declarat că a făcut acest gest pentru că așa „a vrut Dumnezeu” și pentru că nu putea să se mai ascundă, în contextul scandalului legat de existența unui ofițer acoperit printre candidații la prezidențiale despre

¹⁰² „Interviul eveniment acordat de George Maior lui Dan Andronic, înainte de demisia din fruntea SRI - Emisiune completă (VIDEO)”, B1 TV, 27 ianuarie 2015

¹⁰³ Ibidem

¹⁰⁴ Ibidem

¹⁰⁵ Ș., eful TVR Stelian Tănase cere directorului interimar al SRI să ăretrag ăofițerii acoperiți din Televiziunea Român ,”ăde C.I., HotNews.ro, 28 ianuarie 2015

¹⁰⁶ „ActiveWatch solicită demisia directorului SRI. UPDATE: Directorul SRI și-a dat demisia”, ActiveWatch, 27 ianuarie 2015

¹⁰⁷ „Cerem SRI să lase la vatră ofițerii acoperiți din presă!”, ActiveWatch, 27 ianuarie 2015

¹⁰⁸ „Mărturisire și spovedanie ,”de Robert Turcescu, 21 septembrie 2014.

¹⁰⁹ „SCANDAL imens la B1 TV: Cum s-a supărat Turcescu pe Mădălina Pușcalău”, de Cristi Șelaru, stiripesurse.ro, 17 septembrie 2014

care el însuși comentase în propriile emisiuni. „Nu mai puteam veni în fața voastră vorbind despre ofițerul acoperit care candidează la Președinție și eu să mă simt așa în interiorul meu”¹¹⁰. Președintele Traian Băsescu lansase în luna august acuzația că unul dintre candidații la scrutinul prezidențial ar fi ofițer acoperit al unui serviciu de informații.

Turcescu a adăugat că a făcut această dezvăluire din proprie inițiativă, fără să fie supus unor presiuni sau vreunui șantaj, și că a simțit o mare eliberare interioară. „Vă doresc să trăiți momentul acesta de eliberare, ca să vă faceți meseria în mod onest. Muream în interior. Eram fariseu. (...) Mi-am dat seama că e necinstit față de Dumnezeu, de mine, de familia mea, de voi toți, e necinstit, nu pot să vă mai mint, trebuie să spun, să mărturisesc, indiferent ce m-ar costa asta”¹¹¹.

Pretinsul jurnalist a renunțat la emisiunea pe care o realiza la B1 TV și a anunțat că se retrage din viața publică. El a mai declarat că nu va da explicații decât în fața unui judecător pentru gestul său, în cazul în care s-ar fi ajuns într-o asemenea situație. „Nu voi da explicații publicului. Nu acum. Toate explicațiile care trebuie date, toate documentele care vor fi cerute le voi aduce în fața judecătorilor.”¹¹²

Ministerul Apărării Naționale nu a confirmat și nici nu a infirmat afirmațiile și documentele lui Turcescu, nedorind să facă niciun comentariu pe acest subiect.¹¹³

Doi parlamentari au sesizat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cerând să verifice dacă declarațiile lui Turcescu se confirmă sau nu și dacă pun în pericol siguranța națională¹¹⁴. Procurorul general al României, Tiberiu Nițu, a spus că Parchetul General nu va demara nicio acțiune împotriva lui Turcescu¹¹⁵.

La numai câteva luni după acest eveniment, Robert Turcescu și-a reluat activitatea în mass-media, fiind realizatorul unei emisiuni difuzate de postul Nașul TV.

În 2012, Turcescu a fost protagonistul unui scandal care ridica suspiciuni privind eventuale legături ale sale cu structuri militarizate¹¹⁶. Pe 21 iunie 2012, postul de televiziune Antena 3 a dat publicității un document al Ministerului Apărării Naționale care atesta că jurnalistul Robert Turcescu ar fi fost înaintat la gradul de colonel de către fostul Ministru al Apărării, generalul Gabriel Oprea. MAPN a confirmat existența documentului. Turcescu a susținut că nu a avut cunoștință de această avansare, că nu a făcut armata și că nu avea niciun grad militar astfel încât să poată fi avansat colonel. Singura sa legătură cu Armata ar fi fost un curs de bună guvernare absolvit în cadrul Colegiului Național de Apărare în anul 2010 și câteva prelegeri susținute în cadrul aceleiași instituții în 2011¹¹⁷.

Într-o scrisoare adresată atunci Ministrului Apărării Naționale, Turcescu a solicitat anularea ordinului respectiv și revenirea la statutul său de persoană fără stagiul militar, precizând că, în cazul în care cererea sa nu este satisfăcută, va acționa în judecată MAPN. „Această situație îmi generează în momentul de față grave prejudicii de imagine prin inducerea în conștiința opiniei publice a unei false identități publice”¹¹⁸, a precizat Robert Turcescu, adăugând pe blogul său: „[...] n-am facut armata, n-am livret militar, nu sunt luat în evidență la vreun centru de recrutare sau de rezerviști”¹¹⁹. La începutul lui august 2012, Turcescu a fost înștiințat de MAPN că a fost revocat

¹¹⁰ „Robert Turcescu a publicat DOCUMENTELE de pe blog. A RECUNOSCU că a fost ofițer acoperit al Direcției Informații Militare”, de Silvana Chiujea, EvZ.ro, 22 septembrie 2014

¹¹¹ Ibidem

¹¹² Ibidem

¹¹³ „Ministerul Apărării nu comentează cazul Robert Turcescu. Dezbatere care pot aduce atingere imaginii Armatei României nu sunt benefice”, de R.M., HotNews.ro, 22 septembrie 2014

¹¹⁴ „Ilie Năstase și Mădălin Voicu, sesizare în cazul Robert Turcescu”, de Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 26 septembrie 2014

¹¹⁵ „Parchetul General anunță că Robert Turcescu nu va fi cercetat penal pentru autodenunțul că ar fi ofițer acoperit”, de Red. Stiri, HotNews.ro, 2 octombrie 2014

¹¹⁶ Caz preluat din raportul FreeEx 2012

¹¹⁷ „ATAC. Gâdea: Turcescu e colonel! Turcescu: Trăgeți-vă un glonț în cap!”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 21 iunie 2012.

¹¹⁸ „M.A.P.N confirmă: Robert Turcescu e locotenent-colonel în rezerv. ăTurcescu: E o eroare regretabil.”ăCarmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 22 iunie 2012.

¹¹⁹ „Glonțul, nemernicilor! MapN confirmă că a fost vorba de o eroare în cazul <<Turcescu - colonel>>!” , Robert Turcescu, Turcescu.ro, 26 iulie 2012.

ordinul prin care era avansat colonel¹²⁰.

Potrivit deputatului Costică Canacheu, Președintele Comisiei de Apărare de la Camera Deputaților, practica avansărilor în grad este larg răspândită în perioada post-decembristă, de ea beneficiind parlamentari, persoane din administrația publică: „S-a întâmplat asta, este aproape cutumă în ăștia 20 de ani. De regulă, atâta cât știu eu, cei care ajung să aibă demnități, fie în Parlament, fie în zona guvernamentală, fie în alte zone, sunt avansați în grad. Este un fel de tradiție, am înțeles, a Ministerului față de cei din comisiile de Apărare, de Control SIE sau de control a SRI, față de miniștri, secretari de stat. Sunt avansați prin ordin al ministrului Apărării, bănuiesc că sunt sute, mii de persoane în ultimii 16-18 ani. Probabil că sunt accente, funcție de temperamentul fiecărui ministru. Este o chestiune de tradiție, atunci când apar exagerări nu este în regulă, dar este o chestiune benignă, nu se întâmplă nimic”¹²¹.

Un alt parlamentar, deputatul PDL Neculai Rebenciuc, a susținut că toți absolvenții Colegiului Național de Apărare din ultimii doi ani au fost avansați în grad sau au primit grade¹²². MAPN a demarat o anchetă în acest caz, concluzia fiind că multe avansări au fost făcute ilegal¹²³.

Turcescu câștigase în 2013 un proces împotriva prezentatorului Mircea Badea, care îl acuzase în emisiunea Sinteza zilei difuzată de Antena 3 în martie 2013 că este colonel. Instanța a considerat că Badea a acționat cu rea-credință și cu intenția de a-i prejudicia imaginea lui Turcescu¹²⁴, pentru faptul că a reluat o informație dovedită deja de pârât ca fiind neadevărată¹²⁵.

După gestul lui R. Turcescu, Președintele în funcție, T. Băsescu, a lansat o acuzație voalată la adresa moderatoarei unei emisiuni difuzate de B1 TV, Sorina Matei. Acesta i-a transmis, în direct, că ”poate se mai gândește ce i-a spus Robert Turcescu în emisiunea de pomina”. Președintele făcea referire la emisiunea în care Turcescu s-a autodeconspirat, emisiune moderată de Sorina Matei. În acea emisiune, Turcescu a rugat-o pe Matei să „se uite adânc în sufletul ei”, în contextul discuției despre conflictual de interese în care s-a aflat R. Turcescu¹²⁶. Sorina Matei a negat că este ofițer acoperit al vreunui serviciu de informații din România¹²⁷.

La scurt timp după deconspirarea lui Turcescu, alți doi jurnaliști au dezvăluit că au fost subiecții unor tentative de racolare din partea serviciilor de informații - jurnalistul de investigații Daniel Befu și Radu Moraru, proprietar și realizator de emisiuni la Nașul TV. Befu a relatat cum un agent al SRI a încercat să-l recruteze în perioada în care lucra la cotidianul Gândul (anul 2009)¹²⁸. Agentul SRI s-a prezentat ca fiind încadrat la departamentul de apărare a Constituției și instituțiilor statului, unde se ocupa de monitorizarea media. Colaborarea ar fi presupus ca jurnalistul să informeze asupra unor acte sau tentative de cenzură editorială, să plaseze în ziar materiale livrate de SRI, activități pentru care urma să fie remunerat. Radu Moraru a povestit cum directorul SRI a încercat să-l racoleze în biroul ministrului Apărării, Gabriel Oprea, în anul 2010¹²⁹.

Udrea spune că SRI direcționează bani spre televiziuni

După ce DNA a pus-o sub urmărire penală pentru diverse fapte de corupție, liderul Partidului Mișcarea Populară, Elena Udrea, a acuzat conducerea SRI că a dispus finanțarea unor instituții media sau a unor oameni din presă prin

¹²⁰ Ibidem.

¹²¹ „Coloneliada: Sute de oficiali, ofițeri peste noapte. <<Poți ajunge fără să știi>>”, Ovidiu Albu, Ziare.com, 26 iunie 2012.

¹²² Ibidem.

¹²³ „Scandalul coloneilor în rezervă: Sute de înaintări în grad s-au efectuat ilegal”, Ziare.com, 3 august 2012.

¹²⁴ „De ce a pierdut Badea Procesul cu Turcescu”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 12 februarie 2014.
<http://www.reportervirtual.ro/2014/02/de-ce-a-pierdut-badea-procesul-cu-turcescu-instanta-a-publicat-motivarea.html>

¹²⁵ Caz preluat din raportul FreeEx 2013

¹²⁶ „Robert Turcescu: Mesaj pentru Sorina Matei: <<Să se uite foarte adânc în ea>>”, 18 februarie 2015, www.nasul.tv

¹²⁷ „Răspuns”, de Sorina Matei, sorinamatei.blogspot.ro, 5 februarie 2015

¹²⁸ „Am ochi albaștri. Cum m-a racolat SRI. Povestea mea completă”, de Daniel Befu, 26 septembrie 2015, investigatiicenzurate.wordpress.com

¹²⁹ „Jocuri periculoase la cel mai înalt nivel”, de Radu Moraru, 3 februarie 2015, www.nasul.tv

intermediul unor oameni de afaceri. În denunțul său depus la DNA¹³⁰, Udrea susține că fostul ei soț, omul de afaceri Dorin Cocoș (inculpat în mai multe dosare), a plătit peste 500.000 de euro cash lui Sebastian Ghiță pentru postul finanțat de acesta, România TV, la cererea adjunctului SRI, Florian Coldea. Bani ar fi fost livrați în 2011, anul apariției postului controlat de Ghiță. Într-un interviu pentru publicația online HotNews.ro¹³¹, apărut la o zi după ce DNA i-a deschis dosar penal, fosta candidată la Președinție afirmă că omul de afaceri Nicolae Dumitru - Niro (inculpat alături de Dorin Cocoș în dosarul Microsoft) îi făcea diverse servicii lui Coldea, printre care și plata unor oameni din presă, nominalizând-o pe moderatoarea postului B1 TV, Sorina Matei. Udrea a mai acuzat-o pe S. Matei că ar fi „purtătoarea de cuvânt” a șefei DNA, Codruța Kovesi. Udrea a mai susținut că soțul său era un apropiat al conducerii SRI, pe care o vizita în fiecare duminică.¹³²

Ghiță a negat afirmațiile Elenei Udrea într-un interviu luat de postul B1 TV, susținând că nu a primit niciun ban de la Dorin Cocoș și că postul patronat de el a fost finanțat exclusiv prin fonduri venite prin intermediul transferurilor bancare¹³³. Despre acoperirea mai degrabă favorabilă de care Udrea a beneficiat din partea România TV, Ghiță a spus că aceasta s-ar fi datorat audiențelor ridicate pe care prezența acesteia le-ar fi generat: „Știți ce a făcut? Audiență. Doamna Udrea. Vă place, nu vă place este un personaj.”¹³⁴

La rândul ei, Sorina Matei a negat că ar fi primit vreodată bani de la Dumitru Nicolae și a spus că nu este ofițer acoperit al vreunui serviciu de informații din România¹³⁵.

Președintele Traian Băsescu ar fi binecuvântat înființarea televiziunii de știri a unui senator PSD

Elena Udrea, fost ministru, fost candidat la prezidențialele din 2014 și fost lider al Partidului Mișcarea Populară, inculpată în mai multe dosare de corupție, a susținut într-un denunț în fața procurorilor DNA că Sebastian Ghiță (senator PSD și finanțator al postului România TV) i-ar fi cerut președintelui Băsescu acordul pentru înființarea postului România TV, pentru că „democrația va fi mai bine apărută cu o nouă televiziune”.¹³⁶

România TV (RTV) a fost înființată și este controlată prin interpuși de omul politic și de afaceri Sebastian Ghiță. Acesta este un apropiat al premierului Ponta și este senator PSD din 2012. Ghiță a părăsit partidul la finele lui 2014. RTV a apărut în 2011, printr-o ruptură cu scandal din Realitatea TV (detalii în raportul FreeEx 2011). Realitatea TV a avut o orientare editorială ostilă președintelui Băsescu. Ulterior, și orientarea editorială a România TV a devenit ostilă președintelui.

Udrea a susținut în denunțul său că președintele l-a sunat pe directorul adjunct al SRI, Florian Coldea, să-l avertizeze că știe că SRI se află în spatele România TV și că va expune public acest fapt în cazul în care televiziunea nu încetează atacurile la adresa sa: „L-a sunat pe Coldea și i-a zis că își dă seama ce se întâmplă și că dacă nu se potolesc va veni public să îi acuze că Ghiță este omul lor care le face jocurile. RTV-ul s-a potolit imediat”¹³⁷. La rândul său, Traian Băsescu și-a exprimat încrederea și susținerea pentru Elena Udrea după ce a fost arestată pentru fapte de corupție, spunând că „Elena Udrea nu minte”.

Membru al CNA: presa să figureze printre vulnerabilitățile la adresa siguranței naționale

¹³⁰ TRANSCRIEREA DENUNȚURILOR ELENEI UDREA, 16 Feb 2015, www.nasul.tv

¹³¹ „VIDEO Interviul integral (partea 1): Elena Udrea vorbește despre dosarul de spălare de bani, împrumuturile luate de Dorin Cocoș de la Dinu Pescariu și plimbările de week-end ale lui Cocoș la SRI”, de Dan Tapalaga, Cristian Pantazi, HotNews.ro, 30 ianuarie 2015

¹³² Ibidem

¹³³ „Ghiță: Nu a venit niciun ban de la Dorin Cocoș sau de la vreo firmă a dânsului la RTV”, de Silviu Sergiu, 15 februarie 2015

¹³⁴ „VIDEO INTERVIU Sebastian Ghiță: Grupul media pe care-l construiesc se pregătește de o fuziune și de o vânzare/ Nu vreau să ajung nici Voiculescu, nici Vântu/ Singura soluție este să-mi diminuez acest tip de influență”, de Redacția, HotNews.ro, 28 mai 2014s

¹³⁵ „Răspuns”, de Sorina Matei, sorinamatei.blogspot.ro, 5 februarie 2015

¹³⁶ „EXCLUSIV! DENUNȚUL ELENEI UDREA | Băsescu știa totul! L-a sunat pe Coldea să-l amenințe că va face publică relația dintre el și Sebastian Ghiță!”, 16 februarie 2015, www.nasul.tv

¹³⁷ Ibidem

Un membru al CNA, Valentin Jucan, a cerut Președintelui Klaus Iohannis să nu elimine mass-media din categoria vulnerabilități la adresa siguranței naționale din viitoarea Strategie Națională de Apărare a Țării¹³⁸. Anterior, comentatorul Antenei 3, Radu Tudor, îi adresase Președintelui o cerere în care solicita eliminarea presei din rândul vulnerabilităților la adresa siguranței naționale. Jucan și-a justificat cererea invocând „acțiuni de dezinformare a publicului și presiuni asupra magistraților și procurorilor, conjugate cu atacuri la adresa principalelor instituții de drept ale statului” comise de anumite instituții media.

Reamintim că, în 2010, Președinția a înaintat Parlamentului Strategia Națională de Apărare a Țării în care presa figura printre vulnerabilitățile la adresa siguranței naționale. Documentul menționează „fenomenul campaniilor de presă la comandă cu scopul de a denigra instituții ale statului prin răspândirea de informații false despre activitatea acestora” și „presiunile exercitate de trusturi de presă asupra deciziei politice în vederea obținerii de avantaje de natură economică sau în relația cu instituțiile statului”.

Strategia a fost inițiată de Președinția României, adoptată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) și înaintată în data de 23 iunie 2010 Parlamentului României. Strategia a fost întâmpinată cu un val dur de critici din partea jurnaliștilor și a multor organizații ale societății civile: „Acest document oficial, care conține enunțuri superficiale și acuzații împotriva presei în ansamblul ei, constituie o amenințare severă la adresa libertății cuvântului, prin faptul că el poate fundamenta inițiative legislative menite să desființeze orice afirmație critică la adresa instituțiilor statului. De aceea condamnăm afirmațiile din Strategia CSAT și facem un apel la Parlamentul României să aducă modificările necesare acestui document, eliminând referirile la vulnerabilitatea pe care o reprezintă critica de presă”, se afirmă într-un comunicat semnat de peste 20 de organizații de media, drepturile omului și bună guvernare¹³⁹.

În scrisoarea adresată Președintelui Iohannis, V. Jucan sugera, în același timp, și necesitatea introducerii unor măsuri fiscale (reducerea TVA sau reducerea impozitului pe venit în domeniul presei) pentru a sprijini independența presei. De altfel, ideea unor facilități fiscale acordate presei a fost vehiculată de importanți oameni politici sau din presă. Însuși președintele Băsescu a susținut în ultimul său discurs la Cotroceni necesitatea unor facilități fiscale pentru „redobândirea independenței mass-media, mult prea încorsetată de interesele patronilor de presă”¹⁴⁰.

Ideea a fost preluată și de apropiata președintelui Băsescu, Elena Udrea. Înainte să fie pusă sub urmărire penală și arestată pentru diverse fapte de corupție (unele incluzând finanțarea presei din bani rezultați din fapte de corupție), Udrea a susținut că, printre prioritățile lui 2015 ar trebui să fie și o „lege care să ajute presa să supraviețuiască în această perioadă economică dificilă fără să fie obligată să cânte în struna Puterii”¹⁴¹.

Anterior, în iunie 2014, autodenunțatul ofițer acoperit din presă Robert Turcescu a postat un mesaj pe pagina sa de Facebook în care deplângea soarta televiziunilor de știri după încheierea anului electoral 2014 (România are nu mai puțin de 5 televiziuni de știri naționale). El a propus soluția unor reglementări ale pieței de media, inclusiv „ajutoare de stat (...) sau de facilități fiscale în stare să repună pe picioare instituțiile media”¹⁴².

PRESIUNI CARE AU IMPLICAT POLITICIENI

Mihail Neamțu a susținut public închiderea Antenelor

În martie 2014, politicianul Mihail Neamțu, fost președinte al partidului de dreapta Noua Republică, a participat împreună cu 500 de persoane la o adunare de boicotare a televiziunilor familiei Voiculescu (Antena 1, Antena 3). Timp de aproximativ două ore, Mihail Neamțu a fost nucleul dur al unui grup participant al mitingului, scandând mesaje critice la adresa televiziunilor, a CNA, a lui Dan Voiculescu și a lui Victor Ponta. Mai mult, Neamțu a pledat pentru închiderea Antenelor și a scandat: „Deschideți ochii, închideți Antenele!”.

¹³⁸ <https://www.facebook.com/ValentinJucan/posts/1564732943781516>

¹³⁹ Vezi Raportul FreeEx 2010.

¹⁴⁰ „Băsescu: <<Trebuie să se găsească soluții fiscale pentru presă>>”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 20 decembrie 2014.

¹⁴¹ „Elena Udrea: Dacă toate speranțele noastre sunt la Iohannis, se va alege praful de ele/ E nevoie de o lege care să ajute presa să supraviețuiască”, R.M., HotNews.ro, 5 ianuarie 2015.

¹⁴² „Turcescu: <<Se duce dracu' șandramaua media din România!>>”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 4 iunie 2014.

Mitingul, desfășurat vizavi de Universitatea din București, a fost inițiat de Grupul pentru Dialog Social și de Revista 22 în scopul solidarizării cu scriitorul Andrei Pleșu, la câteva zile după ce realizatorii TV Mihai Gâdea și Mugur Ciuvică au folosit exprimări ofensatoare la adresa omului de cultură, pe care l-au prezentat ca fiind „slugă” a regimurilor de după căderea comunismului. Organizatorii au participat pașnic la eveniment și nu au scandat¹⁴³. Prezent la eveniment, filosoful Gabriel Liiceanu a declarat că miza evenimentului era să pună presiune pe CNA să sancționeze abaterile jurnalistice.

După miting, Antena 3 a difuzat o emisiune în care Mihai Gâdea și Mugur Ciuvică l-au numit pe Neamțu „neolegionar”, „analfabet”, „fripturist”, „legionar întârziat”, în urma căreia CNA a obligat postul să-i acorde politicianului un drept la replică.

Primăria Craiovei a vrut să înregistreze o poreclă la OSIM

Lia Olguța Vasilescu, primarul Craiovei, a solicitat în aprilie 2015 înregistrarea denumirii „Craiolguța” la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM), astfel încât presa să nu mai poată utiliza această titulatură ce reprezintă o aluzie la legăturile dintre primar și echipa susținută de Primărie, SC Universitatea Craiova¹⁴⁴.

Vasilescu a precizat într-un mesaj publicat pe Facebook că nu va mai permite folosirea în presă a denumirii Craiolguța, odată ce va deține drepturile asupra mărcii¹⁴⁵.

PRESIUNI CARE AU IMPLICAT FORȚELE DE ORDINE

Jandarmii au întrerupt repetat un eveniment stradal pe tema corupției

În luna martie, jandarmii au întrerupt de două ori în decurs de o oră un circuit stradal pe tema șpăgilor, organizat în cadrul festivalului de film documentar de drepturile omului One World România, și l-au legitimat în două rânduri pe ghidul circuitului, jurnalistul și scriitorul Eugen Istodor. Circuitul, la care participau mai multe persoane adunate în scop pașnic, consta în prezentarea unui traseu al șpăgilor din Capitală.

„Evenimentul în sine este un veritabil documentar viu asupra încălcării ordinii de drept de către persoane publice din România prin menționarea exclusiv a dosarelor penale finalizate prin sentințe definitive de către instanțele competente. În sine, proiectul nu este un protest ci un demers educativ, cultural și moralizator. Orice intervenție a organelor de ordine publică în desfășurarea acestei procesiuni este lipsită de temei juridic”¹⁴⁶, a declarat pentru One World avocatul Dan Mihai, de la Apador-CH.

Poliția ecvestră din Parcul Herăstrău „a sărit calul”

În luna mai au fost publicate mai multe imagini care îi înfățișau pe câțiva polițiști călare din parcul Herăstrău al Capitalei cum intrau cu forța și dispersau un grup de zeci de persoane care ascultau formația Barbarossa Samba Group, la un concert ad-hoc¹⁴⁷. Oamenii prezenți au început să-i huiduie pe polițiști după ce unul dintre ei a legitimat un membru al formației.

După acest incident, organizația APADOR-CH a cerut Primăriei Capitalei și Consiliului General al Municipiului București informații cu privire la reglementările în baza cărora poliția călare acționează în parcurile Capitalei. „Considerăm că intervenția polițiștilor, așa cum s-a văzut ea în înregistrare, a fost mai mult un exces de zel decât o îndatorire de serviciu, atâta vreme cât adunarea respectivă nu deranja ordinea publică, iar oamenii nu erau

¹⁴³ „Fotogalerie București: Circa 500 de persoane au luat parte la un miting de solidarizare cu Andrei Pleșu împotriva linșajului mediatic de la Antena 3. Liiceanu: Răfuiala e cu CNA, nu cu un post sau cu manipulatori deghizați în jurnaliști”, I.C. & V. Cozmei, HotNews.ro, 16 martie 2014.

¹⁴⁴ „Lia Olguța Vasilescu, primarul Craiovei, vrea să înscrie Craiolguța la OSIM”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 21 mai 2014.

¹⁴⁵ „Olguța Vasilescu a înregistrat denumirea <<Craiolguța>> la OSIM”, RomanianSoccer.ro, 23 mai 2014.

¹⁴⁶ „Video. Cine-lupta întreruptă de jandarmi la Marele Circuit Turistic al Șpăgii”, Blog.ActiveWatch.ro, 24 martie 2014.

¹⁴⁷ „Video Incident în Parcul Herăstrău: Polițiști călare, huiduiți după ce au intrat cu caii în mulțimea adunată pentru a asculta o formație muzicală”, I.C., HotNews.ro, 26 mai 2014.

agresivi”¹⁴⁸, a transmis organizația.

Amendă de 1000 de lei pentru comentariile despre Poliție de pe un site

În luna iunie, jurnalistul Alex Prunean, de la Dejeanul.ro, a relatat că un cititor al site-ului a fost urmărit și amendat cu 1000 de lei de Poliția Dej pentru criticarea unor polițiști în subsolul unui material¹⁴⁹. Jurnalistul a relatat că procesul verbal a fost întocmit „în baza legii 61, fapte antisociale în spații publice” și că cititorul sancționat nu a vrut să-și facă publică povestea, „pentru că nu își dorea probleme”.

Clasarea dosarului în care jurnalistul Robert Frunzescu a fost acuzat de blocarea drumului

În iunie 2014, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 5 din București a clasat dosarul în care jurnalistul Robert Frunzescu, de la televiziunea Nașul TV, care a transmis în 2013 din mijlocul unui protest împotriva exploatării miniere cu cianuri, fusese acuzat de oamenii legii că ar fi participat, alături de alți 1000 de manifestanți, la blocarea traficului¹⁵⁰. În procesele verbale întocmite împotriva lui Frunzescu și a altor câțiva protestatari era invocată blocarea traficului prin staționarea pe carosabil.

Jurnalistul a declarat pentru FreeEx că, deși avea la vedere semnalmentele de jurnalist (legitimatie, cameră de filmat) și se afla acolo în interes de serviciu, jandarmii l-au legitimat și i-au întocmit proces-verbal pe motiv că ar fi blocat traficul împreună cu protestatarii. „Implicarea mea în acest dosar consider că a fost făcută intenționat pentru intimidare. La momentul legitimării mele nu s-a întocmit niciun proces verbal și nici nu au dorit să îmi spună motivul legitimării, așa cum sunt obligați”, a mai declarat Robert Frunzescu.

Abuzuri succesive ale autorităților față de publicația Epoch Times

Pe 24 septembrie, jurnaliștii Epoch Times au fost obstrucționați să-și exercite activitatea prin faptul că, deși aveau acreditări la Guvern, nu au avut acces la întâlnirea oficială cu delegația chineză a vicepremierului Zhang Gaoli. A doua zi, echipa Epoch Times a fost din nou oprită să-și facă meseria, de data aceasta de către reprezentanți ai Jandarmeriei Române. Forțele de ordine au intervenit în timpul interviului acordat echipei de jurnaliști Epoch Times de Vlad Negrilă, un membru al organizației Falun Gong (interzisă în China), care fusese ridicat de jandarmi din fața clădirii Guvernului câteva ore mai devreme, pe motiv că ar fi participat la un „protest neautorizat” împotriva vicepremierului chinez¹⁵¹. De asemenea, jandarmii au împiedicat cameramanul Epoch Times să filmeze momentul când Vlad Negrilă a fost reținut de forțele de ordine în timp ce acorda interviul.

Organizația ActiveWatch a solicitat Biroului de presă al Guvernului explicații pentru blocarea accesului jurnaliștilor Epoch Times la întâlnirea cu vicepremierul chinez, dar solicitarea noastră nu a primit niciun răspuns. „Constatăm că de fiecare dată când înalți oficiali ai statului chinez au întâlniri cu autoritățile române, statul chinez decide cine are dreptul să participe la aceste adunări oficiale, ceea ce înseamnă că drepturile unor cetățeni români sunt suspendate de Guvernul României la ordinele Chinei”¹⁵², a transmis ActiveWatch într-un comunicat de presă.

Publicația Epoch Times a fost și în noiembrie 2013 ținta unor abuzuri din partea autorităților române, când redacției i-a fost refuzată acreditarea de către Parlamentul României și SPP la summitul China-Europa Centrală și de Est, desfășurat la Palatul Parlamentului, între 25 și 27 noiembrie¹⁵³.

¹⁴⁸ „Poliția călare sare calul în Herăstrău”, Apador.org, 27 mai 2014.

¹⁴⁹ „Nu v-a fost frică de... și vă e frică de presă? Scrisoare deschisă către Poliția Dej”, Alex Prunean, Dejeanul.ro, 7 iunie 2014.

¹⁵⁰ Dosar nr. 11897/P/2013, Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 5 București, operator de date cu caracter personal nr. 3089.

¹⁵¹ „Vizita vicepremierului Chinei dă <<statul de drept>> peste cap. Un practicant Falun Gong luat cu forța din fața Guvernului în timp ce era interviuat (Video)”, Andrei Pricopie, Epochtimes-România.com, 25 septembrie 2014.

¹⁵² „Autoritățile române, abuzive în relația cu Epoch Times”, ActiveWatch.ro, 26 septembrie 2014.

¹⁵³ Detalii, în precedentul Raport FreeEx.

Tribunalul Cluj a condamnat definitiv o studentă pentru organizarea unui protest

În octombrie 2014, Tribunalul Cluj-Napoca a condamnat-o definitiv pe Andreea Petruț (24 de ani) la plata unei amenzi de 2000 de lei, pe motiv că pe vremea când era studentă s-ar fi erijat în lider al protestelor desfășurate în 2013 de la Cluj, la care au participat mii de oameni din septembrie până în noiembrie, împotriva tentativelor companiei Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) de exploatare minieră cu cianuri de la Roșia Montană¹⁵⁴.

În noiembrie 2013, tânăra a primit prin poștă două amenzi de la Jandarmerie, în cuantum total de 3000 de lei, care invocau încălcarea unor prevederi din Legea Adunărilor Publice (Legea 60/1991)¹⁵⁵, sub acuzațiile că ar fi organizat proteste „nedeclarate, neînregistrate și neautorizate” și că ar fi blocat traficul. Procesele verbale care au fost întocmite împotriva Andreei Petruț i-au parvenit prin Poștă, fără ca ea să fi fost legitimată, să fi luat la cunoștință de ele și să le fi semnat¹⁵⁶. Andreea Petruț a contestat amenzile, însă două instanțe au menținut una dintre sancțiuni și au considerat că studenta s-a numărat printre liderii protestelor. Tribunalul Cluj a susținut că Andreea Petruț „a evidențiat o atitudine care, în opinia instanței, trebuie considerată ca aparținând unui organizator sau responsabil pentru conducerea manifestației”¹⁵⁷, folosind drept argumente faptul că tânăra a comunicat informații legate de stabilirea locului, datei și orei traseelor urmate de protestatari și a transmis la portavoce mesaje scandate de participanții de la manifestație. Instanța a concluzionat că „contravențiile imputate prezintă o pericolozitate ridicată, dată fiind natura valorilor sociale protejate prin incriminarea lor” și că „faptele concrete săvârșite sunt deosebit de grave, atitudinea petentei reliefând nu numai ignorarea completă a normelor referitoare la organizarea adunărilor publice, cât și indiferența manifestată față de alte persoane care, deși nu participau la protest, s-au văzut în situația de a suporta unele consecințe negative ale acestuia”¹⁵⁸. Contactată de FreeEx, Andreea Petruț a relatat că, la două săptămâni după ce a pierdut definitiv procesul în care contesta această amendă, Tribunalul Cluj a respins definitiv și cealaltă contestație, care viza procesul verbal pentru blocarea traficului, și a condamnat-o la plata a încă 1000 de lei.

Din solidaritate cu Andreea Petruț, site-ul RomâniaCurată.ro, prin Societatea Academică din România, a deschis un cont bancar în decembrie 2014 unde cetățenii au donat banii necesari achitării amenzilor primite de tânăra¹⁵⁹. Tânăra a declarat pentru FreeEx că în total s-au strâns 8000 de lei și că restul banilor i-a donat altor cetățeni care au fost amendați pentru participarea la diferite proteste desfășurate în țară.

PRESIUNI ÎN ARTĂ, CULTURĂ, EDUCAȚIE

CNA a interzis un spot publicitar cu artiști deasupra unui tren

În aprilie 2014, Consiliul Național al Audiovizualului (CNA) a interzis difuzarea unui spot publicitar al unei companii de telefonie, în care cântărețul Smiley și actorul Pavel Bartoș erau înfățișați stând deasupra unui tren. CNA a luat această decizie după ce Ministerul de Interne a trimis o sesizare semnată de doctorul Raed Arafat (fondatorul serviciului de urgență SMURD) care susținea că numărul cazurilor de copii electrocuțați din cauză că s-au urcat pe garniturile de tren crescuse¹⁶⁰.

Într-un punct de vedere transmis către CNA, organizația ActiveWatch a susținut că decizia de a interzice spotul s-a luat fără bază factuală, prin promovarea ideii că mesajele audiovizuale au efecte directe și nediferențiate

¹⁵⁴ „Amendată pentru spiritul civic: o studentă din Cluj e considerată pericol social pentru că a manifestat împotriva RMGC”, Remus Florescu, Adevărul.ro, 16 octombrie 2014.

¹⁵⁵ „Amendată pentru spirit civic: o studentă din Cluj e considerată pericol social pentru că a manifestat împotriva RMGC”, Remus Florescu, Adevărul.ro, 16 octombrie 2014.

¹⁵⁶ Dintr-o relatare publicată de Andreea Petruț pe contul său de Facebook.

¹⁵⁷ „De ce a pierdut procesul cu Jandarmeria tânăra considerată lider al protestatarilor anti-RMGC”, ClujJust.ro, 15 octombrie 2014.

¹⁵⁸ Ibidem.

¹⁵⁹ „Acum că mi-am primit pedeapsa finală pentru că mi-am făcut datoria de cetățean, ridic capul sus și mă uit înainte”, Andreea Petruț, RomâniaCurată.ro, 15 octombrie 2014.

¹⁶⁰ „Reclama Romtelecom, cu Smiley și Bartoș pe un tren, interzisă de CNA. Ministerul Internelor: A crescut numărul copiilor electrocuțați pe garniturile de tren”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 29 aprilie 2014.

asupra comportamentelor copiilor și oamenilor, fără a aduce însă argumente solide în acest sens¹⁶¹.

Bucharest Art Biennale: „artă cu aprobare”

La sfârșitul lunii ianuarie 2014, germanul Nicolaus Schafhausen, directorul Kunsthalle Wien, numit curator al ediției a VI-a a Bucharest Biennale în 2012, și-a anunțat retragerea, motivând „incompatibilități insurmontabile cu organizatorii din România”. La insistențele presei, Schafhausen a detaliat motivul principal al nemulțumirilor sale și a declarat că fondatorul galeriei de artă contemporană Pavilion, Răzvan Ion, i-ar fi trimis un e-mail o listă care se voia a fi confidențială și care cuprindea artiștii considerați dezirabili și indezirabili pentru a participa la Bienală¹⁶². Reprezentanții Pavilion au negat că mesajul le aparținea.

În iunie 2014 au apărut informații că o lucrare artistică ce ar fi trebuit afișată în București cu ocazia celei de-a șasea ediții a evenimentului de artă contemporană Bucharest Art Biennale a fost respinsă de agenția de panotaj cu care artiștii Cezar Lăzărescu și ai asociației 1+1 semnasera deja un contract în acest sens, Motion Vision Communication (MVC). Cu o săptămână înainte de a începe promovarea, MVC a renunțat la contract pe motiv că „nu este artă contemporană, mesajul sonor este agresiv și antiguvernamental și scoate în evidență nivelul foarte jos la care este România”¹⁶³, potrivit relatării reprezentantului asociației 1+1, Florin Bobu. Proiectul făcea referire la un calificativ foarte mic primit de România din partea unei companii americane de rating pentru investiții și la minusurile comune ale guvernelor din ultimii zece ani.

Contactată de publicația Vice România, reprezentanta MVC Andreea Timofte a invocat condițiile de confidențialitate sub care s-ar fi încheiat contractul și s-a rezumat să declare doar că: „Nu e nimic exploziv în asta. Pur și simplu unele business-uri câteodată nu funcționează”. Răzvan Martin, de la organizația ActiveWatch, a declarat la rândul său, pentru aceeași revistă: „Iată că statul nici nu mai are nevoie de un aparat propriu de cenzură, îi fac treaba companiile, din servilism pur și din dorința de a nu se pune rău cu puterea. Deși sunt convins că nu le-a cerut nimeni din Guvern să cenzureze acel mesaj”.

BCU București a dat înapoi de la un eveniment despre minorități sexuale

În luna iunie, psihologul și scriitorul Andrew Solomon a publicat un mesaj pe Twitter în care a acuzat conducerea Bibliotecii Centrale Universitare (BCU) din București că a renunțat la asocierea cu conferința pe care el urma să o susțină, după ce a aflat că va fi abordată tema minorităților sexuale. „Cartea mea urcă în lista de besteseller-uri de aici, din România, dar conferința mea la Biblioteca Națională din București a fost anulată când conducerea a aflat că voi vorbi despre identitatea gay. Să nu crezi niciodată că ai câștigat bătăliile”¹⁶⁴, a scris Andrew Solomon.

Florin Buhuceanu, președintele asociației ACCEPT, apărătoare a drepturilor minorităților sexuale în România, parteneră a evenimentului, a relatat că reprezentanții BCU au fost abordați pentru un parteneriat instituțional și că și-au dat acordul informal, după care nu s-au mai arătat disponibili pentru încheierea formală a acestei înțelegeri în vederea organizării conferinței. „Ce ar trebui înțeles din asta? O organizație de drepturile omului care apără drepturile persoanelor LGBT din România nu poate beneficia de un spațiu în cea mai importantă bibliotecă din București? Un eminent scriitor și jurnalist american nu ar trebui să vorbească despre identitate și sexualitate într-o instituție de cultură? Cărțile autorilor gay români și străini vor fi dezavuate în mediul academic și literar din cauza orientării sexuale a scriitorilor?”¹⁶⁵, a declarat Buhuceanu.

Pe de altă parte, directorul adjunct BCU, Voichița Dragomir, a declarat pentru Mediafax că acordul nu s-a mai încheiat din cauza unei „comunicări proaste, a unei proaste abordări”, fără legătură cu subiectul conferinței.

Ministerul Culturii a cerut retragerea reclamei pentru depistarea BTS, în care apărea

¹⁶¹ „CNA crede și nu cercetează”, Departamentul Educație Media și Cercetare, ActiveWatch, 30 aprilie 2014.

¹⁶² „<<Listele>> Bucharest Biennale 6. O punere în scenă”, Iulia Popovici, ObservatorCultural.ro, 7 februarie 2014.

¹⁶³ „În România, agenția de panotaj decide dac ăce faci e art ăsau nu”, Ioana Moldoveanu, Vice.com/ro, 26 iunie 2014.

¹⁶⁴ „Scriitorul Andrew Solomon spune că i-a fost anulată o conferință la București din cauza temei - identitatea gay. Asociația ACCEPT: BCU a oferit un acord informal pentru conferința scriitorului”, Dorina Călin, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 16 iunie 2014.

¹⁶⁵ „Biblioteca Centrală Universitară a refuzat un parteneriat cu ACCEPT”, Accept-România.ro, 16 iunie 2014.

Eminescu

Ministerul Culturii a transmis în luna iulie 2014 un comunicat în care își exprima „profunda indignare” și solicita încetarea folosirii imaginii poetului Mihai Eminescu într-o campanie publicitară la un produs de depistare a bolilor cu transmitere sexuală (BTS)¹⁶⁶. În sprijinul solicitării, reprezentanții instituției au invocat Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, mai exact faptul că utilizarea unei opere fără consimțământul autorului poate fi făcută dacă utilizarea se conformează „bunelor uzanțe” și nu contravine „exploatării normale a operei”. În realitate, însă, fotografia făcea parte din patrimoniul public. De asemenea, comunicatul Ministerului făcea referire și la două texte de lege privind prejudicierea imaginii, onoarei, demnității și vieții particulare a persoanelor, vrând astfel să sprijine viața privată a poetului Mihai Eminescu și să condamne asocierea imaginii acestuia cu bolile venerice (zvon intrat în conștiința publică încă de la moartea poetului).

Organizația ActiveWatch a transmis Ministerului Culturii un punct de vedere în care i-a cerut să revină asupra comunicatului, deoarece punea în pericol sănătatea publică, prin promovarea stigmei la adresa bolilor cu transmitere sexuală: „Ceea ce consideră ministerul că este jignitor pentru poetul național este asocierea imaginii acestuia cu o boală venerică. Aceasta înseamnă că Ministerul promovează o imagine stigmatizantă asupra bolilor cu transmitere sexuală. Stigma despre care vorbim face ca diagnosticarea și tratamentul acestor boli să fie drastic îngreunate, deci, prin promovarea acestei prejudecăți și încurajarea ignoranței, Ministerul Culturii favorizează răspândirea acestor boli la nivelul populației”¹⁶⁷.

Libertatea de exprimare exclusă din mediul academic

În 2014, un student în anul V de la Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu din București (UAUIMB), Dragoș Alecsandru, a fost exmatriculat după ce a trimis o plângere la Ministerul Educației, semnată de alți 700 de colegi ai săi, privind condițiile improprii de învățământ din instituție. În motivarea oficială, senatul UAUIMB a susținut că l-a sancționat pe studentul Dragoș Alecsandru pe motiv că nu s-ar fi adresat întâi conducerii universității, așa cum ar fi impus regulamentul intern.

În ianuarie 2015, argumentând că decizia era disproporționată, ActiveWatch a solicitat public Ministerului Educației „să analizeze cu maximă atenție acest caz, să intervină activ pentru a preveni repetarea unor astfel de abuzuri și să sprijine spiritul civic și participarea cetățenească, în conformitatea cu misiunea și idealul sistemului educațional, așa cum sunt ele definite de Legea educației naționale”¹⁶⁸. În luna februarie, Ministerul Educației a cerut reanalizarea deciziei de exmatriculare a studentului și a transmis universității mai multe recomandări, pornind de la petiția inițiată de Dragoș Alecsandru¹⁶⁹. Cu toate acestea, conducerea Universității de Arhitectură nu a reacționat în nici un fel, așa că studentul exmatriculat a contestat în instanță decizia luată de UAUIMB împotriva sa, iar, în martie 2015, Tribunalul București a dispus să fie reprimat la cursuri până la soluționarea definitivă a cazului. „În urma discuțiilor avute de conducerea Senatului cu studentul Alexandru Dragoș și în urma deciziei de a fi reînmatriculat, am luat hotărârea să fie reînmatriculat de urgență”¹⁷⁰, a declarat la momentul respectiv rectorul Universității de Arhitectură, Zeno Bogdănescu.

Contactat de FreeEx, Dragoș Alecsandru a relatat că a fost reintegrat în instituție și că decizia de exmatriculare a fost anulată. Cât privește revendicările din petiția în urma căreia fusese exmatriculat, studentul a spus că așteaptă în continuare ca acestea să se concretizeze. „Planul de învățământ nu se modifică în timpul anului, așa că aștept să văd ce se întâmplă la anul, dacă se va schimba ceva”, a declarat Dragoș Alecsandru.

PRESIUNI ÎN REDACȚII

Jurnaliști concediați de Digi 24 pentru postările de pe Facebook

¹⁶⁶ Comunicat de presă al Ministerului Culturii, Cultura.ro, 24 iulie 2014.

¹⁶⁷ „Confuzie și stigmatizare în reacția Ministerului Culturii față de folosirea imaginii lui Mihai Eminescu”, ActiveWatch.ro, 26 iulie 2014.

¹⁶⁸ „Libertatea de exprimare exclusă din mediul academic”, ActiveWatch.ro, 27 ianuarie 2015.

¹⁶⁹ „Ministerul Educației cere reanalizarea deciziei de exmatriculare a studentului de la Arhitectură”, Știri.TVR.ro, 6 februarie 2015.

¹⁷⁰ „Exclusiv. Studentul exmatriculat de la Arhitectură trebuie reprimat la cursuri. Decizia magistraților”, Știri.TVR.ro, 4 martie 2015.

În luna iulie, televiziunea Digi 24 l-a concediat abuziv pe jurnalistul Cristi Citre, de la Departamentul Politic, pentru maniera și limbajul în care și-a exprimat opiniile critice la adresa premierului Victor Ponta¹⁷¹. Redactorul șef Cosmin Prelipceanu nu a putut invoca în luarea acestei decizii niciun temei legal și niciun regulament intern agreat cu angajații.

Conflictul a fost generat de faptul că, după o întâlnire dintre președintele Traian Băsescu, primul ministru Victor Ponta și ministrul Finanțelor, Ioana Petrescu, Cristi Citre scrisese pe Facebook despre premier: „Mai are cineva vreun dubiu că omul e bolnav, nesimțit și fără discernământ? Că își bate joc, că îți râde în față, că te minte fără să clipească? După ce azi la Cotroceni își curăța scamele de pe sacou și își dădea ochii peste cap de plictiseală, după ce că a dovedit că este un habarnist total în materie de economie, [...]”. A doua zi după publicarea acestui text, Cristian Citre a fost anunțat de redactorul șef Cosmin Prelipceanu că „a sărit calul pe Facebook” și că este concediat. „Nu există nicio clauză în contractul pe care l-am semnat cu Digi24 care să fi putut fi invocată drept justificare a concedierii mele. Drept urmare nici nu a fost invocată vreo clauză contractuală.”¹⁷², a declarat jurnalistul Cristian Citre. Pentru a-și argumenta decizia de a-l concedia pe Cristi Citre, Cosmin Prelipceanu a transmis următorul punct de vedere publicațiilor ReporterVirtual.ro și HotNews.ro: „Digi24 rămâne consecvent principiilor jurnalismului echidistant și se bazează pe toți membrii echipei pentru respectarea acestor standarde. Ne vom despărți de oricine nu împărtășește valorile în care noi credem - echilibru, echidistanță, imparțialitate. Credem și în civilitate. În numele ei și al aerului respirabil pe care ar trebui să-l emane media din România, Digi24 se delimitează de jignirile aduse în spațiul public oricăror persoane, fie că este vorba despre politicieni sau nu. Considerăm că libertatea de exprimare include întotdeauna și respectul”¹⁷³.

Organizația ActiveWatch a transmis un punct de vedere cu privire la concedierea jurnalistului Cristi Citre în care a atras atenția că această decizie a demonstrat încă o dată cât de mult vulnerabilizează statutul jurnalistului în redacție lipsa contractelor de muncă, substituite de contractele pe drepturi de autor și lipsa unor documente de autoreglementare (coduri etice, regulamente interne, certificate de bune practici jurnalistice etc.). „În măsura în care aceste coduri etice etc. nu sunt negociate și agreate de angajatorii și angajații media, orice măsură administrativă luată ca reacție la exprimarea unei opinii, indiferent de forma pe care aceasta o ia, la adresa unor politicieni, echivalează cu o formă de cenzură”¹⁷⁴, a mai precizat organizația.

După ce povestea concedierii lui Cristi Citre a fost făcută publică, jurnalista Ana Iorga Mihail a relatat public că fusese la rândul său concediată de Digi 24 cu o lună înainte, după ce a publicat pe Facebook un mesaj despre o greșeală dintr-o emisiune a postului¹⁷⁵. Jurnalista a declarat că redactorii șefi Mădălina Rădulescu și Cosmin Prelipceanu i-ar fi cerut inclusiv să șteargă respectivul text publicat, dar că i-a refuzat¹⁷⁶. Contactați de ActiveWatch telefonic și prin mesaje, Cosmin Prelipceanu și Mădălina Rădulescu nu au oferit nici un punct de vedere în această privință.

Antena 1, pe urmele lui Mihai Bendeac

Așa cum am relatat în precedentul Raport FreeEx, actorul Mihai Bendeac a intrat în octombrie 2013 în conflict cu angajatorul său de la acea dată, Antena 1, ca urmare a faptului că reprezentanții televiziunii au încercat să-i impună o listă cu mai multe subiecte tabu. Artistului i-a fost încălcată libertatea de exprimare în mai multe rânduri, prin faptul că i s-a interzis să facă referire la anumite personalități și subiecte în emisiunea de satiră pe care o realiza, iComedy¹⁷⁷. După mai multe săptămâni de negocieri cu angajatorul, Mihai Bendeac a renunțat la contractul de la Antena 1 în schimbul unuiu la Prima TV¹⁷⁸.

¹⁷¹ „Exclusiv. Jurnalistul Cristi Citre, dat afară de Digi 24 după o postare anti-Ponta”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 16 iulie 2014.

¹⁷² „Digi 24 a concediat abuziv un jurnalist, pentru opiniile de pe Facebook”, ActiveWatch.ro, 18 iulie 2014.

¹⁷³ „Update Victor Ponta intervine în cazul jurnalistului Cristi Citre, concediat de la Digi24. Premierul publică un schimb de SMS-uri, fără acordul ziaristului. Citre: Nu mă deranjează”, C.I., HotNews.ro, 17 iulie 2014.

¹⁷⁴ „Digi 24 a concediat abuziv un jurnalist, pentru opiniile de pe Facebook”, ActiveWatch.ro, 18 iulie 2014.

¹⁷⁵ „Ana Iorga Mihail, de la Digi 24, a fost concediată din cauza unui mesaj postat pe Facebook”, Anca Murgoci, DcNews.ro, 18 iulie 2014.

¹⁷⁶ „Digi 24 a concediat abuziv un jurnalist, pentru opiniile de pe Facebook”, ActiveWatch.ro, 18 iulie 2014.

¹⁷⁷ „Protest. Antena 1 îl cenzurează pe Mihai Bendeac”, ActiveWatch, ActiveWatch.ro, 18 octombrie 2013.

¹⁷⁸ Detalii în precedentul Raport FreeEx.

Cu toate acestea, conflictul lui Bendeac cu fostul angajator nu s-a stins, întrucât Antena Group a continuat să-l acuze și să încerce să-i saboteze colaborările, pe motiv că actorul ar fi încălcat clauzele contractuale. În august, Bendeac a povestit că se ivise ocazia de a face parte din juriul emisiunii „Românii au talent”, de la Pro TV, dar că grupul Antena a trimis o notificare prin care a împiedicat această colaborare. Drept reacție, Bendeac a publicat o listă cu persoanele considerate non grata de grupul media, pe care îi fusese interzis să le menționeze în emisiunea sa: Radu Banciu, Mircea Badea, Valentin Stan, Mihai Gâdea, CRBL, Iosif Ava, Regele Mihai, Dan Voiculescu, Stelian Tănase¹⁷⁹. „Mihai Bendeac a încălcat în mod repetat clauzele contractului semnat în prealabil cu Antena 1, contract aflat încă în vigoare, motiv pentru care se confruntă cu repercusiunile legale firești într-un astfel de caz”¹⁸⁰, a transmis Antena Group.

În octombrie, Antena l-a dat în judecată pe Bendeac pentru „încălcarea în mod repetat a clauzelor contractuale”, potrivit directorului de PR Antena Group, Diana Zamfirescu. Antena îi cere actorului daune de 1.300.000 de euro pentru rezilierea contractului¹⁸¹.

Instituții media care au cerut interzicerea dreptului la liberă exprimare

Un instrument de intimidare folosit tot mai des în ultimii ani de un număr crescând de oameni din presă și companii de media îl reprezintă acțiunile în instanță îndreptate împotriva altor jurnaliști sau companii de presă. Unele companii profită de puterea financiară pe care o dețin, disproporționată în raport cu jurnaliștii, pentru a-i hărțui pe aceștia cu procese sau alte instrumente juridice. Pentru jurnaliști, costurile financiare și de timp pe care le presupun acțiunile în instanță constituie o povară greu de susținut.

De asemenea, avem de-a face în ultimul an cu o practică, care a devenit deja destul de răspândită în piață: o avalanșă de somații publice sunt adresate de diverși oameni din presă sau instituții media către alți jurnaliști sau instituții media, în care se cere pe un ton imperativ să se înceteze orice exprimare critică la adresa semnatarului somației.

Rând pe rând, cei mai vizibili actori în această bătălie absurdă și-au adresat unii altora astfel de somații, amenințând cu acțiuni în instanță, ignorând principiile libertății de exprimare, normele interne și internaționale, precum și jurisprudența CEDO. Singura utilitate a acestor documente o constituie presiunea pe care semnatarii speră să o exercite asupra destinatarului, în ideea că criticile sau atacurile la adresa lor vor înceta. Unele dintre aceste somații au fost publicate în paginile publicațiilor care le-au emis.

În noiembrie 2013, Intact Production, parte a grupului Intact, a solicitat dizolvarea societății care deține licența B1 TV și a Editurii Evenimentul și Capital (care editează publicațiile Evenimentul zilei și Capital)¹⁸². Intact Production afirma în solicitarea depusă la Tribunalul București că, din analiza rezultatelor financiare ale celor două societăți în anii 2010 și 2011, și publicate pe site-ul Ministerului de Finanțe Publice, rezultă că societatea a înregistrat pierderi, iar activul net s-a diminuat la mai puțin de jumătate din valoarea capitalului social subscris¹⁸³. Cererea de chemare în judecată a Intact Production făcea referire la Legea nr. 31 din 1990 privind societățile comerciale.

În ianuarie 2014, cotidianul Evenimentul zilei a solicitat postului Antena 3 și cotidianului Jurnalul Național „să înceteze orice acțiune care prejudiciază imaginea ziarului și a jurnaliștilor săi”¹⁸⁴. Cităm din această somație: „Să încetați de îndată orice acțiune de natură a prejudicia imaginea ziarului Evenimentul zilei și a jurnaliștilor săi, Ion Cristoiu, Dan Andronic, Silviu Sergiu, Mircea Marian, precum și a altor ziariști din redacție, prin utilizare fără drept

¹⁷⁹ „Mihai Bendeac, dovezi care arată ce trebuia să evite pe post: Radu Banciu, CRBL, Mircea Badea, Dan Voiculescu și Stelian Tănase”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 11 august 2014.

¹⁸⁰ „Antena 1, despre Bendeac: <<a încălcat în mod repetat clauzele contractului semnat în prealabil cu Antena 1>>”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 12 august 2014.

¹⁸¹ „Exclusiv! Mihai Bendeac e terminat. Antena 1 îi cere 1.300.000 de euro daune pentru rezilierea contractului! Până la încheierea procesului actorul nu are voie să mai realizeze producții TV!”, Wowbiz.ro, 23 martie 2015.

¹⁸² „PREMIERĂ, ÎN PRESĂ. Inculpatul Dan Voiculescu, condamnat la cinci ani de închisoare, cere în instanță închiderea Evenimentului zilei | VIDEO”, de Simona Ionescu, Evenimentul zilei, 7 noiembrie 2013. „Intact Production cere dizolvarea societății care deține Evenimentul zilei”, de Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 7 noiembrie 2013

¹⁸³ Ibidem.

¹⁸⁴ EVZ notifică trustul lui Voiculescu, Evenimentul zilei, 20.01.2014

a numelui și imaginii acestora în scopul transmiterii către public de informații false și mesaje denigratoare la adresa acestora. De asemenea, vă somăm să îndepărtați imediat de pe site- ul dumneavoastră imaginile contrafăcute, precum și să încetați de îndată utilizarea imaginii acestora în scopul promovării unor mesaje denigratoare, afirmații sau interpretări personale emise de către jurnaliștii site-ului, ai ziarului Jurnalul Național sau ai postului Antena 3 pe care le conduceți. Vă atragem atenția că acțiunea dumneavoastră este cu atât mai gravă cu cât vă folosiți de imaginea ziarului Evenimentul zilei și a jurnaliștilor săi, inclusiv în scopuri comerciale”.

În februarie 2014, Antena 3 a somat publicația online ReporterVirtual.ro să înceteze „imediat orice acte de dezinformare cu privire la societatea noastră și la activitatea jurnaliștilor și partenerilor săi”, după ce site-ul publicase materiile despre premiile primite de postul de televiziune în cadrul unor evenimente internaționale¹⁸⁵.

Situația s-a repetat câteva luni mai târziu, când Antena a revenit cu o cerere identică către ReporterVirtual.ro. De data aceast somația viza postarea pe reportervirtual.ro. a unei înregistrări video a emisiunii Sinteza zilei difuzată de Antena 3, ediția în care moderatorul discuta cu Adrian Zglobiu despre gândurile acestuia de sinucidere (caz descris în detaliu în cap. Etica în mass-media)¹⁸⁶.

Tot în februarie 2014, ReporterVirtual.ro a mai primit din partea avocatei comentatorului Bogdan Chirieac o solicitare să elimine de pe site un material care l-ar fi denigrat pe clientul său¹⁸⁷. Articolul reclamat se referea la conflictul juridic dintre Chirieac și jurnalistul Liviu Avram (caz descris în cap. Conflicte juridice)¹⁸⁸.

Jurnalista Sorina Matei a transmis în luna martie 2014 o notificare adresată România TV și jurnalistului Dragoș Pătraru în care le cerea să înceteze „difuzarea și folosirea de cuvinte și expresii jignitoare care aduc grave atingeri imaginii, demnității și reputației de care mă bucur”¹⁸⁹ și le interzicea „reproducerea în orice mod a înfățișării mele fizice ori a vocii mele sau, după caz, utilizarea unei astfel de reproduceri”.

În mai 2014, după câștigarea unui proces cu trustul Intact, Stelian Negrea relatează că a fost în continuare hărțuit de acest trust, aflat sub controlul lui Dan Voiculescu: „Mi-a făcut o plângere penală pentru înșelaciune la care am primit NUP de la Poliție confirmat ulterior și de Parchet, mi-a mai înaintat un proces civil prin care cerea la fel sume de ordinul sutelor de mii de euro la care culmea a renunțat de bunăvoie, mi-a trimis numeroase amenințări acasă prin intermediul unui executor judecătoresc să nu mai vorbesc, i-a trimis soției o amenințare că dacă eu n-am bani să-i plătesc cele 100.000 de euro pretinse atunci ea să nu-și vândă apartamentul că va trebui să i-l dea lui Voiculescu, mi-a făcut numeroase plângeri <<anonime>> pe la Garda Financiară pentru nereguli inventate sau delațiuni murdare de a trebuit să merg în nenumărate rânduri pe acolo cu teancuri de hârtii pentru a fi verificat etc.”¹⁹⁰ (cazul este descris în detaliu în cap. Conflicte juridice).

Postul Antena 3 a anunțat în luna iulie că va acționa în instanță B1 TV și pe directorul acestuia, Sorin Oancea, pentru prejudicii morale majore pe care i le-ar fi adus prin „difuzarea de informații neadevărate, interpretarea inexactă a faptelor și situațiilor, precum și acreditarea unor opinii fără suport factual drept fapte.”¹⁹¹

CONCLUZII:

Infiltrarea redacțiilor de agenți sub acoperire ai serviciilor secrete a fost reconfirmată în 2014, după ce anul 2012 consemnase un caz similar. Directorul în funcție al SRI a confirmat existența acestor agenți.

Politicieni și demnitari de prim rang au folosit o parte a presei pentru a ataca vocile critice/persoane incomode.

Patronii și managerii sunt dispuși să sacrifice jurnaliști sau produse editoriale pentru a nu strica relația cu alte entități.

¹⁸⁵ Antena 3 ne somează. Brrr, ce ne-am mai speriat!, Adrian Halpert, reportervirtual.ro, 11.02.2014

¹⁸⁶ Antena 3 ne somează: nu mai distribuiți „opera” lui Mihai Gâdea!, Adrian Halpert, reportervirtual.ro, 30.05.2014

¹⁸⁷ Bogdan Chirieac somează Reporter Virtual, reportervirtual.ro 17.02.2014

¹⁸⁸ Bogdan Chirieac somează Reporter Virtual, reportervirtual.ro, 17.02.2014

¹⁸⁹ „Potrivit legii, am notificat România TV, SC Ridzone Computers SRL, SC RTV Satellite Net SRL, Pătraru Dragoș”, sorinamatei.blogspot.ro, 17 martie 2014

¹⁹⁰ „Cum am câștigat procesul cu Dan Voiculescu și nu mai trebuie să-i dau 100.000 de euro. Jurnaliști din toate redacțiile demascați-vă mogulii!”, de Stelian Negrea, voxpublica.realitatea.net, 19 mai 2014

¹⁹¹ Antena 3 dă în judecată B1 TV și cere daune morale de 500.000 de euro, Antena 3.ro, 03.07.2015

Regulamentele școlare și universitare lasă loc abuzurilor la adresa libertății de exprimare.

Reprezentanții mai multor instituții publice au tratat cu dispreț libertatea de exprimare a unor cetățeni.

Mai mulți reprezentanți ai forțelor de ordine au făcut abuz de poziția lor în raport cu libertatea cetățenilor de a se exprima și de a se asocia în spațiul public.

Un număr tot mai mare de jurnaliști și instituții media abuzează de acțiuni în instanță împotriva colegilor de breaslă.

RECOMANDĂRI PENTRU ZIARIȘTI:

Delimitați-vă ferm de tentativele de presiune (și ingerință) editorială și semnați public aceste situații.

Nu tolerați abuzurile patronatelor, întrucât acestea decredibilizează presa în ansamblu.

Informați organizațiile de media dacă sunteți victime ale presiunilor sau ale cenzurii.

Evitați produsele editoriale sponsorizate de politicieni, autorități sau companii și care sunt concepute ca materiale de propagandă.

Refuzați colaborarea cu serviciile secrete.

Respectați misiunea presei și nu vă transformați în agenți de influență, propagandiști sau avocați ai propriului patron.

RECOMANDĂRI PENTRU PROPRIETARI DE MEDIA/EDITORI:

Existența unor instrumente de autoreglementare (coduri de scriitură, coduri etice, documente care să reglementeze relația jurnalist-editor-patronat) vă pot apăra de acuzațiile de cenzură.

Folosirea presei ca instrument de obținere a influenței politice și/sau economice poate funcționa pe termen scurt, dar, în perspectivă, această abordare duce la falimentul moral și financiar al instituțiilor de presă și al celor care le instrumentalizează. Respectul pentru public este cea mai sigură investiție.

RECOMANDĂRI PENTRU POLITICIENI, AUTORITĂȚI ȘI MEDIUL DE AFACERI:

Nu mai folosiți instituțiile statului pentru a intimida vocile critice.

Modificați legislația pentru a interzice serviciilor de informații posibilitatea să infiltreze agenți sub acoperire în presă.

Întăriți controlul public asupra serviciilor de informații pentru a identifica și combate practicile anti-democratice ale acestora.

Sprijiniți presa care diseminează conținut editorial relevant. Aceasta sprijină la rândul ei un cadru propice pentru inovație, un mediu de afaceri sănătos și o clasă politică competentă.

Respectați independența editorială a presei. Presa liberă și responsabilă este mediul cel mai potrivit pentru a vă transmite mesajele.

Libertatea de exprimare și libertatea presei sunt vitale pentru o societate democratică. Susțineți și protejați libertatea de expresie și diversitatea exprimării în toate formele sale.

STEAGURI, IMNURI ȘI AUTONOMIE TERITORIALĂ.

COMUNITATEA MAGHIARĂ ȘI LIBERTATEA DE EXPRESIE

În contextul campaniei electorale și a lansării în spațiul public a proiectului de lege privind autonomia teritorială a Ținutului Secuiesc (o entitate istorică din centrul României populată în proporție covârșitoare de maghiari), comunitatea maghiară din România a ajuns în situația de a-i fi constant contestate drepturi civile fundamentale, cum ar fi dreptul la libertatea de exprimare. De altfel, raportul de țară al Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)¹⁹² publicat în anul 2014 menționa explicit pentru prima oară¹⁹³ comunitatea maghiară ca fiind un grup vulnerabil la xenofobie. Acest raport a formulat mai multe recomandări autorităților române în vederea creării unui climat de toleranță și în vederea asigurării egalității în ceea ce privește folosirea simbolurilor naționale, recomandări pentru a căror punere în aplicare nu există deocamdată voință politică.

În acest context, s-a înregistrat o creștere a inițiativelor care vizau îngrădirea libertății de exprimare a minorităților naționale, în special a celei maghiare. Cele mai multe probleme au fost legate în special de revendicările politice ale acestora: asigurarea unui cadru legal pentru folosirea simbolurilor locale/ regionale/ naționale și autonomia teritorială pe criterii etnice. În ciuda recomandărilor formulate în raportul ECRI, răspunsul autorităților române a fost de a interzice atât simbolurile maghiare cât și de a bloca dezbaterile legate de autonomia teritorială.

Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare periclitează dreptul la libertate de exprimare

Într-un caz în oglindă cu cel al elevei care a purtat bentița tricoloră¹⁹⁴ în martie 2013, o elevă de la Colegiul Național Kölcsey Ferenc din Satu Mare a arborat în data de 24 ianuarie 2014 un steag improvizat al Ungariei în momentul în care, în fața instituției de învățământ, aveau loc ceremonii de sărbătorire a Unirii Principatelor Române. În urma acestui incident, atât ISJ Satu Mare, cât și administrația școlii au reacționat disproporționat. Conform relatărilor de presă¹⁹⁵, inspectoratul școlar a cerut o „informare urgentă și exactă”, iar conducerea școlii a format o comisie de anchetă și „a identificat elevul vinovat”.

ActiveWatch a emis la acea vreme un comunicat¹⁹⁶ de presă în care preciza că ”Gestul celor care au arborat un alt steag decât cel românesc poate fi considerat ofensator sau provocator de către unii, deși el se înscrie în limitele libertății de exprimare, așa cum sunt ele definite în jurisprudența CEDO. Atribuirea unei <<vinovății>> pentru acest gest constituie, așadar, o amenințare la adresa libertății de exprimare”. De asemenea, ActiveWatch a cerut Ministerului Educației să sancționeze intervenția abuzivă a ISJ Satu Mare și ”să dezvolte politici și programe în spiritul toleranței, diversității și al înțelegerii pentru a preveni apariția unor astfel de cazuri și pentru a contribui la imunizarea populației în fața provocărilor naționaliste și/ sau segregacioniste venite din zona centrelor de putere”.

Primăria Municipiului Târgu Mureș interzice marșul secuilor

După ce în anul 2013 marșul prin care participanții au cerut autonomia Ținutului Secuiesc s-a desfășurat, conform relatărilor de presă ale vremii, fără incidente majore¹⁹⁷, în februarie 2014, Comisia de avizare a manifestărilor publice din Târgu Mureș a dat aviz negativ pentru marșul de protest organizat de către Consiliul Național Secuiesc în data de 10 martie, cu ocazia Zilei Libertății Secuilor. Valentin Bretfelean, șeful Poliției Locale Târgu Mureș, a declarat la vremea respectivă că s-a dat aviz pentru manifestarea comemorativă de la monumentul Secuilor Martiri, însă nu și pentru marșul de protest, acesta fiind considerat că ar fi „o acțiune de sine-stătătoare care nu poate fi legată de o activitate comemorativă”¹⁹⁸.

¹⁹² European Commission against Racism and Intolerance, Raportul ECRI privind România. Al patrulea ciclu de monitorizare

¹⁹³ ECRI a publicat rapoarte de țară pentru România în 1999, 2002 și 2006

¹⁹⁴ Vezi comunicatul de presă ”Dreptul la liberă exprimare reprimat abuziv de conducerea unui liceu din Covasna”, ActiveWatch, 23 martie 2013

¹⁹⁵ Ș., coal ădeș ovini din bani publici, ”Ciprian Bătea, Gazeta de Nord Vest, 24 ianuarie 2014

¹⁹⁶ Vezi comunicatul de presă „Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare periclitează dreptul la libertatea de exprimare”, ActiveWatch, 30 ianuarie 2014

¹⁹⁷ „Miting pentru autonomia Ținutului Secuiesc la Târgu Mureș”, Istvan Deak, Jurnalul.ro, 10 martie 2013,

¹⁹⁸ „Secuilor li se refuză un marș de protest”, Punctul.ro, 12 februarie 2014

Cu toate că marșul nu a fost avizat, câteva mii de persoane au participat la o acțiune de protest pe traseul anunțat inițial și neaprobat de către primărie. În acest context, au fost înregistrate câteva împrânceli cu forțele de ordine, provocate de către persoane care purtau însemne ale unei organizații maghiare de extremă dreaptă¹⁹⁹. În urma acestor incidente, jandarmeria a aplicat 11 amenzi contravenționale, conform relatărilor din presă.²⁰⁰

Ulterior marșului din 2014, reprezentanții autorităților statului au avut poziții contradictorii cu privire la amploarea incidentelor. Prefectul de atunci al județului Mureș, Corneliu Grosu, a susținut că provocările au venit din partea militanților de extremă dreaptă și că aceștia nu au fost în număr semnificativ. Cu toate acestea, reprezentantul guvernului în județul Mureș a concluzionat că ”pe viitor aceste marșuri nu trebuie să mai aibă loc și trebuie stabilite condițiile exacte de manifestare. (...) Plimbări prin oraș cu steaguri și cu solicitări din acestea de rupere a pământului românesc în Târgu Mureș nu trebuie să se mai întâmple niciodată, autoritățile, de data aceasta, pe un fundament legal care nu există acum și care trebuie creat, să interzică astfel de manifestări”²⁰¹.

Cu toate că organizatorii marșului s-au delimitat public de organizațiile extremiste și au declarat că nu vor permite scandări șovine care să lezeze comunitatea românească, autoritățile locale din Târgu Mureș au refuzat să avizeze și în 2015 un marș similar, respingerea fiind motivată de faptul că ”din date certe ce le deținem și din înregistrările efectuate la acțiunile derulate de dvs. de ziua de 10 martie în 2013 și 2014 rezultă că s-au încălcat de fiecare dată, în mod flagrant, dispozițiile articolului 2 din Legea 60 din 1991”²⁰². Președintele Consiliului Național Secuiesc a catalogat acest refuz ca fiind ”un atac la democrație” și a deplâns atitudinea autorităților locale²⁰³.

Prefectura Covasna amendează intonarea imnului maghiar

În luna noiembrie 2014, Prefectura Județului Covasna a amendat cu 5000 de lei (amendă maximă) Partidul Civic Maghiar pentru intonarea imnului maghiar la o ceremonie publică. Conform procesului verbal nr. 2/ 28.11.2014, contravenția a avut loc data de 4 iunie 2014 la Sfântu Gheorghe în cadrul unei ceremonii de comemorare a Tratatului de la Trianon. La sfârșitul respectivei adunări publice, participanții (cca. 200 de persoane) au intonat ”imnul Republicii Ungare, deși la festivități nu au participat reprezentanți ai acestui stat”²⁰⁴. Amenda a fost instituită în baza H.G. nr. 1157/ 2001 pentru aprobarea ”Normelor privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României”. Ca urmare a acestei acțiuni, în semn de protest, timp de mai multe zile la rând în luna decembrie 2014 câteva sute de persoane s-au adunat în fața prefecturii Covasna pentru a intona imnul maghiar. Manifestările s-au desfășurat fără incidente, în acest caz nefiind instituită nicio amendă contravențională. Partidul Civic Maghiar a contestat amenda la Judecătoria Sfântu Gheorghe și a obținut anularea procesului verbal și a amenzii. Decizia instanței nu este definitivă.

Inițiative legislative care vizează simbolurile naționale și dezbaterile privind autonomia

În perioada monitorizată, în Parlamentul României au fost depuse mai multe inițiative legislative care vizează atât restricționarea drepturilor minorităților naționale cât și libertatea de expresie în general. Astfel, o nouă inițiativă de modificare a Legii nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice este în derulare în acest moment. Proiectul de modificare a legii extinde prevederile existente și asupra cadrului privat: se interzice arborarea însemnelor (drapel, stemă) ”statelor care nu mai există, precum și ale unor entități cu pretenții statale, nerecunoscute ca atare de către statul român [...] pe domeniul public sau privat al statului ori al unității administrativ-teritoriale ori pe proprietatea privată a persoanelor fizice și juridice în alte situații decât cele prevăzute de art. 7 din prezenta lege” (Art. 7 din prezenta lege - „Drapelele altor state se pot arbora pe teritoriul României numai împreună cu drapelul național și numai cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale, pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite cu respectarea prevederilor prezentei legi”). De asemenea, problematic este și cuantumul stabilit al amenzilor pentru nerespectarea acestor prevederi: între 30 000 și 100 000 de lei. Aceste modificări au fost aprobate tacit de către Senat, procesul legislativ fiind în curs de desfășurare la Camera Deputaților, cameră decizională.

¹⁹⁹ „VIDEO. Târgu Mureș. Extremiști din Garda Maghiară s-au împrâncit cu jandarmii la un miting al secuilor”, Digi24.ro, 10 martie 2014

²⁰⁰ „Dorin Florea: Eu spun că marșul secuilor nu va avea loc; dacă îl fac, îl fac ilegal”, Mesagerul de Covasna, 6 februarie 2015

²⁰¹ „Prefectul de Mureș: La <<marșul secuilor>> unii manifestanți au încercat să provoace forțele de ordine”, Andreea Tobias, Ela Giurgea, Mediafax.ro, 11 martie 2014

²⁰² „Marșul interzis, atac la democrație?!”, Ramona Bîrgaoanu, www.tvmmures.ro, 4 februarie 2015.

²⁰³ Ibidem.

²⁰⁴ Conform procesului verbal de constatare a contravenției nr. 2/ 28.11.2014, emis de către Prefectura Județului Covasna.

La momentul apariției acestei inițiative legislative, ActiveWatch a reacționat public, apreciind că ”inițiatorii proiectului de lege nu reușesc să explice care este pericolul sau care este nevoia socială presantă care ar conduce la necesitatea introducerii unor prevederi atât de limitative pentru drepturi fundamentale ca libertatea de exprimare, dreptul la viață privată sau libertatea de conștiință²⁰⁵”.

Alte inițiative legislative care vizează limitarea drastică a libertății de exprimare au aparținut deputatului Partidului România Unită, Bogdan Diaconu. În perioada monitorizată, acesta a avut patru inițiative legislative care, dacă ar fi (fost) aprobate, ar fi limitat drastic libertatea de expresie. Conform articolelor publicate pe blogurile Adevărul de către însuși inițiatorul lor²⁰⁶, ținta unora dintre acestea a fost comunitatea maghiară din România. Inițiativele legislative sunt următoarele:

a. Propunere legislativă privind combaterea faptelor, declarațiilor și acțiunilor de leznațiune

Textul conține prevederi privind interzicerea oricăror fapte, declarație sau acțiuni jignitoare sau ofensatoare la adresa „poporului român, a națiunii române, a României ca entitate statală [...], precum și a simbolurilor României”. Sancțiunile variază de la amenzi între 2500 și 25000 de lei și închisoare de la 6 luni la 5 ani. Deși în expunerea de motive se afirmă contrariul, proiectul de lege nu definește foarte clar ce înseamnă faptele și declarațiile de leznațiune. Scopul declarat al proiectului este acela de a „proteja România și poporul român împotriva creșterii numărului acțiunilor și declarațiilor jignitoare și ofensatoare la adresa sa, a factorilor săi constitutivi și a simbolurilor naționale”. Legea a fost respinsă definitiv de către Senatul României, camera decizională.

b. Propunere legislativă privind interzicerea steagurilor cu caracter etnic

Inițiativa conține prevederi cu privire la interzicerea „steagurilor cu caracter etnic indiferent de natura lor”. Conform expunerii de motive, proiectul de lege „își propune să clarifice legal controversa steagurilor etnice care naște conflicte și dispute în anumite zone din România din dorința unor reprezentanți ai minorităților de a înlocui drapelul României cu însemne etnice ca formă de contestare a statului național unitar român”. Această propunere de lege este în contradicție flagrantă cu recomandările European Commission against Racism and Intolerance²⁰⁷ care cer modificarea legislației românești în vederea aplicării tratamentului egal în „etalarea și folosirea simbolurilor naționale și regionale”. Legea a fost respinsă de către Senat și este în curs de a fi dezbătută la Camera Deputaților, camera decizională. Aceasta a primit aviz negativ atât de la Consiliul Legislativ, cât și de la Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale.

c. Propunere legislativă privind interzicerea autonomiei teritoriale și a oricărei forme de secesionism

Conform proiectului de lege, „este interzis orice demers sub formă de mitinguri, manifestații publice, dezbateri, inițiative politice sau civice prin care este susținută autonomia teritorială sau orice fel de secesionism”. Sancțiunile constau în închisoare de la 1 la 5 ani și desființarea persoanelor juridice găsite vinovate. Consiliul Legislativ a avizat favorabil proiectul de lege, în timp ce Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a avizat-o negativ. Senatul a respins această lege, însă ea se află în continuare în dezbaterile Camerei Deputaților, camera decizională.

d. Propunere legislativă pentru interzicerea manifestărilor și organizațiilor de tip extremist

Conform propunerii legislative, sunt interzise „orice manifestări (întuniri, tabere, conferințe, mitinguri) care, prin obiectul desfășurării sau mesajele lor aduc atingere direct sau indirectă art. 1, alin. 1 din Constituția României („România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil”). Sancțiunile pentru nerespectarea acestor prevederi pot merge până la desființarea persoanelor juridice găsite vinovate. Legea a primit aviz negativ din partea Consiliului Legislativ și a fost respinsă definitiv atât de către Senat, cât și de către Camera Deputaților.

Steagul secuiesc, drapel publicitar și insultă la adresa comunității românești

Războiul steagurilor a continuat și în anul 2014, autoritățile locale interzicând arborarea drapelului secuiesc în diferite locuri din țară. Astfel, după ce la sfârșitul anului 2013, Consiliul Național al Maghiarilor din Transilvania a

²⁰⁵ Vezi comunicatul de presă „Insuflexia respectului cu forța produce efectul contrar: ActiveWatch cere respingerea modificărilor aduse Legii 75/1994!”, ActiveWatch, 4 iunie 2014

²⁰⁶ „De ce au respins senatorii legea împotriva autonomiei teritoriale”, Bogdan Diaconu, blogurile Adevărul, 28 februarie 2015; „Un proiect de lege pentru interzicerea autonomiei teritoriale”, blogurile Adevărul, 2 iunie 2014. Legea care interzice partidele maghiare extremiste, blogurile Adevărul, 30 ianuarie 2014

²⁰⁷ European Commission against Racism and Intolerance, Raportul ECRI privind România. Al patrulea ciclu de monitorizare, 3 iunie 2014, paragraful 170

primit o amendă de 30.000 de lei de la Poliția Locală Târgu Mureș pentru arborarea drapelului secuiesc pe sediul propriu, în 2014 a fost rândul europarlamentarului Tókéş László. Acesta a fost somat de către Poliția Locală din Oradea să scoată acest drapel arborat pe sediul biroului său parlamentar. Temeiul legal al acestor acțiuni îl constituie Legea 185/2013, privind autorizarea și amplasarea mijloacelor de publicitate, care prevede sancțiuni cu amendă cuprinsă între 30.000 și 50.000 de lei.

Un caz special este legat de o sentință a Curții de Apel Târgu Mureș care a statuat faptul că drapelul secuiesc discriminează comunitatea românească din Harghita și Covasna. În cadrul Dosarului nr. 139/43/2012, trei organizații civice românești din județul Harghita au cerut anularea unei hotărâri a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării care constata că arborarea în public a drapelului secuiesc nu reprezintă o faptă de discriminare. În fapt, în data de 15 martie 2010, la o adunare publică prilejuită de ziua maghiarilor de pretutindeni, președintele Consiliului Județean Harghita a declarat că drapelul secuiesc, arborat pe sediul instituției este al întregului Ținut Secuiesc. Curtea a dat dreptate reclamantilor și a apreciat că atât acțiunea de arborare a drapelului, cât și declarațiile președintelui CJ Harghita, reprezintă „propagandă naționalist-șovină și, deopotrivă, comportament care vizează atingerea demnității și crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare și ofensatoare față de comunitatea românească²⁰⁸”. Înalta Curte de Casație și Justiție de la București a menținut această sentință prin Hotărârea nr. 3798/15.10.2014.

Consiliul Superior al Magistraturii „interzice” orice dezbateri cu privire la autonomia teritorială

În cursul lunii septembrie 2014, Uniunea Democrată a Maghiarilor din România a lansat spre dezbateri un proiect de lege privind autonomia Ținutului Secuiesc. În urma lansării acestuia, Consiliul Superior al Magistraturii a emis un comunicat de presă în care, printre altele, menționa că „lansarea, prin orice mijloc de comunicare în masă, de către vectori de imagine - indiferent dacă sunt analiști, jurnaliști, politicieni - în spațiul public, a unor teme ce exced cadrului constituțional în materia înfăptuirii justiției în România, reprezintă un potențial de afectare a independenței și prestigiului acesteia și o agresiune la principiile statului de drept,.. De asemenea, era invocat și articolul 152, alin. 1 care stabilește limitele revizuirii Constituției României, menționându-se, printre altele, faptul că nu pot fi modificate caracterul național unitar, forma republicană de guvernământ și limba oficială a statului.

La momentul respectiv, ActiveWatch împreună cu alte organizații semnatare au protestat împotriva acestei poziții susținând că „într-o societate ce se vrea a fi democratică, dezbateri publice trebuie să fie liberă, neînhibată de teme tabu, în limitele toleranței și a respectului pentru diversitatea opiniilor”. De asemenea, în comunicatul de presă emis, ActiveWatch și semnatarii acestuia au arătat că tocmai „interzicerea sau restrângerea dezbaterii libere de idei poate contribui la subminarea democrației și a statului de drept, prin apariția unor opinii sau curente politice radicale” și a acuzat CSM de dublă măsură întrucât nu a intervenit într-un mod similar când în spațiul public emise mesaje care susțineau revenirea la României monarhia constituțională ca formă de guvernământ²⁰⁹.

MAI stigmatizează dezbateri despre autonomie

În luna martie 2015, Ministerul Administrației și Internelor a pus în dezbateri „Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică 2015-2020”. În documentul strategic care vizează „eficientizarea sistemului de ordine publică și siguranță” sunt menționate, printre altele, ca amenințări la adresa climatului de siguranță și bunăstării cetățenilor: „manifestări de rasism, xenofobie, extremism și alte forme de intoleranță, având drept scop obținerea autonomiei unor zone/regiuni pe criterii etnice.” Această formulare este ambiguă și introduce în discuție concepte pe care strategia nu le definește (rasism, xenofobie, extremism) legându-le de o situație particulară (debateri publice privind autonomia pe criterii etnice). Această manieră limitativă de a defini aspecte care reprezintă amenințări la adresa siguranței și bunăstării cetățenilor este de natură să creeze impresia că sunt amenințări cu precădere acele manifestări rasiste, xenofobe sau extremiste care vizează cereri privind autonomia pe criterii etnice. Acest lucru riscă să creeze discriminare și tensiuni în spațiul public, stigmatizând subiectul autonomiei pe criterii etnice, subiect legitim de dezbateri publice în orice societate democratică. Inducerea unei asemenea percepții asupra temei autonomiei pe criterii etnice poate favoriza abuzuri din partea autorităților publice, respectiv a blocării oricăror discuții pe acest subiect²¹⁰. La momentul respectiv, ActiveWatch a cerut MAI să

²⁰⁸ Conform Sentinței nr. 209 a Curții de Apel Târgu Mureș, pronunțată în Dosarul nr. 139/43/2012

²⁰⁹ Vezi comunicatul de presă „Cetățenii români au dreptul să dezbată prevederile Constituției României”, ActiveWatch și alte organizații, 15 septembrie 2014

²¹⁰ Vezi comunicatul „Dezbateri politice NU reprezintă amenințări la adresa climatului de siguranță și a bunăstării cetățenilor!”, ActiveWatch, 26 martie 2015

modifice această strategie prin eliminarea acelei sintagme. La momentul elaborării acestui raport, nu a fost primit niciun răspuns.

DIICOT începe urmărirea penală pentru false fapte de terorism

În decembrie 2014, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism a început urmărirea penală „in rem” sub aspectul săvârșirii infracțiunii de amenințare prevăzută de art. 206 Cod penal săvârșită în condițiile Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului.²¹¹

Conform unei știri publicate de către agenția națională de știri Agerpres (știre care cita traducerea oficială), Antal Árpád, primar al Municipiului Sfântu Gheorghe ar fi declarat la o întâlnire a UDMR următoarele: „Îl rog pe domnul Frunda să își roage șeful, prim-ministrul României, să îl instruiască pe prefectul de Covasna să îi lase în pace pe maghiari. Ce fac prefectii, îl califică și pe el. (...) Dacă nu, în secuime s-ar putea întâmpla ce s-a întâmplat la Târgu Mureș în 1990”²¹².

Câteva zile mai târziu, a fost pusă la dispoziție atât în variantă audio cât și în variantă scrisă declarația integrală făcută de către Antal Árpád, scoțându-se astfel la iveală faptul că varianta publicată de Agerpres și preluată de mass-media românească a fost trunchiată: „În final, aș dori să-i transmit domnului consilier Frunda, să-și roage șeful, pe domnul prim-ministru, să-și instruiască prefectii să nu-i mai provoace pe maghiari. Pentru că, ceea ce face Prefectul de Covasna, îl privește și pe domnul prim-ministru și, dacă nu cumva cineva are interesul ca românii și maghiarii din Sfântu Gheorghe, sau de prin alte părți din Secuime să ajungă din nou în situația în care au fost în 1990 la Târgu Mureș, atunci ar trebui să le acorde maghiarilor un minim respect.”

La vremea aceea, ActiveWatch a publicat versiunea integrală a declarației, îndemnând mass-media să trateze cu responsabilitate acest subiect.²¹³

CONCLUZII:

Deși este prematur să vorbim despre acțiuni sistematice, au existat destul de multe situații în care autoritățile românești au încercat (uneori cu succes) să limiteze dreptul la liberă exprimare a minorității maghiare; acest lucru face ca minoritatea maghiară să fie mai degrabă vulnerabilă la acțiuni discriminatorii ale autorităților statului decât la discurs instigator la ură.

Atât mass-media cât și autoritățile publice au o reacție exagerată la revendicările de natură politică ale minorității maghiare (în principal la revendicările privind autonomia teritorială) considerându-le aprioric extremiste și stigmatizând astfel un subiect de dezbatere legitim în orice democrație.

Legislația românească continuă să lase loc unor abuzuri la care sunt supuși cu precădere cetățenii români de etnie maghiară, în principal prin restricționarea folosirii simbolurilor naționale altele decât cele românești (imn, drapel etc.); aceste legi intră în contradicție cu libertatea de exprimare și libertatea de conștiință și sunt susceptibile de a crea tensiuni interetnice.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI:

Aplicarea recomandărilor conținute în Raportul European Commission against Racism and Intolerance, privind România, în special revizuirea legislației cu privire la folosirea simbolurilor naționale și/ sau regionale în vederea asigurării tratamentului egal²¹⁴.

Inițierea unui dialog real cu comunitatea maghiară cu privire la toate problemele care o privesc pe aceasta în

²¹¹ Conform Comunicatului de presă emis de către DIICOT la data de 17.12.2014

²¹² „Antal Arpad: Dacă premierul nu își instruieste prefectii, în secuime se poate întâmpla ce a fost la Târgu Mureș în ,90”, Dorina Mătiș, Agerpres, 13 decembrie 2014

²¹³ „Alertă de dezinformare cu potențial de a genera tensiuni interetnice”, Adrian Szelmenczi, blog.activewatch.ro, 17 decembrie 2014

²¹⁴ Vezi European Commission against Racism and Intolerance, Raportul ECRI privind România. Al patrulea ciclu de monitorizare, 3 iunie 2014, paragraful 170

vederea găsirii unor soluții comune și evitarea tensiunilor interetnice.

Asigurarea unui mediu pluralist care să-i permită comunității maghiare să-și exprime doleanțele și revendicările sale, inclusiv cele politice.

Inițierea unor programe de educație multiculturală în spiritul toleranței, diversității și înțelegerii în vederea prevenirii apariției situațiilor conflictuale între comunitatea română și cea maghiară.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

Verificați cu maximă atenție informațiile cu privire la comunitatea maghiară, inclusiv cele care vin din surse „oficiale”, pentru a evita intoxicările de presă.

Pe cât posibil, cereți poziția unui reprezentant al minorității maghiare în cazul în care publicați știri care privesc această comunitate.

Pe cât posibil, cereți o versiune originală a declarațiilor în limba maghiară și încercați să obțineți o traducere independentă pentru a evita transpunerile trunchiate.

CAMPANIA ELECTORALĂ PENTRU ALEGERILE PREZIDENȚIALE

Partizanate fățișe, manipulări, dezinformări. Exploatarea sensibilităților naționale și religioase

Mediul politic și instituțiile de presă apropiate acestuia au demonstrat că nu au învățat nimic din experiența campaniilor din 2004, 2008, respectiv 2009 și au persistat în iluzia că propaganda mediatică garantează succesul electoral. Arsenalul mediatic pus în funcțiune în sprijinul principalului favorit, premierul Victor Ponta, a avut, din nou, mai degrabă un efect de bumerang. Electoratul pare să se fi îndreptat masiv spre surse alternative de informare, cum ar fi mediile online, fie ele de tip mainstream sau alternativ, fie către social media.

Campania electorală a fost dominată de partizanate mediatice fățișe, dezinformări și atacuri la persoană, unele cu accente naționaliste. Susținerea unuia dintre candidați a fost asumată de două canale de știri apropiate coaliției aflate la guvernare (Antena 3 și RomâniaTV), fiind însoțită de atacuri la adresa contracandidaților. Din arsenalul canalelor de știri nu au lipsit dezinformările, instigările la discriminare prin invocarea etniei sau religiei unuia dintre candidați²¹⁵. Principalele ținte ale acestora au fost principalul candidat al opoziției, Klaus Iohannis, și candidatul independent Monica Macovei.

Învingătorul cursei prezidențiale a reușit să câștige în ciuda unor atacuri, adeseori extrem de murdare, venite atât din tabără media apropiată premierului (Antena 3, România TV), cât și din cea apropiată fostului președinte și a candidatei sale, Elena Udrea (B1 TV, Evenimentul zilei).

Dezbaterile relevante pe teme legate de atribuțiile constituționale ale Președintelui au lipsit din peisajul media, moderatorii și comentatorii televiziunilor de știri insistând în emisiunile electorale pe subiecte legate de actualitatea politică imediată sau abordând teme ce nu țin de atribuțiile instituției prezidențiale.

Excesele editoriale au avut loc pe fondul nefuncționării CNA, din cauza blocajului instituțional generat de Parlament prin amânarea desemnării unor noi membri în locul celor ale căror mandate expiraseră. Unii radiodifuzori au profitat de această situație și au încălcat frecvent reglementările, o dovadă în acest sens fiind și abundența sesizărilor înregistrate de Consiliu în perioada campaniei electorale.

În urma monitorizării comportamentului editorial al principalelor posturi de televiziune înaintea primului tur al alegerilor, ActiveWatch a identificat principalele abateri manifestate în cadrul dezbaterilor electorale televizate:

1. Partizanate fățișe concretizate prin ostilitatea deschisă față de candidații indezirabili și eliminarea atitudinii critice față de candidații agreeți de realizatorii TV.

2. Marginalizarea candidaților și a temelor electorale atât prin spațiul alocat, cât și prin prezentarea în exces a unor evenimente conexe campaniei electorale.

²¹⁵ Alegeri prezidențiale 2014. Klaus Iohannis și Monica Macovei, țintele primelor dezinformări din campanie, Sebastian Zachmann, Adevărul, 10 octombrie 2014

3. Încurajarea confruntărilor între politicieni, în detrimentul dezbaterii ideilor politice și fără a arăta preocupare față de agenda electoratului.

4. Promovarea și încurajarea atacurilor la persoană și proceselor de intenție, fără a asigura drept la replică ori probarea afirmațiilor cu probe temeinice.²¹⁶

Între cele două tururi, mobilizarea partizană s-a accentuat, televiziunile de știri România TV și Antena conducând detașat clasamentul neregulilor sesizate la CNA. Conform ActiveWatch, „la cele două televiziuni cu acoperire națională, susținerea candidatului Victor Ponta a fost asimilată în politica editorială a posturilor atât pe durata, cât și înainte de startul oficial al campaniei editoriale”.²¹⁷

În ziua scrutinului pentru al doilea tur al alegerilor, România TV și Antena 3 s-au antrenat într-o mobilizare disperată și ilegală a electoratului lui V. Ponta cu scopul de a-l determina să participe la vot, sfidând reglementările în vigoare.²¹⁸

Un exemplu în acest sens este modul în care România TV a relatat despre situația secțiilor de votare din Paris. Cităm din sesizarea adresată de ActiveWatch Consiliului Național al Audiovizualului: „Sub titlul <<La secțiile de vot din Paris nu mai sunt cozi>>, postul România TV a stabilit o transmisiune în direct cu unul dintre reporterii aflați la Paris, în proximitatea unei secții de votare. Transmisiunea a fost întreruptă de persoane care-i acuzau pe reporter și operator că prezintă alterat situația de la secția de vot și că nu filmează persoanele care se aflau la coadă în acel moment. Situația a fost prezentată de realizatorii România TV ca fiind „agresiune”, cu titlul „Echipa România TV agresată de bășiști la Paris”. Apreciem că etichetarea posibilor agresori ca fiind „bășiști”, nu este doar tendențioasă, ci și în măsură să influențeze opțiunile electorale ale susținătorilor PSD sau ACL”.

După cel de-al doilea tur al alegerilor, ActiveWatch a transmis un comunicat de presă în care a susținut că „Duminică, Antena 3 și România TV au picat încă o dată examenul la educație civică și au demonstrat că sunt tributare unor modele de comunicare specifice regimurilor politice autoritare. Prin dezinformare, tentative de influențare a opțiunilor de vot, dar și de instaurare a panicii morale, cele două televiziuni redeschid o veche rană a mass-media românești: politizarea accentuată la nivel de breaslă și lipsa de coeziune în adoptarea și în asumarea unor minime norme profesionale. În opinia noastră, Antena 3 și România TV au abandonat în repetate rânduri interesul public, abandonându-se intereselor unui actor politic”.²¹⁹

Candidații au evitat confruntările directe

Dezbaterile electorale directe între principalii candidați au lipsit până în săptămâna premergătoare celui de-al doilea tur de scrutin. Ambii candidați intrați în turul doi au evitat confruntarea directă sau participarea la dezbateri găzduite de televiziuni, în timp ce staff-urile de campanie se acuzau reciproc că evită dezbaterile. Candidatul PSD, Victor Ponta, considerat a fi principalul favorit al alegerilor, a anunțat dinaintea campaniei că nu va participa la dezbaterile din turul I, spunând că „În turul I îmi voi lua popcorn și mă voi uita la dezbaterile dintre doamna Macovei, doamna Udrea, domnul Diaconescu, sunt doi domni Diaconescu, domnul Iohannis... Va fi o cafteală, vorba ideologului Cotroceniului, la care nu doresc să particip. În turul II e altceva”²²⁰.

Între cele două tururi au avut loc negocieri între staff-urile de campanie ale celor doi candidați rămași în cursă, pentru stabilirea condițiilor unei dezbateri directe. Institutul pentru Politici Publice s-a oferit să organizeze dezbaterile, care ar fi urmat să fie preluată de toate televiziunile interesate. Staff-ul lui Klaus Iohannis își dorea o dezbatere pe teren neutru, în timp ce echipa lui Victor Ponta insista pentru patru dezbateri găzduite de televiziunile de știri (B1 TV, Realitatea TV, România TV și Antena 3). Nu s-a ajuns la niciun acord și se părea că nu va exista o confruntare directă între cei doi candidați. ActiveWatch a considerat că dezbaterile trebuie să aibă loc într-un cadru echidistant și a apreciat ca inoportună găzduirea dezbaterii de cele patru televiziuni de știri, deoarece comportamentul editorial al acestora în campanie și de-a lungul ultimilor ani nu oferea garanții pentru o dezbatere echilibrată, echidistantă, competentă și în limitele eticii profesionale.²²¹

²¹⁶ Scrisoare deschisă adresată posturilor de televiziune naționale, ActiveWatch, 03.11.2014

²¹⁷ Rezultate finale alegeri prezidențiale 2014: Antena 3 și România TV au pierdut alegerile, ActiveWatch, 18.11.2014

²¹⁸ Rezultate finale alegeri prezidențiale 2014: Antena 3 și România TV au pierdut alegerile, ActiveWatch, 18.11.2014

²¹⁹ Ibidem

²²⁰ Victor Ponta: Nu voi participa la dezbateri înainte de primul tur, imi voi lua popcorn si ma voi uita la ceilalti candidati. Pornesc de la 40% din voturi, restul depinde de mine , Alina Neagu, HotNews.ro, Vineri, 22 august 2014

²²¹ Apel către Victor Ponta și Klaus Iohannis - dezbaterile trebuie să aibă loc într-un cadru echidistant!, ActiveWatch, 07.11.2014

În cele din urmă, au avut loc două dezbateri în ultima săptămână de campanie, ambele organizate de televiziuni de știri. Prima dezbatere găzduită de Realitatea TV nu s-a ridicat la nivelul așteptărilor, telespectatorii având parte de o prestație amatoristă din partea moderatorului și a jurnaliștilor invitați, unele din întrebări fiind tendențioase sau cu tentă partizană. Situația a fost recunoscută de însăși moderatorul dezbaterii, Rareș Bogdan, care a afirmat ulterior că una dintre întrebările adresate candidatului Iohannis a fost „de rahat” și „nu-și avea locul”. Întrebarea a fost adresată de una din vedetele postului, moderatoarea și fostul politician, Lavinia Șandru. Două luni mai târziu, același Rareș Bogdan (director general la RealitateaTV) recunoștea deschis existența unor partizanate individuale puternice în rândul staff-ului editorial. „În campanie, pentru ea (L. Șandru) a fost o chestiune foarte complicată, pentru că eram un grup de talibani iohanniști încă de la început, alături de mine erau Denise Rifai, Emma Zeicescu, Andra Miron, pentru schimbare, nu neapărat pentru Klaus Iohannis, ne dădeam seama ce înseamnă o Românie roșie, cu Victor Ponta și Liviu Dragnea, și ea a fost cu Elena Udrea asumat și apoi a fost mai apropiată de proiectul domnului Ponta și din acest motiv a ieșit atât de mult în evidență.”²²².

Lucrurile au stat mai bine la a doua dezbatere, ce a avut loc la postul B1 TV, unde prestația moderatoarei Mădălina Pușcalău a fost profesionistă și echilibrată. La nici o lună după acest moment, Pușcalău a demisionat de la B1 TV, semnalând influența în redacție a unor persoane pe care le-a numit „toxice”, precum și „unele sincop vizibile în logica și constanța politicii editoriale”. Jurnalista a mai adăugat că postul se confruntă cu probleme de management deoarece „persoane cu decizie în orientarea editorială au atitudini, care nu au legătură cu normalitatea unei redacții”²²³. B1 TV este condus de Sorin Oancea, fost director la Antena 1 și Antena 3, fiind deținut de acesta, în coproprietate cu frații Păunescu.

Premierul și candidatul Ponta, promovat electoral de televiziunea publică

Câteva derapaje editoriale survenite în contextul agitat al campaniei electorale au consolidat percepția publică asupra TVR de televiziune a puterii. În egală măsură, din interior au existat reacții individuale și instituționale de condamnare a acestor derapaje, situație rar întâlnită în rândul mediilor private.

Cu o săptămână înaintea primului tur al alegerilor prezidențiale, candidatul și premierul în funcție, Victor Ponta, a fost invitat la emisiunea *Viața Satului*, de pe TVR1, unde a discutat pe marginea finanțărilor dedicate agricultorilor (subiecte precum *cuantumul fondurilor primite de fermieri, piața laptelui sau eliminarea unor accize*²²⁴). Până la această emisiune, Ponta nu participase la nicio dezbatere electorală televizată, situație prelungită până în preajma turului doi al alegerilor. Conform unuia din membrii Consiliului de Administrație al TVR, Adrian Muraru, emisiunea s-a transformat în publicitate electorală pentru Ponta. Comitetul Director al TVR a sesizat Comisia de etică și arbitraj în acest caz. Câteva săptămâni mai devreme, un alt candidat la prezidențiale, președintele Senatului, C.P. Tăriceanu, fusese invitat la aceeași emisiune. Comisia de etică a analizat cazul și a ajuns la concluzia că, deși nu s-au încălcat legea sau normele interne ale TVR, oportunitatea invitării lui Ponta este „discutabilă”: „Dacă din punct de vedere legal și al normelor interne ale TVR, prezența domnului Victor Ponta, în calitate de prim-ministru, la ediția *Viața satului* din 26 octombrie se încadrează în litera reglementărilor, oportunitatea invitării domniei sale la emisiune este discutabilă. Într-o perioadă sensibilă cum este cea electorală, jurnalistul Gabriel Gherghescu a avut de ales între satisfacerea interesului legitim al unui public țintă specific și expunerea - a sa și a TVR - la interpretări alimentate de suspiciune sau la critici motivate mai degrabă politic. În aceste condiții, credem că evitarea sau amânarea participării la emisiune a premierului ar fi fost de preferat, chiar cu riscul unei pierderi în ceea ce privește conținutul editorial.”²²⁵.

Proteste antiguvernamentale ignorate de principalul jurnal de știri al TVR

Vineri, 14 noiembrie, în ultima zi a campaniei electorale dinaintea turului doi al alegerilor prezidențiale, principalul jurnal al TVR (transmis la ora 20.00) a omis să relateze despre protestele de amploare organizate în acea seară în București și alte orașe împotriva modului defectuos în care guvernul organizase primul tur al alegerilor în secțiile de vot din străinătate.

Și de data aceasta situația a fost semnalată de membri ai Consiliului de Administrație (Andrei Muraru, Radu

²²² Rareș Bogdan lămurește „situația” Laviniei Șandru la două luni după dezbaterile Ponta-Iohannis: „Ea a fost...”, Gandul.info, 20.01.2015

²²³ Mădălina Pușcalăuș i-a anunțat demisia de la B1 TV, „Postul are o problemă de management”, Iulia Bunea, Paginademedia.ro, 10.12.2014

²²⁴ Un membru în Consiliul de Administrație al SRTV pune sub semnul întrebării independența editorială a televiziunii publice: Victor Ponta - „erou” la emisiunea „Viața satului”, cu o săptămână înainte de alegeri / Exit poll-ul de la TVR ar urma să ajungă la o firmă de sondare a PSD de I.C., HotNews.ro, 26 octombrie 2014

²²⁵ CONCLUZIILE COMISIEI DE ETICĂ ȘI ARBITRAJ ÎN CAZUL INVITĂRII PREMIERULUI VICTOR PONTA LA EDIȚIA DIN 26 OCTOMBRIE A EMISIUNII VIAȚA SATULUI, DIFUZATĂ PE TVR 1, TVR, 02.10.2014

Carp și Romina Surugiu) care au solicitat public demiterea lui Claudiu Lucaci din funcția de director al Direcției Știri. La rândul său, Președintele-Director General al TVR, Stelian Tănase, l-a criticat pe blogul său pe Lucaci pentru netransmiterea protestelor antiguvernamentale. Lucaci s-a apărat spunând că știrea despre proteste nu a fost difuzată din motive obiective în Jurnalul de la ora 20.00, dar a fost prezentă în emisiunile de știri de la ora 22.00, pe TVR 2 și a doua zi la telejurnalul de la ora 14.00 de pe TVR 1. Motivele invocate de Lucaci țin de ora de desfășurare a mitingurilor (cu puțin timp înainte de începerea Jurnalului de știri) ce nu ar fi permis transmiterea în timp util a materialelor filmate, iar în București nu s-ar fi transmis în direct mitingul din fața guvernului din cauză că reporterul de teren ar fi informat că la 18.30 s-ar fi aflat în piață doar 40 de participanți. Lucaci a mai invocat lipsa de resurse și evenimentele care se desfășurau în paralel, TVR neavând resurse pentru a le acoperi pe toate²²⁶.

Producătorii Jurnalului de la ora 20.00 au susținut la audierile Comisiei de etică și arbitraj că Lucaci i-a avertizat să fie foarte prudenți în legătură cu reflectarea protestelor pe care le-a considerat a avea conotații electorale și care ar fi putut atrage sancțiuni din partea CNA.

Comisia de etică a constatat existența unei „întârzieri în reflectarea evenimentelor” și „ezitări în asumarea deciziilor editoriale adecvate și în administrarea resurselor”. Comisia a considerat că singura soluție ar fi fost difuzarea protestelor și „a mesajelor nealterate ale acestora, chiar cu riscul de a da ulterior explicații în fața membrilor CNA”.²²⁷

Amenzi ridicele din partea CNA

Conform statisticii prezentate de CNA, Antena 3 și RomâniaTV au acumulat peste 90% din totalul reclamațiilor înregistrate la CNA, repartizate astfel: Antena 3 - 68 de reclamații, România TV - 32, Realitatea TV - 5, B1 TV - 4, Digi24 - o reclamație, TVR 1 - o reclamație.²²⁸

Sancțiunile impuse de CNA au fost și de această dată mai mult decât blânde în raport cu gravitatea faptelor. Amenzile pentru nerespectarea reglementărilor în timpul campaniei electorale nu au depășit suma de 10.000 de lei pentru Antena 3, RomâniaTV și RealitateaTV. Amenzile au fost acordate pentru o serie cumulată de nereguli, nu pentru încălcări individuale ale reglementărilor²²⁹.

O televiziune renunță la dezbateri electorale online

Un caz controversat a fost generat de intenția ProTV de a transmite pe site-ul stirileprotv.ro dezbateri electorale cu principalii șase candidați. Patru dintre aceștia au acceptat invitația, dar numai o dezbatere a avut loc în cele din urmă, cu candidatul PNL, Klaus Iohannis. Și aceasta a fost ștearsă de pe site la nici 24 de ore de la transmiterea ei, pentru că postul s-a răzgândit și a decis să anuleze restul dezbaterilor, fapt ce a stârnit nemulțumirea unuia dintre candidații invitați, independenta Monica Macovei. Acesta a acuzat conducerea postului că a renunțat la organizarea dezbaterilor în urma unei solicitări venite din partea CNA. Instituția nu are atribuții de reglementare și control asupra spațiului online în general, ci doar asupra serviciilor de tip „video on demand”, care nu includ site-urile pe care conținutul video este doar ocazional²³⁰.

Conducerea postului a negat existența unor presiuni din partea CNA și a spus într-un comunicat de presă că a fost vorba de o decizie editorială internă cauzată de nemulțumirea celorlalți candidați care nu s-au numărat printre cei șase invitați și care ar fi solicitat timp egal de exprimare, iar postul a vrut să evite crearea „impresiei unui partizanat politic”²³¹. La rândul său, CNA a dezmințit orice implicare în acest caz, susținând că nu deține „niciun fel de posibilitate de a interveni asupra conținutului unui site de internet, inclusiv în ceea ce privește site-ul unui

²²⁶ Lukacsi: Știrile TVR au relatat toate protestele din campania electorală. Se încearcă discreditarea mea, Madalina Cerban, Mediafax, 21.11.2014

²²⁷ Concluziile Comisiei de etică și arbitraj în cazul nedifuzării protestelor de stradă din 14 nov. 2014 în jurnalul tvr 1, www.tvr.ro, 23 decembrie 2014

²²⁸ Antena 3 și Romania TV au strâns 100 din totalul de 110 reclamații primite de CNA cu privire la modul cum au reflectat televiziunile turul doi al alegerilor, Petrisor Obae, Paginamedia.ro, 27.11.2014

²²⁹ De la propuneri de sute de mii de lei pentru ziua alegerii, CNA-ul a votat 10.000 de lei pentru Antena 3, Nașul TV, Realitatea și România TV, Carmen Andronache, Paginamedia, 18.12.2014

²³⁰ „Ce are CNA cu reglementarea Internetului?”, de Bogdan Manolea, 6 noiembrie 2012, legi-internet.ro

²³¹ Știrileprotv.ro renunță la interviurile live după primul candidat. De ce s-a răzgândit Pro TV, Iulia Bunea, Paginamedia, 28.10.2014

radiodifuzor licențiat în România”²³². Valentin Jucan, membru al CNA, a anunțat că va sesiza Parchetul în urma acuzațiilor aduse CNA de M. Macovei.

Dezbateri electorală întreruptă pentru promovarea altui candidat

B1 TV, un canal de știri apropiat unui candidat (Elena Udrea) a întrerupt dezbateri electorală în direct cu Monica Macovei (candidat independent) pentru a transmite, tot în direct, imagini de la un eveniment la care participa Elena Udrea, care a durat 11 minute. Răspunzând criticilor aduse de Macovei, B1 TV a invocat contractul de publicitate electorală pe care îl avea cu Elena Udrea.

Pentru că Decizia CNA de reglementare a campaniei electorale pentru prezidențialele din 2014 a fost prost formulată, acesta permitea întreruperea unei emisiuni de dezbateri electorală cu un candidat pentru a difuza promovare electorală cu un alt candidat. Mai mult, aceasta se putea face într-un format care arată ca cel de dezbateri (cel produs de echipa editorială a postului) cu singura diferență ca pe ecran apare scrisă și sintagma „promovare electorală”. A fost exact ceea ce s-a întâmplat în acest caz, în care pauza electorală cu Elena Udrea nu era marcată în mod clar ca publicitate electorală, ci conținea toate elementele grafice ale unei știri.

Internetul, „vinovat” de înfrângerea lui Ponta

Dezamăgiți de rezultatul alegerilor prezidențiale, moderatorii și comentatorii canalului de știri Antena 3 au identificat principalul responsabil de înfrângerea favoritului lor: Internetul.

Astfel, comentatorul Adrian Ursu a vorbit despre „spălarea pe creier a Internetului”. Un alt comentator omniprezent în studioul Antena 3, Mugur Ciuvică, l-a completat afirmând că „Internetul are mesaje complet cretine,, în timp ce moderatoarea Sandra Stoicescu a fost intrigată de puterea de manipulare a Internetului („oare cum oameni așa educați pot fi atât de ușor manipulați de pe net”)²³³.

Un alt cunoscut prezentator al Antenei 3, Mircea Badea, și-a vărsat frustrările electorale asupra electoratului unora dintre candidați: „Vom mai afla și câtă lume, cu valoare statistică foarte importantă științifică, câtă lume e avariată grav la mansardă. Adică, văzând care sunt rezultatele alegerilor ne vom da seama cam ce procent dintre noi sunt absolut irecuperabili mintal. Deci nu ai cum să votezi cu... sau cu ... sau cu... decât dacă ești grav bolnav mintal. Adică nu există altă variantă. Mi se pare că vom afla, iată, sociologic exact cam care-i rata de dileală (...)”²³⁴.

CONCLUZII:

Politicienii și presa afiliată au apelat, din nou, la propaganda mediatică în speranța că vor convinge electoratul.

Campania electorală a fost dominată de partizane mediatice fățișe, dezinformări și atacuri la persoană, unele cu accente naționaliste.

Dezamăgiți de insucces, comentatorii celui mai influent canal de știri au găsit vinovatul - Internetul.

Excese editoriale au avut loc pe fondul nefuncționării CNA.

Dezbaterele relevante pe teme legate de atribuțiile constituționale ale Președintelui au lipsit din campania electorală.

Ambii candidați intrați în turul doi au evitat confruntarea directă în la dezbateri găzduite de televiziuni.

Calitatea celor două dezbateri dintre principalii candidați a fost sub așteptări.

Premierul și candidatul Ponta a beneficiat de acoperire favorabilă la televiziunea publică.

Din lipsa de voință politică, CNA nu a funcționat în campania electorală. Când și-a reluat activitatea, sancțiunile impuse, ulterior campaniei, au fost și de această dată mai mult decât blânde în raport cu gravitatea faptelor.

Electoratul pare să se fi îndreptat masiv spre surse alternative de informare, cum ar fi mediile online, fie ele de

²³² CNA respinge acuzațiile lui Macovei că ar fi intervenit pentru anularea unei emisiuni online a ProTV. Un membru CNA spune că va sesiza Parchetul, Madalina Cerban, Mediafax, 30.10.2014

²³³ Vedetele Antena 3 dezlanțuite împotriva „spalării pe creier de pe Internet”, MVA, HotNews.ro, 16 noiembrie 2014

²³⁴ VIDEO. Mircea Badea, insulte la adresa celor care au votat „în alt fel”: „Deci nu ai cum să votezi cu... decât dacă ești grav bolnav mintal”, Iulia Bunea, Paginademedia.ro, 03.11.2014

tip mainstream sau alternativ, fie către social media.

RECOMANDĂRI PENTRU POLITICIENI ȘI PATRONII DE MEDIA:

Încetați să mai folosiți propaganda mediatică în favorea actorilor politici. Experiențele alegerilor din 2004, 2008, 2009 și 2014 arată că aceasta nu este eficientă.

Lăsați jurnaliștilor dreptul de a decide agenda dezbaterilor electorale. Nu mai încercați să impuneți teme și întrebări acestora.

Refuzați discuțiile despre subiecte ce nu privesc atribuțiile funcțiilor pentru care candidați. Acest tip de subiecte contribuie la dezinformarea electoratului în ceea ce privește rolul și atribuțiile principalelor funcții ale statului.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

Nu mai acceptați agende impuse de patroni sau politicieni. Ele nu au efectul scontat asupra electoratului, dar decredibilizează presa și vă compromit profesional.

Stabiliți-vă singuri lista subiectelor și a întrebărilor în dezbaterile electorale.

Informați-vă asupra drepturilor profesionale și asupra reglementărilor electorale, pentru a contracara eventuale presiuni sau abuzuri.

AGRESIUNI, AMENINȚĂRI, INSULTE

Președintele jignește ziariștii Antena 3

Lupta Președintelui Băsescu cu o parte a presei a continuat și în 2014, adversitatea sa pentru unii patroni de presă luând forma unei ostilități generalizate îndreptate împotriva jurnaliștilor angajați ai grupurilor media pe care le dezagrează. Astfel, în prima lună a anului, președintele Traian Băsescu l-a întrerupt pe reporterul Ionuț Cristache, de la Antena 3, în timpul unei conferințe de presă de la Palatul Cotroceni, imediat după ce reporterul s-a prezentat vrând să-i adreseze o întrebare, și i-a spus lui Cristache că lucrează la „postul de propagandă, dezinformare și înșelare a românilor”. Întrebarea jurnalistului era legată de niște contracte pe care Ioana Băsescu, fiica președintelui, le-ar fi autentificat, în calitate de notar public, pentru compania sârbă Nis Petrol, subsidiara Gazprom în România. Președintele a continuat să aibă o atitudine disprețuitoare față de reporterul Antena 3 pe toată durata dialogului care a urmat între cei doi, l-a acuzat că minte „ca și patronul său” și i-a spus că este un „copil” care răspândește minciunile „securistului Voiculescu” (Dan Voiculescu, fondatorul Antena 3. A fost colaborator al fostei Securități, potrivit unei decizii definitive a Înaltei Curți de Casație și Justiție²³⁵).

Traian Băsescu: „Patronat de domnul Voiculescu, care a fost condamnat în primă instanță la cinci ani de închisoare?”

Ionuț Cristache: „Domnule Președinte, permiteți-mi să vă adresez întrebarea.”

T.B.: „Nu, doar voiam să mă conving dacă este postul Antena 3 acela despre care v-am spus.”

I.C.: „Acesta nu este un meci între mine și dumneavoastră. Eu am o întrebare la care sper să obțin un răspuns.”

T.B.: „Dumneavoastră, în calitate de ziarist al postului de dezinformare Antena 3, da? Vă rog.”

²³⁵ „Decizie irevocabilă: Dan Voiculescu a colaborat cu fosta Securitate. Liderul conservator: Procesul va continua la CEDO”, Gabriela Ștefan, Gândul.info, 10 martie 2011.

I.C.: „Pot să vă întreb? Cum ați reacționat când fiica dumneavoastră v-a spus că lucrează pentru NIS Petrol, subsidiara Gazprom în România, și că ar obține bani de la Gazprom?”

T.B.: „Nu m-a informat.”

I.C.: „V-am informat eu acum. Noi avem documente mărturii, le-am difuzat aseară.”

T.B.: „Deci, domnul ziarist, mințiți, pentru că fiica mea nu a obținut niciodată bani de la Gazprom. Asta este o minciună a securistului Voiculescu, pe care, din păcate, o pune în gura unor copii. Dumneavoastră sunteți un copil, pentru banii lui Voiculescu, renunțați să mințiți.”

I.C.: „Nu a fost o minciună, domnule Președinte. Am acte, vreți să vi le aduc?”

T.B.: „Vă mulțumesc, v-am dat răspunsul. Ce acte aveți, că a luat bani de la Gazprom?”

I.C.: „Toate achizițiile făcute în România de Gazprom au fost autorizate de notarul Ioana Bănescu.”

T.B.: „Domnu’ ziarist, mințiți ca și patronul dumneavoastră condamnat la cinci ani. Ca și postul dumneavoastră de propagandă. Mulțumesc. [...] Eu nu vă contrazic că Ioana poate avea legalizare de acte.”

I.C.: „Despre asta este vorba.”

T.B.: „Și cum vă permiteți să spuneți că a luat bani de la Gazprom?”

I.C.: „Când prestezi servicii pentru cineva, ești plătit. Dânsa a legalizat prin biroul notarial acele acte.”

T.B.: „A făcut fiica mea un contract cu Gazprom?”

I.C.: „Nu. Cu Nis Petrol, care este subsidiară a Gazprom.”

T.B.: „Mințiți ca securistul Voiculescu. Vă mulțumesc. Renunțați.”

Reporterită din Cluj, amenințată cu moartea²³⁶

În ianuarie 2014, jurnalista Adina Fartușnic de la Ziar de Cluj a fost amenințată cu moartea de mai multe persoane care fuseseră mutate în Centrul de Urgență al primăriei Cluj-Napoca²³⁷. Persoanele respective fuseseră mutate după ce jurnalista a publicat un articol în care descria condițiile de trai ale acestora în pădurea Făget și a cerut ajutorul autorităților pentru ca aceste familii să fie mutate într-un centru unde să beneficieze de un trai decent. Revoltați că au fost mutați din pădure, oamenii au amenințat-o și insultat-o pe jurnalistă. „Te prind pe stradă și te omor. Te strâng de gât. Din cauza ta suntem aici. Îmi dai tu bani să mă duc la gunoi? Din pădure eram aproape, aici cum fac bani? Mă c* pe hainele tale și pe mâncarea ta”, i-a spus unul dintre ei.

Contactată de FreeEx, jurnalista Adina Fartușnic a declarat că nu a depus plângere, pentru a nu le crea și mai multe probleme oamenilor. „Oricum nu aveam ce să fac, oamenii ăia locuiau în pădure, aveau destule probleme”.

Președintele Consiliului Județean Brăila a jignit și amenințat din nou jurnaliștii²³⁸

Într-o conferință de presă de pe 31 ianuarie 2014, Gheorghe Bunea Stancu, președintele CJ Brăila, a fost întrebat de jurnalista Mădălina Poenaru, de la B1 TV, dacă demisionează ca urmare a modului în care a gestionat dezvăpezirea în județ. Răspunsul demnitarului a constat într-o serie de insulte și amenințări la adresa jurnalistei: „Niște obraznici, mă. Niște fâțe. (...) Îi dau două picioare în gură. Băi, să-ți trimit demisia, mă. Niște nesimțiți. Nu aveți pic de bun simț”²³⁹.

Prezent la conferința de presă, Ministrul Apărării, Mircea Dușa, a declarat că a auzit amenințarea adresată jurnalistei și a considerat că Bunea trebuie să-și ceară scuze. Președintele executiv al PSD, Liviu Dragnea, a declarat că partidul urma să ia măsuri împotriva președintelui CJ Brăila, pentru că acesta era impulsiv și slobod la gură²⁴⁰. „A fost un complex de împrejurări nefericite pentru el. Sunt afirmații nefericite. Ar trebuie să-și ceară

²³⁶ Caz consemnat și în precedentul Raport FreeEx.

²³⁷ „Reporter Ziar de Cluj, amenințat cu moartea”, ZiarDeCluj.ro, 20 ianuarie 2014.

²³⁸ Caz consemnat și în precedentul Raportul FreeEx.

²³⁹ „VIDEO. Președintele CJ Brăila, jignitor la adresa unei jurnaliste: «Îi dau două picioare în gură. Niște nesimțiți»”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 31 ianuarie 2014. <http://www.paginademedi.ro/2014/01/video-presedintele-cj-braila-afirmatii-dure-la-adresa-unei-jurnaliste-ii-dau-doua-picioare-in-gura-niste-nesimtiti/>

²⁴⁰ „Dragnea: Bunea Stancu e slobod la gură. Să ceară scuze jurnalistei pentru afirmațiile nefericite”, Liviu Dadacus, Mediafax.ro, 4 februarie 2014. <http://www.mediafax.ro/social/dragnea-bunea-stancu-e-slobod-la-gura-sa-ceara-scuze-jurnalistei-pentru-afirmatiile-nefericite-12022360>

scuze. Sper că a făcut-o. S-a întâmplat, nu a fost în regulă ce a făcut. Au mai fost și alți oameni cu funcții înalte în stat care au avut aprecieri nefericite despre ziariști și nu i-a demis nimeni”, a declarat Dragnea.

Nu este prima dată când președintele CJ Brăila se comportă urât cu jurnaliștii. În anul 2011, acesta a jignit o jurnalistă din cauza unui articol publicat în *Viața Brăilei*, spunând despre autoare că este o „imbecilă” și o „panaramă”²⁴¹.

Dorind să obțină un punct de vedere pe marginea acestui subiect, un alt jurnalist a avut parte de același tratament din partea edilului brăilean: „Poftim afară! Poftim afară! Îmi scrii și lași la secretariat ce ai de spus. Este conform legii. Nu vă e rușine, măi porcilor? Nu vă e rușine, măi animalelor? Ce-i aia mă, strategia sănătății... cică strategia de naționalizare a sănătății, Aura Costea. Băi panaramelor bă, ieși afară! Ai dracu’ panarama”.

Elena Carmen Hărău (PNL) către un jurnalist: „Boulică”!²⁴²

Elena Carmen Hărău, deputat PNL, l-a jignit în februarie 2014 pe jurnalistul hunedorean Bogdan-Marius Haulică, deranjată de articolele critice ale acestuia legate de activitatea sa parlamentară²⁴³.

Conform jurnalistului, la Deva, aproape toate instituțiile media ar avea contracte de publicitate cu firmele deputatei Carmen Hărău. Jurnalistul a criticat pe blogul său²⁴⁴ impostura deputatei care, potrivit spuselor sale, cu toate că transmisese presei locale un comunicat legat de faptul că a rezolvat ca parlamentar problema grupelor de muncă, de fapt nu se afla printre inițiatorii proiectului de lege și nici nu îl votase, fiind absentă de la vot. „Bogdan-Marius Hăulică, ce naiba-i cu dumneata?! Faci parte din generația fiicelor mele. Cum crezi c-o să mă judec cu dumneata?! Cum ai putut să cobori atât de jos? Scoate-odată capul din hazna și apucă-te de treaba de-adevăratelea! Nu controversat ești! Disprețuit ești! Și detestat! Și contestat! Iar dacă mie lumea-mi spune «madamme» (de la dumneata am aflat), dumitale-ți spune «boulică»”²⁴⁵, i-a spus parlamentarul jurnalistului.

Conform EvZ.ro, deputata Elena Carmen Hărău a precizat că a fost un moment de tensiune care s-a finalizat așa cum nu și-ar fi dorit, că regretă că a intrat în „jocul” lui Bogdan Paulică și îi pare chiar rău pentru reacția avută. Apoi a declarat: „Nu am procedat foarte inteligent când a fost acest incident. Te superi așa cum te superi atunci când un tânăr acționează ticălos. Are polițe de plătit, însă nu din partea mea, ci din partea altora”²⁴⁶.

Primarul din Bârlad „împușcă” și jignește ziariști

În martie 2014, primarul bârlădean Constantin Constantinescu le-a spus ziariștilor de la publicația locală „Vremea Nouă” și unora dintre consilierii locali, în plenul unei ședințe: „V-aș scoate din oraș și v-aș împușca. Pe cuvântul meu”. Primarul s-a declarat nemulțumit că un posibil investitor care voia să deschidă o fabrică de tractoare i-ar fi spus că se retrage, după apariția unui material critic la adresa afacerii, pe motiv că „atmosfera politică nu-i cea favorabilă, că media e cu opoziția”²⁴⁷. Edilul susținea că presa și o parte din consilieri ar fi alungat investitorul.

Același Constantin Constantinescu a încercat, în august, să alunge o ziaristă din Primărie, prin intermediul

²⁴¹ <http://activewatch.ro/Assets/Upload/files/FreeEx%202011%20ro.pdf>

²⁴² Caz consemnat și în precedentul Raport FreeEx.

²⁴³ „Jurnalist jignit de o doamnă deputat: „Scoate capul din hazna, boulică”. Parlamentarul spune că regretă, dar jignește iar”, Larisa Ciută, EvZ.ro, 6 februarie 2014. <http://www.evz.ro/jurnalist-jignit-grav-de-o-doamna-deputat-scoate-capul-din-hazna-boulica-1080995.html>

²⁴⁴ „Concret, doamna deputat! Ce ați făcut ca să îndreptați greșelile din Legea pensiilor? Dacă v-am calomniat, aștept citația!”, blog Bogdan M. Hăulică, 5 februarie 2014. <http://bogdanmhaulica.blogspot.ro/2014/02/concret-doamna-deputat-ce-ati-facut-ca.html>

²⁴⁵ „Jurnalist jignit de o doamnă deputat: „Scoate capul din hazna, boulică”. Parlamentarul spune că regretă, dar jignește iar”, Larisa Ciută, EvZ.ro, 6 februarie 2014. <http://www.evz.ro/jurnalist-jignit-grav-de-o-doamna-deputat-scoate-capul-din-hazna-boulica-1080995.html>

²⁴⁶ Ibidem.

²⁴⁷ „Primarul Titi a trecut la amenințări cu moartea! (video)”, Gelu Irimia, VremeaNouă.ro, 29 martie 2014.

purtătorului său de cuvânt, Constantin Nițuc²⁴⁸. Primarul n-a fost de acord ca la o conferință de presă să participe ziarista locală Adriana Șuşnea și a acuzat-o că lucrează la un „ziar pirat” (Obiectiv de Vaslui). Drept argument, politicianul a prezentat o înștiințare în care proprietarii mărcii „Obiectiv” (SC ClarConstruct) informau că erau în litigiu cu editorul publicației, despre care susțineau că ar fi folosit abuziv marca. Ziarista i-a recomandat primarului să aștepte decizia instanței în acest caz, dar politicianul a refuzat.

În deschiderea conferinței de presă despre activitățile primăriei, primarul a amenințat că boicotează evenimentul și a condiționat prezența sa la eveniment de plecarea ziaristei. Constantin Constantinescu i-a spus ziaristei în timpul conferinței că își practică meseria „fără autorizație” și i-a cerut să plece. Cum jurnalista nu a plecat, primarul a citit titlurile subiectelor care erau pe ordinea de zi a conferinței și a recomandat contactarea purtătorului de cuvânt al Primăriei pentru detalii. Înainte să părăsească evenimentul, primarul a jignit-o pe ziaristă: „Domnișoară, după părerea mea eu am fost destul de elegant cu dumneavoastră, trebuia și reciproca să fie valabilă, și să vă vedeți de serviciul dumneavoastră, dacă aveți un serviciu [...] probabil că pe stradă sau pe șoseaua de centură”²⁴⁹.

Contactată de FreeEx, jurnalista Adriana Șuşnea a spus că incidentul nu s-a repetat în celelalte evenimente ale Primăriei și că litigiul privind marca „Obiectiv” s-a soluționat în favoarea publicației la care lucrează.

Constantin Constantinescu a demisionat în februarie 2014 de la conducerea Primăriei Bârlad, acuzând probleme de sănătate. Demisia sa a venit după ce Curtea de Apel Iași l-a condamnat la un an de închisoare cu suspendare pentru conflict de interese²⁵⁰.

Jurnalist bănețean amenințat de susținătorii unui primar

În aprilie, jurnalistul Dani Stanciu, de la Express de Banat, a fost amenințat de doi săteni din Cănicea, comuna Domașnea, județul Caraș-Severin, care i-au cerut să nu mai scrie despre primarul lor²⁵¹. Jurnalistul a depus plângere la Poliție împotriva acestora.

Dani Stanciu a relatat că mai mulți săteni l-au agresat verbal și l-au amenințat că îi vor sparge aparatul de fotografiat dacă nu pleacă, iar doi dintre aceștia s-au îndreptat cu pumnii spre el, în intenția de a-l lovi. Jurnalistul s-a blocat în propria mașină, ca să scape de aceștia, timp în care ei au continuat să-l înjure și să-i spună că îi vor rupe picioarele dacă mai scrie despre primarul Lorinț²⁵².

Contactat de FreeEx, Dani Stanciu a relatat că sătenii recalcitranti au fost amendați contravențional cu câte 500 de lei pentru injurii și tulburarea liniștii publice și că Poliția s-a oferit să-l escorteze când mai vine în comună. „Acolo primarul se comportă ca un fel de cowboy, nu mișcă nimeni în front, primarul e un fel de stăpân al comunei”, a spus ziaristul. Acesta a relatat că mai scrisese înainte despre un conflict dintre primar și un alt sătean, când primarul „a tranșat problema” dându-i un pumn în gură săteanului, și despre un apropiat al primarului care făcuse o grădiniță în condiții improprii, și că de atunci îl știa cei din sat. „Polițiștii din comună mi-au recomandat ca data viitoare când mai merg în documentare acolo să-i anunț, să mă însoțească, să nu mi se întâmple ceva rău. Asta am zis că le întrec pe toate”, a spus jurnalistul pentru FreeEx.

Față bisericească agresivă cu un jurnalist Adevărul

În luna mai, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Ioachim Băcăuanul (Ilie Giosanu), a mers într-o mașină de lux la o înmormântare din comuna băcăuană Poduri, unde a fost întâmpinat cu ostilitate de

²⁴⁸ „Primarul din Bârlad calcă în picioare presa potrivnică. A jignit o ziaristă spunând că meseria ei este pe șoseaua de centură și a boicotat propria conferință de presă”, Ionuț Benea, Adevărul.ro, 29 august 2014.

²⁴⁹ „Conferința de presă de la primărie care n-a mai început. 28 august ”, Bârlad Online, b-o.ro, 29 august 2014.

²⁵⁰ „Primarul din Bârlad a demisionat. Care este motivul”, Andra Mitu, RomâniaLiberă.ro, 26 februarie 2015.

²⁵¹ „Jurnalist agresat verbal și amenințat”, Vesttv-Reșița.ro, 29 aprilie 2014.

²⁵² „Jurnalist amenințat cu bătaia pentru că ar fi scris <<de rău>> despre un primar”, Georgeta Stanici, Pressalert.ro, 28 aprilie 2014.

săteni²⁵³. În acest context tensionat, însoțitorul episcopului, secretarul eparhial Ciprian Ioan Ignat (42 de ani), vrând ca incidentul să nu apară pe cameră, l-a lovit peste camera de filmat pe reporterul Adevărul și l-a bruscăt. Poliția a intervenit pentru detensionarea conflictului și i-a condus la mașină pe reprezentanții Bisericii.

Cetățean agresat de un polițist pentru că l-a filmat în acțiune pe spațiul public

Un tânăr din Brașov, care a fost martor într-o seară din iulie 2014 când un agent de Poliție alerga un potențial suspect, a filmat momentul cu telefonul mobil și, cu această ocazie, a atras asupra sa ostilitatea omului legii care, după ce întâi i-a cerut să nu mai filmeze, a ajuns să îi dea cu spray lacrimogen în ochi, să îl insulte și să îl lovească²⁵⁴.

În filmarea tânărului se vede cum polițistul spunea: „Băi, voi nu aveți ce face cu telefonul ăla? Vreți și voi? [...] Vă rog frumos, stingeți telefonul!”. Tânărul, care era însoțit de doi prieteni ai săi, a replicat că era pe spațiul public și a relatat²⁵⁵ că, după câteva minute, s-a întâlnit cu bărbatul care fusese alergat de Poliție și că acesta i-ar fi cerut filmarea, timp în care polițistul a reapărut și a început să-l înjure și să-l amenințe pe cel care fugise și l-a condus la mașina de Poliție. Bărbatul a reînceput să filmeze cu telefonul și această scenă, iar înregistrarea arată cum polițistul îi spune: „Te rog frumos du-te mai încolo, că aici avem treabă”, după care îi dă cu un spray spre față. Tânărul i-a cerut să se legitimeze și s-a repezit să filmeze numărul de înmatriculare al mașinii Poliției, moment în care polițistul l-a lovit cu scopul de a-l împiedica să facă asta. Bărbatul agresat, care nu a vrut să-și divulge identitatea de teama unor repercusiuni din partea polițistului, le-a declarat jurnaliștilor Antena 1 că, după ce a oprit filmarea, polițistul s-a îndreptat din nou spre el, a pulverizat aproape tot flaconul de spray pe el și a început să-l lovească cu picioarele până l-a doborât la pământ. Bărbatul a sunat la serviciul de urgență (112) și a fost transportat la Spitalul Județean Brașov.

Ulterior, purtătorul de cuvânt al Inspectoratului de Poliție Județean (IPJ) Brașov, Liviu Naghi, a declarat pentru TVR că instituția a deschis o investigație pentru a stabili cu exactitate împrejurările în care s-a produs evenimentul și că concluziile anchetei aveau să fie făcute publice²⁵⁶. Până la redactarea acestui raport, IPJ Brașov nu a comunicat public deznodământul cercetării interne.

Mircea Badea a jignit trei reporteri

La începutul lunii august, moderatorul Antena 3 Mircea Badea a jignit trei reporteri de la instituții de presă concurente (B1 TV, Gândul și Evenimentul Zilei). Întâi l-a jignit pe reporterul B1 TV Cristian Vasilcoiu, la ieșirea din sala de judecată unde se desfășura procesul proprietarului informal Antena 3, Dan Voiculescu, legat de privatizarea ilegală a Institutului de Cercetări Alimentare. „Cum să-ți spun mai clar că mi-e scârbă de tine?! Mi-e scârbă de tine și de Udrea care te plătește”²⁵⁷, i-a spus Badea reporterului B1 TV, pe care îl numise mai înainte „japiță” pe Facebook. În aceeași zi, Badea a scris pe Facebook despre reporterul Gândul Biro Attila că „e un fel de căcat pansat”, „care încearcă pe Facebook să o sugă fără să o ude”, „cârnat al lui Udrea”, „poți doar să i-o sugi bășăului pentru haleală”. Criticat de Silviu Sergiu de la Evenimentul Zilei pentru ieșirile sale la adresa celor doi jurnaliști, Badea a recidivat și a lansat o serie de invective și la adresa acestuia: „Hai siktir! O să te apuce groaza pe bune căcatule, că mă ocup. Hai marsh și suge-i tocul lui udrea, porc împutit în putrefacție”²⁵⁸.

În replică la izbucnirile lui Badea, jurnalistul Biro Attila a spus pe Facebook: „Atâta poate”.

Jurnaliști agresați la mitingul de solidarizare cu Dan Voiculescu

²⁵³ „Huiduieli, îmbrânceli și poliție la capul unui mort. Preasfințitul Ioachim Băcăuanul a sfidat un sat de creștini într-un bolid cu geamuri fumurii”, Olimpia Filip, Adevărul.ro, 29 mai 2014.

²⁵⁴ „Abuz al poliției brașovene filmat de un cetățean”, Curaj.TV, 16 iulie 2014.

²⁵⁵ „Video Declarație șocantă a tânărului agresat de un polițist, în Brașov: <<M-a lovit în cap, apoi a plecat>>”, SpyNews.ro apud Antena 1, 17 iulie 2014.

²⁵⁶ „Înjurat și lovit pentru că a filmat un polițist în acțiune. Imaginile au fost postate pe Internet”, tiri.TVR.ro, 15 iulie 2014.

²⁵⁷ „Video. Mircea Badea, către reporterul Cristi Vasilcoiu: <<Cum să-ți spun mai clar că mi-e scârbă de tine>>”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 5 august 2014.

²⁵⁸ „Mircea Badea, atac la un jurnalist B1 TV. A mai înjurat un jurnalist Gândul și pe alții de la EVZ”, b365.ro, 5 august 2014.

Pe 10 august, televiziunea Antena 3 a chemat oamenii în stradă la „o plimbare pașnică” în fața Palatului Cotroceni, după ce omul de afaceri și politicianul Dan Voiculescu, proprietarul informal al televiziunii (tatăl proprietarei din acte), a fost condamnat la 10 ani de închisoare cu executare pentru spălare de bani²⁵⁹, în dosarul privatizării ilegale a Institutului de Cercetări Alimentare (ICA).

Mitingul de solidarizare cu Voiculescu și televiziunea sa, la care au participat aproximativ 4000 de persoane, a degenerat în scurt timp, deoarece o parte dintre participanți au agresat mai mulți jurnaliști de la instituții de presă „rivale” grupului Intact²⁶⁰. Mai mulți reporteri de la Realitatea TV, Vice²⁶¹ și B1 TV au fost înjurați, bruscați și loviți de manifestanți, sub privirile impasibile²⁶² ale forțelor de ordine.

La sfârșitul lunii septembrie, agresorul jurnalistei de la B1 TV, Alexandru Gheorghiu, în vârstă de 66 de ani, a fost trimis în judecată pentru infracțiunile de loviri și alte violențe și pentru tulburarea liniștii și ordinii publice²⁶³. În noiembrie, acesta a fost condamnat de Judecătoria Sectorului 6 să plătească o amendă penală de 4400 de lei și despăgubiri civile în valoare de 1000 de lei²⁶⁴.

Organizația ActiveWatch a condamnat public „modul neprofesionist în care au acționat forțele de ordine în timpul mitingului”²⁶⁵ din luna august. Antena 3 s-a delimitat public de acțiunile violente ale simpatizanților săi.

Două zile mai târziu, la Timișoara, europarlamentara Maria Grapini, membră a Partidului Conservator, a avut o atitudine ostilă la adresa jurnaliștilor de la site-ul „Televiziunea Cetățeanului” (PentruTimisoara.ro), care o filmau în spațiul public, la un eveniment de solidarizare cu Antena 3 și Voiculescu²⁶⁶. Grapini a încercat să-i împiedice pe reporteri să o filmeze și i-a amenințat cu poliția. „Arătați-mi vă rog legitimația. Da? Arătați-mi legitimația. Suntem pe domeniul public, da, dar am dreptul la imagine și nu aveți voie să mă filmați, domnișoară, decât dacă sunteți jurnalist. Aratăți-mi legitimația.”, le-a spus Grapini ziariștilor²⁶⁷. Însoțitoarele ei i-au numit pe reporteri: „pleava societății”, „șpăgari”, „bășiști”, „cu puroi în cap”.

Purtătorul de injurii al Guvernului, Mirel Palada

Tot în luna august, purtătorul de cuvânt al Guvernului, Mirel Palada, a răbufnit pe Facebook într-o serie de jigniri la adresa jurnaliștilor critici la adresa Guvernului. „Cum apare câte un subiect politic care învârtosează spiritul bejboinic în opinanți, de zici că-i catastrofă și dezastru mondial, cum mai scot capul câte doi-trei-zece-douăzeci, depinde de intensitatea subiectului, de bezmetici acoperiți de pe lista mea care își fac seppuku comunicational și trântesc cu cuvintele anti-guvernamentale în baltă propagandistică la mine pe wall. Și uite așa mai frigem niște purceluși anti-guvernamentali la proțap și le dăm block și mai bem o bere în cinstea sufletelor răposaților care nu mai este. În seara asta era unul care acum era reporter la Gândul, iar înainte fusese la Hotnews, și care făcea clăbuci cu spume la mine pe pagină. Ce plăcere să-l execut electric! Câtă îndemânare am să omor prin blocare ziariștii obiectivi, deci anti-guvernamentali. Pufosilor, nici nu știți câtă plăcere îmi provocați”, a scris Palada.

Premierul Victor Ponta s-a delimitat de ieșirea lui Palada și a criticat atitudinea acestuia²⁶⁸, iar, la începutul lui

²⁵⁹ „Motivarea deciziei de condamnare a lui Dan Voiculescu: A spălat bani după o metodă consacrată de gangsterul american Meyer Lanski”, Otilia Ciocan, Mediafax.ro, 16 septembrie 2014.

²⁶⁰ „Suporterii Antenei 3 și ai infractorului Voiculescu au agresat jurnaliști la mitingul neautorizat de la Cotroceni. Forțele de ordine nu au intervenit”, David Simion, Diana Biță, RomâniaLiberă.ro, 10 august 2014.

²⁶¹ „Pensionarii au făcut pogo cu mine la protestul Antena 3”, Ioana Moldoveanu, Vice.com, 11 august 2014.

²⁶² „Video Încă o jurnalistă a fost agresată de manifestanți adunați la <<plimbarea>> Antena 3”, R.P., HotNews.ro, 11 august 2014.

²⁶³ „Agresorul jurnalistei B1 TV, de la <<plimbarea>> Antenei 3, a fost trimis în judecată”, Avram Eliza, RomâniaLiberă.ro, 30 septembrie 2014.

²⁶⁴ „Bărbatul care a agresat o jurnalistă la <<plimbarea>> Antenei 3 a primit amendă penală”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 25 noiembrie 2014.

²⁶⁵ „Agresarea jurnaliștilor este un atac la democrație”, ActiveWatch.ro, 11 august 2014.

²⁶⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=yDQpomqMUe4>

²⁶⁷ „Video Maria Grapini agresează doi jurnaliști din Timișoara, în timpul unui protest-<<plimbare>> pentru Antena 3”, I.R., HotNews.ro, 12 august 2014.

²⁶⁸ „Ponta, despre Palada: Nu sunt de acord cu modul de exprimare. Nu am nevoie de un Lăzăroiu la Guvern”, Liviu Dadacus, Mediafax.ro, 18

septembrie, Ponta l-a înlocuit pe Palada din funcția de purtător de cuvânt al Guvernului cu Corneliu Calotă, fost jurnalist la TVR²⁶⁹.

Mirel Palada nu se afla la prima ieșire de acest gen. În decembrie 2013, pe atunci consilier pentru strategii guvernamentale al premierului Victor Ponta, Palada a împărțit mai multor jurnaliști acreditați la Guvern tricouri cu sloganul „Antiguvernamentesc, deci transmit”²⁷⁰. Gestul s-a vrut un reproș față de jurnaliștii care au o atitudine antiguvernamentală, tricourile fiind împărțite după o conferință de presă susținută de Victor Ponta, și s-a dorit o parafrază a maximei „Gândesc, deci exist”. Palada a declarat că tricourile erau cumpărate din banii săi și că premierul nu a fost informat de această inițiativă.

Jurnalistă B1 TV, bruscată de Poliția Locală la Ministerul Agriculturii

Reporterita Gabriela Mihai, de la B1 TV, a fost bruscată de Poliția Locală în septembrie în curtea Ministerului Agriculturii, pe motiv că nu ar fi avut voie să intre în curtea instituției.

Jurnalista a fost îmbrâncită de doi polițiști afară din curte, iar, când le-a reproșat că sunt agresivi, unul dintre agenți i-a răspuns: „Ce vrei, să te iau în brațe, să te pup, ce vrei să fac?”²⁷¹. Ulterior, reprezentantul pentru relația cu presa al Ministerului Agriculturii i-a cerut scuze ziaristei în numele instituției, iar purtătorul de cuvânt al Poliției Locale, Răzvan Popa, a spus că polițiștii vor fi anchetați de comisia de disciplină a instituției²⁷².

Reporteri agresați și înjurați la mitinguri

Nemulțumiți de modul de organizare al primului tur de scrutin al prezidențialelor, când mii de români din Diaspora nu au putut vota, zeci de oameni au ieșit pe străzile Timișoarei să protesteze, la începutul lunii noiembrie. O parte dintre aceștia, însă, au devenit agresivi cu presa prezentă la eveniment, iar un manifestant a lovit în repetate rânduri una dintre camerele de filmat și i-a înjurat pe ziariști. Jandarmeria a intervenit și i-a amendat pe cei care au înjurat, iar autorul agresiunilor fizice s-a ales cu dosar penal pentru loviri și alte violențe²⁷³.

Câteva zile mai târziu, în București, jurnaliștii Antena 3 au fost îmbrânciți și înjurați de participanții la un miting organizat în semn de sprijin pentru candidatul la prezidențiale Klaus Iohannis. Oamenii s-au arătat deranjați de prezența echipei Antena 3 din cauza modului părtinitor în care această televiziune a prezentat campania electorală. „Nu sunteți bineveniți, pentru că ați dat numai cu noroi în Iohannis”, „sunteți niște curve”, „mercenarilor”. Unul dintre protestatari a aruncat inclusiv cu bani spre reporteri²⁷⁴.

Urmărit de paparazzi, Marian Vanghelie a devenit violent

În a doua parte a lui 2014 au avut loc mai multe conflicte în interiorul PSD, care au ajuns să se repercuteze și asupra relației cu unii reporteri.

În octombrie, primarul Sectorului 5, Marian Vanghelie, a amenințat o echipă de paparazzi Wowbiz.ro care l-a urmărit și l-a filmat în oraș, la o întâlnire cu colegul său de partid Mircea Geoană, și a lovit cu pumnii și picioarele în mașina acestora, adresând totodată înjurături la adresa colegilor săi de partid Victor Ponta și Sebastian Ghiță²⁷⁵.

august 2014.

²⁶⁹ „Mediafax: Mirel Palada nu va mai fi purtător de cuvânt al Guvernului”, Digi24.ro, 3 septembrie 2014.

²⁷⁰ „Glumă nesărată a lui Palada. Consilierul lui Ponta a împărțit presei tricouri cu mesajul : «Antiguvernamentesc, deci transmit»”, Mircea Marian, EvZ.ro, 23 decembrie 2013. <http://www.evz.ro/detalii/stiri/gluma-nesarata-a-lui-palada-consilierul-lui-ponta-a-impartit-presei-tricouri-cu-mesajul-1073927.html>

²⁷¹ „Jurnalistă B1 TV, agresată de Poliția Locală, la Ministerul Agriculturii. Purtătorul de cuvânt al Poliției: O comisie va analiza cazul (VIDEO)”, B1.ro, 26 septembrie 2014.

²⁷² „O nouă jurnalistă B1 TV agresată, după cea de la <<plimbarea>> Antenei 3”, Benedicta Pop, ReporterVirtual.ro, 26 septembrie 2014.

²⁷³ „Violență extremă la mitinguri. Jandarmii au dat zeci de amenzi”, Filip Stan, RomâniaTV.net, 8 noiembrie 2014.

²⁷⁴ „Jurnaliștii Antenei 3, agresați la mitingul de duminică noapte”, Antena 3.ro, 17 noiembrie 2014.x

²⁷⁵ „Vanghelie: <<Fu..vă m..ții-n gură cu Ghiță și cu Ponta al vostru>>. Incident cu presa”, ReporterVirtual.ro, 21 octombrie 2014.

„Băă, știi ce să.. ,m...îți rupem picioarele, mă! Fii atent ce-ți spun: că am șapte mașini pe voi acum, am trimis! Dacă va mai prind o dată, vă bag în spital!”, le-a spus Vanghelie paparazzilor.

Ulterior, primarul a declarat că persoanele care l-au filmat nu ar fi avut legătură cu presa și că va da în judecată Wowbiz „pentru că se ocupă cu asemenea oameni care au probleme penale, care se ocupă prin discotecă cu lucruri dubioase”²⁷⁶.

La sfârșitul lunii, Comitetul Executiv Național al PSD i-a exclus din partid pe Mircea Geoană, Marian Vanghelie și Dan Șova²⁷⁷.

Jurnalistul Ștefan Mako, bătut de Poliție în timp ce îi investiga abuzurile

Pe 10 noiembrie, jurnalistul Ștefan Mako, de la Casa Jurnalistului, a fost condus la Secția de Poliție din Centrul Vechi al Capitalei și agresat de oamenii legii (printre care l-a recunoscut pe inspectorul principal Eugen Mardare), după ce a filmat cu telefonul mobil câțiva polițiști care agresau un om al străzii. Ștefan Mako lucra la o investigație despre tratamentul aplicat de Poliție categoriilor vulnerabile, pornind de la cazul parcagiului Daniel Gabriel Dumitrache, zis „Dinte”, în vârstă de 26 de ani, decedat în luna martie în condiții suspecte, după ce a fost lovit în arestul Secției 10 Poliție din București²⁷⁸.

În seara de 10 noiembrie, doi polițiști îi ceruseră unui om al străzii să se legitimeze și, iritați că se mișca prea lent, au început să-l bruscheze, iar când acesta a ripostat, l-au trântit la pământ și au tăbărit pe el cu pumnii și picioarele. Ștefan Mako a început să filmeze altercația cu telefonul mobil, iar inspectorul Eugen Mardare, apărut în civil la fața locului, i-a cerut să înceteze și l-a lovit peste telefon, dar jurnalistul a continuat să filmeze și i-a urmat până în fața unei secții din Centrul Vechi. În fața secției, un polițist l-a legitimat pe jurnalist, i-a smuls din mână telefonul mobil și a șters înregistrarea (care a fost ulterior recuperată). Mako a fost apoi condus în secție, unde a fost lovit, scuipat și amenințat de polițiști. Potrivit relatării sale²⁷⁹, oamenii legii i-au spus, printre altele: „Și dacă ești jurnalist ce? Băi prietene, dă-i drumul de-aicea, te-am rugat frumos, da?”, „Ești jurnalist, mă? Mă piș pe tine!”, „Ești din Covasna?! Păi ce faci, băi, tu vii de la țară să comentezi? Filmează-mi p..a, bă, filmează-mi p..a!”, „Acuma te f.. în c.., să-mi bag p.... Ăsta-i jurnalism? Acuma te f.. în c..!”.

Certificatul IML obținut de jurnalist după ce a fost agresat a atestat prezența unui traumatism toracic închis. Organizația Apador-CH, care îl reprezintă pe Ștefan Mako în instanță, a publicat un raport detaliat al abuzurilor la care a fost supus de polițiști și a concluzionat că „privarea de libertate (conducerea la sediu) a lui Ștefan Mako a fost ilegală deoarece jurnalistul nu a fost suspect de comiterea vreunei contravenții sau infracțiuni și s-a legitimat imediat ce i s-a cerut să o facă. Singura <<vină>> a constat în exercitarea meseriei de ziarist prin filmări într-un spațiu public. Prin urmare, conducerea la sediu, percheziția corporală la care a fost supus și tratamentul inuman și degradant la care a fost supus au avut un caracter strict punitiv, ceea ce este inacceptabil și, desigur, ilegal”²⁸⁰.

Organizația ActiveWatch a solicitat public sancționarea polițiștilor abuzivi²⁸¹, iar cazul jurnalistului Ștefan Mako a fost adus în atenția mai multor organizații internaționale, care au cerut la rândul lor autorităților române să demareze o anchetă. Reprezentantul pentru libertatea presei al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Dunja Mijatovic, a calificat drept „inacceptabil” atacul polițiștilor. „Am încredere că acest incident va fi investigat rapid și complet. Jurnaliștii trebuie să poată lucra liber și în condiții de siguranță, orice obstacole la

²⁷⁶ „Vanghelie către paparazzi: <<Îl arestăm pe Ghiță>>”, Bursa.ro, 21 octombrie 2014.

²⁷⁷ „Ponta i-a exclus din PSD pe Geoană, Vanghelie și Șova. Vanghelie: <<Mi-a fost greață. N-am văzut așa execuții nici la Partidul Comunist>> Șova: <<Accept>>”, Cristian Andrei, Gândul.info, 21 noiembrie 2014.

²⁷⁸ „Raport asupra cazului Gabriel-Daniel Dumitrache, decedat în incinta garajelor Secției 10 Poliție”, Maria-Nicoleta Andreescu, Dollores Benezeic, Adelina Boboșatu, Apador-CH, Apador.org, 12 martie 2014.

²⁷⁹ „Jurnalist bătut de polițiști în timp ce investiga abuzurile poliției”, Casa Jurnalistului, CasaJurnalistului.ro, 12 noiembrie 2014.

²⁸⁰ „Raport asupra cazului Ștefan Mako, jurnalist agresat de polițiști în incinta sediului Secției de Poliție Centrul Vechi din strada Șelari nr.22”, Maria-Nicoleta Andreescu, Adelina Boboșatu, Apador-CH, Apador.org, 27 noiembrie 2014.

²⁸¹ „ActiveWatch: Cerem sancționarea polițiștilor abuzivi din Centrul Capitalei!”, ActiveWatch.ro, 12 noiembrie 2014.

libertatea lor constituie un atac asupra mass-media libere”²⁸², a spus reprezentantul OSCE.

La sfârșitul lunii noiembrie, Ministerul Afacerilor Interne a anunțat că s-a deschis un dosar penal, în care polițiștii implicați în incident erau cercetați pentru săvârșirea infracțiunii de purtare abuzivă. Dosarul a fost apoi mutat la Parchet, însă, până la data redactării acestui raport, rezultatele cercetărilor nu au fost comunicate.

Jurnalistul Cătălin Tolontan și „toți oamenii” Galei Bute

Jurnalistul Cătălin Tolontan, directorul publicației *Gazeta Sporturilor*, a fost ținta mai multor jigniri și tentative de intimidare și discreditare în 2014, venite de la Președintele Traian Băsescu și de la o parte a presei, (întâmplător sau nu) în paralel cu publicarea investigațiilor sale jurnalistice incomode legate de organizarea evenimentului de box profesionist „Gala Bute”, din 2011 (supranumită astfel datorită participării campionului mondial la box²⁸³ Lucian Bute). Investigațiile coordonate de Tolontan au scos la iveală numeroase nereguli privind atribuirea unor contracte din bani publici (naționali și europeni) pretins destinate organizării acestui eveniment pugilistic, de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului condus de Elena Udrea, apropiată a șefului de stat de la acea vreme, Traian Băsescu.

Mai mult, un raport al Direcției Antifraudă a ANAF, dat publicității în 2015 și elaborat la solicitarea Direcției Naționale Anticorupție (DNA), a relevat că două milioane de euro destinați evenimentului ar fi fost folosiți în realitate pentru promovarea imaginii Elenei Udrea și atragerea de capital electoral la alegerile parlamentare din 2012, precum și pentru folosul lui Rudel Obreja, președintele Federației Române de Box. Anchetatorii au mai descoperit că apropiații Elenei Udrea ar fi folosit o parte din banii destinați Galei Bute pentru a plăti „postaci” (oameni care publică pe Internet opinii la comandă) în beneficiul imaginii Elenei Udrea și al partidului din care făcea parte (PDL)²⁸⁴.

Cu toate acestea, în august 2014, Traian Băsescu, la acel moment Președintele statului, a vorbit într-o emisiune de la B1 TV despre „ziariști lichele și oameni fără caracter”, vizându-l, printre altele, fără să-l nominalizeze, însă, pe directorul *Gazetei Sporturilor*, Cătălin Tolontan. Șeful statului a susținut public că grupul media deținut de familia omului de afaceri Dan Voiculescu, din care face parte și *Gazeta Sporturilor*, s-ar fi clădit pe bani furați de la statul român, și a insinuat că Tolontan ar fi fost la rândul său responsabil de acest fapt. În sprijinul aluziilor sale, Președintele a invocat niște documente din 2004, de la Registrul Comerțului, de existența cărora aflase de la jurnalistul Stelian Negrea (fost angajat în grupul media al lui Voiculescu). Documentele prezentate public de Stelian Negrea arătau că Tolontan a semnat, în calitate de administrator al companiei care edita *Gazeta Sporturilor*, Convergent Media SRL, un contract de împrumut și unul de majorare de capital pentru companie, în valoare totală de 275.000 de dolari, din partea Crescent Commercial & Maritime (Cyprus) Ltd, societate înființată de Voiculescu în 1991. Pornind de la acest fapt, Stelian Negrea și mai apoi Președintele Băsescu au susținut că, semnând, în calitate de administrator, contracte de împrumut cu o companie considerată controversată (Crescent Commercial & Maritime Ltd, despre care s-a scris că ar fi fost creată cu banii fostei Securități), Cătălin Tolontan ar fi devenit părtaș la afacerile ilicite ale omului de afaceri Dan Voiculescu. Președintele Băsescu a mers mai departe cu acest raționament și a exprimat chiar și o amenințare voalată, spunând că „în mod categoric, instituțiile statului au greșit” și că „cei care au semnat trebuie să răspundă”²⁸⁵.

În replică, Cătălin Tolontan a scris un text²⁸⁶ adresat lui Traian Băsescu, în care i-a reamintit că și altădată a făcut insinuări bazate pe zvonuri la adresa lui, când investigațiile sale jurnalistice au dus la anchetarea și condamnarea pentru corupție a Monicăi Iacob Ridzi, fost ministru al Tineretului și Sportului, altă apropiată a familiei Băsescu și a Elenei Udrea²⁸⁷. La momentul respectiv, Elena Udrea intervenise și ea și îi transmisese

²⁸² „OSCE cere anchetă în cazul jurnalistului Ștefan Mako, bătut de polițiști în Centrul Vechi al Capitalei (VIDEO)”, B1.ro, 13 noiembrie 2014.

²⁸³ Federația Internațională de Box (International Boxing Federation).

²⁸⁴ „Dosarul Gala Bute. O parte din banii din spagă ar fi mers către postaci PDL și ai Elenei Udrea. Procurorii vorbesc despre sume de până la 10.000 de euro pe lună (Stenograme)”, T.D., Revista22.ro, 20 martie 2015.

²⁸⁵ „Stelian Negrea <<i>i-a deschis mintea</i>> lui Băsescu. Ținta Tolontan”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 20 august 2014.

²⁸⁶ „Domnule Președinte Traian Băsescu”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 20 august 2014.

²⁸⁷ „Motivarea deciziei de condamnare a Monicăi Iacob Ridzi: Faptele sunt de o <<i>gravitate extremă</i>> după tentative distrugerii probelor”, Cătălin Lupasteanu, Mediafax.ro, 26 iunie 2014.

jurnalistului că se va interesa despre familia lui, „pentru că are mijloace la dispoziție”, situație consemnată atunci drept o amenințare la adresa presei într-un raport al Departamentului de Stat al SUA²⁸⁸. De asemenea, în replică la afirmațiile ziaristului Stelian Negrea, Cătălin Tolontan a spus că sursa unui împrumut nu este decizia unui administrator, ci a proprietarului unei companii²⁸⁹. „În privința concluziilor, e dreptul lui Stelian Negrea să tragă ce pildă dorește. Înțeleg că, în concepția lui, în 2004 Gazeta ar fi fost finanțată pe banii lui Ceaușescu ceea ce înseamnă că și Stelian Negrea ar fi fost plătit din banii lui Ceaușescu atunci când a lucrat pentru Intact. Și că acum Stelian Negrea ar fi plătit, la Realitatea TV, din banii Poștei Române, devalizată, potrivit Tribunalului București, de finanțatorul canalului TV Maricel Păcuraru, condamnat la 8 ani, sentință nedefinitivă.”, a adăugat Cătălin Tolontan.

În februarie 2015, Cătălin Tolontan a dezvăluit pe blogul său, pe baza mai multor mărturii, că în toamna anului precedent, în prag de campanie prezidențială (Elena Udrea a fost printre candidați), se pregătea inclusiv arestarea lui și a colegilor care investigau traseul banilor din Gala Bute²⁹⁰.

Ulterior, dosarul „Gala Bute” a stârnit aversiuni la adresa jurnalistului Tolontan inclusiv din interiorul aceluiași grup media în care lucrează. Astfel, în martie 2015, realizatorul TV Mircea Badea, de la Antena 3 (televiziune din grupul media condus de familia lui Dan Voiculescu) l-a catalogat drept „scârbavnic” pe jurnalistul Cătălin Tolontan, într-o opinie publicată pe Facebook²⁹¹. „Tolontan este absolut scârbavnic (scârbos, dezgustător, potrivit DEX). Și cei care-l ajută să distribuie rahatul pe care-l mestecă sunt la fel de scârbavnici. Că vezi Doamne, DNA-ul lucra de mult cu Topoliceanu să o înfunde pe Udrea. Deci ei nu erau sclavii lui Băsescu și nu-i sugeau tocu’ lui Nutzi! Hai siktir!”, a scris Mircea Badea. Comentariul lui Badea a apărut la câteva ore după ce Cătălin Tolontan a publicat un material (împreună cu jurnalista Mirela Neag) despre punctele slabe ale acușării.

Cameraman Alpha Media, agresat de un consilier local din Medgidia

În 2015, un reporter al televiziunii locale Alpha Media a fost brusc și amenințat de consilierul local Sorin Elvis Radu, din Medgidia, care a folosit un limbaj licențios la adresa acestuia, iar, trei săptămâni mai târziu, același consilier local a amenințat un cameraman al aceleiași televiziuni. La primul incident, consilierul a lovit-o pe reporterița Alpha Media peste microfon și i-a spus că se va supăra „rău de tot” dacă îl va mai aborda pentru un interviu când el nu vrea. A doua oară, consilierul i-a cerut operatorului Alpha Media să nu mai filmeze în sala de ședințe a Consiliului Local. „Copile, oprește camera. Oprește, mă, camera”, i-a spus Sorin Elvis Radu cameramanului, iar când acesta nu s-a conformat, consilierul local i-a spus unei alte persoane care era de față: „Uite, vezi? Mă provoacă să-l iau de păr”. După o săptămână, consilierul l-a înjurat pe cameraman, l-a tras de păr și l-a amenințat, pe scările Primăriei din Medgidia: „Nu vrei să-ți dau una să te liniștești? Jegosule.”

Redacția Alpha Media i-a transmis consilierului un mesaj public în care i-a comunicat că nu se lasă impresionată de amenințările și injuriile acestuia și i-a cerut „să manifeste un comportament civilizat, să respecte atât calitatea de ales local cât și reprezentanții mass-media care își fac datoria de a le prezenta cetățenilor activitatea persoanelor publice, plătite din bani publici pentru a le reprezenta interesele”²⁹².

Arest preventiv și trimitere în judecată pentru cel care l-a amenințat pe Mihai Gâdea

În ianuarie 2015, un bărbat din Brașov care i-a amenințat telefonic pe avocatul Pavel Abraham și pe omul de televiziune Mihai Gâdea, pe motiv că i-ar fi ținut partea interlopului Bercea Mondial, a fost arestat preventiv, iar procurorii Parchetului de pe lângă Tribunalul Brașov au dispus în februarie trimiterea acestuia în judecată pentru amenințările proferate la adresa celor doi și pentru inducerea unei stări de temere²⁹³. Judecătorii au cerut ca bărbatul, pe nume George Romulus Georgescu, să fie supus unei expertize psihologice, după ce s-a manifestat agresiv chiar în sala de judecată, însă acesta a refuzat.

²⁸⁸ „Solidarizare cu jurnalistul Cătălin Tolontan”, Robert Veress, SelectNews.ro, 25 august 2014.

²⁸⁹ „Negrea: GSP, pe banii lui Ceaușescu! Ce spune Tolontan”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 15 august 2014.

²⁹⁰ „Viața la țară 2.0”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 11 februarie 2015.

²⁹¹ „Scandal. Mircea Badea îl face <<scârbos>> pe Cătălin Tolontan! De ce s-au luat la harță vedetele lui Voiculescu?”, Felix Mihai Badea, EvZ.ro, 3 martie 2015.

²⁹² „Un consilier local din Medgidia a agresat un cameraman al televiziunii Alpha Media”, TVAlphaMedia.ro, 25 februarie 2015.

²⁹³ „Bărbatul care i-a amenințat pe Gâdea și Abraham, trimis în judecată”, Georgeta Ghidovăț, EvZ.ro, 25 februarie 2015.

Directorul Întreținere Autostrăzi din CNADNR, agresiv la adresa jurnaliștilor Digi 24

Florin Dascălu, directorul Direcției Întreținere Autostrăzi din CNADNR²⁹⁴, a devenit ostil cu jurnaliștii Digi 24, după ce aceștia l-au întrebat despre existența unui contract pe bani publici pe care CNADNR l-ar fi atribuit fără licitație companiei unui acționar condamnat pentru dare de mită²⁹⁵. Florin Dascălu le-a spus jurnaliștilor că acest subiect nu intra în atribuțiile sale, le-a cerut să oprească filmarea și i-a spus purtătorului de cuvânt de față cu ei „să nu mai vii la mine cu ăștia”. „Băi, eu știam de la Șova [n.r.: fost ministru al Transporturilor] că vouă nu trebuie să vă dea nimeni niciun interviu”²⁹⁶, le-a mai spus jurnaliștilor Digi 24 directorul Florin Dascălu.

Ulterior, conducerea CNADNR a transmis scuze pentru ieșirea nervoasă a angajatului său și a specificat că ultima parte a înregistrării ar fi fost făcută „fără acordul reprezentanților companiei” și că întrebările de la final „nu făceau parte din setul celor transmise anterior, în vederea realizării interviului”.

CONCLUZII:

„Campionii” insultelor la adresa jurnaliștilor au fost, din nou, politicienii și au continuat atacurile la adresa unor jurnaliști, inclusiv din interiorul breslei.

Jurnaliștii au fost agresati, amenințați și insultați de politicieni, persoane publice, reprezentanți ai autorităților, oameni ai legii.

Președintele Traian Băsescu a continuat să se manifeste ostil și disprețuitor la adresa unei părți a presei.

Un jurnalistul a fost bătut într-o secție de Poliție din Centrul Capitalei, după ce a filmat niște oameni ai legii agresând un om al străzii.

Jurnalistul Cătălin Tolontan a fost insultat de Președintele statului și de o parte a presei pentru investigațiile incomode publicate, care o vizau inclusiv pe o apropiată a șefului de stat.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI ȘI POLITICIENI:

Respectați misiunea jurnaliștilor de a colecta și difuza informații. Agresiunile, amenințările și insultele la adresa presei sunt inacceptabile, în special când vin din partea autorităților și a persoanelor publice.

RECOMANDĂRI PENTRU JANDARMERIE ȘI POLIȚIE:

Reprezentanții forțelor de ordine trebuie să se autosesizeze atunci când un jurnalist (sau orice alt cetățean) este agresat, și să ia măsurile care se impun. Mai mult, Poliția și Jandarmeria ar trebui să-i sancționeze drastic pe angajații propriilor instituții, atunci când agresează jurnaliști.

Informați despre sancțiuni și despre finalizarea cazurilor, diseminați studii de caz în Academia de Poliție și instituții similare de învățământ, la angajarea polițiștilor comunitari și la panourile de comunicare ale secțiilor de poliție.

Instruiți echipele de intervenție să-i respecte și să-i protejeze pe jurnaliști și pe cei care documentează realitatea din teren.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

²⁹⁴ Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România

²⁹⁵ „Reacție nervoasă a unui șef de la Compania de Autostrăzi, după ce este întrebat de ce s-a acordat fără licitație un contract unei firme al cărei patron a fost condamnat pentru mită: <<Băi, eu știam de la Șova că vouă nu trebuie să vă dea nimeni niciun interviu>>”, Victor Cozmei, HotNews.ro, 6 martie 2015.

²⁹⁶ „CNADNR a dat un contract, fără licitație, unei firme cu acționar condamnat pentru dare de mită. Reacția CNADNR”, George Lăcătuș, Digi24.ro, 6 martie 2015.

Depuneți plângeri împotriva agresorilor și faceți publice incidentele de acest fel, încercați să adunați probe, martori și date exacte.

Sesizați organizațiile de media dacă sunteți agresați și solicitați sprijinul acestora (reacții publice, discuții cu autoritățile, asistență juridică etc.).

ACCESUL LA INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC

Epoch Times, boicotat de autoritățile române

Publicația online The Epoch Times - România a sesizat echipa ActiveWatch în legătură cu piedicile întâmpinate în luna ianuarie 2014 în procedura de obținere a acreditării permanente la Parlamentul României și despre întârzierea nejustificat de mare în emiterea acestor acreditări, aspecte ce contravin atât dispozițiilor din Regulamentele Camerelor Parlamentului privitoare la acreditarea de presă, cât și prevederilor legale referitoare la liberul acces la informații de interes public.

Redacția publicației a depus în ianuarie 2014 cereri de acreditare permanentă la Camera Deputaților, respectiv la Senat, pentru sesiunea parlamentară februarie-iunie 2014. Acreditările solicitate au fost eliberate numai după numeroase insistențe și telefoane zilnice din partea redacției, la Senat abia după o lună, iar la Camera Deputaților, la o dată chiar mai îndepărtată, ceea ce depășește în mod evident termenul legal de două zile.

Scuzele și explicațiile primite din partea camerelor Parlamentului, care nu au îmbrăcat un caracter oficial, despre gradul mare de încărcare a departamentului responsabil cu acreditările de presă și dificultăți de ordin tehnic ale acestuia, nu sunt de natură a justifica împiedicarea pricinuită în desfășurarea normală a activității jurnaliștilor. Redacției i s-a explicat în schimb că reporterii ziarului pot să intre oricând și să asiste la ședințele Parlamentului, făcând cereri pentru acreditări temporare. Însă, când jurnaliștii au încercat să intre astfel, trimițând în prealabil cereri în sensul acreditării temporare, aceștia au reclamat că au fost ținuti pe holurile Parlamentului până ce dezbaterile sau ședințele pentru care veniseră se terminau.

Mai mult decât atât, procedura de obținere a acreditărilor de presă a fost la un moment dat mult îngreunată prin solicitarea din partea instituției publice a unui aviz MAE, care nu se explică în contextul în care The Epoch Times, deși apare în alte 35 de țări, are statutul de persoană juridică română.

Guvernul României cenzurează accesul la informații de dragul guvernului chinez

Jurnaliștilor The Epoch Times-România le-a fost interzis și accesul în clădirea Guvernului în timpul unei vizite oficiale a delegației chineze conduse de vicepremierul Zhang Gaoli ce a avut loc în data de 24 septembrie 2014, deși jurnaliștii aveau acreditare permanentă pe lângă Guvern²⁹⁷. Vizita înalților demnitari ai Chinei din luna septembrie 2014 a fost una oficială, ce a prezentat un ridicat interes public, iar potrivit desfășurătorului evenimentului, au fost prevăzute momente în care presa trebuia să aibă acces în instituție, unul dintre acestea fiind chiar conferința de presă. Cu toate acestea și în ciuda faptului că jurnaliștii Epoch Times aveau acreditare permanentă la Palatul Victoria, Biroul de presă al Guvernului le-a obstrucționat activitatea, interzicându-le accesul în clădire în timpul întrevederilor cu oficialitățile chineze²⁹⁸.

Epoch Times se declară ținta unor abuzuri din partea autorităților române, cu atât mai mult cu cât nu este prima dată când publicației i-a fost împiedicată exercitarea activității, redacția confruntându-se cu un astfel de tratament neîndreptățit și cu ocazia altei vizite a delegațiilor chineze în România (caz descris în raportul FreeEx 2013).

Premierul și miniștrii săi fug de întrebările incomode

În 12 iunie 2014, jurnalista Claudiu Pârvoiu, de la publicația online Hotnews, a fost împiedicată să-i adreseze întrebări ministrei Finanțelor de către consiera primului ministru, Anca Alexandrescu. Incidentul a avut loc în timpul unei conferințe de presă la care a participat și primul ministru, Victor Ponta, după întâlnirea acestuia cu

²⁹⁷ Breaking News. Biroul de presă al Guvernului: chinezii primiți în Guvern, Epoch Times dat afară, Gina Sturdza, The Epoch Times, 25.09.2014

²⁹⁸ Autoritățile române, abuzive în relația cu publicația Epoch Times, ActiveWatch, 26 Septembrie 2014

delegațiile Fondului Monetar Internațional, Băncii Mondiale și Comisiei Europene în cadrul cărora s-au discutat propunerile guvernului de a reduce CAS (contribuțiile pentru asigurările sociale), măsură neagreată de FMI. Ponta a părăsit destul de rapid conferința de presă evitând întrebările presei și a lăsat-o pe Ioana Petrescu (ministrul Finanțelor) să răspundă întrebărilor. În momentul în care jurnalista a încercat să-i adreseze acesteia o întrebare, Anca Alexandrescu a oprit microfonul și a părăsit sala împreună cu ministră de Finanțe: „Nu a vrut, ci a făcut semne către tehnic să întrerupă microfonul, a luat-o pe Petrescu și a fugit cu ea. M-am dus după ele și le-am spus: Asta este NESIMȚIRE! Eu consider gestul ca fiind pur și simplu CENZURĂ”²⁹⁹. Mai mult, sunetul boxelor a fost oprit, pentru a estompa, în opinia jurnaliștilor, eventuala revoltă a celor prezenți.

Intervenția agresivă mai sus menționată a fost confirmată de către alți jurnaliști prezenți la conferința de presă. Jurnaliștii de la Gândul au relatat că „Reducerea CAS [...] a fost explicată în fugă de premierul Ponta și ministrul Finanțelor, cu microfoane retrase jurnaliștilor care doreau să adreseze întrebări și sunet în boxe tăiat”³⁰⁰.

Jurnalista de la Hotnews a afirmat că, anterior, mai avuseseră loc situații similare, în care primul ministru a refuzat să răspundă întrebărilor sale incomode, invocând diverse pretexte. În luna februarie, a evitat să răspundă unor întrebări ale acesteia legate de transferul unor companii naționale în subordinea cabinetului primului-ministru. Ponta și-a justificat atunci refuzul prin grija față de ceilalți jurnaliști prezenți („Haideți că nu facem interviu. Chiar nu e corect față de ceilalți. Trebuie să-i lăsăm și pe ceilalți colegi”)³⁰¹. Hotnews este cunoscut pentru atitudinea critică la adresa guvernării Ponta.

Acces restrictiv la meciurile din Liga I

Liga Profesionistă de Fotbal (LPF) și Asociația Presei Sportive din România (APSR) au anunțat pe 19 iunie semnarea unui acord privind acreditarea reprezentanților mass-media la jocurile din Campionatul Național Liga I și Cupa Ligii, sezonul 2014/2015³⁰². Conform acordului, aceste acreditări urmau a fi eliberate numai de APSR și exclusiv jurnaliștilor membri ai APSR.

ActiveWatch și Centrul pentru Jurnalism Independent au considerat că această măsură este „excesivă, discriminatorie și anti-concurențială”, prin faptul că acordă unei singure entități (o asociație profesională a jurnaliștilor sportivi) dreptul de a elibera acreditări, acordându-i acesteia un privilegiu nejustificat, atât în raport cu alte organizații profesionale, cât și în raport cu jurnaliștii salariați/colaboratori ai unor entități media sau jurnaliștii independenți (freelance)³⁰³.

De asemenea, Acordul definește condițiile de retragere a acreditării. Acestea le impun jurnaliștilor să nu prejudicieze imaginea LPF, a cluburilor membre, jucătorilor și oficialilor acestora. Această prevedere din contract limitează abuziv dreptul constituțional la liberă exprimare în chestiuni ce pot fi de interes public și constituie un precedent extrem de periculos pentru libertatea presei. De asemenea, este împiedicat liberul acces al publicului la informații și opinii, precum și libera formare a opiniilor.

ActiveWatch și Centrul pentru Jurnalism Independent au sesizat Consiliul Național al Audiovizualului, Consiliul Concurenței și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în legătură cu clauzele acestui acord.

Pe 30 iunie, LPF și APSR au transmis un comunicat în care anunțau că jurnaliștii se vor putea acredita atât în baza acordului mai sus menționat, cât și direct la Departamentul de Imagine și Comunicare al LPF, prin intermediul ofițerilor de presă ai cluburilor din Liga I, urmând ca toate aceste acreditări să fie centralizate în baza de date comună a LPF și APSR³⁰⁴. De asemenea, cele două organizații au precizat că nu au avut intenția „de a cenzura, de a supraveghea sau de a controla articolele, reportajele, editorialele sau orice alte subiecte de presă”³⁰⁵.

Tarife exagerate impuse de autorități pentru documente de interes public

²⁹⁹ Ponta, o nouă agresiune publică împotriva jurnaliștilor de la guvern, reportervirtual.ro, Laurențiu Ciocăzanu, 13 iunie 2014

³⁰⁰ „Reducerea CAS, prezentată cu microfoanele trase și sunet în boxe tăiat; Unde e costul ascuns?”, Thomas Dincă, Gândul.info, 12 iunie 2014

³⁰¹ Victor Ponta, din nou „alergic” la întrebările Hotnews, Sergiu Bidilă, reportervirtual.ro, 15 februarie 2014

³⁰² ACORD ÎNTRE ASOCIAȚIA PRESEI SPORTIVE ȘI LIGA PROFESIONISTĂ DE FOTBAL, 19.06.2014

³⁰³ LPF și APSR instaurează cenzura în presa sportivă, ActiveWatch, 26.06.2014

³⁰⁴ Comunicat de presă LPF, 30.06.2014

³⁰⁵ Ibidem.

APADOR-CH a realizat o cercetare cu scopul de a verifica dacă autoritățile locale și județene cer bani pentru documentele cu informații publice furnizate cetățenilor, în temeiul legii nr. 544/2001³⁰⁶. Organizația neguvernamentală a trimis solicitări de informații de interes public către 89 de autorități publice locale, cerând detalii despre costul pentru fotocopierea unei file A4 de pe un document solicitat în baza Legii 544/2001, actul normativ local în baza căruia a fost stabilit respectivul cost și sumele încasate de instituție ca urmare a percepției acestor tarife.

Din răspunsurile primite de la 79 de instituții rezultă că media tarifelor solicitate de autoritățile incluse în analiză este de trei ori peste prețul pieței (1,41 lei/pagină A4, prețul pieței fiind sub 0,5 lei), nivelul acestor tarife restricționând accesul la informații de interes public. Doar 9 din cele 89 de instituții chestionate nu percep niciun fel de tarif. Recordul tarifelor practicate este deținut de Consiliul local Drobeta Turnu-Severin, care a stabilit o taxă de 18 lei pentru orice document solicitat cu excepția celor solicitate de instanțele de judecată, parchet și alte autorități.

O altă concluzie a studiului este că practicile restrictive sunt cu atât mai răspândite cu cât instituția respectivă este mai puțin vizibilă publicului larg, cei mai afectați fiind cetățenii de rând.

La nivel normativ, APADOR-CH susține eliminarea taxei privind eliberarea de fotocopii pentru documentele solicitate în temeiul legii 544/2001, prin hotărâre de guvern, cel puțin pentru un număr de pagini (de exemplu 30) și stabilirea unui tarif maximal pentru restul de pagini. La nivel de practică APADOR-CH recomandă renunțarea la perceperea de taxe pentru fotocopierea documentelor solicitate, cel puțin pentru un număr rezonabil de pagini, și încurajarea comunicării din oficiu, dar și a furnizării de informații prin mijloace electronice.

Justiția stabilește că SRR intră sub incidența legii 544/2001

Tribunalul București a pronunțat o sentință prin care obligă SRR să facă publice informațiile solicitate de FRJ MediaSind în 2013 (cazul este descris în raportul FreeEx 2013). Atunci, SRR a refuzat să dea curs cererii, susținând că instituția nu intră sub incidența Legii accesului la informații de interes public (legea 544/2001). MediaSind s-a adresat instanței, care a obligat SRR, prin sentința din 22.04.2014, să furnizeze informațiile solicitate de FRJ MediaSind. Tribunalul București a considerat că SRR este o instituție căreia i se aplică dispozițiile legii 544/2001³⁰⁷.

Legislația electorală ținută departe de ochii presei

Accesul presei la lucrările Comisiei parlamentare de Cod electoral a fost limitat de conducerea Camerei Deputaților începând cu 14 ianuarie 2015. Președintele Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, a justificat această măsură prin hotărârea plenului Parlamentului din februarie 2013, prin care s-a decis înființarea acestei comisii și care menționează că "lucrările nu sunt publice". Zgonea le-a transmis jurnaliștilor că nu au de ce să se plângă, deoarece au acces la stenogramele Comisiei³⁰⁸ și că prezența lor ar inhiba activitatea parlamentarilor, care nu pot lua decizii de față cu presa³⁰⁹.

Zgonea a mai invocat în sprijinul acestei decizii experiența Comisiei pentru revizuirea Constituției, unde jurnaliștii au avut acces, fapt care ar fi compromis eficiența acesteia: „Când toată povestea cu această comisie constituțională, care a fost...dumneavoastră ați avut acces direct la ea, da? Nu s-a întâmplat nimic pentru că acolo a fost un show de presă. Fiecare a spus ce voiați dumneavoastră să auziți. Nu s-a finalizat nicio chestiune, toată lumea a condamnat în alegerile prezidențiale faptul că Parlamentul acesta nu a fost în stare să scoată o lege de revizuire a Constituției cerută de către cetățeni și de toți reprezentanții mass-media, am activat această comisie”³¹⁰.

Conform hotărârii Parlamentului din februarie 2013 prin care s-a decis înființarea Comisiei de Cod electoral, ședințele acesteia nu sunt publice, dar accesul jurnaliștilor poate fi permis dacă plenul comisiei decide asta prin

³⁰⁶ Autoritățile locale vând informațiile publice cu adaos de boutique, APADOR-CH, 11.08.2014

³⁰⁷ Tribunalul București obligă administrația Miculescu să prezinte contractele suspectate de căpușarea Radioului Public!, MediaSind, 30 iul. 2014

³⁰⁸ Zgonea justifică absența presei la discuțiile pe Codul electoral prin eșecul revizuirii Constituției, Andi Manciuc, Mediafax, 14.01.2015

³⁰⁹ Ibidem

³¹⁰ Zgonea justifică absența presei la discuțiile pe Codul electoral prin eșecul revizuirii Constituției, Andi Manciuc, Mediafax, 14.01.2015

vot.

Pe 18 ianuarie 2015, mai mulți jurnaliști acreditați la Parlament au protestat față de această măsură printr-o petiție publică prin care solicită accesul liber și direct la dezbaterile din Comisia parlamentară de Cod electoral³¹¹. „Lipsa de transparență a lucrărilor Comisiei de Cod electoral, printr-o abordare opacă a dezbaterilor, nu poate fi un bun augur pentru modul în care se vor elabora viitoarele legi electorale, dar, cu precădere, pentru modul în care va arăta viitoarea clasă politică a României”.

În cele din urmă, membrii Comisiei au decis pe 19 ianuarie să permită accesul jurnaliștilor la lucrări, în baza unui vot ce urmează să fie acordat la începutul fiecărei ședințe a Comisiei.

Nivelul radioactivității nu este de interes public

Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM) a refuzat să răspundă unei solicitări adresate de Greenpeace România în baza Legii 544/2001. Greenpeace cerea detalii cu privire la depășiri ale limitelor de atenționare privind radioactivitatea în ultimii zece ani. ANPM a refuzat să pună la dispoziție aceste informații, susținând că ele nu sunt destinate informării publicului: „atingerea sau depășirea limitei de atenționare pentru radioactivitate nu reprezintă un pericol pentru populație și mediu, aceste date nefiind destinate informării publicului”³¹².

Ambasada SUA agreează doar anumiți jurnaliști

Victoria Nuland, asistent pentru Afaceri europene și eurasiatice al secretarului american de stat John Kerry, a vizitat România în ianuarie 2014. La întâlnirea cu reprezentanții mass-media și ONG-uri au avut acces numai jurnaliștii și reprezentanții societății civile agreeți de emisarul american. Organizațiile mass-media invitate la întâlnire au fost: Agenția France Press, Mediafax, Gândul, România Liberă, Evenimentul Zilei, Hotnews, TVR și B1 TV³¹³. Agenția națională de presă Agerpres nu a primit acceptul să participe la această întâlnire. Ca urmare, directorul general Agerpres a trimis o scrisoare deschisă³¹⁴ Ambasadei SUA prin care-și exprima regretul față de maniera în care agenția a fost tratată comparativ cu alte instituții media.

Adrian Moraru, directorul Institutului pentru Politici Publice și unul dintre participanții la această întâlnire, a explicat pentru Gândul.info lipsa unor organizații media la întâlnirea cu Victoria Nuland: „Ea și-a dorit acest lucru. Mesajul este acela că a vrut să dea un semnal clar: eu sprijin un anumit gen de presă și o orientare clară spre Vest a unor ONG-uri. De aceea n-a venit Gâdea la pus întrebări. Iar organizațiile chemate sunt cele care au avut poziții corecte din punct de vedere al lucrurilor care s-au întâmplat pe zona lor de activitate”³¹⁵.

CONCLUZII:

Premierul și miniștrii săi fug de întrebările incomode.

Guvernul sacrifică libertatea de exprimare pentru a face pe plac guvernului chinez.

Autoritățile impun tarife exagerate pentru documentele de interes public eliberate, restricționând accesul la informații de interes public.

Parlamentarii se feresc de ochii presei și încearcă să o țină departe de procesul deliberativ din Comisii asupra unor legi importante (Constituția și Codul electoral).

O publicație online este șicanată de Guvern și Parlament în tentativele de a obține acreditare sau de a participa la evenimente găzduite de acestea.

³¹¹ PETIȚIE pentru transparența dezbaterilor din Parlament pe legile electorale

³¹² Agenția Națională pentru Protecția Mediului ascunde informații despre depășirile nivelurilor de radiații, Comunicat de presă Greenpeace, 16.07.2014

³¹³ Semnalele emisarului SUA la București. Cum au jucat americanii în spatele mesajelor diplomatice și ce strategie a adoptat Guvernul, Gandul.info, Anca SIMINA, 12.01.2014

³¹⁴ Scrisoare deschisă, Agerpres

³¹⁵ Trimisul lui Obama, de vorbă cu Kovesi și cu ONG-urile. Cum i-a fost descrisă „metoda” atacării statului de drept: „După ce te calcă cu autobuzul, coboară să vadă care mai e viu sub roți”, Gandul.info, Anca SIMINA, 11.01.2014

Instanțele au stabilit că televiziunea și radioul public intră sub incidența Legii accesului la informații de interes public.

Există cazuri în care informația relevantă din perspectiva interesului public nu ajunge la public din rațiuni economice sau de securitate națională.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI ȘI EDITORI:

Citiți și folosiți Legea accesului la informațiile de interes public (nr. 544/2001).

Solicitați număr de înregistrare pentru fiecare cerere de informații de interes public.

Potrivit Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, autoritățile sunt obligate să vă informeze în scris cu privire la întârzierea răspunsului, dacă depășesc 10 zile de la înregistrarea cererii.

Dacă autoritățile nu vă răspund în 30 de zile de la înregistrarea solicitării de informații, adresați-vă instanței.

Colaborați cu activiști din domeniul IT pentru a construi baze de date ce pot produce informații relevante folosind datele deschise disponibile în spațiul public.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI:

Legea 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public are caracter obligatoriu, nu facultativ.

Sprijiniți misiunea presei de a informa și nu obstrucționați accesul cetățenilor la informațiile publice.

Asigurați accesul gratuit și online la informațiile de interes public.

Pentru a evita o amendă de 20% din salariul minim brut pe economie pentru fiecare zi de întârziere a furnizării informațiilor, respectați termenul legal prevăzut de Legea 544/ 2001.

RECOMANDĂRI PENTRU MEDIUL PRIVAT:

Entitățile private trebuie să respecte dreptul cetățeanului de a fi informat și să se abțină de la măsuri ce limitează circulația informației de interes public.

PIAȚA DE MEDIA

Anul 2014 a fost unul zbuciumat pentru peisajul media românesc, cu răsturnări de situație care au făcut în mai multe rânduri din instituțiile de presă subiectele principalelor buletine de știri, în principal din cauza arestării unui număr impresionant de patroni de presă. Pe deasupra, a fost și an electoral, ceea ce a mutat de multe ori miza instituțiilor media de pe terenul interesului public pe cel al partizanatelor politice.

În 2014, România s-a situat pe locul 52 în clasamentul internațional anual privind libertatea presei, realizat de organizația Reporteri fără Frontiere, în declin cu șapte locuri față de anul precedent (când s-a situat pe locul 45)³¹⁶.

Mai mult de jumătate dintre români (52%) au declarat că presa din România este „mai degrabă dependentă” sau „dependentă”, un român din cinci este de părere că presa este liberă („complet independentă” sau „mai degrabă independentă”), iar 24% dintre români cred că presa „nu este nici independentă, nici dependentă”, potrivit sondajului „Încrederea publicului în mass-media din România”, dat publicității în februarie 2014 și realizat de Kas & Market Links pentru Fundația Konrad Adenauer Stiftung, pe un eșantion de 1000 de persoane din mediul urban și rural, la nivel național. Respondenții au apreciat că sursele de informare cele mai obiective și de calitate sunt televiziunile și publicațiile online și au indicat televiziunea drept principală sursă de informare.

³¹⁶ RSF World Press Freedom Index 2015, www.rsf.org.

Facilități și subvenții pentru mass-media

În aprilie 2015, într-o scrisoare deschisă adresată Președintelui Klaus Iohannis și premierului Victor Ponta, membrul CNA Valentin Jucan sugera necesitatea introducerii unor măsuri fiscale (reducerea TVA sau reducerea impozitului pe venit în domeniul presei) pentru a sprijini independența presei. De altfel, ideea unor facilități fiscale acordate presei a fost vehiculată de importanți oameni politici sau din presă. Însuși președintele Băsescu a susținut în ultimul său discurs la Cotroceni necesitatea unor facilități fiscale pentru „redobândirea independenței mass-media, mult prea încorsetată de interesele patronilor de presă”³¹⁷.

Ideea a fost preluată și de apropiata președintelui Băsescu, Elena Udrea. Înainte să fie pusă sub urmărire penală și arestată pentru diverse fapte de corupție (unele incluzând finanțarea presei din bani rezultați din fapte de corupție), Udrea a susținut că, printre prioritățile lui 2015 ar trebui să fie și o „lege care să ajute presa să supraviețuiască în această perioadă economică dificilă fără să fie obligată să cânte în struna Puterii”³¹⁸.

Anterior, în iunie 2014, autodenunțatul agent acoperit din presă Robert Turcescu a postat un mesaj pe pagina sa de Facebook în care deplângea soarta televiziunilor de știri după încheierea anului electoral 2014 (România are nu mai puțin de 5 televiziuni de știri naționale). El a propus soluția unor reglementări ale pieței de media, inclusiv „ajutoare de stat (...) sau de facilități fiscale în stare să repună pe picioare instituțiile media”³¹⁹.

PRESA SCRISĂ

Declinul exacerbat al presei tipărite

România este tot mai departe de statele unde presa reprezintă o sursă importantă și prestigioasă de informare. În zece ani, din 2004 până în 2014, cu accent pe debutul crizei din 2008, tirajele ziarelor generaliste au scăzut cu până la 80-90%, iar audiențele acestora s-au redus cu până la 85%, în timp ce tabloidele au pierdut 40% din tiraje și 60% din audiență, potrivit unui material realizat de jurnalistul Petre Barbu pentru Revista Forbes, în ianuarie 2015, pe baza studiilor furnizate de Biroul Român de Audit Transmedia (BRAT)³²⁰.

Tiraje și audiențe, inclusiv cititorii on-line

Cel mai citit ziar generalist în 2014 a fost Evenimentul Zilei, cu un tiraj mediu difuzat de 14.403 exemplare tipărite pe ediție și cu o audiență medie de 103.000 de cititori pe ediție. Pe al doilea loc s-a situat România liberă, cu 13.712 de exemplare tipărite și cu 37.000 de cititori pe ediție, urmată îndeaproape de Jurnalul Național, cu un tiraj tipărit de 13.031 exemplare, iar Ziarul Adevărul a avut, la rândul său, o medie de 12.110 exemplare tipărite pe ediție. Tabloidele Libertatea și Click au avut câte 109.827 exemplare tipărite și 299.000 de cititori pe ediție, respectiv 126.620 de exemplare și 353.000 de cititori pe ediție, iar publicațiile de nișă din top au fost: Gazeta Sporturilor, cu 29.197 exemplare și 217.000 de cititori, și Ziarul Financiar: 9.291 de exemplare pe ediție, 65.000 de cititori, conform cifrelor BRAT. De asemenea, ziarul Bisericii Ortodoxe Române, Lumina, a avut la rândul său un tiraj mediu vândut zilnic (pe bază de abonament) care a depășit 21.000 de exemplare³²¹, iar săptămânalul Lumina de Duminică a vândut în medie (tot prin sistemul abonamentelor) tot peste 21.000 de exemplare³²².

În ceea ce privește numărul de exemplare vândute în medie pe zi în perioada octombrie - noiembrie 2014, clasamentul realizat de BRAT arată în felul următor: Click - 110.813 (23.128 abonamente, 87.684 cu bucata), Libertatea - 64.868 (14.707 abonamente, 50.161 cu bucata), Gazeta Sporturilor - 27.180 (1.824 abonamente,

³¹⁷ „Băsescu: <<Trebuie să se găsească soluții fiscale pentru presă>>”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 20 decembrie 2014.

³¹⁸ „Elena Udrea: Dacă toate speranțele noastre sunt la Iohannis, se va alege praful de ele/ E nevoie de o lege care să ajute presa să supraviețuiască”, R.M., HotNews.ro, 5 ianuarie 2015.

³¹⁹ „Turcescu: <<Se duce dracu' șandramaua media din România!>>”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 4 iunie 2014.

³²⁰ „Starea presei scrise (III): Audiențele și tirajele ziarelor naționale”, Petre Barbu, Forbes.ro, 28 ianuarie 2015.

³²¹ „BRAT: Tirajele ziarelor continuă să scadă; doar trei publicații au avut creșteri în T3 din 2014”, Oana Mihalache, Wall-Street.ro, 8 decembrie 2014.

³²² „Ziarele religioase, mai bine vândute decât presa de calitate”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 6 iunie 2014.

20.233 cu bucata, 5.123 în bloc), Ziarul Lumina - 21.767 (aproape toate abonamente), Evenimentul Zilei - 12.894 (2.805 abonamente, 10.089 cu bucata), România liberă - 10.512 (4.456 abonamente, 1.604 cu bucata, 4.452 în bloc), Adevărul 10.013 (3.723 abonamente, 6.290 cu bucata), Jurnalul Național - 7.415 (4.318 abonamente, 3.097 cu bucata), Revista Biz - 7.285, Forbes - 6.119, Capital - 5.089 de exemplare vândute în medie pe zi³²³.

Datorii de milioane de euro către presă, de la foștii distribuitori

Companiile de distribuție de presă PressPoint și Hiparion, care au fost administrate de același grup de persoane și care au intrat în insolvențe în octombrie și ianuarie 2013, au și în prezent datorii de 10,4 milioane de euro, respectiv de 10,7 milioane de euro, mare parte din acești bani fiind datorii neplătite companiilor de presă³²⁴. Potrivit informațiilor apărute la începutul lui 2014, printre principalii debitori ai Press Point se numărau: Burda România (care avea de recuperat 2.261.106 euro), Sanoma Hearst (1.779.270 euro), Mediafax Group (916.720 euro), Network Press (674.461 euro), Hiparion Distribution (479.365 euro).

Insolvențe: Evenimentul Zilei, Capital, Jurnalul Național

Trei dintre cele mai importante publicații din presa scrisă românească au intrat în insolvență în 2014. În ianuarie, Tribunalul București a admis cererea de insolvență a companiei Intact Publishing, editor al cotidianului Jurnalul Național³²⁵.

O lună mai târziu, Editura Evenimentul Zilei și Capital, care editează publicațiile omonime, a intrat la rândul său în insolvență (detalii, în Raportul FreeEx anterior³²⁶). După intrarea în insolvență, angajații Evenimentului Zilei au fost anunțați că salariile pe luna februarie au fost înghețate din cauza acestei proceduri, ceea ce însemna că au fost obligați să se înscrie la masa credală (urmând să-și recupereze banii după aprobarea planului de reorganizare), și au primit în avans o parte din salariul pentru luna martie³²⁷.

Reorganizarea Adevărul Holding

În mai 2014, comitetul creditorilor a aprobat planul de reorganizare pe trei ani al grupului Adevărul Holding, editor al publicațiilor Adevărul, Dilema Veche și Click, grup care se afla în insolvență³²⁸ din noiembrie 2014. Consiliul creditorilor a aprobat planul propus de administratorul special Denisa Turcu și de administratorul judiciar Servicii Reorganizare și Lichidare SPRI de a achita în trei ani 4% din datoria totală de 405 milioane de lei după cum urmează: 11,2 milioane de lei către societatea Elida Media Consulting (din totalul de 69 de milioane cât ar fi avut de recuperat), 5,5 milioane de lei către Direcția Finanțelor Publice București (din totalul de 14,8 milioane de lei cât ar fi avut de recuperat) și 800.000 de lei către salariați³²⁹. Astfel, din cei 178 de creditori, planul de reorganizare a lăsat pe dinafară o pondere covârșitoare - 175, și a stabilit că administratorul judiciar (SPRI) va fi plătit cu 10.000 de euro pe lună și va primi o primă de succes în valoare de 300.000 de euro³³⁰. În aceste condiții, printre principalii păgubiți integral se numără: BCR, care a acordat un credit de 30 de milioane de lei, Pro TV și Pro Video - care ar fi avut de recuperat 6 milioane de lei, agențiile de publicitate Odyssey, Media Broker, DBV Media

³²³ „Ultimele cifre BRAT: Tabloidul Click rămâne lider detașat al presei scrise, cu vânzări de circa zece ori mai mari decât generalistele <<quality>>”, C. Ionescu, HotNews.ro, 7 martie 2015.

³²⁴ „Când distribuția ucide presa. Press Point, datorii de opt milioane de euro către companiile de presă. Jumătate către Sanoma și Burda”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 29 ianuarie 2014.

³²⁵ „Instanța a admis cererea de insolvență a Jurnalului Național. Administratorul Judiciar va fi Euro Insol, firma de insolvență deținută de Remus Borza”, C. Pîrvoiu, HotNews.ro, 23 ianuarie 2015.

³²⁶ „Raportul FreeEx 2013 - Libertatea Presei în România”, ActiveWatch, Activewatch.ro/FreeEx/Publicații, publicat în mai 2014.

³²⁷ „Salariile EvZ pe februarie <<au înghețat>> din cauza insolvenței. Angajații au luat banii direct pentru martie”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 21 martie 2014.

³²⁸ „Adevărul Holding”

³²⁹ „A fost aprobată reorganizare Adevărul Holding: BCR spune adio celor 6,6 milioane de euro, Fiscul pierde 2 milioane și Pro TV 1,4 milioane!”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 15 mai 2014.

³³⁰ „Planul de reorganizare al Adevărul Holding a fost aprobat. BCR, Pro TV și Pro Video rămân păgubiți cu suma totală de 8 milioane de euro”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 15 mai 2014.

House și Media Investment - care aveau de primit 19 milioane de lei, respectiv 145.000 de lei, 450.000 de lei și 28.000 de lei, televiziunea Kanal D - care trebuia să primească 665.000 de lei, lanțul hotelier Ana Hotels - 158.000 de lei, Fan Courier - 148.000 de lei, Romtelecom - 372.662 de lei etc³³¹.

Administratorul special a susținut că, la finele perioadei de reorganizare, Adevărul Holding urmează să vândă tipografiile și brandurile publicațiilor Click, Dilema Veche, Historia și Tango, evaluate la: 3,1 milioane de euro, respectiv 144.000 de euro, 77.000 de euro și 48.000 de euro.

Afacerile ilicite ale patronului România Liberă

În 2014, autoritățile au descoperit că omul de afaceri Dan Adamescu a transferat în trei ani (2011-2014) un capital de 23 de milioane de euro de la Astra Asigurări (companie deținută de familia Adamescu) la Societatea Medien Holding (deținătoarea România liberă), sub formă de împrumuturi - care, însă, nu au fost niciodată returnate³³². Din acest motiv, în februarie 2014, Autoritatea de Supraveghere Financiară a transmis un comunicat de presă care anunța că a hotărât să pună societatea de asigurări sub administrare specială, prin destituirea conducerii și suspendarea atribuțiilor legale ale acționarilor semnificativi, a dreptului acestora la dividende și a dreptului la remunerație al membrilor Consiliului de supraveghere. Șansele de redresare ale companiei Astra Asigurări au scăzut fulgerător în luna septembrie, când compania franceză de asigurări Axa a renunțat la contractul de vânzare a operațiunilor de asigurări către Astra³³³.

Așadar, lucrurile s-au așezat exact contrar „previziunilor” publicate de România liberă (ziarul lui Adamescu) în februarie 2014 cu privire la Astra Asigurări (compania familiei Adamescu). Atunci, un material nesemnlat ca fiind publicitate (P) susținea că „Astra Asigurări rămâne o companie solidă în care clienții și partenerii pot avea încredere. Solvabilitatea și lichiditatea companiei vor depăși de peste două ori minimele impuse de lege, iar capitalul social se va apropia de 100 milioane de euro, conform rezultatelor financiare consolidate ale anului 2013, estimate de companie într-un comunicat oficial”³³⁴ și preciza încă din titlu că „Cea mai mare firmă de asigurări din România s-a consolidat în 2013”.

În luna mai, procurorii Direcției Naționale Anticorupție (DNA) au anunțat că omul de afaceri Adamescu era cercetat pe motiv că ar fi mituit (cu 15.000, respectiv 5.000 de euro) prin intermediari doi judecători de la Tribunalul București (Ion Stanciu și Elena Roventă) pentru a-i determina să dispună soluții favorabile lui, în dosare de insolvență. Avocatul lui Dan Adamescu, care avea rol de martor în proces, s-a sinucis într-o stație de metrou, după ce a ieșit de la audierile DNA³³⁵. O lună mai târziu, Adamescu a fost arestat preventiv și, ulterior, procurorii au decis trimiterea în judecată a sa și altor zece persoane implicate în aceste dosare (între care patru judecători și patru specialiști în insolvență). În luna august, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis judecarea lui Dan Adamescu în arest la domiciliu³³⁶.

O altă lovitură din 2014 la adresa miliardarului Dan Adamescu a venit în luna iunie, când tirajul oficial distribuit al ziarului România liberă a fost înjumătățit, după ce raportul auditorilor de la PricewaterhouseCoopers către Biroul Român de Audit Transmedia (BRAT) a scos la iveală că ani de zile reprezentanții ziarului au „umflat cifrele” în declarațiile de tiraj cu până la 60%, înșelându-și astfel clienții de publicitate, publicul și partenerii media³³⁷. Cațavencii publicase încă din 2012³³⁸ materiale care semnalau falsificarea tirajelor cu scopul atragerii de

³³¹ Planul de reorganizare a activității debitorului S.C. Adevărul Holding S.R.L.

³³² „Miliardarul Dan Adamescu se dezumflă. Astra Asigurări a virat 23 de milioane de euro spre România Liberă și a intrat în administrare specială”, Jurnalul Național, Jurnalul.ro, 18 februarie 2014.

³³³ „Tranzacție eșuată în asigurări: Francezii de la AXA renunță la deal-ul cu firma lui Adamescu”, DailyBusiness.ro, 20 septembrie 2014.

³³⁴ „Cea mai mare firmă de asigurări din România s-a consolidat în 2013”, Denisa Marin, Românialiberă.ro, 9 februarie 2014.

³³⁵ „Dosarul falimentelor fraudate. Adamescu, acuzat de coruperea judecătorilor. Avocatul său s-a sinucis după ce l-a <<turnat>>”, Biro Attila, Gândul.info, 22 mai 2014.

³³⁶ „Dan Adamescu, eliberat din arest! Omul de afaceri va fi cercetat în arest la domiciliu”, Libertatea.ro, 30 august 2014.

³³⁷ „<<Cațavencii>> au avut dreptate: BRAT a prins România liberă că și-a umflat tirajul, ani de zile, cu 60%!”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 6 iunie 2014.

³³⁸ „Adamescu la brutărie sau cum se numără corect tirajul României libere”, Doru Bușcu, Cațavencii.ro, 2 iulie 2013.

publicitate, iar, la momentul respectiv, Dan Adamescu l-a dat în judecată pe Doru Bușcu, autorul acestor afirmații, cerându-i daune morale de 510.000 de lei³³⁹.

La sfârșitul anului 2014, o retrospectivă a ziarului Capital a anunțat că omul de afaceri Dan Adamescu a pierdut într-un singur an jumătate din avere, scăzând de la 900 de milioane de euro în 2013 (locul 2 în clasamentul celor mai bogați români) la 410-430 de milioane de euro în 2014³⁴⁰.

În februarie 2015, Dan Adamescu a fost condamnat la patru ani și patru luni de închisoare pentru fapte de corupție³⁴¹.

Academia Cațavencu s-a închis, „cu acordul portarului și cu supervizarea femeii de serviciu”

În luna iunie, o scrisoare de protest semnată de „Majoritatea Redacției Academia Cațavencu” și publicată pe pagina de Facebook a publicației de satiră anunța că redacția intenționa să-și suspende activitatea, împreună cu site-ul și pagina de Facebook, din cauza întârzierilor salariale³⁴². Materialul cita și un e-mail primit de redacție, atribuit lui Adrian Rus, directorul general al companiilor grupului de presă Medien Holding, deținătorul publicației: „Dacă e vorba de salarii din nou am să v-o spun pentru ultima oară: cine poate credita această activitate și și-o asumă, să rămână! Cine nu, să plece instant! (...) Este ultima oară când mai spun acest lucru! Următoarea dată când îmi aduci acest lucru în discuție (...), vă asigur că plecați!”.

„[...] Directorul General Adrian Rus intenționa să inaugureze o politică editorială unică în presa românească: redacția să-i propună vânzătorului ei de publicitate clienți și campanii publicitare, iar vânzătorul, la rândul său, să ofere teme de articole (generale, nu publicitare!), să judece valoarea de umor a conținutului revistei, ba chiar să aleagă coperta revistei. În concluzie, redacția Academiei Cațavencu nu este dispusă să scrie gratis, la comanda administratorului de trust, cu acordul portarului și cu supervizarea femeii de serviciu”, a mai scris „Majoritatea Redacției Academia Cațavencu” în scrisoarea de protest publicată pe Facebook.

În replică, administratorul Adrian Rus le-a transmis angajaților că ar fi folosit abuziv și contrar intereselor deținătorului mărcii pagina de Facebook a publicației și că munca lor nu ar fi fost suficient de valoroasă pentru a fi plătită: „Drepturile pe care le pretindeți nu reprezintă salarii, ci numai preț al unei contraprestații, care poate fi sau nu acceptată de cesionar. Refuzul de plată nu constituie un abuz, ci o atitudine comercială rezultată din nerecunoașterea valorii prestației dvs, precum și a utilizării în mod nepermis și contrar intereselor deținătorului mărcii ce privește pagina de facebook cu adresa facebook.com/academiakatavencu.info. Refuzul de plată reprezintă, în acest caz, o compensare parțială a prejudiciului de imagine produs”³⁴³. Adrian Rus a anunțat ulterior că publicația va continua să apară și că au existat câțiva redactori care au ales să plece din cauza întârzierilor salariale³⁴⁴.

Ulterior, în aceeași lună, publicația și-a încetat apariția, atât în varianta print, cât și online³⁴⁵.

Mediafax Group: rețineri și arestări pentru evaziune fiscală și spălare de bani

În 2014, grupul fondat de Adrian Sârbu, Mediafax (din care fac parte cotidianul Gândul.info, Ziarul Financiar,

³³⁹ „Doru Bușcu, dat în judecată de Dan Adamescu”, ReporterVirtual.ro, 11 mai 2012.

³⁴⁰ „Top 300 Capital: An de coșmar pentru familia Adamescu - a pierdut jumătate din avere”, Răzvan Amariei, Capital.ro, 29 decembrie 2014.

³⁴¹ „Milionarul Dan Adamescu, condamnat la patru ani și patru luni de închisoare. Unul dintre judecătorii șpăgari a primit o pedeapsă record: 22 de ani de închisoare”, Virgil Burlă, EvZ.ro, 2 februarie 2015.

³⁴² <https://www.facebook.com/academiakatavencu.info/posts/649666608461476>

³⁴³ „Trei luni și jumătate fără leafă la Academia Cațavencu. Plus răspunsul managerului”, Bogdan Irimescu, ReporterVirtual.ro, 25 iunie 2014.

³⁴⁴ „Directorul Academia Cațavencu: angajații nu-și vor primi salariile pentru că munca prestată nu a fost <<valoroasă>>”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 25 iunie 2014.

³⁴⁵ „Academia Cațavencu s-a închis”, Economica.net, 19 iunie 2014.

ProSport.ro și agenția de știri Mediafax), s-a aflat în permanență în vizorul Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) și al Direcției Generale Antifraudă Fiscală (DGAF), care au efectuat mai multe controale la societățile din grup (SC Mediafax Grup SA, SC Mediafax SA, SC Apropos Media SRL). Suspiciunea procurorilor era că în interiorul grupului Mediafax, precum și în firme-satelit create artificial, s-ar fi creat un grup infracțional care comitea evaziune fiscală și spălare de bani, în scopul fraudării bugetului de stat (prin evitarea plății impozitelor și a TVA-ului).

Concomitent controalelor, în timpul anului au fost mai multe schimburi de replici dure între Adrian Sârbu și primul ministru Victor Ponta. Astfel, în luna iunie, Victor Ponta l-a acuzat pe Adrian Sârbu de șantaj făcut prin intermediul publicațiilor deținute, cu scopul de a evita plata datoriilor fiscale pe care companiile controlate de acesta le aveau față de stat. Înainte de campania prezidențială, Ponta (candidat la vremea respectivă la Președinția României) a susținut că Sârbu l-ar fi întrebat dacă vrea să îl facă președinte României, și a spus că avea „o mică neînțelegere deja de lungă durată” cu Adrian Sârbu, pornind de la o discuție avută cu acesta. „Dânsul mi-a zis că el i-a făcut pe toți președinți și dacă vreau să mă facă și pe mine. Și i-am spus că nu, mulțumesc, aș prefera să-și plătească taxele. Și de atunci suntem în relații foarte reci”, a spus Victor Ponta³⁴⁶. În luna următoare, premierul Ponta a mai declarat public că Sârbu i-ar fi cerut să oprească niște controale ale ANAF la companiile deținute de omul de afaceri³⁴⁷, și că refuzul politicianului ar fi determinat apariția unor materialele de presă ostile la adresa lui. „Singurul care a fost (la mine în birou) a fost dl Sârbu, care mi-a zis că are niște controale de la ANAF și dacă pot să le opresc. I-am spus că nu pot”³⁴⁸ a spus Victor Ponta. Adrian Sârbu a negat acuzațiile premierului, susținând că acestea ar fi fost „o pură fantezie personală”³⁴⁹. În perioada respectivă, publicația online Gândul.info a relatat pe larg despre dosarul de corupție în care era vizat Președintele demisionar al CJ Mehedinți, A. Duicu, dosar în care apărea și numele primului ministru.

În luna iulie a anului 2014, polițiștii au efectuat zeci de percheziții în București și județul Ilfov la mai multe societăți, printre care și Media Pro din Buftea³⁵⁰ deținută tot de A. Sârbu. Conform anchetatorilor, 66 de societăți comerciale ar fi cumpărat servicii fictive de la societăți fantomă în scopul deducerii artificiale și ilicite a TVA și a impozitului pe profit. În urma perchezițiilor, au fost arestate preventiv 11 persoane din grupul Mediafax³⁵¹.

În septembrie, ANAF a pus poprire asiguratorie pe conturile clienților Mediafax, iar în înștiințarea transmisă se menționa că ANAF avea de recuperat 21 de milioane de lei de la SC Mediafax Group SA³⁵². În luna noiembrie, directorul general Mediafax Group, Orlando Nicoară, vizat la rândul său de anchetele procurorilor, a demisionat, pe fondul unor tensiuni avute cu Adrian Sârbu³⁵³.

La începutul lunii decembrie 2014, Judecătoria Tribunalului București au decis arestarea pentru 30 de zile a altor 11 persoane, angajați ai Studiourilor Media Pro, sub acuzația de spălare de bani și evaziune fiscală, fapte care, potrivit procurorilor, ar fi dus la un prejudiciu pentru statul român de aproximativ 6 milioane de lei (aproximativ 1,3 milioane de euro)³⁵⁴. Cele 11 persoane inculcate ar fi înregistrat în evidențele contabile și ar fi declarat organelor fiscale facturi de achiziții fictive, provenind de la 17 societăți comerciale „fantomă”. Sumele reprezentând contravaloarea acestor achiziții ar fi fost transferate în conturile bancare ale societăților „fantomă”, de unde erau mai apoi retrase în numerar de reprezentanții acestora, cu diferite justificări și predate în numerar

³⁴⁶ „Ponta despre Adrian Sârbu: M-a întrebat dacă vreau să mă facă președinte. I-am zis că vreau să-și plătească taxele”, Ziare.com, 9 iunie 2014.

³⁴⁷ „Victor Ponta: Adrian Sârbu a fost la mine în birou să mă întrebe dacă pot opri niște controale ANAF, i-am zis că nu pot”, R.M., HotNews.ro, 7 iulie 2014.

³⁴⁸ Ibidem.

³⁴⁹ „Adrian Sârbu: Victor Ponta nu este nici primul și nici ultimul politician român care, odată ajuns la putere, confundă media cu Disneyland-ul propagandei”, Mediafax.ro, 10 iunie 2014.

³⁵⁰ „Audierile în dosarul Media Pro continuă în aceste zile (surse)”, Mihaela Tudorache, Agepres.ro, 26 noiembrie 2014.

³⁵¹ „11 persoane arestate preventiv în urma perchezițiilor de astăzi de la clădirile MediaPro”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 9 iulie 2014.

³⁵² „Poprire asiguratorie pe conturile clienților Mediafax. ANAF anunță clienții de datoriile companiei lui Sârbu: 21 de milioane de lei. Orlando Nicoară: <<Suntem în proces de contestare>>”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 21 septembrie 2014.

³⁵³ „Orlando Nicoară, demisie pe masa lui Adrian Sârbu”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 5 noiembrie 2014.

³⁵⁴ „11 persoane, arestate în dosarul de evaziune de la MediaPro”, Eusebi Manolache, Agerpres.ro, 6 decembrie 2014.

celor care dispuseseră transferul, potrivit procurorilor³⁵⁵.

În ianuarie 2015, Adrian Sârbu a preluat oficial funcțiile de director general și de administrator unic al grupului Mediafax, după ce a înlocuit-o pe Roxana Grigoruță, fost administrator al companiei Allerria (acționar majoritar Mediafax, cu 99,4%)³⁵⁶. Cu o lună înainte, Roxana Grigoruță a fost reținută într-un dosar de evaziune fiscală și spălare de bani, alături de colegul său Sorin Nicolae Dinu și de avocatul Dragoș Chiș, sub acuzația că ar fi creat un sistem prin care să folosească abuziv plata pe drepturi de autor, pentru a evita plata obligațiilor către stat. Procurorii i-au acuzat că „au creat și aplicat, în mod continuat, o schemă de sustragere de la plata taxelor și impozitelor, implicând constituirea unor societăți fantomă pe numele unor persoane lipsite de posibilități materiale, profitând tocmai de situația acestora, societăți ce au fost antrenate în circuitul comercial astfel alcătuit”³⁵⁷. Anchetatorii au estimat un prejudiciu de 16.809.964 de lei adus statului în acest caz și au susținut că „Practica semnării contractelor de cesiune drepturi de autor, între persoanele angajate ale Mediafax Group SA și societățile controlate de persoanele cercetate, se perpetua de la o lună la alta prin semnarea de acte adiționale la aceste contracte (în cadrul cărora se modifica doar suma remunerației)”³⁵⁸.

Adrian Sârbu a fost arestat preventiv în februarie 2015 sub acuzațiile de instigare la evaziune fiscală, spălare de bani și instigare la delapidare³⁵⁹. Potrivit referatului de propunere de arestare preventivă, la solicitarea lui, câțiva angajați „au folosit o schemă infracțională în scopul sustragerii de la plata către Bugetul General Consolidat al Statului a Taxelor și Impozitelor, schemă în care au fost interpușe mai multe societăți comerciale care au derulat operațiuni fictive, în intervalul 2011 - 2014, în relația cu beneficiarii drepturilor de autor derulate de societățile din grupul Mediafax (S.C. Mediafax GRUP S.A., S.C. Mediafax S.A., S.C. Apropo Media S.R.L.)”. Sârbu a negat acuzațiile și a dat de înțeles că în spatele dosarului Mediafax s-ar afla dorința premierului Victor Ponta și a deputatului Sebastian Ghiță (om de afaceri implicat în numeroase afaceri cu statul, proprietar informal al televiziunii România TV) de a distruge instituțiile de presă fondate de el, printr-un „scenariu” făcut de „procurorii, inspectorii DGAF, ANAF și polițiștii de urmărire penală, toți sprijiniți copios de SRI”³⁶⁰.

În martie 2015, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și de Justiție a respins cererea lui Adrian Sârbu de eliberare din arestul preventiv³⁶¹.

TELEVIZIUNI

Audiențe

În august 2014, cele mai urmărite televiziuni din România au fost, în ordinea descrescătoare a audienței la nivelul publicului național: Pro TV (2,63% rating și o cotă de piață de 13,38%), Antena 1 (2,42% rating și o cotă de piață de 12,34%), Antena 3 (1,65% rating și o cotă de piață de 8,39% share), Kanal D (0,97% rating și o cotă de piață de 4,96) și România TV (0,97% rating și o cotă de piață de 4,91%), potrivit monitorizărilor Kantar Media³⁶².

În decembrie 2014, clasamentul celor mai urmărite televiziuni din România în mediul urban, în intervalul de

³⁵⁵ „Dosarul MediaPro: 11 persoane au fost arestate preventiv”, I.R., HotNews.ro, 6 decembrie 2014.

³⁵⁶ „Adrian Sârbu a preluat și oficial frâiele Mediafax: este director general. E și administrator unic, în locul Roxanei Grigoruță, reținută în dosarul Mediafax”, Adrian Vasilache, PaginaDeMedia.ro, 21 ianuarie 2015.

³⁵⁷ „Dosarul Mediafax: Roxana Grigoruță, Sorin Dinu și avocatul Dragoș Chiș, arestați preventiv. Reacția Mediafax Group: Sesizarea CSM”, Silvana Chiujea, EvZ.ro, 14 decembrie 2014.

³⁵⁸ Ibidem.

³⁵⁹ „Update Adrian Sârbu, arestat pentru 30 de zile. Decizia nu este definitivă”, Sorin Ghica, Adevărul.ro, 3 februarie 2015.

³⁶⁰ „Adrian Sârbu: <<Cazul Mediafax, fabricat la comanda lui Pontaghiță>>”, Mediafax.ro, 2 februarie 2015.

³⁶¹ „Cererea lui Adrian Sârbu de eliberare din arest preventiv, respinsă de ICCJ”, A.G., Revista22.ro, 11 martie 2015.

³⁶² „Audiențe generale august 2014. Pro TV își menține poziția de lider, TVR 1 cea mai mare scădere din top 10. Ce loc au ocupat Antena 1 și 3?”, Redacția Radar de Media, RadarDeMedia.ro, 4 septembrie 2014.

maximă audiență (19:00 - 23:00), a fost următorul: Pro TV - 900.000 de telespectatori, Antena 1 - 647.000 de telespectatori, Kanal D - 529.000 de telespectatori, Antena 3 - 342.000 de telespectatori, Național TV - 248.000 de telespectatori, România TV - 202.000 de telespectatori, Prima TV - 191.000 de telespectatori, TVR 1 - 145.000 de telespectatori, Acasă TV - 137.000, Antena Stars - 102.000, Digi 24 - 83.000 de telespectatori³⁶³.

Pro TV a rămas lider de audiență

Competiția cea mai dură pe audiențele TV în 2014 s-a dat între Pro TV și Antena 1, dar, chiar dacă anul a fost unul de reșezare pentru Pro TV, după plecarea de la conducere a lui Adrian Sârbu (detalii, în Raportul FreeEx precedent), postul tot a reușit să se mențină lider absolut de audiență³⁶⁴.

În prima parte a anului, după venirea CEO-ului lituanian Aleksandras Cesnavicius, o bună parte dintre foștii șefi ai televiziunii au părăsit compania. De asemenea, multe dintre „vedetele” postului au fost cooptate de grupul Intact, deținătorul Antenelor, dar nici acest aspect nu a afectat poziția de lider de audiență.

După ce Pro TV a ieșit din sistemul must-carry în iulie 2013³⁶⁵, reprezentanții televiziunii s-au înțeles cu distribuitorii de cablu ca aceștia să plătească pentru retransmisia postului. În octombrie 2014, însă, Consiliul Concurenței a demarat o anchetă cu privire la un posibil abuz de poziție dominantă al Pro TV în relația cu companiile de cablu, datorate reducerilor acordate unor cabliști pentru a difuza postul³⁶⁶. Astfel, UPC a reclamat un preț mai mare solicitat de reprezentanții televiziunii pentru retransmisie, față de prețul cerut concurenței³⁶⁷.

Scăderile de costuri și ieșirea din sistemul must-carry au avut un impact bun asupra Pro TV. În 2014, profitul operațional a crescut de 15 ori față de anul precedent, de la 2,4 la 37,2 milioane de dolari, iar televiziunea a înregistrat venituri totale de 178,6 milioane de dolari, conform bilanțului proprietarei Central European Media Enterprises (CME)³⁶⁸.

„Antenele” au abandonat interesul public pentru interesele patronatului

În prima parte a anului, Antenele au încercat să împiedice inevitabilul produs în luna august: condamnarea la 10 ani de închisoare cu executare a omului de afaceri și politicianului (PC) Dan Voiculescu, tatăl proprietarei din acte a grupului Intact, și confiscarea a aproximativ 6 milioane de lei din acțiunile donate de Voiculescu fiicelor sale Camelia și Corina, în dosarul privatizării Institutului de Cercetări Alimentare (ICA). Atât înainte de stabilirea sentinței, cât și ulterior, televiziunile Cameliei Voiculescu au atacat public deciziile magistraților și au recurs la manipulări care să îl facă pe Voiculescu „o victimă a regimului” în ochii opiniei publice (detalii în capitolul despre Politizare). Tot în 2014, grupul Intact a mai pierdut două „războaie”: pe cel pentru statutul de lider de audiență (purtat cu Pro TV) și pe cel pentru președinția României, unde posturile TV ale familiei Voiculescu au susținut fătîș, chiar și după afișarea rezultatelor, un alt candidat decât cel care a fost ales șef de stat³⁶⁹.

La începutul anului 2015 angajații au fost anunțați că urmează reduceri salariale (de 10-15%) și disponibilizarea a 50 dintre ei³⁷⁰. „Aș vrea să vă pot spune că 2015 va fi un an bun (...) 2014 nu a fost un an ușor. Am trăit speranță, emoție, revoltă, cea mai extinsă gamă de sentimente pe care le poate avea un om. (...) Am apreciat solidaritatea voastră și capacitatea de a da mai mult în situații limită”³⁷¹, a spus Camelia Voiculescu, președintele Intact, într-un

³⁶³ „Ianuarie. Serialul turcesc Puterea destinului a dublat audiența Acasă TV și a urcat stația patru locuri. Digi 24, egalitate cu B1 în prime time”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 3 februarie 2015.

³⁶⁴ „Audiențe: Cum a evoluat bătălia Pro TV vs Antena 1 în prima lună a sezonului de toamnă”, C.I., HotNews.ro, 16 octombrie 2014.

³⁶⁵ „Exclusiv. Premieră după 18 ani. Pro TV iese din lista must carry. Cabliștii vor plăti pentru postul din grupul condus de Adrian Sârbu”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 25 iulie 2013.

³⁶⁶ „Consiliul Concurenței investighează Pro TV, privind un posibil abuz de poziție dominantă”, Cristina Cunceș, Mediafax.ro, 4 octombrie 2014.

³⁶⁷ Ibidem.

³⁶⁸ „Bilanț. Profitul operațional al Pro TV a crescut de 15 ori în 2014 față de 2013”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 12 martie 2015.

³⁶⁹ „Rezultate finale alegeri prezidențiale 2014: Antena 3 și România TV au pierdut alegerile”, ActiveWatch, ActiveWatch.ro, 18 noiembrie 2014.

³⁷⁰ „Tăieri de salarii la Antena 3. Plus, 50 de oameni dați afară de la 1 februarie”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 15 ianuarie 2015.

³⁷¹ „Camelia Voiculescu, mesaj către angajații Antenelor: <<Aș vrea să vă pot spune că 2015 va fi un an bun>>”, Carmen Maria Andronache,

mesaj transmis angajaților. La scurt timp după aceea, realizatoarea TV Oana Stănciulescu a plecat de la Antena 3. „Contractul dintre mine și Antena 3 încetează începând de astăzi. După 24 de ani de jurnalism, consider în continuare că libertatea de exprimare este un bun câștigat care nu poate fi luat nimănui”, a scris Stănciulescu pe Facebook.

Nori negri și la Realitatea Media

Realitatea Media a avut un traseu sinuos în 2014, cu schimbări la vârf și dificultăți financiare, iar, la finele anului, unul dintre coproprietarii grupului, Maricel Păcuraru, a fost condamnat definitiv la patru ani de închisoare, pentru spălare de bani și complicitate la abuz în serviciu³⁷². În octombrie 2009, Maricel Păcuraru fusese trimis în judecată de procurorii Direcției Naționale Anticorupție (DNA), împreună cu alte șapte persoane, pentru semnarea unor polițe de asigurare pentru angajați, care au prejudiciat Poșta Română cu peste patru milioane de euro.

La începutul anului 2014, proaspăt numit director editorial Realitatea TV, Rareș Bogdan declara că televiziunea (aflată în insolvență din 2011) și-ar fi plătit integral datoriile față de stat și că ar fi urmat să iasă din insolvență³⁷³. Rareș Bogdan susținea la acea dată (în ianuarie 2014) că banii ar fi provenit de la acționariat (reprezentat formal de Cozmin Gușă și Maricel Păcuraru) și din vânzări³⁷⁴. „Suntem un contribuabil model”, a declarat Rareș Bogdan pentru HotNews. Aceste informații s-au dovedit a fi trunchiate. Dovadă că „datoriile istorice”³⁷⁵ ale Realitatea Media către statul român nu au fost achitate integral, Curtea de Apel București a anulat, în februarie 2014, planul de reorganizare propus de Realitatea Media în 2013, contestat în instanță de ANAF și de E-Boutique KFT (societate deținută de omul de afaceri Elan Schwartzberg, fost proprietar Realitatea TV). Mai mult, procurorii DNA au spus, cu referire la Realitatea TV, că „Există date și indicii temeinice că a fost finanțată cu bani proveniți din evaziune fiscală, transferul banilor fiind realizat sub forma unor contracte de împrumut”³⁷⁶. În luna aprilie 2014, Cozmin Gușă, proprietarul Realitatea TV, a declarat că nu ar fi avut cunoștință despre situația la zi a datoriilor companiei față de stat³⁷⁷.

Offshore-ul Elbahold Limited din Cipru, deținut inițial de omul de afaceri Sorin Ovidiu Vîntu (fost proprietar Realitatea TV) și ulterior de sindicalistul Liviu Luca, a reintrat în februarie 2014 în acționariatul PSV Company SA, acționar minoritar Realitatea Media³⁷⁸. Potrivit procurorilor Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), Elbahold Limited este implicat în dosarul delapidării companiei Petrom Service SA, pentru care, în ianuarie 2014, Sorin Ovidiu Vîntu și Liviu Luca au fost trimiși în judecată sub acuzațiile de delapidare și spălare de bani³⁷⁹.

Problemele financiare ale postului s-au adâncit pe parcursul anului. În ianuarie, postul directorului tehnic Cristian Nedelcu, unul dintre puținii angajați cu contract individual de muncă, a fost restructurat, fără să i se dea o explicație oficială și fără să i se plătească salariile restante și salarii compensatorii³⁸⁰. În aprilie, Rareș Bogdan a

PaginaDeMedia.ro, 16 ianuarie 2015.

³⁷² „CAB: Fostul director al Poștei Române, Mihai Toader, și Maricel Păcuraru, condamnați definitiv la patru ani de închisoare”, Mădălina Cochinescu, Agerpres.ro, 3 noiembrie 2014.

³⁷³ „Rareș Bogdan, noul director editorial Realitatea TV, susține că Realitatea Media a plătit integral datoriile la stat și în trei luni <<va ieși din insolvență>>”, Tudor Borcea, Mediaddict.ro apud HotNews.ro, 14 ianuarie 2014.

³⁷⁴ „Rareș Bogdan, noul director editorial Realitatea TV, susține că Realitatea Media a plătit integral datoriile la stat și în trei luni <<va ieși din insolvență>>: <<Suntem un contribuabil model>>”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 14 ianuarie 2014.

³⁷⁵ „Rareș Bogdan: Ponta încearcă să mă lege de un dosar al lui Elan Schwartzberg”, Bogdan Irimescu, ReporterVirtual.ro, 9 martie 2014.

³⁷⁶ „Telenovelă fără sfârșit. Instanța a anulat planul de reorganizare a Realitatea Media”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 22 ianuarie 2014.

³⁷⁷ „La 3 luni după ce Realitatea TV spunea că și-a plătit datoriile la stat, Cozmin Gușă nu-și mai amintește nimic”, Filip Stan, RomâniaTV.net, 28 aprilie 2014.

³⁷⁸ „Elbahold Limited din Cipru a reintrat în acționariatul PSV Company, unul din acționarii Realitatea”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 20 februarie 2014.

³⁷⁹ „Video DIICOT: Sorin Ovidiu Vîntu și liderul sindical Liviu Luca, trimiși în judecată într-un dosar de delapidare și spălare de bani”, I.C., HotNews.ro, 31 ianuarie 2014.

³⁸⁰ „Realitatea TV: cum a <<zburat>> Directorul tehnic și cum a rămas fără cinci salarii”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 13 ianuarie 2014.

anunțat că Realitatea a concediat 24 de angajați (dintre care opt colaboratori ai site-ului VoxPublika) și a renunțat la emisiunea de investigații „Reporterii Realității” din lipsă de resurse. În schimb, au fost făcute și câteva angajări (Laura Chiriac, Ovidiu Marincea, Stelian Negrea)³⁸¹. În iulie, Bianca Oanea a fost numită redactor-șef al postului și a urmat un nou val de restructurări și demisii: Andrei Onofrei, Mihaela Tudor, Lucian Popescu, Laura Fronoiu, Cristian Vasilcoiu³⁸². În decembrie, dificultățile financiare ale televiziunii s-au accentuat, iar angajații aveau de primit salarii restante din luna octombrie³⁸³. În ce privește situația salariilor restante, proprietarul Cozmin Gușă a declarat la sfârșitul anului că motivul era legat de întârzierea încasării banilor din publicitatea prestată la Realitatea TV, cauzată, potrivit spuselor sale, de ordonanța care a eliminat relația comercială dintre televiziuni și agențiile de media și publicitate³⁸⁴. De Anul Nou, televiziunea a mai renunțat la 30 de angajați, din motive financiare, decizie care l-a determinat pe producătorul Cosmin Silistraru să demisioneze în semn de protest³⁸⁵.

În decembrie 2014, Rareș Bogdan a fost numit director general Realitatea TV, iar director executiv a devenit jurnalistul Edward Pastia³⁸⁶. Într-o declarație dată cu această ocazie, proprietarul Realitatea TV Cozmin Gușă a invocat „presiuni greu de imaginat” din partea aceluiași „cuplu Ponta-Ghiță”, acuzat (și) de Adrian Sârbu că ar fi vrut să-i distrugă afacerile media³⁸⁷. În replică, Sebastian Ghiță a declarat că Gușă și Rareș Bogdan ar șantaja și presa magistrați și funcționari „pentru a obține avantaje în fața competiției”³⁸⁸. Rareș Bogdan a negat afirmațiile lui Sebastian Ghiță, despre care a spus că are „tupeu de borfaș”, „tupeul omului care a luat milioane de euro din bani publici”³⁸⁹.

În martie 2015, o parte a presei a publicat informații dintr-un dosar DNA din care reiese suspiciunile că Maricel Păcuraru, coproprietarul Realitatea TV, partenerul lui Cozmin Gușă, ar fi mituit-o pe judecătoarea Mariana Moncea, care a aprobat intrarea în insolvență a societății care deține televiziunea³⁹⁰. Potrivit anchetatorilor citați de România TV, Păcuraru i-ar fi dat judecătoarei o sumă cuprinsă între 100.000 și 200.000 de euro, prin intermediari, în tranșe succesive de câte 30.000 de lei, în schimbul sprijinului acesteia pentru obținerea și menținerea controlului asupra Realitatea Media³⁹¹.

Reduceri de cheltuieli la România TV

În decembrie 2014, angajații România TV, televiziune deținută prin interpuși de omul de afaceri Sebastian Ghiță, au fost anunțați de directorul editorial Cătălin Popa că urma reducerea cu 10-12% a cheltuielilor, prin ajustări care vizau „câteva zeci de persoane” și reduceri salariale³⁹².

³⁸¹ „Rareș Bogdan: Au mai fost concediați 24 de oameni. Nu vor mai fi alții”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 4 aprilie 2014.

³⁸² „Fierbere la Realitatea: Bianca Oanea, redactor-șef. Reporterul Cristi Vasilcoiu demisionează după un val de restructurări”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 31 iulie 2014.

³⁸³ „Realitatea TV, dată afară din parcare. Nu se știe nici acum când se dau salariile”, Bogdan Irimescu, ReporterVirtual.ro, 11 decembrie 2014.

³⁸⁴ „Salariile la Realitatea, întârziate de 8 zile. Ce spune Cozmin Gușă”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 8 decembrie 2014.

³⁸⁵ „Demisie la Realitatea TV în semn de protest față de disponibilizările operate chiar de Anul Nou”, ReporterVirtual.ro, 5 ianuarie 2015.

³⁸⁶ „Rareș Bogdan, numit Director General la Realitatea TV. Edward Pastia, Director Executiv”, Realitatea.net, 15 decembrie 2014.

³⁸⁷ „Rareș Bogdan, numit Director General la Realitatea TV. Edward Pastia, Director Executiv”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 15 decembrie 2014.

³⁸⁸ „Sebastian Ghiță: Cozmin Gușă și Rareș Bogdan șantajează și presează judecători, funcționari ANAF, administratori judiciari, pentru a obține avantaje în fața competiției”, R.M., HotNews.ro, 15 decembrie 2014.

³⁸⁹ „Rareș Bogdan, la Realitatea TV, despre Sebastian Ghiță: <<Tupeu de borfaș>>”, ReporterVirtual.ro, 16 decembrie 2014.

³⁹⁰ „Suspiciuni de mită în dosarul Realitatea pentru favorizarea lui Maricel Păcuraru, Cozmin Gușă și Rareș Bogdan”, RomâniaTV.net, 9 martie 2015.

³⁹¹ Ibidem.

³⁹² „România TV, zeci de disponibilizări. Reduceri de costuri de 10-12%, la postul lui Sebastian Ghiță”, ReporterVirtual.ro, 11 decembrie 2014.

Restructurări („de sezon”) și reduceri salariale la B1 TV

Principalul acționar și directorul B1 TV, Sorin Oancea, a anunțat în iunie 2014 „restructurări de sezon” pentru 14 dintre angajații televiziunii, reduceri salariale de până la 20% și renunțarea la colaboratorii remunerați, despre care a spus că erau „liberi să apară în continuare pe post, dar ca invitați la emisiuni”³⁹³. „Trebuie să facem niște economii, dată fiind situația grea pe piața media”³⁹⁴, a spus Oancea. În aceeași lună, postul a rămas cu un singur corespondent teritorial, Mircea Sime, de la Cluj³⁹⁵.

În martie 2015 au urmat noi reduceri salariale pentru angajații B1 TV, precum și disponibilizări în redacție și în zona tehnică. „Nu mai reușim să acoperim evenimentele. Nu mai putem face live-uri de la evenimente, pentru că am rămas foarte puțini și nu ne putem împărți peste tot unde este nevoie. Tocmai de aceea se văd în ultima vreme multe breaking-news-uri citite de pe prompter și cu imagini de arhivă”, a relatat un jurnalist B1 TV pentru site-ul Reporter Virtual.

Tăieri majore de cheltuieli la televiziunea Sport.ro

În mai 2014, televiziunea Sport.ro, din grupul Pro TV, și-a înjumătățit numărul producțiilor proprii și a restructurat aproximativ 20 de angajați, printre care editori, producători, moderatori, două prezentatoare de știri și colaboratori³⁹⁶.

Digi 24 a intrat în must-carry și a făcut disponibilizări masive

Televiziunea Digi 24, deținută de compania RCS&RDS, a intrat în februarie 2014 în sistemul must-carry, ceea ce înseamnă că CNA a obligat toate companiile de cablu să difuzeze acest post, în virtutea articolului 82 din legislația audiovizuală³⁹⁷.

În 2013, televiziunea Digi 24 a fost menționată ca un exemplu pozitiv, de echilibru, alături de televiziunea publică, în raportul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) referitor la alegerile parlamentare din România³⁹⁸.

În luna decembrie, stațiile locale Digi 24 au primit dispoziții ca din ianuarie 2015 să-și înjumătățească echipele, fiind disponibilizați aproximativ 100 de angajați la nivel național³⁹⁹.

LPF, sancționată de Consiliul Concurenței pentru drepturile de televizare a Ligii I

Drepturile de transmisie TV a partidelor din Liga I de fotbal au generat un conflict în piața de televiziune, iar, în ianuarie 2015, Consiliul Concurenței a amendat Liga Profesionistă de Fotbal (LPF) pentru modul în care a fost acordat contractul de difuzare.

Pe 4 martie 2014, LPF a anunțat semnarea unui parteneriat media pe cinci ani cu societatea malteză Intel Sky Broadcast, pentru comercializarea drepturilor de difuzare a meciurilor din Liga I, în schimbul unei sume de 27,5 milioane de euro pe sezon⁴⁰⁰. O lună mai târziu, Intel Sky Broadcast a încheiat un acord cu televiziunile generaliste

³⁹³ „După Pro TV, și B1 TV anunță concedieri. Sorin Oancea: <<Sunt niște restructurări de sezon. Trebuie să facem niște economii, dată fiind situația grea de pe piața media>>”, RadarDeMedia.ro, 4 iunie 2014.

³⁹⁴ Ibidem.

³⁹⁵ „B1 TV, fără corespondenți teritoriali”, ReporterVirtual.ro, 4 iunie 2014.

³⁹⁶ „Exclusiv. Restructurarea Sport.ro. Cine pleacă de la canalul de sport. Postul taie puternic producțiile proprii”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 17 mai 2014.

³⁹⁷ „Legea Audiovizualului nr 504 din 11 iulie 2002”, text intrat în vigoare din 11 iulie 2014, Consiliul Național al Audiovizualului, CNA.ro. <http://cna.ro/-Legea-audiovizualului-si-Codul-.html>

³⁹⁸ „TVR și Digi 24, nominalizate de OSCE pentru echilibru”, Anca Simionescu, EvZ.ro, 18 ianuarie 2013.

³⁹⁹ „Restructurări la Digi. Zeci de oameni fără job în prag de Crăciun”, ReporterVirtual.ro, 24 decembrie 2014.

⁴⁰⁰ „LPF a anunțat cine va transmite meciurile din Liga 1: <<E vorba de două posturi!>> Toate detaliile despre drepturile TV și planurile Ligii”, Andrei Crăițoiu, Gsp.ro, 12 martie 2014.

Look TV și Transilvania Live (care ulterior s-a transformat în Look Plus⁴⁰¹) prin care a cedat drepturile de televizare a meciurilor de fotbal din Liga I și Cupa Ligii⁴⁰². Cele două televiziuni au decis să renunțe, de la 1 iulie, la regimul must-carry și să solicite tarife pentru retransmisie din partea cabliștilor. În luna iunie, Look TV și Look Plus au încheiat înțelegeri cu unii operatori de cablu (UPC, Romtelecom și Focus Sat)⁴⁰³, dar principalul operator al pieței de cablu, RCS&RDS, a depus o plângere la Consiliul Concurenței împotriva LPF, considerând că „vânzarea drepturilor de difuzare a meciurilor din Liga I s-a făcut cu încălcarea legislației concurenței”⁴⁰⁴. UPC a transmis contra cost meciurile difuzate de Look TV. Pe 30 iunie RCS&RDS a eliminat din grilele sale de cablu televiziunile Look TV și Transilvania Live, după ce acestea s-au retras din regimul must-carry. RCS&RDS este și un important furnizor de conținut, deținând licențele a trei televiziuni de sport, DigiSport 1, 2 și 3. Acestea au difuzat în anii anteriori partide din Liga I la fotbal.

Modalitatea de atribuire a drepturilor prin încredințare directă a stârnit nemulțumirea unor actori importanți din piață, în special a liderului pieței de distribuție, RCS&RDS. Celelalte posturi TV nu au avut șansa să liciteze și să ofere. Reprezentanții LPF au susținut că au ales această metodă întrucât oferta celor de la Intel Sky Broadcast era singura care le garanta aceleași venituri precum contractul anterior, în condițiile în care piața se află pe o pantă descendentă în ultimii ani.

În 2009-2010, Liga Profesionistă de Fotbal a făcut obiectul al unei investigații a Consiliului Concurenței (CC) cu privire la modalitatea de comercializare a drepturilor de televizare a partidelor din cadrul Ligii I. CC a impus atunci Ligii ca cesionarea drepturilor de retransmisie să se facă prin vânzarea acestora în cadrul unor proceduri cât mai competitive, care să asigure maximă transparență și șanse egale tuturor celor care doreau achiziționarea acestora⁴⁰⁵. Decizia Consiliului Concurenței nr.13/19.04.2011 stipula că vânzarea drepturilor de retransmisie pentru sezoanele competiționale 2011/2012, 2012/2013 și 2013/2014 (plus 2014/2015 pentru transmisiunile radio) urma a fi efectuată în baza unei proceduri competitive, pe baza unor „pachete” de meciuri care să asigure accesul cât mai multor posturi TV.

CC a amendat în februarie 2015 LPF cu 185.000 de lei deoarece nu a respectat angajamentele impuse prin Decizia din 2011 și nu a organizat licitație pentru cedarea drepturilor de televizare a meciurilor din Liga I⁴⁰⁶. RCS&RDS a anunțat încheierea unei înțelegeri prin care ar urma să difuzeze gratuit meciurile din Liga I, începând cu luna februarie.

Scandaluri și dosare penale pentru drepturile de televizare a partidelor din Liga I

În aprilie 2014, președintele de atunci al LPF, Dumitru Dragomir, a fost învinuit pentru evaziune fiscală, delapidare și spălare de bani. Potrivit procurorilor, acesta și-a însușit suma de 12,1 milioane de lei prin intermediul unui contract semnat de LPF cu o companie, pentru servicii care nu au mai fost prestate. Procurorii îl acuză pe Dragomir că „a creat, în paralel cu circuitul licit de vânzare (prin negociere directă) a drepturilor de televizare către S.C. RCS&RDS SRL, un circuit ilicit - fictiv, apt să creeze confuzia cu cel licit, în scopul delapidării sumei de 3.000.000 de euro din patrimoniul LPF⁴⁰⁷”. Compania care a încasat banii de la LPF se numește SC Capital Properties și este patronată de un apropiat al lui Zoltan Teszari, patronul RCS&RDS.

Un alt dosar penal în care sunt implicați Dumitru Dragomir și RCS&RDS este descris și în raportul FreeEx 2013. Conform contractului publicat de Grupul de Investigații Media⁴⁰⁸, compania RCS&RDS ar fi finanțat cu peste 3

⁴⁰¹ „Romtelecom negociază transmiterea în continuare a Look TV și Transilvania Live, ce vor difuza Liga 1”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 2 iulie 2014.

⁴⁰² „E oficial: Liga 1 se va vedea exclusiv pe Transilvania Live și Look TV! Iată solicitarea către cabliști”, Gsp.ro, 2 aprilie 2014.

⁴⁰³ „Liga I se vede la UPC în următorii 5 ani”, ReporterVirtual.ro, 5 iunie 2014.

⁴⁰⁴ „LPF: Sperăm că RCS&RDS va renunța la șicanări și abonații vor putea să vadă Liga 1”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 7 iulie 2014.

⁴⁰⁵ „Update: Liga Profesionistă de Fotbal este în off-side”, Valentin Mircea, StateOfCompetition.blogspot.ro, 2 aprilie 2014.

⁴⁰⁶ „Liga Profesionistă de Fotbal, amendată de Consiliul Concurenței cu 185.000 de lei pentru că nu a organizat licitație pentru vânzarea anumitor drepturi TV”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 22 ianuarie 2015.

⁴⁰⁷ Ibidem.

⁴⁰⁸ Vezi contract aici: http://grupul.ro/wp-content/uploads/2013/05/Contract_asoc_particip_RDS-BODU.pdf

milioane de euro o afacere personală a lui Dumitru Dragomir, președintele Ligii Profesioniste de Fotbal (LPF). Compania RCS&RDS a primit dreptul de difuzare pentru meciurile din Liga I din partea LPF pentru sezoanele 2011 - 2014, negociator din partea Ligii fiind D. Dragomir. Astfel, RCS&RDS a plătit aproape 2 milioane de euro pentru a-și face publicitate la nunțile și botezurile ce urmau să se desfășoare într-un imobil deținut de firma lui Dumitru Dragomir. În plus, la data semnării contractului, imobilul era neamenajat, astfel încât RCS&RDS s-a oferit să-l amenajeze pe banii săi.

În același an, televiziunea DigiSport, deținută de RCS&RDS, a câștigat prin licitație dreptul de a difuza meciurile Ligii I. Singurul care putea rezilia contractul fiind Dumitru Dragomir, ca șef al Ligii, în cazul nerespectării unor condiții tehnice. Gazeta Sporturilor a citat surse care au afirmat că DigiSport nu îndeplinea unele condiții tehnice, cum ar fi faptul că folosea 6 camere de filmat, în loc de 12, câte erau prevăzute în contract⁴⁰⁹. Conform declarațiilor RCS&RDS, contractul cu societatea deținută de Dragomir este legal și nu are legătură cu LPF și cu difuzarea meciurilor de fotbal.

Întârzieri serioase în procesul de digitalizare

România este în continuare în incapacitatea de a face trecerea definitivă la televiziunea digitală, deși anul 2015 (17 iunie) ar trebui să fie data-limită de tranziție de la televiziunea analogică la televiziunea digitală terestră, conform Acordului Geneva 2006 semnat de România și Strategiei adoptate prin Hotărârea de Guvern publicată în Monitorul Oficial nr. 400 din 3 iulie 2013⁴¹⁰.

În iunie 2014 s-a încheiat prima licitație pentru acordarea multiplexurilor digitale naționale, în urma căreia Societății Naționale de Comunicații S.A. i s-au acordat trei multiplexuri. În decembrie, ANCOM a publicat caietul de sarcini pentru licitația destinată acordării a două multiplexuri naționale de televiziune digitală nealocate, precum și a 40 de multiplexuri regionale și 19 locale⁴¹¹, iar în martie 2015 ANCOM a anunțat că va organiza o nouă licitație, pentru cele două multiplexuri naționale, 31 de multiplexuri regionale și 19 multiplexuri locale rămase nealocate⁴¹².

În februarie 2015, Asociația Română de Comunicații Audiovizuale (ARCA) a transmis o propunere de modificare legislativă către Consiliul Național al Audiovizualului (CNA), Autoritatea Națională pentru Reglementare și Administrare în Comunicații (ANCOM) și Ministerul pentru Societatea Informațională (MSI), cerând „să permită continuarea furnizării conținutului audiovizual difuzat până acum în baza licenței audiovizuale cu emisie analogică terestră prin licență pentru rețele de comunicații electronice prin cablu, cu posibilitatea de comutare a acestei licențe în licență audiovizuală digitală, dacă în zona de acoperire a licenței analogice inițiale devine operațional un multiplex digital și dacă titularul licenței de conținut optează pentru acesta, conform legii”⁴¹³. Reprezentanții ARCA au semnalat că, din cauza numărului insuficient de operatori de multiplexuri regionale și locale, majoritatea licențelor de televiziune analogice terestre (189) nu vor putea realiza tranziția la televiziunea digitală, întrucât, dintre cele 59 de multiplexuri regionale și locale disponibile, au fost licențiate de ANCOM doar nouă multiplexuri (dintre care 5 în București)⁴¹⁴. La începutul lunii martie 2015, reprezentantul CNA Răsvan Popescu, fost președinte al Consiliului, a recomandat ARCA să semnaleze Guvernului această situație și a avertizat că 170 de televiziuni cu difuzare terestră ar fi în pericol de închidere odată cu încetarea emisie analogice asumate de România⁴¹⁵.

Televiziunea publică (TVR) a cerut la rândul său Guvernului, în luna martie, să prelungească termenul de

⁴⁰⁹ Un posibil motiv de prietenie între RCS și Dragomir: ”Nu reziliezi!”, Justin Gafiuc, Gazeta Sporturilor, 05 iunie 2013.

⁴¹⁰ „Tranziția la televiziunea digitală terestră în România”, Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare Comunicații, Ancom.org.ro, http://www.ancom.org.ro/televiziunea-digitala_5334.

⁴¹¹ „ANCOM lansează licitația pentru alocarea multiplexurilor de televiziune digitală naționale, regionale și locale”, Ancom.org.ro, 2 decembrie 2014.

⁴¹² „ANCOM organizează o nouă licitație pentru televiziunea digitală terestră”, Ancom.org.ro, 19 martie 2015.

⁴¹³ „Propunere ARCA pentru reglementarea situației licențelor TV la încetarea emisie analogice”, Florin Turcică (director distribuție PRO TV) - președinte ARCA, Sorin George Alexandrescu (CEO Antena TV Group), Rareș Anitza (director B1 TV), Cătălin Băleanu (business & public affairs coordinator - Kanal D), Ioan Mazilescu (director Prima TV), Roxana Niculescu (director programe România TV), Sabina Petre (director executiv Antena 3), Nicoleta Popa (director Național TV), George Chiriță - director executiv ARCA, Audiovizual.ro, 23 februarie 2015.

⁴¹⁴ Ibidem.

⁴¹⁵ „CNA: Aproape 170 de televiziuni cu difuzare terestră, în pericol să fie închise pe 17 iunie”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 5 martie 2015.

transmisie analogică (în paralel cu emisia în sistem digital) până la 31 decembrie 2016, pentru a preîntâmpina blocarea accesului la informații a categoriilor de public care nu dispun de aparatura necesară recepționării programelor de televiziune digitală⁴¹⁶. De asemenea, în același context, TVR și Societatea Națională de Radiocomunicații (SNR) s-au angajat să înainteze executivului un proiect de lege prin care să fie sprijinite categoriile defavorizate în achiziționarea aparaturii necesare recepției digitale terestre.

Tot în luna martie, Consiliul de Administrație Radiocom l-a demis pe directorul general al instituției, Gabriel Grecu, pentru neatingerea unor obiective de performanță din contract, printre care se număra și implementarea televiziunii digitale⁴¹⁷.

RADIOURI

Majoritatea radiourilor au înregistrat creșteri de audiențe în 2014 față de anul precedent, iar cele mai ascultate radiouri au rămas Kiss FM (în mediul urban general) și Radio ZU (în Capitală)⁴¹⁸.

În perioada 20 aprilie - 17 august 2014, audiența medie zilnică a principalelor posturi de radio la nivelul întregii populații a fost, precum urmează: Radio Kiss FM - 2.310.000, Radio România Actualități - 2.012.000, Radio ZU - 1.885.000, Radio Pro FM - 1.692.000, Europa FM 1.410.000, conform Studiului de Audiență Radio realizat de IMAS - Marketing și Sondaje SA și de GfK România - Institut de Cercetare de Piață SRL, pe un eșantion de 9.436 de persoane, cu o eroare de +/-1,0%⁴¹⁹.

Radiourile locale, amenințate să dispară

Cazul radioului Siculus, din Târgu Secuiesc, discutat într-o ședință CNA la începutul anului 2015, a atras atenția asupra unei situații dramatice de care se lovesc radiourile locale din România, obligate să plătească taxe egale cu radiourile naționale către Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și către Asociația pentru Drepturi de Autor (UCMR-ADA)⁴²⁰. După ce UCMR-ADA a cerut falimentul radioului Siculus pe motiv de neplată a acestor taxe, membrul CNA Valentin Jucan le-a propus colegilor săi sesizarea Comisiilor de cultură ale Parlamentului, pentru schimbarea legislației în acest sens. Taxele pe care le plătesc radiourile naționale pentru drepturile de autor sunt aceleași cu cele pe care ar trebui să le plătească și radiourile locale, numai că diferențele de potențial financiar dintre posturile locale și naționale sunt uriașe, ceea ce face că aceste măsuri fiscale să fie discriminatorii și anticoncurențiale⁴²¹.

Online

Decredibilizarea multora dintre televiziuni în campania pentru alegerile prezidențiale, pe fondul partizanatelor asumate față, a făcut ca Internetul să suscite într-o măsură sporită interesul românilor pentru informare, iar traficul pe site-uri a crescut în perioada alegerilor pe platformele de mobilizare ale societății civile⁴²².

Publicitate

Raportul Media Fact Book 2014 a indicat o creștere a cheltuielilor de publicitate pe piața românească, estimată

⁴¹⁶ „TVR solicită Guvernului să permită transmisia analogică terestră până la 31 decembrie 2016”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 5 martie 2015.

⁴¹⁷ „Gabriel Grecu, directorul general al Radiocom, a fost demis din funcție”, A.G., Revista22.ro, 10 martie 2015.

⁴¹⁸ „Audiențe radio: Ca de obicei, Kiss FM are orașele, Radio ZU conduce în București. Majoritatea posturilor au avut creșteri”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 8 septembrie 2014.

⁴¹⁹ „Rezultatele studiului de audiență radio. Valul de vară”, IMAS, ARA, GfK, audienta-radio.ro/userfiles/File/Audienta radio - Valul de vara 2014.pdf

⁴²⁰ „La radio local. Trecea fanfara funerară în frunte c-un compozitor”, Mihai Pavelescu, Forbes.ro, 20 februarie 2015.

⁴²¹ Ibidem.

⁴²² „România Curată - site-ul de mobilizare al societății civile! Audiențe record de alegeri (Trafic.ro)”, RomâniaCurată.ro, 16 noiembrie 2014.

la 306 milioane de euro pentru 2014⁴²³. La sfârșitul anului, raportul Zenith Romania Advertising Expenditure Forecast a confirmat intrarea pieței de publicitate din România pe un trend ascendent și a prevăzut că în 2015 investițiile în publicitate vor crește cu 1,9%, estimând că vor ajunge până la 403,9 milioane de dolari⁴²⁴.

Un sfert din publicitatea totală din România a provenit din fonduri europene în 2013. Piața de publicitate publică din România este în continuă creștere și a depășit 338 de milioane de lei în 2013, din care 31,5 milioane de euro au provenit din proiecte cu finanțare nerambursabilă. Aceste date fac parte dintr-un raport elaborat de Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) în proiectul „Monitorizarea cheltuielilor cu publicitatea din proiecte europene - Experiența României”, susținut de Uniunea Europeană⁴²⁵. Realizatorii raportului au atras atenția asupra riscului alocării preferențiale de fonduri, din cauza lipsei unui sistem centralizat de monitorizare a proiectelor și a transparenței reduse a procedurilor.

Acuzații de practici anticoncurențiale

După o investigație de doi ani, Consiliul Concurenței (CC) a sancționat în octombrie 2014 unsprezece agenții de media acuzate că au făcut o înțelegere anticoncurențială și s-au coalizat pentru a înlătura o altă de la licitațiile în care companiile aleg cu ce agenții să colaboreze. În acest caz, Consiliul Concurenței a amendat în total cu 14,567.555 lei (circa 3,2 milioane de euro) 11 agenții de publicitate cu procente între 2,4% și 2,6% din cifrele de afaceri. Ținta acestora fusese holdingul local de comunicare The Group, din care face parte agenția Media Investment⁴²⁶.

Uniunea Agențiilor de Publicitate din România (UAPR) a anunțat că va contesta în instanță această sancțiune, considerând că „Din motive încă neclare, Consiliul s-a poziționat alături de cei care au introdus practicile neetice pe piața media din România girând în acest fel un mod cu totul reprobabil de a face business”.⁴²⁷

UAPR a precizat că agențiile amendate „nu au vizat eliminarea nimănui din piață, ci doar a practicilor neetice ale celor pe care Consiliul i-a apărut prin decizie”⁴²⁸ și că „investigația și decizia Consiliului, departe de a fi contribuit la asanarea industriei, nu au făcut altceva decât să bulverseze piața media și să impună o optică denaturată a realității în care clienților abia acum le va fi greu să discearnă între practicile europene și cele ale agențiilor susținute de Consiliu”⁴²⁹. De asemenea, UAPR a anunțat că încheie colaborarea pe care o avea cu CC cu scopul elaborării unui set de principii care să asigure transparența și profesionalismul pe piață (Ghidul de Pitch și Codul de Etică)⁴³⁰.

Investigația Consiliului Concurenței a fost demarată în octombrie 2012, la sesizarea agenției The Group, după ce agențiile sancționate susțin că „au luat decizia de a nu participa în proceduri de pitch netransparente și asupra cărora plana suspiciunea că nu ar fi organizate corect”⁴³¹. The Group a depus această sesizare după ce 10 agenții de media au creat în octombrie 2012 Clubul de media, un organism care își propunea „să devină principalul for de reprezentare dedicat industriei de media, să promoveze corect și constant industria de media și să contribuie la

⁴²³ <http://www.mediafactbook.ro/>

⁴²⁴ „Studiu: Piața de publicitate din România intră pe un trend ascendent”, V.B., Bursa.ro, 15 decembrie 2014.

⁴²⁵ Proiectul Monitorizarea cheltuielilor cu publicitatea din proiectele europene - Experiența României, www.cji.ro

⁴²⁶ „Video Verdict al Consiliului Concurenței în cazul agențiilor de media: 11 companii amendate în total cu 3,2 milioane de euro”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 2 octombrie 2014.

⁴²⁷ Uniunea agențiilor de publicitate „respinge categoric” decizia Consiliului Concurenței de a amenda 11 agenții de media, Costin Ionescu, Hotnews.ro, 2 octombrie 2014.

⁴²⁸ Ștefan Iordache, Starcom: „Hoțul a strigat hoții, iar Consiliul Concurenței a picat în capcană”. UAPR încetează colaborarea cu această instituție, Petrișor Obae, Paginamedia.ro, 02.10.2014

⁴²⁹ Ibidem.

⁴³⁰ Uniunea agențiilor de publicitate „respinge categoric” decizia Consiliului Concurenței de a amenda 11 agenții de media, Costin Ionescu, Hotnews.ro, 2 octombrie 2014.

⁴³¹ Uniunea Agențiilor, despre amenda de 3,2 milioane de euro: „Vom contesta concluziile. Consiliul s-a poziționat alături de cei care au introdus practicile neetice pe piața media”, Petrișor Obae, Paginamedia.ro, 02.10.2014

creșterea profesionalismului și conduitei etice de operare pe piața locală⁴³²”. Clubul își mai propunea să dezvolte unui Cod de Etică și un Ghid de reguli de organizare a unei licitații, cu criterii de selecție a câștigătorilor⁴³³. Inițiativa a apărut ca un răspuns la „disfuncționalitățile din piață” pe care membrii fondatori le reclamau la momentul înființării, aceștia acuzând The Group pentru practici neetice.

În februarie 2015, (într-un mesaj publicat pe Facebook și șters ulterior) șeful agenției Publicis (una dintre companiile vizate de sancțiunea CC) a acuzat-o pe Elena Udrea că, în calitate de ministru al Dezvoltării și Turismului, ar fi facilitat licitații truate în valoare de 20 de milioane de euro în favoarea holdingului de comunicare The Group⁴³⁴. Șeful Publicis a susținut că jumătate dintre licitații ar fi fost în realitate câștigate de compania sa. După ce jurnalistul Cătălin Tolontan a preluat și publicat această informație, The Group a anunțat că va acționa în judecată conducerea Publicis și l-a somat (fără rezultat) pe Tolontan să șteargă materialul, pe motiv că leza imaginea holdingului, și a amenințat să dea în judecată ziaristii care au preluat mesajul lui Dumitrescu⁴³⁵. Totodată, The Group i-a cerut lui Cătălin Tolontan să înceteze „publicarea oricăror materiale referitoare la The Group cu privire la aspecte similare (și nu numai), care sunt de natură să aducă grave prejudicii de imagine pentru The Group”. Tolontan a replicat că acuzațiile despre care a relatat erau publice (pe Facebook) și că, dacă Dumitrescu le-a șters, asta nu înseamnă că nu au existat.

Fuziune între agențiile Publicis, alăturarea Centrade Saatchi & Saatchi

În noiembrie 2014, fosta agenție Centrade Saatchi & Saatchi a renunțat la afilierea internațională și s-a alipit Lion Communication SA, al cărui unic acționar era Publicis Groupe⁴³⁶. Ulterior, Lion Communication a fuzionat cu agențiile Practice PR (acționar: Ștefan Iordache), iLeo Marketing Interactiv (acționari: Ștefan Iordache - 99,5%, Ioana Iordache - 0,5%) și Leo Burnett & Target (acționari: Publicis Groupe Holdings BV - 33,95%, Ștefan Iordache - 66,06%)⁴³⁷.

Goldbach și-a vândut operațiunile managementului din România

După ce grupul elvețian Goldbach și-a anunțat în luna august intenția de a-și vinde operațiunile din România, acuzând condiții economice și legislative dificile, în decembrie, Goldbach Media România și Goldbach Audience România au fost preluate de către membri ai conducerii executive din România⁴³⁸.

CONCLUZII:

România a coborât șapte locuri în clasamentul mondial privind libertatea presei, realizat de Reporteri fără Frontiere.

Dificultățile financiare și spectrul falimentului au accentuat compromisul în presă, iar acest lucru a fost cu atât mai pronunțat cu cât 2014 a fost an electoral.

Ziarele au ocupat un loc marginal în peisajul media românesc. Câteva ziare cu tradiție au intrat în insolvență. Publicația de satiră „Academia Cațavencu” s-a închis.

Insolvențele firmelor de distribuție a presei au lăsat în urmă datorii neachitate de milioane de euro către instituțiile de presă.

⁴³² ibidem

⁴³³ Zece agenții au format Clubul de media. Planul: un cod de etică și un ghid pentru licitații, Iulia Bunea, Paginedemedia.ro, 04.10.2012

⁴³⁴ Ș., eful Publicis o acuză pe Elena Udrea de licitații truate în favoarea The Group, „Andra Mitu, RomâniaLiber.ăro, 25 februarie 2015.

⁴³⁵ „Conflictul boșilor din publicitate: Zoltan Szigheti îl dă în judecată pe Teddy Dumitrescu”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 13 martie 2015.

⁴³⁶ „Brandul Saatchi & Saatchi trece de la Radu Florescu la grupul Publicis. Agenția românească va continua să funcționeze fără afiliere la rețeaua internațională”, C. Ionescu, HotNews.ro, 11 noiembrie 2014.

⁴³⁷ „Mutarea anului în publicitate. Leo Burnett, iLeo și Practice PR, absorbite de Lion Communication. Câte acțiuni vor avea Teddy Dumitrescu și Ștefan Iordache”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 19 noiembrie 2014.

⁴³⁸ „Goldbach Media România și Goldbach Audience România au fost preluate de către membri ai conducerii executive”, C.I., HotNews.ro, 18 decembrie 2014.

Mai mulți patroni de presă au fost arestați pentru corupție și evaziune fiscală.

Consiliul Concurenței a anchetat și sancționat numeroase practici neconcurențiale atât în industria TV, cât și în industria publicității.

Recomandări pentru proprietarii de media:

Folosirea presei pentru ca instrument de obținere a influenței politice și/sau economice poate funcționa pe termen scurt, dar, în perspectivă, această abordare duce la falimentul moral și financiar al instituțiilor de presă și al celor care le instrumentalizează. Respectul pentru public este cea mai sigură investiție.

Presa responsabilă e un câștig pe termen lung. Investiți în profesionalizarea angajaților media și asigurați-le jurnaliștilor și editorilor un mediu de lucru independent.

CONSILIUL NAȚIONAL AL AUDIOVIZUALULUI

ALCĂTUIREA ȘI FUNCȚIONAREA CONSILIULUI

Scandaluri interne

Disputele interne dintre membrii Consiliului au continuat și s-au intensificat în 2014, alimentate de aceleași motive ca în anii precedenți. Disputele au inclus acuzații reciproce de dublă măsură între membrii instituției, de folosire a instituției ca rampă politică, de blocare intenționată a instituției prin lipsa de cvorum, compromiterea credibilității președintelui CNA prin gestionarea defectuoasă și uneori abuzivă a conflictelor interne, lipsă de transparență etc. Au apărut însă și câteva ingrediente noi - înregistrări ale unor discuții interne compromițătoare între președintele CNA și un angajat, precum și dosarele penale deschise de procurori împotriva Președinției, CNA și a altei membre al Consiliului pentru abuz și instigare la trafic de influență (cazuri descrise în detaliu mai jos).

Transmiterea live a ședințelor CNA

Unii membri ai CNA au susținut creșterea transparenței activității instituției prin transmiterea în direct a ședințelor Consiliului. Conform legii, ședințele CNA sunt publice.

Pe 17 iunie, Valentin Jucan a luat inițiativa și a început să transmită imagini video direct pe contul său de Facebook, de pe propriul laptop, căruia i-a atașat o cameră video. Inițiativa sa a fost sprijinită doar de Narcisa Iorga, alți membri opunându-se acestei modalități de a transmite ședințele. Unii dintre aceștia au invocat chiar și dreptul la propria imagine, alții au acuzat imaginea incompletă transmisă de camera fixă, care era îndreptată numai într-o direcție a sălii, transmitând imagini numai cu o parte a membrilor. În urma protestelor colegilor săi, președinta CNA a supus la vot întreruperea ședinței respective după numai 30 minute, șase dintre aceștia votând pentru.

Una dintre persoanele care au votat pentru întreruperea ședinței a spus că nu se opune transmiterii în direct a ședințelor CNA, dar că transmiterea ar trebui să fie făcută pe pagina publică a instituției, nu pe o pagină privată. Pe de altă parte, N. Iorga a pus la îndoială buna-credință a instituției în acest sens, spunând că nu i s-a dat răspuns solicitării de a primi înregistrarea unei ședințe din luna aprilie⁴³⁹.

La rândul său, Valentin Jucan a susținut că este legal ce face, atâta vreme cât legea sau regulamentele interne ale CNA nu interzic acest lucru: „Nu am nevoie de acordul instituției și nici de acordul dumneavoastră și nici de acordul doamnei președinte. În lege se spune foarte clar că ședințele sunt publice, așa cum sunt și cele ale Parlamentului și se transmit. Până una alta nu eu trebuie să demonstrez ceva, ci dumeavoastră trebuie să demonstrați ilegalitatea a ceea ce fac”.⁴⁴⁰

⁴³⁹ „Scandal la CNA pe tema transmisiunii live. Ședința a fost suspendată. Șefa Consiliului către un membru: <<Suferiți de un sindrom ușor psihicizat>>”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 17 iunie 2014.

⁴⁴⁰ „Amenințări cu plângeri penale, aseasonate cu termeni ca <<psihicizare>> și <<bălăcăreală>>, în CNA”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 17 iunie 2014.

A doua zi, președinta CNA a anunțat că se fac probe tehnice în vederea transmisiei ședințelor CNA⁴⁴¹. Pe 19 iunie, ședința CNA a fost transmisă live pe site-ul instituției. După numai 32 de minute, transmisiunea în direct a fost oprită deoarece unii membri au contestat această decizie. Președintele Laura Georgescu a hotărât să oprească filmarea și transmisia. În aceeași ședință s-au discutat apoi modificări ale Regulamentului de Organizare și Funcționare care au restrâns accesul la informații despre activitatea instituției, interzicând transmiterea în direct a ședințelor fără acordul instituției. În schimb, CNA urma să înregistreze ședințele care ar putea fi consultate, la cerere, dar nu ar putea fi copiate sau reproduse, ceea ce ar putea reprezenta o limitare nejustificată a dreptului la informare. De asemenea, alte modificări ale ROF îngreunează accesul jurnaliștilor și al publicului la ședințele publice, prin introducerea acreditărilor și a anunțului prealabil⁴⁴².

În ianuarie 2015, CNA a modificat din nou Regulamentul de Organizare și Funcționare, de data aceasta cu scopul de a permite transmiterea live pe propriul site a ședințelor de Consiliu, acestea urmând a fi transmise începând cu luna aprilie a anului 2015⁴⁴³.

Stenogramele unor discuții interne scot la iveală posibile fapte de corupție

La scurt timp după scandalul transmiterii live a ședințelor, au apărut în presă o serie de înregistrări audio ale unor discuții dintre președintele CNA și un subaltern din CNA. Din discuții reiese că un anumit post de televiziune - România TV (patronat de deputatul PSD, Sebastian Ghiță) - ar fi fost favorizat de CNA. Printre altele, președintele CNA afirma: „Eu înnebunesc că tu mă pui, pe boul de Ghiță (Sebastian, deputat PSD și patronul România TV, n.r.) și pe România TV să-i acopăr și tu nu profiți de... așa. Înțelegi ce-ți explic? Crezi că merge ceva legal în România? Vin și te șantajează... Cum crezi că merge-n România? Merge ceva legal? Să mă duc și să zic: nu vă supărați, uitați am și eu o lege. Pot să, la umbra ei, să-mi fac treaba? Nu. E, du-te dracu' atunci! Vin și te șantajează, ce vrei să faci?”.⁴⁴⁴

Într-o altă înregistrare, șefa CNA vorbește despre o posibilă sponsorizare pentru instituție, sub forma unor echipamente, din partea unor actori economici supuși reglementărilor CNA. Amenințarea acestora este recomandată de președintele CNA pentru obținerea sponsorizărilor dorite: „Eu îți aduc UPC, Dolce, RCS&RDS, cei mai buni specialiști, pune-te de acord cu ei să vedem ce facem. Eu vreau să ne dea servere, să văd tot ce ne dau ei și pe urmă încep și scriu de altele. Ideea e, hai să vrei să comunici cu ei, hai să facem o lucrare. Mă deranjează că UPC, care în sfârșit m-a solicitat să ne întâlnim și cu Romtelcom, Dolce, să ne dea, măi, servere, să începem să lucrăm. Îmi vine să iau ferăstrăul să-ți tai pe rând membre, bucăți din corp care îți atârână. Calcă-i, măi, pe gât și zi-le du-te dracu, când fac achiziție la tine mai îmi faci tu mie contestație?”⁴⁴⁵. (...) „Laptopuri nu ne sponsorizați și pe noi? Nu ne faceți și nouă o donație? 5 bucăți! Ăla e un jaf, frate, să mor eu, e la preț de piață! Nu știu, 1-7, 1700, cât dracu e? Nu am înțeles. Lăsați, lăsați, făceți-vă că știți ce vreau! Te pup, pa, pa! Să dea niște laptopuri. Nu, nu, nu ți le mai...laptopuri, ascultă-mă puțin că o rezolv altfel. (O sun pe Gubernat să văd). Că n-aș băga, frate bani în laptopuri. Sunt tâmpită, mă, să iau laptopuri de bani pentru instituție, mă, când putem să le luăm altfel, mă, am atâția oameni care-mi sunt datori, nu pricepi ce-ți explic? E păcat de Dumnezeu, mă! Nu suport să iau bani din instituție să rezolv problemele. Mi se pare de un căcat. (Gubernat) asta e prietenă cu unu', înțelegi, și m-a tot întrebat dacă vreau... Să nu iau 5 laptopuri pe moca? Dă-i dracului, ce-o să spună? C-am primit șpagă, dă-i în...”⁴⁴⁶

Mariana Popa, consilier superior în cadrul CNA, a acuzat public comportamentul agresiv al președintelui CNA și „starea de teroare” pe care aceasta ar fi instaurat-o în CNA. Popa susține că a fost amenințată explicit de L. Georgescu. „Mi-a spus la un moment dat că mă castrează. Apelativul <<Fă>> este la ordinea zilei. Laura Georgescu ne-a cerut la un moment dat să ne spunem părerea despre ea și toți angajații i-au spus că le este frică de ea. A savurat momentul”.⁴⁴⁷ De asemenea, consiliera a reclamat existența unor abuzuri, printre care emiterea unor acte antedatate.

⁴⁴¹ „CNA face teste pentru transmiterea live a ședințelor. Laura Georgescu: <<Se fac probe tehnice și se va supune la vot consiliului>>”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 18 iunie 2014.

⁴⁴² „CNA se ascunde de public”, ActiveWatch.ro, 20 iunie 2014.

⁴⁴³ „Decizie. Ședințele CNA vor fi difuzate online, de la 1 aprilie”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 27 ianuarie 2015.

⁴⁴⁴ Ș., efa CNA, Laura Georgescu: <<Mă apui, pe boul de Ghiță și România TV să-l acopăr și tu nu profiți>>”, <<Realitatea.net, 30 iunie 2014.

⁴⁴⁵ „Exclusiv - Noi înregistrări șocante cu Laura Georgescu, șefa CNA: <<Calcă-i pe gât!>>”, Realitatea.net, 2 iunie 2014.

⁴⁴⁶ Ș., efa CNA, Laura Georgescu: <<Mă apui, pe boul de Ghiță și România TV să-l acopăr și tu nu profiți>>”, <<Realitatea.net, 30 iunie 2014.

⁴⁴⁷ „Dezvăluirile incendiare ale unei angajate CNA. <<Mi-a spus că mă castrează>>”, Realitatea.net, 5 iulie 2014.

O acuzație și mai gravă se referă la corectitudinea procesului de analiză a reclamațiilor analizate de Consiliu, consilierii reclamând tratamentul preferențial de care beneficiază anumiți radiodifuzori. Astfel, anumite canale ar fi vâdate, în timp ce altele beneficiază de un tratament favorabil. „Sunt foarte multe reclamații la Antena 3, Antena 1 care se bagă la calup în ședință, și sunt vâdate anumite posturi: B1, Nașu TV, Realitatea TV pentru un singur cuvânt. Orice cuvânt care se spunea la Realitatea... La un moment dat, noi stăteam la cheremul doamnei. Eram sunați și acasă să transcriem pasaje întregi din emisiunea lui Rareș Bogdan, a lui Nașu. Practic să transcriem, deși nu era nicio sesizare oficială”⁴⁴⁸.

Alte grupuri media au fost șicanate în efortul de a obține licențe din partea CNA. În noiembrie 2013, CNA a refuzat acordarea licenței pentru un post de televiziune locală aparținând grupului media Gazeta de Sud, grup care patronează o serie de publicații în regiunea Oltenia, dar și un post de radio. CNA a refuzat acordarea licenței pentru postul GDS TV pentru că denumirea aceasta ar fi creat confuzie și ar fi afectat drepturile organizației neguvernamentale Grupul de Dialog Social, cunoscut și ca GDS, una dintre cele mai vechi organizații ale societății civile după 1989. La o a doua încercare, CNA a refuzat licența și pentru denumirea Gazeta de Sud TV. Până la urmă, la începutul lui 2014, CNA a acordat licență solicitanților, după ce aceștia au modificat denumirea în Alege TV⁴⁴⁹. Cotidianul Gazeta de Sud se află într-un conflict deschis cu primăria municipiului Craiova condusă de primarul Lia Olguța Vasilescu (cazurile sunt descrise în capitolul Presiuni al acestui raport), personaj influent în PSD.

Laura Georgescu a fost convocată pentru a da explicații în fața Comisiei de Cultură din Senat referitor la controversatele înregistrări audio menționate anterior. Ea s-a apărat spunând că afirmațiile ei au fost scoase din context, că înregistrările sunt trunchiate⁴⁵⁰. Președintele Comisiei de Cultură din Senat, Georgică Severin, pomenit în aceste înregistrări, a cerut demisia Laurei Georgescu⁴⁵¹.

Opt membri ai CNA s-au delimitat public de comportamentul Laurei Georgescu pe care l-au catalogat ca fiind „inadecvat” cu calitatea de membru al CNA⁴⁵². Cei opt au considerat-o responsabilă pe L. Georgescu pentru „impasul instituțional” în care se afla CNA.

În urma acestor conflicte, Narcisa Iorga, împreună cu alți doi membri, V. Jucan și F. Gabrea, au boicotat ședințele Consiliului în lunile iulie și august, spunând că nu vor reveni până când președintele CNA nu va demisiona și că nu vor participa la nicio ședință prezidată de L. Georgescu. Într-un comunicat semnat de cei trei pe 2 iulie, se afirma că președintele CNA este o „persoană decredibilizată” și „incompatibilă din punct de vedere moral” cu funcția pe care o deține și care „aduce prejudicii majore instituției” în urma difuzării înregistrărilor menționate mai sus⁴⁵³. Într-un interviu acordat presei, Narcisa Iorga și-a mai exprimat speranța unei demisii a președintelui: „Noi ne-am pronunțat public încă din 2 iulie în sensul că nu vom mai lua parte la nicio ședință la care participă Laura Georgescu. (...) Sper într-o minimă dovadă de bun simț din partea Laurei Georgescu: ori ea, ori noi. Și ea, și noi nu mai e posibil”⁴⁵⁴.

Narcisa Iorga i-a mai acuzat pe Laura Georgescu și pe colegul Christian Mititelu că au lipsit intenționat de la ședința în care urma să se analizeze sesizările legate de atacurile Antenei 3 la adresa unor înalți magistrați. Iorga susține că președinta CNA a urmărit să tragă de timp în speranța că faptele semnalate se vor prescrie, aceasta după ce o hotărâre a Curții de Apel Secția Contencios Administrativ a anulat o sancțiune CNA pentru că a fost aplicată după mai mult de șase luni de la producerea faptei⁴⁵⁵.

Pe 11 septembrie, Consiliul a adoptat unele modificări la Regulamentul de Organizare și Funcționare (ROF) prin

⁴⁴⁸ Ibidem.

⁴⁴⁹ „Gazeta de Sud, la a treia încercare de licență, cu un nume nou: Alege TV”, PaginaDeMedia.ro, Iulia Bunea, 10 februarie 2014.

⁴⁵⁰ „Audieri în Comisia de Cultură. Șefa CNA: Înregistrările sunt trunchiate”, Digi24.ro, 25 februarie 2014.

⁴⁵¹ „Audieri în Comisia de Cultură. Șefa CNA: Înregistrările sunt trunchiate”, Digi24.ro, 25 februarie 2014.

⁴⁵² „Opt din 10 membri CNA se delimitează de limbajul președintelui Laura Georgescu”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 2 septembrie 2014.

⁴⁵³ „Scandal Laura Georgescu, CNA. Membrii CNA propun boicotarea ședințelor până la demisia Laurei Georgescu”, Bratu Iulian, DcNews.ro, 2 iulie 2014.

⁴⁵⁴ „CNA lucrează azi după o lună de blocaj. Fără Laura Georgescu!”, ReporterVirtual.ro, 22 iulie 2014.

⁴⁵⁵ „Laura Georgescu și Christian Mititelu se fac scut uman anti-DNA în fața Antenei 3”, Narcisa Iorga, CutiaPandorei.net, 7 octombrie 2014.

care se limitau atribuțiile președintelui. Astfel, majoritatea direcțiilor din subordinea președintelui au trecut în cea a Consiliului ca for colegial, iar ședințele acestuia nu vor mai fi prezidate de președinte, ci de fiecare membru, prin rotație⁴⁵⁶.

Pe 9 martie 2015, Laura Georgescu s-a adresat Curții de Apel București solicitând anularea modificărilor ROF adoptate în septembrie 2014, prin care i se restrângeau unele atribuții. Președinta CNA și-a motivat demersul prin dorința de a afla „interpretarea legii”⁴⁵⁷.

Dosare penale pentru președinta CNA și rivala sa

Președinta CNA și rivala sa din Consiliu (Narcisa Iorga) au fost puse sub urmărire penală de DNA. L. Georgescu este urmărită pentru abuz în serviciu, în timp ce N. Iorga pentru instigare la infracțiunea de folosire a influenței ori autorității în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite. În același dosar, vicepreședintele Camerei Deputaților, Viorel Hrebenciuc (PSD), a fost pus sub acuzare pentru trafic de influență pentru a-l ajuta pe primarul municipiului Piatra Neamț, Gheorghe Ștefan (PD-L), să obțină licența pentru televiziunea Giga TV. Licența fusese retrasă de CNA în septembrie 2013, la propunerea Laurei Georgescu, din cauză că postul respectiv a încetat să difuzeze pentru mai mult de 96 de ore serviciul de programe pentru care i s-a acordat licența audiovizuală⁴⁵⁸. Împotriva retragerii au votat Alexandru Jucan, Narcisa Iorga, Florin Gabrea și Radu Călin Cristea.

Două săptămâni mai târziu, CNA a re acordat licența postului Giga TV. Conform unui comunicat al DNA, trei membri și-ar fi schimbat votul în mod nejustificat, fără ca în realitate să fi părut schimbări: „deși situația de fapt nu s-a schimbat, fără a se fi întocmit vreun document de natură tehnică în cadrul instituției pentru a se verifica argumentele susținute în respectiva contestație”⁴⁵⁹.

Narcisa Iorga este acuzată că l-ar fi îndrumat pe Gheorghe Ștefan la ce cunoștințe politice să apeleze pentru a influența votul anumitor membri, astfel încât să-și recupereze licența postului Giga TV. DNA susține că printre oamenii politici nominalizați de Narcisa Iorga s-a numărat și parlamentarul Viorel Hrebenciuc⁴⁶⁰.

Niciuna din cele două nu a demisionat în urma acțiunii procurorilor. Președinta CNA susține că nu s-ar fi făcut intervenții politice, în timp ce Iorga a negat că ar avea vreo vină („Vă asigur că nu am absolut nicio legătură cu faptele de corupție în sensul obținerii de foloase necuvenite”⁴⁶¹).

De asemenea, Gheorghe Ștefan, patronul Giga TV, este urmărit penal pentru instigare la folosirea influenței în același dosar.

Un alt dosar DNA pentru sesizări fictive

În ianuarie 2015, Direcția Națională Anticorupție (DNA) a declanșat o investigație în legătură cu unele sesizări primite de CNA pe care le suspectează că ar fi trimise de o persoană cu identitate falsă. Sesizările vizau posturile Etno TV și Estrada TV și se refereau la difuzarea de teleshopping și publicitate. Anterior, la sediul CNA au avut loc percheziții ale DNA într-o cauză penală ce vizează suspiciuni privind săvârșirea unor infracțiuni asimilate celor de corupție, comise în anul 2014. Agenția Mediafax susține că aceste percheziții ar fi avut legătură cu sancționarea mai multor televiziuni, între care se numărau Antena 3, Estrada TV, Etno TV și Taraf TV. Conform surselor Mediafax, procurorii anticorupție au verificat modul în care au fost amendate mai multe televiziuni, existând suspiciunea că șefa CNA, Laura Georgescu, ar fi instigat mai multe persoane să întocmească sesizări false cu privire

⁴⁵⁶ „CNA a limitat puterile președintelui. Valentin Jucan, membru al Consiliului: Laura Georgescu <<nu mai are putere>>”, C.I., HotNews.ro, 11 septembrie 2014.

⁴⁵⁷ „Președintele CNA dă în judecată instituția pe care o conduce și șase membri ai Consiliului. Vrea anularea Regulamentului de Funcționare a instituției”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 13 martie 2015.

⁴⁵⁸ „Giga TV, închis oficial. CNA i-a retras licența audiovizuală”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 17 septembrie 2013.

⁴⁵⁹ „Narcisa Iorga, urmărită penal. Membrul CNA l-ar fi îndrumat pe Pinalti <<să apeleze la cunoștințe pentru a influența votul>>”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 4 septembrie 2014.

⁴⁶⁰ Ibidem.

⁴⁶¹ Ibidem.

la aceste televiziuni⁴⁶².

Eforturi legale pentru demiterea Laurei Georgescu

În aprilie 2015, Gigel Știrbu, președinte al Comisiei de Cultură, arte și mass-media a Camerei Deputaților, și Georgică Severin, președinte al Comisiei pentru Cultură, artă și mijloace de informare în masă a Senatului, au inițiat o modificare a Legii audiovizualului prin care încearcă să deblocheze situația în care se află Consiliul Național al Audiovizualului de aproape un an⁴⁶³. Este vorba despre refuzul președintei CNA de a-și da demisia din funcție, în ciuda faptului că un număr mare de actori publici au susținut că din punct de vedere moral nu mai are căderea de a conduce această instituție și în ciuda faptului că un număr mare de membri ai Consiliului nu mai doresc ca Laura Georgescu să conducă instituția. Așa cum era de așteptat, acest refuz a obligat alți actori să intervină, prin mijloace mai dure, pentru deblocarea situației, propunând un mecanism de demitere a șefului acestei instituții, mecanism inexistent în legislația actuală. Astfel, cei doi parlamentari propun ca respingerea raportului anual de activitate să atragă demiterea din funcție a președintelui Consiliului.

Câteva organizații neguvernamentale au reacționat și au susținut următoarele: „Chiar dacă soluția este mult mai blândă decât mecanismul similar prevăzut în legea de funcționare a serviciilor publice de radio și televiziune, ea deschide porțile arbitrarului și abuzului, așa cum se întâmplă repetat în cazul TVR/SRR. Președintele Consiliului poate fi, la un moment dat, o persoană care să deranjeze majoritatea parlamentară, ceea ce va crește riscul de a fi demis și retrogradat ca simplu membru prin respingerea raportului. Propunem ca soluție alternativă un mecanism prin care membrii Consiliului să aleagă și să demită președintele instituției, cu votul a 2/3 din membri, iar Parlamentul să valideze aceste decizii. Practic, ar fi utilizat același mecanism prin care președintele Consiliului este numit, deci ar exista și o coerență a legii. Cine numește să și demită, iar Parlamentul să aibă doar rolul de a valida/invalida, exact ca la numirea în funcție”⁴⁶⁴.

La data redactării acestui raport, proiectul de lege se afla în dezbateri în Camera Deputaților.

Componența CNA

În 2014, componența CNA s-a îmbogățit, după ce mandatele mai multor membri

s-au încheiat. Primele mandate încheiate au aparținut Narcisei Iorga și lui Radu Călin Cristea. Alți doi membri și-au încheiat mandatele în luna octombrie (Christian Mititelu și Cristina Trepcea), situație cea dus la întreruperea activității instituției din cauza lipsei de cvorum (Consiliul are nevoie de minim 8 membri pentru a funcționa, iar în luna noiembrie mai avea doar 7 membri). Întreruperea s-a suprapus cu perioada campaniei electorale, iar mediul politic nu a demonstrat niciun interes pentru rezolvarea acestei situații, întârziind inexplicabil desemnarea unor persoane pentru locurile rămase vacante.

Președinția a propus un același reprezentant (pe fostul membru, Narcisa Iorga), iar Guvernul - pe Gabriel Tufeanu și pe fostul membru, Radu Călin Cristea. Numai candidații propuși de Guvern au trecut de votul Parlamentului în decembrie 2014⁴⁶⁵.

În februarie 2015 s-au ocupat și ultimele două locuri rămase vacante. Noul președinte a propus-o pe Dorina Rusu (fost jurnalist și consilier PNL) pe locul lăsat liber de Narcisa Iorga, în timp ce jurnalistul Radu Herjeu, propus de PSD, a ocupat locul lăsat liber de Cristina Trepcea.

Incompatibilitatea unui membru, anulată de instanță

Unul din membrii CNA vizați de Agenția Națională de Integritate, Christian Mititelu, fusese declarat incompatibil de ANI în 2013 pentru că ar fi exercitat, simultan, atât funcția de Președinte și, ulterior, pe cea de

⁴⁶² „CNA, sesizat de o persoană despre care există suspiciuni că folosește identitate falsă”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 20 ianuarie 2015.

⁴⁶³ PL-x nr. 330/2015 Propunere legislativă pentru modificarea art.20 din Legea audiovizualului nr.402/2002.

⁴⁶⁴ „Inițiativă transpartinică periculoasă pentru independența CNA”. Semnatari: ActiveWatch, Centrul pentru Jurnalism Independent, Convenția Organizațiilor de Media, ActiveWatch.ro, 2 aprilie 2015.

⁴⁶⁵ „Tufeanu, în CNA după CJ Constanța, TVR și Guvern. Cristea, nou mandat după presă scrisă și SRTv”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 3 decembrie 2014.

vicepreședinte al Asociației „Alianța Civică”, cât și calitatea de membru al CNA. Mititelu a contestat în instanță decizia ANI, iar Curtea de Apel București i-a dat câștig de cauză în mai 2014, anulând raportul ANI. Decizia nu este definitivă⁴⁶⁶.

SANCTIUNI CARE ÎNCURAJEAZĂ ÎNCĂLCAREA LEGII

Avântul din 2013 s-a evaporat rapid în contextul anului electoral 2014. CNA a abandonat intențiile de a sancționa mai hotărât încălcările legii și a sancționat tot mai timid radiodifuzorii, în special canalele de știri. Abaterile grave ale acestora, dezinformările, insultele, calomniile, manipulările, limbajul vulgar și propaganda partizană explicită au fost trecute cu vederea sau sancționate firav de CNA, chiar și atunci când aceste abateri s-au petrecut în timpul campaniei electorale.

De asemenea, campaniile virulente duse împotriva magistraților de Antena 3 au fost trecute cu vederea de CNA, deși Inspekția Judiciară a CSM a constatat în mai multe rânduri că este discreditată justiția și s-a adus atingere independenței sistemului judiciar⁴⁶⁷.

În schimb, Consiliul a sancționat aspru situații care se încadrau, în opinia noastră, în limitele libertății de exprimare, dând dovada unei slabe înțelegeri de către membri a normelor și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Unele dintre aceste sancțiuni au fost anulate de instanțe.

În februarie 2015, CNA a convocat reprezentanții radiodifuzorilor într-o ședință în care au fost anunțați că instituția va crește nivelul amenzilor aplicate, dacă stațiile vor continua să aibă abateri constante de la legislația audiovizualului. „Suntem determinați să ridicăm amenzile, în ciuda oricăror presiuni s-ar face asupra noastră”⁴⁶⁸, a transmis Laura Georgescu, președintele CNA, reprezentanților televiziunilor și radiourilor prezenți la întâlnire.

Consiliul a continuat și practica sancțiunilor multiple pentru abateri cumulate, nu individuale, ceea ce ridică probleme de corectitudine și legalitate. Astfel, o sancțiune poate viza trei sau patru încălcări ale legii, situație foarte convenabilă radiodifuzorilor. Radiodifuzorii sau jurnaliștii sancționați pot contesta în instanță aceste decizii, referindu-se strict la una dintre abaterile vizate.

Un caz care a stârnit controverse în spațiul public a fost sancționat de CNA cu 50.000 lei (aprox 12.000 euro). Este vorba de un atac vulgar difuzat de canalul Antena 3 la adresa jurnalistei Andreea Pora⁴⁶⁹.

Sanctiuni CNA anulate de instanțe

La finele lui 2013, CNA a început să sancționeze dreptul la opinie al moderatorilor sau invitaților acestora. Considerăm că este o tendință îngrijorătoare, deoarece aceste sancțiuni nu țin cont de normele și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Prima sancțiune a fost o somație împotriva Radio România Actualități pentru faptul că moderatorul Alexandru Rusu nu a intervenit atunci când invitatul său, actorul Dan Puric, a făcut afirmații considerate a fi injurioase de CNA, dar și pentru nerespectarea principiilor imparțialității și echilibrului. Invitatul a afirmat că România este condusă de „un cuib mafiot” și de „o șleahță de securiști” sau „sistemul acesta de tip mafiot care paralizază dezvoltarea României este un cancer la nivel social”.

Decizia a fost contestată în instanță, dar nu de partea sancționată (SRR), așa cum era firesc, ci de A. Rusu, moderatorul emisiunii care a făcut obiectul sancțiunii CNA. Consiliul a contestat calitatea procesuală a acestuia, însă instanța a respins această cerere. Curtea de Apel București a anulat sancțiunea CNA, considerând că afirmațiile lui D. Puric „intră în categoria judecăților de valoare și sunt făcute în contextual unor dezbateri asupra unor chestiuni de ordin general, astfel că o sancțiune, chiar de o gravitate redusă, reprezintă o ingerință în dreptul la liberă exprimare garantat de art.10 din CEDO”.

La începutul lui 2014, CNA a sancționat pentru aceleași abateri afirmațiile moderatorului Robert Turcescu și invitaților unei emisiuni a postului B1 TV pentru exprimări precum „A fost încă o tentativă eșuată, cel puțin până acum din fericire, de lovitură nu de stat ci de lovitură puternică, de croșeu, aplicată statului de drept în România”

⁴⁶⁶ „Un membru CNA a câștigat procesul intentat ANI, care îl declarase incompatibil”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 21 mai 2014.

⁴⁶⁷ http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/26_09_2014__69654_ro.pdf

⁴⁶⁸ „CNA le-a transmis șefilor televiziunilor că este hotărât să crească nivelul amenzilor aplicate”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 18 februarie 2015.

⁴⁶⁹ „Moment amuzant! Cină romantică cu Andreea Pora”, VideoNews.Antena 3.ro, 15 ianuarie 2014.

sau „mardeiași politici”⁴⁷⁰. Amenda aplicată a fost în valoare de 70.000 de lei, aceasta sancționând și abaterile comise în cadrul unei alte emisiuni difuzată de B1 TV, Ring TV.

În februarie 2015, Curtea de Apel București a redus amenda la 40.000 de lei și a anulat sancțiunea ce viza afirmațiile făcute de moderatorul Robert Turcescu în decembrie 2013, considerând că acestea nu au încălcat legislația audiovizuală. Sentința nu este definitivă. Amenda de 40.000 lei sancționează exclusiv abaterile comise în timpul emisiunii Ring TV⁴⁷¹.

ActiveWatch a considerat că astfel de sancțiuni riscă să provoace situații de cenzură în redacții și autocenzură în rândul jurnaliștilor și s-a adresat public Consiliului⁴⁷², afirmând că „Mesajul transmis de Consiliul Național al Audiovizualului radiodifuzorilor este extrem de periculos, iar astfel de sancțiuni riscă să provoace situații de cenzură în redacții și autocenzură în rândul jurnaliștilor.(...) se naște întrebarea dacă avem de-a face cu o politică instituțională de taxare a opiniilor critice la adresa puterii politice sau doar cu o eroare de interpretare a reglementărilor în vigoare”⁴⁷³.

Curtea de Apel București a mai anulat și amenda de 10.000 de lei impusă de CNA canalului de știri B1 TV, pentru afirmațiile făcute de prezentatorul Radu Banciu în mai multe ediții ale emisiunii Lumea lui Banciu⁴⁷⁴. Printre faptele sancționate sunt unele insulte aduse președintelui Senatului, C.P. Tăriceanu („Domnule, *așa* jigodie sau javră cum a fost, țineți minte cum ca un boșorog se ducea spre cabinetul lui Victor Ponta, ca ultimul umil, într-adevăr, cu șapca în mână, să-l mai primească cineva în politică, uite ce repede lucrurile s-au întors în favoarea lui!”).

Curtea de Apel București a anulat în ianuarie 2014 o sancțiune acordată de CNA postului România TV pentru difuzarea în iunie 2013 a unor imagini cu jurnalista Andreea Pora mâncând (aceleași imagini folosite în montajul difuzat de Antena 3 în ianuarie 2014), dar și secvențe din alte emisiuni în care jurnalista a fost făcută de Gigi Becali „ciocănitorea Woody”. CNA a considerat că „Montajul acestor imagini, înainte-înapoi, aveau menirea de a induce publicului o imagine peiorativă persoanei Andreea Pora, folosind cu rea-credință imaginea acesteia aflată într-o ipostază ce nu avea nicio legătură cu interesul public”⁴⁷⁵. Decizia Curții de Apel a fost atacată cu recurs și se judecă la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Un membru al CNA, Lorand Turos, a propus retragerea licenței postului Nașul TV pentru afirmațiile făcute de realizatorul unei emisiuni. Acesta și-a exprimat dorința de elimina partidele și de a asigura o conducere populară: „să schimbăm complet sistemul din rădăcină, să eliminăm complet partidele și politicienii și să asigurăm o conducere populară acestei țări”. Turos a apreciat că opiniile exprimate de moderator ar fi incitat la acțiuni „care au drept scop disoluția autorității de stat” și a susținut că emisiunea este „o picătură chinezească, care zi de zi pune sub semnul întrebării ce înseamnă sistemul politic și ce înseamnă instituțiile statului român și Constituția”. Totuși, propunerea lui Turos nu a fost susținută de colegii săi, astfel încât sancțiunea a fost o amendă de 10.000 de lei.

REGLEMENTĂRI

Difuzarea imaginilor cu reținuți, arestați sau condamnați

Difuzarea unor emisiuni pe baza unor imagini având ca personaje principale persoane publice condamnate pentru diverse infracțiuni și aflate în detenție a determinat intervenția CNA, de multe ori aceste persoane fiind prezentate într-o manieră favorabilă⁴⁷⁶. De asemenea, televiziunile abundă de imagini cu persoane publice aflate în diverse faze ale anchetei penale și care sunt adeseori prezentate încătușate, atunci când sunt reținute, în arest preventiv sau aduse la declarații în fața organelor de anchetă, ceea ce poate afecta prezumția de nevinovăție a

⁴⁷⁰ „Decizia nr. 118 din 6.02.2014”, CNA.ro.

⁴⁷¹ „Instantă. Turcescu nu a încălcat legea când a vorbit la B1 despre <<lovitura de stat>>. Curtea de Apel a redus amenda de 70.000 de lei dată B1 TV”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 18 februarie 2015.

⁴⁷² „Consiliul Național al Audiovizualului sancționează din nou dreptul la opinie”, ActiveWatch, 10 februarie 2014.

⁴⁷³ „Consiliul Național al Audiovizualului sancționează din nou dreptul la opinie”, ActiveWatch, 10 februarie 2014.

⁴⁷⁴ „Curtea de Apel anulează o amendă dată de CNA lui Radu Banciu”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 4 noiembrie 2014.

⁴⁷⁵ „Curtea de Apel a anulat o amendă la România TV pentru denigrarea Andreei Pora”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 24 ianuarie 2014.

⁴⁷⁶ „CNA vrea să limiteze difuzarea la TV a imaginilor cu Gigi Becali și cu alți deținuți”, Mădălina Cerban, PaginaDeMedia.ro, 4 februarie 2014.

acestora. Consiliul a modificat un articol din Codul de reglementare în audiovizual, ținând cont de situațiile de mai sus.

Astfel, articolul 42 s-a transformat din varianta inițială:

„(1) Este interzisă difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane aflate în stare de reținere, arest sau care execută o pedeapsă privativă de libertate, fără acordul acestora, având în vedere că orice persoană acuzată sau cercetată pentru săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atât timp cât nu a fost condamnată printr-o hotărâre judecătorească definitivă. (2) În cadrul programelor audiovizuale nu pot fi oferite, direct sau indirect, recompense și nu pot fi făcute promisiuni de recompensare a persoanelor care ar putea depune mărturie în instanțe judecătorești”,

în varianta actuală:

(1) Este interzisă difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane aflate în stare de reținere sau arest, fără acordul acestora. (2) Este interzisă difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane executând o pedeapsă privativă de libertate, cu excepția situațiilor în care acestea demonstrează încălcări ale unor drepturi sau există un interes public justificat. (3) Imaginile și/sau înregistrările cu persoane aflate în stare de reținere, arest sau care execută o pedeapsă privativă de libertate nu trebuie prezentate într-un mod excesiv și nerezonabil. (4) În cadrul programelor audiovizuale nu pot fi oferite, direct sau indirect, recompense și nu pot fi făcute promisiuni de recompensare a persoanelor care ar putea depune mărturie în instanțe judecătorești.

Emisiunile trebuie să respecte clasificarea din legea audiovizualului

CNA a adoptat o decizie prin care obligă radiodifuzorii să respecte clasificările emisiunilor așa cum sunt ele menționate în legea audiovizualului. Scopul deciziei a fost de a preveni categorisirea emisiunilor sub diferite denumiri nementionate de lege (de exemplu „pamflet”) folosite pentru a justifica în ochii publicului sau în fața Consiliului anumite practici editoriale sau pentru a oferi mai multă credibilitate unor produse editoriale. Astfel, emisiunile pot fi prezentate de radiodifuzori ca fiind informative, culturale, educative sau de divertisment, conform Deciziei CNA nr 277/2013⁴⁷⁷.

Consiliul Concurenței recomandă revizuirea criteriilor pentru must-carry

Discuții aprinse au avut loc în ședințele CNA dedicate stabilirii listei must-carry pentru 2014. Unii membri au propus reducerea numărului posturilor de televiziune incluse pe această listă⁴⁷⁸. În același timp, Consiliul Concurenței (CC) a emis o serie de recomandări făcute în urma investigației declanșate în 2012, privind posibila încălcare a legii Concurenței de CNA prin stabilirea unor condiții discriminatorii pentru distribuitorii de programe de televiziune (principiul must-carry se aplica numai cabliștilor, nu și distribuitorilor prin satelit).

Consiliul Concurenței a recomandat CNA revizuirea legislației în domeniu, astfel încât principiul must-carry să fie aplicat indiferent de modalitatea de retransmitere a programelor⁴⁷⁹. De asemenea, CC a recomandat ca statutul de must-carry să fie acordat doar acelor canale „al căror conținut global are caracter de interes general”. Acest statut poate fi acordat și „canalelor private doar în măsura în care se consideră strict necesar în vederea atingerii obiectivului de interes general (canale culturale, informative etc) și în măsura în care acestea dețin cote de audiență adecvate.” Consiliul Concurenței a mai recomandat reducerea numărului canalelor de televiziune cărora li se aplică regimul must-carry.

În cele din urmă, CNA a inclus în lista must-carry 31 de posturi de televiziune libere la retransmisie, printre care și postul de știri Digi24 TV, post patronat de cel mai puternic operator de cablu, RCS-RDS.

CNA introduce delay-ul

Debutul lui 2014 a adus, de asemenea, noi propuneri de modificare a Codului de reglementare în audiovizual, în contextul dezbaterilor privind degradarea discursului jurnalistice și a asaltului produselor de tip tabloid. CNA a urmărit să introducă utilizarea delay-ului de către radiodifuzori pentru a preveni încălcarea reglementărilor audiovizuale și a dorit să extindă actualele prevederi care interzic limbajul injurios.

⁴⁷⁷ „Decizie nr. 277 din 6.06.2013 privind procedura de acordare, modificare, prelungire a valabilității și de cedare a licenței și a deciziei de autorizare audiovizuală, cu excepția celor pentru difuzare în sistem digital terestru, precum și condițiile privind difuzarea de programe locale, retransmiterea sau preluarea de programe ale altor radiodifuzori”, CNA.ro, 14 iunie 2013.

⁴⁷⁸ „CNA vrea să scurteze lista must carry. Discuțiile au rămas în aer. Digi 24 vrea <<a liber>>”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 30 ianuarie 2014.

⁴⁷⁹ „Consiliul Concurenței recomandă revizuirea principiului must carry”, Biroul de presă, ConsiliulConcurenței.ro, ianuarie 2014.

Articolul care reglementează instrumentul delay-ului are un mare potențial de a amenința dreptul la liberă exprimare. „ART. 29¹ - În cazul programelor difuzate în direct, altele decât cele de știri și transmisiunile sportive, radiodifuzorii au obligația să folosească orice mijloace, inclusiv delay-ul, astfel încât să prevină difuzarea unor scene, expresii sau comportamente care contravin dispozițiilor prezentului cod privind protecția minorilor și a demnității umane”.

Consultată de CNA în această privință, ActiveWatch a afirmat că: „introducerea mecanismului delay-ului în legislația audiovizuală este riscantă, punând în pericol atât dreptul la liberă exprimare, cât și dreptul publicului la informare. Astfel, un delay de câteva secunde ar putea în teorie preveni difuzarea unor imagini pornografice/violente sau a unor expresii vulgare/injurioase. În același timp, acest delay poate fi folosit de către un radiodifuzor și pentru a opri difuzarea unor afirmații critice/incomode/deranjante în chestiuni de interes public, chiar și în cadrul unor emisiuni de divertisment, privând astfel publicul de posibilitatea de a intra în contact cu informații sau opinii relevante. Articolul este cu atât mai periculos, cu cât el vizează toate programele difuzate în direct, cu excepția celor de știri sau a transmisiunilor sportive. Astfel, considerăm că introducerea în legislație a acestui instrument poate fi echivalentă cu instituirea prin lege a cenzurii. Instrumentul delay-ului trebuie folosit de radiodifuzori doar prin proprie decizie și nu prin coerciție din partea CNA. Nimic din legislația în vigoare nu poate împiedica un radiodifuzor să folosească un astfel de instrument acolo unde consideră că el este necesar”⁴⁸⁰.

În ciuda opiniilor contrare, mecanismului delay-ului a fost adoptat de CNA în martie 2014⁴⁸¹. De asemenea, au fost modificate și prevederile referitoare la limbajul injurios.

CONCLUZII:

CNA s-a discreditat grav în ochii publicului din cauza proastei funcționări, a timidității cu care sancționează încălcarea legii, a conflictelor interne între membri, a prestației Președintei și a problemelor penale care o vizează pe aceasta și încă o membră.

Asupra instituției planează suspiciuni de corupție. Președinta și încă o membră CNA sunt inculcate pentru fapte de corupție, iar din înregistrările unor discuții interne între președinte și angajați reiese că anumite posturi ar fi favorizate, iar unor operatori de cablu li s-ar fi solicitat sponsorizări.

Transmiterea live a ședințelor Consiliului a stârnit un puternic conflict între membri.

Salariații au reclamat starea de teroare instaurată în instituție de Președinta acesteia.

CNA a sancționat tot mai timid radiodifuzorii, în special canalele de știri; aceste sancțiuni nu au forța de a descuraja comportamente editoriale abuzive.

Conflictele interne au paralizat deseori activitatea Consiliului.

CNA nu a funcționat în perioada campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din lipsă de cvorum, partidele parlamentare nemanifestând interes pentru desemnarea rapidă a unor noi membri.

Multe decizii sunt aplicate cu dublă măsură, în funcție de afilierea politică a membrilor CNA și a radiodifuzorilor.

CNA a luat decizii ce afectează dreptul la liberă exprimare, sancționând dreptul la opinie, fără a ține cont de jurisprudența CEDO.

RECOMANDĂRI:

Membrii și personalul CNA trebuie să se familiarizeze permanent cu jurisprudența CEDO.

Membrii CNA trebuie să aplice legea ținând cont de interesul public, nu de interesele partidelor care i-au numit sau ale televiziunilor apropiate acestor partide.

Membrii CNA ar trebui să se consulte mai des cu radiodifuzorii și societatea civilă în legătură cu funcționarea reglementărilor în vigoare.

⁴⁸⁰ „AW se opune introducerii delay-ului în legislația audiovizuală”, ActiveWatch.ro, 28 februarie 2014.

⁴⁸¹ Decizia CNA nr. 197 din 27 martie 2014.

Instituția trebuie să judece cu celeritate cazurile grave.

Instituția trebuie să-și adopte coduri de conduită care să interzică sponsorizările din partea agenților economici supuși reglementărilor audiovizuale.

TELEVIZIUNEA ȘI RADIOUL PUBLICE

NOI CONSILII DE ADMINISTRAȚIE

Radioul și televiziunea publică și-au reînnoit Consiliile de Administrație (CA) în 2014. Ambele instituții au apelat la proceduri abuzive cu scopul de a interzice persoanelor din afara instituției să candideze pentru posturile de reprezentanți ai salariaților în CA.

Televiziunea publică s-a ales cu un nou Consiliul de Administrație după ce precedentul fusese demis în decembrie 2013 prin respingerea raportului anual de activitate. În aprilie 2014, Parlamentul a votat noua componență a CA, iar în luna iunie l-a confirmat pe Directorul General Interimar, Stelian Tănase, în funcția de Președinte-Director General.

Alegerile interne organizate la începutul anului 2014 pentru desemnarea reprezentanților salariaților în viitorul Consiliu de Administrație al TVR au fost marcate de scandalul provocat de decizia abuzivă a Comitetului Director de a interzice candidatura persoanelor din afara instituției, rezervând acest drept numai salariaților TVR. Măsura vine în contextul în care în ultimul Consiliu de Administrație (demis în decembrie 2013), unul dintre reprezentanții salariaților (Valentin Nicolau) a criticat public deciziile conducerii. Valentin Nicolau a fost PDG al TVR între 2001 și 2005.

Măsura a fost dur contestată de unii salariați, de sindicate și organizații neguvernamentale. Într-o sesizare adresată Comisiilor parlamentare de cultură, arte și mass-media, organizațiile consideră că „această decizie este discriminatorie, ilegală, afectează credibilitatea televiziunii publice și limitează controlul public asupra instituției”⁴⁸².

De asemenea, Comisia de etică și arbitraj a TVR a constatat că decizia Comitetului Director este contestabilă în ceea ce privește legalitatea, este discriminatorie, reprezintă o îngrădire a drepturilor salariaților, a fost luată în condiții lipsite de transparență și este contradictorie în raport cu logica organigramei TVR. Concluziile Comisiei de etică nu au forță administrativă, așa că ele au rămas fără urmări.

Alegerile interne s-au derulat în cele din urmă fără candidați externi. Câștigători au fost două personalități cunoscute ale televiziunii publice, regizorul Cornel Mihalache și jurnalistul Mihai Rădulescu. Deși au câștigat detașat alegerile, candidaturile lor au fost respinse din motive birocratice, cei doi neprezentând în termenul stabilit cazierul judiciar, astfel că persoanele clasate pe locurile 3 și 4 la scrutinul intern au fost desemnate câștigători ai scrutinului. M. Rădulescu și C. Mihalache au contestat în instanță rezultatul alegerilor, iar Parlamentul nu a supus la vot candidaturile pentru cele două locuri destinate reprezentanților salariaților. Până la data redactării acestui raport, CA al TVR a funcționat cu 11 membri din 13, fără cei doi reprezentanți ai salariaților.

În luna iunie, Societatea Română de Radiodifuziune (SRR) și-a reînnoit Consiliul de Administrație, în mare parte cu membri care au făcut parte și din Consiliile precedente. Conform președintelui Comisiei de cultură a Senatului, toate propunerile făcute de Președinție, Guvern, grupuri parlamentare au fost votate în unanimitate de către cele două comisii de cultură și media din Senat și Camera Deputaților⁴⁸³.

Votul Parlamentului a fost însă anulat în urma unei contestații depuse de Partidul Național Liberal la Curtea Constituțională, iar aceasta a constatat pe 3 iulie că nu s-au respectat prevederile privind nominalizarea candidaților în funcție de algoritmul politic și de ponderea grupurilor parlamentare⁴⁸⁴.

Timp de 6 luni, SRR a funcționat fără CA, Parlamentul amânând desemnarea unor noi membri. De asemenea, funcția de PDG a continuat să fie ocupată de O. Miculescu, situație considerată ilegală de PNL, care a susținut că

⁴⁸² „Update, 13.01.2014 ConducereaTVR încearcă să elimine vocile independente din Consiliul de Administrație”, ActiveWatch, 09 ianuarie 2014.

⁴⁸³ „Comisiile de cultură au avizat favorabil, în unanimitate, propunerile pentru noul CA al SRR”, Valentina Postelnicu, Mediafax.ro, 16 iunie 2014.

⁴⁸⁴ „CC: Numirile din Consiliul de Administrație al SRR, neconstituționale”, Otilia Ciocan, Mediafax.ro, 3 iulie 2014.

era nevoie de o decizie a comisiilor de cultură din Parlament pentru prelungirea mandatului lui Miculescu⁴⁸⁵. Abia în luna decembrie Parlamentul a votat noua componență a SRR pentru cele 8 locuri ce revin grupurilor parlamentare⁴⁸⁶.

SRR a adoptat aceeași tactică folosită în ianuarie 2014 de TVR la alegerile interne pentru desemnarea reprezentanților salariaților în Consiliul de Administrație. Comitetul Director al Societății Române de Radiodifuziune a adoptat pe 3 iunie o decizie prin care doar angajați ai instituției pot candida la alegeri. Ca și în cazul TVR, măsura a fost luată pentru a bloca intrarea în CA a unor persoane incomode, care au criticat de-a lungul ultimilor ani conducerea SRR. Este vorba de sindicalistul Adrian Moise, despre ale cărui conflicte cu conducerea SRR am relatat în raportul FreeEx pe anul 2013.

Conform noului regulment electoral, candidații nu pot fi decât salariați ai SRR propuși de un sindicat intern sau independenți. Sindicatul Unit al Salariaților - Radio România i-a desemnat drept candidați pe politologul Cristian Pîrvulescu și pe fostul salariat SRR, sindicalistul Adrian Moise⁴⁸⁷. Candidaturile acestora au fost respinse pe baza noului regulament.

În urma scrutinului, Nicoleta Balaci și Adrian Doroș au fost aleși reprezentanți ai salariaților în CA al instituției. Cei doi au candidat din partea din partea Sindicatului Liber al Lucrătorilor din Societatea Română de Radiodifuziune, Nicoleta Balaci fiind președintele acestui sindicat. Ovidiu Miculescu, propus de Guvern în CA, a fost reales Președinte-Director General al SRR.

Membri ai structurilor de conducere declarați incompatibili de ANI

Agenția Națională de Integritate (ANI) a constatat existența stării de incompatibilitate în cazul mai multor membri ai structurilor de conducere ale SRR și TVR. Niciuna din aceste decizii nu este definitivă, ele aflându-se pe rolul instanțelor.

Președintele-Director General, Ovidiu Miculescu, a fost declarat pentru a doua oară incompatibil de ANI, după decizia din 2013. De data aceasta, Miculescu a fost găsit incompatibil împreună cu un alt membru al CA, Andras Demeter, întrucât și-au semnat propriul ordin de numire în funcția de coordonator instituțional în cadrul unui proiect derulat de S.R.R. și finanțat din fonduri europene.

Maria Pintilie, membru al Comitetului Director al SRR a fost declarată incompatibilă întrucât a exercitat, simultan cu funcția de membru al Comitetului Director, și funcția de administrator al unei societăți comerciale. Maria Pintilie nu a menționat în declarațiile de interese depuse în calitate de membru al Comitetului Director al SRR deținerea funcției de administrator al societății comerciale, motiv pentru care Agenția Națională de Integritate a sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 1, București, pentru posibila săvârșire a infracțiunii de fals în declarații⁴⁸⁸.

Alți membri ai Comitetului Director au fost declarați incompatibili de ANI pentru că au deținut în paralel cu funcția din SRR și funcția de administrator al unei societăți comerciale. Aceștia sunt: Petru Ursache, Radu Dobrițoiu și Traian Cristian Savu.

În aceeași situație l-a găsit ANI pe membrul Consiliului de Administrație al SRR, Bogdan Hossu, deținător, în același timp, al funcțiilor de administrator, președinte și membru în consiliile de administrație ale mai multor societăți comerciale, precum și Președinte al Confederației Naționale Sindicale „Cartel Alfa”.

Un alt membru al CA al SRR, Mihai Voicu, a fost găsit incompatibil de ANI pentru că a deținut și funcția de Consilier general în cadrul Consiliului General al Municipiului București.

Într-un alt caz, ANI a constatat încălcarea regimul juridic al conflictului de interese în materie administrativă. Oltea Șerban-Pârău, redactor șef al postului Radio România Cultural, a aprobat 63 de contracte de cesiune a drepturilor de autor și de cesiune a drepturilor conexe între SRR și soțul ei, Virgil-Vasile Oprina, în valoare totală

⁴⁸⁵ „Comunicat de presă - PNL. PSD blochează de 6 luni numirea unui nou Consiliu de Administrație la Radioul Public”, Agerpres.ro, 24 noiembrie 2014.

⁴⁸⁶ „8 membri ai Consiliului de Administrație al SRR au fost votați de Parlament”, RadioRomâniaCultural.ro, decembrie 2014.

⁴⁸⁷ „La radio, ca la TVR: Doar angajații pot fi în conducere. Cristian Pîrvulescu și Adrian Moise nu pot candida”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 4 iunie 2014.

⁴⁸⁸ „Membru în Comitetul director al SRR, găsit incompatibil și cu fals în declarații de ANI”, Laura Mitran, Mediafax.ro, 1 aprilie 2014.

de 55.147 de lei.⁴⁸⁹

Și la televiziunea publică Agenția Națională de Integritate (ANI) a găsit mai multe cazuri de incompatibilitate. Fostul membru al Consiliului de Administrație (CA), Valentin Nicolau (decedat între timp), a fost declarat incompatibil întrucât a ocupat simultan cu poziția din CA al TVR și funcțiile de administrator și director în cadrul editurii Nemira⁴⁹⁰.

Ovidiu Brânzan, membru al CA al TVR, a fost declarat incompatibil pentru că ocupat în paralel și funcția de administrator al unei societăți comerciale.

Liviu Nicolescu, membru al Comitetului Director al TVR și director al Direcției Studiouri Centrale, a fost găsit incompatibil de ANI, pentru că, începând din 1 februarie 2013, a deținut simultan și funcția de director al Centrului Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică, instituție publică aflată în coordonarea Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale⁴⁹¹.

Curtea de Conturi semnalează nereguli la SRR și TVR

Un raport al Curții de Conturi (instituția publică abilitată să verifice modul de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public) a constatat existența mai multor nereguli la TVR și SRR.

Conform raportului, TVR nu a făcut toate demersurile pentru recuperarea a 24,8 milioane de lei de la regia Splendid Media, regia care a vândut spațiul de publicitate al TVR, televiziunea publică pierzând definitiv 2.754.000 lei, pentru care dreptul de acțiune s-a prescris⁴⁹².

În cazul SRR, Curtea de Conturi a constatat mai multe nereguli, printre care licitația privind vânzarea spațiului publicitar, care a încălcat legislația deoarece nu s-a luat în calcul „prețul cel mai scăzut” așa cum s-a stabilit prin Caietul de sarcini, încheindu-se contractul cu societatea care a oferit comisionul cel mai mare, numai în primul an al derulării contractului înregistrându-se o pierdere de 298.998,28 lei. Asemenea TVR, radioul public „nu a calculat, facturat, urmărit și încasat penalitățile aferente sumelor achitate cu întârziere (total sau parțial), precum și a celor neachitate, de la firmele cărora SRR le-a vândut spațiu publicitar, beneficiari ai serviciilor RADOR și edituri expozante participante la târgurile Gaudeamus.”

De asemenea, SRR a achiziționat servicii juridice de consultanță, de asistență și/sau de reprezentare, deși Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 26 din 2012 interzice acest lucru instituțiilor de stat. Curtea de Conturi face referire la un alt caz menționat în raportul FreeEx 2013, contractul de cesiune a drepturilor de transmisie radio a meciului de box dintre Lucian Bute și Jean Paul Mendy cu SC TINC Expert SRL în sumă de 60 000 de euro, despre care Curtea de Conturi spune că încălcă procedurile legale⁴⁹³.

Hărțuirea unui fost lider sindical la radioul public

În februarie 2014, Comisiile parlamentare de cultură, arte și mass-media au primit o petiție aparent inițiată și semnată de peste 1000 de salariați ai SRR în care se cerea demiterea din CA a reprezentantului salariaților, liderul sindical Adrian Moise. Posturile de radio ale SRR și pagina de web a instituției au difuzat știri în legătură cu această inițiativă. ActiveWatch a considerat că conducerea SRR s-a folosit abuziv de spațiul de emisie și site-ul instituției pentru a mediatiza această inițiativă îndreptată împotriva lui A. Moise: „Dacă acestea sunt standardele editoriale ale instituției, ne-am fi așteptat ca și scrisorile de protest și demersurile lui A. Moise împotriva PDG Miculescu să fi beneficiat și să beneficieze de aceeași expunere. Considerăm că prin difuzarea acestor știri, conducerea SRR continuă campania de hărțuire și intimidare a lui A. Moise”⁴⁹⁴. De asemenea, ActiveWatch a solicitat conducerii SRR și Comisiilor parlamentare de cultură, arte și mass-media să facă publică adresa înaintată de salariații SRR

⁴⁸⁹ <http://www.integritate.eu/2108/section.aspx/3998>

⁴⁹⁰ „Valentin Nicolau, fost membru în CA al SRTv, găsit în incompatibilitate de ANI: Ce conflict de interese e între un editor de carte și activitatea la TVR?”, Roxana Alexe, Mediafax.ro, 1 aprilie 2014.

⁴⁹¹ „Liviu Nicolescu, membru al Comitetului Director al SRTv, găsit incompatibil de ANI”, Otilia Ciocan, Mediafax.ro, 2 aprilie 2014.

⁴⁹² „Curtea de Conturi: Nereguli în deplasările în străinătate și la contractele de publicitate de la TVR”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 7 februarie 2014.

⁴⁹³ „Curtea de Conturi confirmă jaful din Radioul Public!”, Departament Comunicare FRJ MediaSind, MediaSind.ro, 8 decembrie 2014.

⁴⁹⁴ ActiveWatch solicită publicarea listei prin care se cere înlăturarea lui Adrian Moise, ActiveWatch, 12 februarie 2014.

parlamentului și lista semnăturilor din această listă, astfel încât să fie eliminat orice dubiu privind onestitatea demersului. Lista nu a fost publicată până la data redactării acestui raport.

Justiția stabilește că SRR este instituție publică și intră sub incidența legii 544/2001

Tribunalul București a pronunțat o sentință prin care obligă SRR să facă publice informațiile solicitate de FRJ MediaSind în 2013 (cazul este descris în raportul FreeEx2013). Atunci, SRR a refuzat să dea curs cererii, susținând că instituția nu intră sub incidența Legii accesului la informații de interes public (544/2001). MediaSind s-a adresat instanței, care a obligat SRR, prin sentința din 22.04.2014, să furnizeze informațiile solicitate de FRJ MediaSind. Tribunalul București a considerat că SRR este o instituție căreia i se aplică dispozițiile legii 544/2001⁴⁹⁵.

Dificultățile economice ale televiziunii publice

Televiziunea publică se află într-un faliment nedeclarat. Veniturile nu reușesc să crească din cauza menținerii nivelului ridicol de scăzut al taxei (sub 1 euro/gospodărie). Cheltuielile au scăzut în urma procesului de restructurare parcurs în anul 2012, care a reușit să oprească pierderile, dar, în actualul cadru legislativ, nu există perspective realiste ca datoriile imense ale TVR să poată fi achitate, iar volumul imens al acestora (peste 800 de milioane de lei) riscă să ducă TVR în incapacitate de plată.

Mediul politic nu manifestă nicio intenție de căuta rezolvarea acestei situații grave în care se găsește televiziunea publică; din contră, datoria TVR, din care o parte semnificativă este către stat, poate fi un instrument de control atunci când TVR deranjează. Un exemplu în acest sens este scandalul legat de respingerea de către CA a grilei de toamnă, prilej cu care Președintele-Director General a acuzat existența unor presiuni politice venite dinspre partidul de guvernământ. Premierul Ponta a negat imediat acuzațiile și a ținut să își exprime nemulțumirea față de situația financiară gravă a TVR: „Problema rămâne că din bani publici se realizează un serviciu de proastă calitate, în schimb avem scandaluri. Cineva tot va trebui să facă curățenie acolo, eu speram că va fi domnul Tănase, așa mi-a promis. Așa curățenie că au mai multe datorii de când a venit domnul Tănase”⁴⁹⁶.

Stelian Tănase a anunțat că, în lipsa sprijinului politic, instituția riscă să intre în incapacitate de plată⁴⁹⁷. În discuțiile purtate cu Ministerul Finanțelor în primele luni ale lui 2014, Tănase a cerut anularea datoriilor către stat ale TVR. Acestea reprezintă cea mai mare parte a datoriei totale de peste 800 de milioane de lei (aproximativ 544 de milioane de lei)⁴⁹⁸. TVR are de înfruntat sutele de procese deschise de salariații demși în urma restructurării⁴⁹⁹. Conform Directorul General Interimar, Stelian Tănase, din cele peste 300 de procese deschise, peste 15% au fost soluționate de instanțe în defavoarea TVR, însă se află acum în faza de apel.

PDG, Stelian Tănase, a avut o serie de întâlniri cu premierul Ponta și alți lideri politici la finalul lui martie 2014 pentru a discuta asupra soluțiilor de redresare economică a TVR. Creșterea taxei TV nu a fost luată în considerare pentru perioada următoare⁵⁰⁰, în ciuda solicitărilor făcute de ultimii doi conducători ai instituției, Claudiu Săftoiu și Stelian Tănase. Tănase a declarat în urma întâlnirii cu premierul Ponta că este posibil ca instituția să treacă printr-un nou proces de restructurare și reorganizare, de data aceasta însă pe baza Legii insolvenței nr. 85/2006⁵⁰¹. PDG a invocat și soluția extremă a închiderii temporare TVR după modelul grecesc⁵⁰².

Pe de altă parte, mai multe proteste interne au contestat unele măsuri ale administrației Tănase, în special

⁴⁹⁵ „Tribunalul București obligă administrația Miculescu să prezinte contractele suspectate de căpușarea Radioului Public!”, Departament Comunicare FRJ MediaSind, MediaSind.ro, 30 iulie 2014, actualizat la 30 septembrie 2014.

⁴⁹⁶ „Ponta: N-am discutat cu Tănase de când e în funcție, nu am călcat la TVR. Am o dezamăgire față de el”, Alina Novăceanu, Mediafax.ro, 19 septembrie 2014.

⁴⁹⁷ „INTERVIU - Stelian Tănase: Fără sprijin politic, TVR va intra în incapacitate de plată în acest an”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 20 martie 2014.

⁴⁹⁸ „Ponta: Mă voi întâlni cu Stelian Tănase. Situația financiară a TVR este extrem de gravă”, Alina Novăceanu, Mediafax.ro, 17 martie 2014.

⁴⁹⁹ „TVR are circa 300 de procese cu unii dintre angajații concediați anul trecut. 15% au fost pierdute”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 5 martie 2014.

⁵⁰⁰ „Insolvența și reorganizarea - opțiuni pentru rezolvarea situației financiare de la Televiziunea publică. Stelian Tănase, interesat mai mult de «restructurare de proporții», vede Patriarhia și Academia reprezentate în CA al TVR”, V.O., HotNews.ro, 25 martie 2014.

⁵⁰¹ Ibidem.

⁵⁰² „Interviu cu președintele TVR, Stelian Tănase: Sunt supus la presiuni politice enorme din partea cercurilor foarte înalte ale PSD. Mi se cere capul unui realizator. O soluție e desființarea TVR”, Raluca Ion, Gândul.info, 18 septembrie 2014, actualizat pe 19 septembrie 2014.

contractarea unor noi moderatori sau prezentatori pentru emisiunile introduse în grilele de primăvară și toamnă și au acuzat cheltuirea nejustificată a resurselor TVR, în condițiile în care, susțin protestatarii, instituția dispune de personal apt să acopere acele posturi. Salariații i-au cerut în mai multe rânduri demisia Președintelui-Director General, acuzat de „bâiguieri manageriale, cu abuzuri, angajări, ingerințe grosolane în politica editorială”⁵⁰³.

Până la data redactării acestui raport, Guvernul și Parlamentul nu au întreprins nicio măsură în direcția găsirii unor soluții la problemele televiziunii publice.

Controverse iscate de grilele de primăvară și de toamnă ale TVR

Noile grile de programe lansate în februarie și septembrie au provocat discuții și controverse în interiorul TVR, în spațiul public și în CNA. Stelian Tănase a fost criticat din interior când a lansat noile grile în luna februarie, atât pentru profilul emisiunilor (majoritatea fiind dezbateri pe teme de actualitate), cât mai ales pentru moderatorii sau prezentatorii aleși, aproape toți provenind din afara TVR. În condițiile situației financiare dezastruoase cu care se confruntă TVR în ultimii 5 ani, multe voci au susținut că se puteau evita cheltuielile generate de aducerea noilor colaboratori, prin folosirea resursei umane existente în TVR⁵⁰⁴. În același timp, din grilă au fost eliminate mai multe programe de divertisment introduse de precedentă administrație, emisiuni costisitoare și fără cifre deosebite de audiență.

Luna septembrie a fost marcată de controversele stârnite de introducerea grilei de toamnă. Consiliul de Administrație a respins într-o primă fază grila propusă de Comitetul Director. Respingerea grilei ar fi presupus revenirea automată la grila de vară din care lipseau emisiunile de dezbateri.

Președintele-Director General (PDG) s-a plâns de existența unor intervenții de natură politică, în contextul apropiatei campanii pentru alegerile prezidențiale. Acesta a vorbit despre o „bătălie între politic și editorial”.⁵⁰⁵ Tănase a susținut că miza acestor intervenții ar fi fost eliminarea de pe post a lui Sorin Avram și Cornel Nistorescu, primul fiind moderator al unui talk show, iar Nistorescu, invitat permanent al unei dezbateri săptămânale. PDG a nominalizat partidul de guvernământ ca sursă a presiunilor⁵⁰⁶. Cureaua de transmisie a acestora ar fi fost purtătorul de cuvânt al Guvernului, Corneliu Calotă, în același timp membru al Consiliului de Administrație al TVR (nominalizat de Guvern) și fost jurnalist în televiziunea publică (unde a deținut funcția de director al TVR HD). Tănase consideră că purtătorul de cuvânt al Guvernului s-ar fi aflat într-o situație de incompatibilitate și l-a acuzat că este omul cel mai puternic din Consiliul de Administrație și că ar conduce, de fapt, televiziunea publică⁵⁰⁷. Președintele-Director General a mai spus că PSD și aliații săi controlează Consiliul de Administrație prin cei 7 membri dintr-un total de 13, iar Calotă s-ar fi aflat într-o situație de incompatibilitate⁵⁰⁸.

Premierul Ponta a negat existența unor presiuni din partea PSD, susținând că el nu a fost niciodată invitat la TVR în 2014, spre deosebire de adversarii săi politici și că nu a avut nicio discuție cu Stelian Tănase de la învestirea acestuia în funcție, în decembrie 2013: „Nu cred că în acest moment televiziunea publică poate să influențeze din punct de vedere politic, dincolo de faptul că în fiecare seară sunt acolo adversarii Guvernului, nu cred că influențează. Știu că domnul Iohannis a fost acolo de două ori într-o săptămână, eu am fost de zero ori în 4 luni.”⁵⁰⁹

Câteva zile mai târziu, premierul Ponta l-a retras pe C. Calotă din Consiliul de Administrație al TVR prin demisia acestuia, Calotă rămânând doar cu funcția de purtător de cuvânt al Guvernului⁵¹⁰.

În cele din urmă, Consiliul de Administrație a aprobat pe 22 septembrie grila de toamnă, în care figurau toate

⁵⁰³ „Un grup de angajați cere oprirea <<abuzului din TVR>> și demisia lui Stelian Tănase. Ei susțin că Nistorescu, Dinescu și alți realizatori din afară ar fi plătiți cu salarii de multe mii de euro în ciuda dezastrului financiar din televiziune”, C.I., HotNews.ro, 22 mai 2014.

⁵⁰⁴ „Tănase, atacat și de sindicatul din televiziunea publică”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 26 februarie 2014.

⁵⁰⁵ „Stelian Tănase, TVR, despre lupta pentru grila de toamnă: <<Ce se întâmplă acum este o bătălie între politic și editorial>>. Se dorește scoaterea de pe post a lui Cornel Nistorescu și Sorin Avram”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 18 septembrie 2014.

⁵⁰⁶ „Interviu cu președintele TVR, Stelian Tănase: Sunt supus la presiuni politice enorme din partea cercurilor foarte înalte de la PSD. Mi se cere capul unui realizator. O soluție e desființarea TVR”, Raluca Ion, Gândul.info, 18 septembrie 2014, actualizat pe 19 septembrie 2014.

⁵⁰⁷ Ibidem.

⁵⁰⁸ Ibidem.

⁵⁰⁹ „Ponta: N-am discutat cu Tănase de când e în funcție, nu am călcat la TVR. Am o dezamăgire față de el”, Alina Novăceanu, Mediafax.ro, 19 septembrie 2014.

⁵¹⁰ „Ponta: Calotă a fost retras din CA al TVR. Competența proverbială a lui Tănase sper să aibă succes”, Departamentul Politic - Mediafax, Mediafax.ro, 19 septembrie 2014.

ABUZURI EDITORIALE

Directorul General Interimar a oprit emisia unui program

Pe 7 februarie 2014, Directorul General Interimar, Stelian Tănase, a ordonat întreruperea unui program difuzat de canalul TVR Moldova, care emite pe teritoriul Republicii Moldova. Programul întrerupt era un episod al documentarului „Moștenirea clandestină”, realizat de jurnalista Monica Ghiurco, și trata aspecte de politică externă din perioada comunistă. Intervenția lui Tănase a fost confirmată inclusiv de directorul TVR Internațional, Beatrice Comănescu: „Stelian Tănase m-a sunat și-a mi-a cerut să opresc emisia TVR Moldova. Este fără precedent. Niciun director general sau președinte al TVR nu a întrerupt emisia. Întreruperea s-a făcut fără argumente, pe un ton, să zicem intempestiv. Nu este în regulă ceea ce s-a întâmplat. Grilele TVR sunt realizate de către canale, aprobate de directorul de programe. Înainte era un consiliu de programe care nu mai există, care aproba aceste grile. Această grilă cadru a fost aprobată în urmă cu aproximativ două luni”⁵¹².

CNA a sancționat TVR în legătură cu acest caz, dar nu pentru actul de cenzură, ci pentru faptul că TVR nu a pus la dispoziția instituției caseta-martor. CNA a considerat că legislația audiovizuală nu prevede sancțiuni pentru actele de cenzură⁵¹³.

Într-un răspuns transmis Comisiei de Etică și Arbitraj a TVR, Stelian Tănase susține că decizia întreruperii transmisiei nu a fost un act de cenzură și s-a făcut cu respectarea procedurilor instituționale: „Precizăm că decizia privind eliminarea programului sus-menționat a intervenit ca urmare a exercitării controlului ierarhic redacțional asupra emisiunilor difuzate de serviciul public de televiziune în conformitate cu art IV 7 din Regulamentul de Organizare și Funcționare al SRTv și cu prevederile legii 504/2002 a Audiovizualului, care permit exercitarea unui control redacțional prin intermediul mecanismelor și structurilor de autoreglementare a SRTv. În acest sens, menționăm că potrivit art IV 7 punctul 5 din Regulamentul de Organizare și Funcționare a SRTv, selectarea cu bună-credință a informației de persoanele care poartă răspunderea pentru conținutul acesteia nu constituie cenzură”⁵¹⁴.

Comisia de Etică și Arbitraj s-a pronunțat la începutul lunii aprilie 2014, considerând că decizia de întrerupere a difuzării „a fost una excesivă, hazardată și, prin scandalul creat, dăunătoare pentru imaginea televiziunii publice. (...) Decizia de eliminare a documentarului «Moștenirea clandestină» din programele SRTv, invocată ca justificare a întreruperii difuzării programului în 7 februarie, a avut un caracter arbitrar, fiind bazată pe considerente mai degrabă subiective decât pe argumente profesionale temeinice”.

Comisia recomandă „o reanalizare a procedurilor prin care să se stabilească clar competențele, responsabilitățile și un mod de acțiune și comunicare unitar pentru cazurile în care s-ar putea solicita întreruperea unui program, ca și definirea situațiilor în care acest lucru este permis”.

De asemenea, Comisia de Etică și Arbitraj a înaintat concluziile Consiliului de Administrație al SRTv, considerând că „sunt întrunite condițiile unui caz de interes major prevăzute în articolul 47 din Statutul ziaristului din SRTv”. Până la data redactării prezentului raport, Consiliul de Administrație nu a discutat această sesizare.

Interviu cu Traian Băsescu, oprit de la difuzare

Canalul TVR3 a oprit difuzarea unui interviu cu președintele Traian Băsescu programat a fi difuzat în seara zilei de 13 mai, în cadrul emisiunii „Totul la vedere”. Emisiunea este produsă de TVR Timișoara și prezentată de Brândușa Armanca. Conform declarațiilor jurnalistei, emisiunea obținuse aprobarea conducerii canalului TVR3 pentru a fi difuzată și pe acest canal cu acoperire națională, însă ulterior s-a decis difuzarea sa numai de canalul regional, TVR Timișoara. Într-o comunicare oficială, conducerea TVR susține că emisiunea nu a fost niciodată programată a fi difuzată de TVR3.

Comisia de Etică și Arbitraj a analizat acest caz și a considerat că hotărârea conducerii TVR3 de a nu difuza emisiunea reprezintă o „decizie editorială neargumentată, asumată ezitant și comunicată confuz și cu

⁵¹¹ „Grila TVR a trecut și de Consiliul de Administrație: Cornel Nistorescu, Biziday cu Moise Guran, Dragoș Pătraru și Sorin Avram continuă emisiunile”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 22 septembrie 2014.

⁵¹² „Beatrice Comănescu, directorul TVR Internațional: Stelian Tănase a oprit emisia TVR Moldova”, Exclusiv News, 17 februarie 2014.

⁵¹³ „TVR: caseta care dovedea cenzura lui Tănase a dispărut!”, Bogdan Irimescu, Reporter Virtual, 26 februarie 2014.

⁵¹⁴ „Stelian Tănase, despre acuzațiile de cenzură: «TVR a acționat în deplină conformitate cu prevederile legale și statuare în vigoare»”, Iulia Bunea, Pagina de Media, 07 martie 2014.

întârziere”⁵¹⁵. Din audierea celor implicați Comisia a aflat că directorul TVR3 a trimis caseta cu înregistrarea interviului pentru vizionare către directorul general interimar, Stelian Tănase, cu o zi înaintea difuzării interviului. Comisia a considerat că acest gest „nu face decât să amplifice sentimentul justificat de neîncredere menționat”⁵¹⁶.

Șeful știrilor oprește difuzarea unui interviu cu șefa DIICOT

În luna octombrie, în plină campanie electorală pentru alegerile prezidențiale, au apărut în spațiul public o serie de imagini în care Elena Udrea, candidata PMP la Președinție, apărea alături de procurorul-șef DIICOT, Alina Bica, și de Ana-Maria Topoliceanu (fosta șefă a Companiei Naționale de Investiții), în timp ce se aflau în vacanță la Paris. Documentând o știre pentru Jurnalul de știri al TVR, reporterul Andreea Anghel a sunat-o pe Alina Bica pentru a-i lua o reacție. Aceasta i-a răspuns: „În ce poze am apărut? Nu aveți prieteni, nu ieșiți în week-end? Am apărut în poziții dezolante? Am apărut trăgând pe nas?”⁵¹⁷.

După câteva ore, jurnalista a fost sunată de Alina Bica, care i-a cerut să nu difuzeze interviul telefonic, spunând că nu a știut că e înregistrată. Din înregistrarea convorbirii⁵¹⁸ reiese că Bica știa că este înregistrată, ea însăși a spus la începutul discuției „bănuiesc că înregistrați convorbirea”, jurnalista răspunzându-i afirmativ. Decizia redacției fost de a difuza afirmația de mai sus a Alinei Bica. Apoi, a intervenit directorul Departamentului Știri, Claudiu Lucaci, care a insistat să nu fie difuzată convorbirea și i-a cerut Andreei Anghel să o sune din nou pe Alina Bica și să facă un alt interviu, care a și fost difuzat de TVR. Situația a fost expusă public de colegul de redacție al Andreei Anghel, cunoscutul jurnalist, Adelin Petrișor.

Lucaci s-a lepădat de orice responsabilitate, afirmând într-un interviu că decizia nedifuzării discuției telefonice ar fi aparținut reporterului, fără nicio intervenție din partea sa⁵¹⁹.

Premierul și candidatul Ponta, promovat electoral de televiziunea publică

Câteva derapaje editoriale survenite în contextul agitat al campaniei electorale au consolidat percepția publică asupra TVR de „televiziune a puterii”. În egală măsură, din interior au existat reacții individuale și instituționale de condamnare a acestor derapaje, inclusiv din partea Președintelui-Director General.

Cu o săptămână înaintea primului tur al alegerilor prezidențiale, candidatul și premierul în funcție, Victor Ponta, a fost invitat la emisiunea Viața Satului, de pe TVR1, unde a discutat pe marginea finanțărilor dedicate agricultorilor (subiecte precum „cuantumul fondurilor primite de fermieri, piața laptelui sau eliminarea unor accize”⁵²⁰). Până la această emisiune, Ponta nu participase la nicio dezbatere electorală televizată, situație prelungită până în preajma turului doi al alegerilor. Conform unuia din membrii Consiliului de Administrație, Adrian Muraru, emisiunea s-a transformat în publicitate electorală pentru Ponta. Comitetul Director al TVR a sesizat Comisia de Etică și Arbitraj (CEA) în acest caz. Câteva săptămâni mai devreme, un alt candidat la prezidențiale, președintele Senatului, C.P. Tăriceanu, fusese invitat la aceeași emisiune. CEA a analizat cazul și a ajuns la concluzia că, deși nu s-au încălcat legea sau normele interne ale TVR, oportunitatea invitării lui Ponta este „discutabilă”: „Dacă din punct de vedere legal și al normelor interne ale TVR, prezența domnului Victor Ponta, în calitate de prim-ministru, la ediția „Viața satului” din 26 octombrie se încadrează în litera reglementărilor, oportunitatea invitării domniei sale la emisiune este discutabilă. Într-o perioadă sensibilă cum este cea electorală, jurnalistul Gabriel Gherghescu a avut de ales între satisfacerea interesului legitim al unui public țintă specific și expunerea - a sa și a TVR - la interpretări alimentate de suspiciune sau la critici motivate mai degrabă politic. În aceste condiții, credem că evitarea sau amânarea participării la emisiune a premierului ar fi fost de preferat, chiar

⁵¹⁵ Concluziile Comisiei de Etică și Arbitraj în cazul nedifuzării pe canalul TVR 3 a interviului realizat de Brândușa Armanca (TVR Timișoara) cu Președintele Traian Băsescu, ședințele din datele de 19, 20 și 21 mai 2014.

⁵¹⁶ Ibidem.

⁵¹⁷ „Bica: <<Am apărut trăgând pe nas?>>”, Adelin Petrișor, Adelin-Petrișor.ro, 30 octombrie 2014.

⁵¹⁸ Ibidem.

⁵¹⁹ „De ce nu a difuzat TVR interviul cu Alina Bica. Conflict între Adelin Petrișor și Claudiu Lucaci”, Iordăchescu Ionuț, DcNews.ro, 31 octombrie 2014.

⁵²⁰ „Un membru în Consiliul de Administrație al SRTv pune sub semnul întrebării independența editorială a televiziunii publice: Victor Ponta - <<erou>> la emisiunea Viața Satului, cu o săptămână înainte de alegeri/ Exit poll-ul de la TVR ar urma să ajungă la o firmă de sondare a PSD”, I.C., HotNews.ro, 26 octombrie 2014.

cu riscul unei pierderi în ceea ce privește conținutul editorial.”⁵²¹

Proteste antiguvernamentale ignorate de principalul jurnal de știri al TVR

Vineri, 14 noiembrie, în ultima zi a campaniei electorale dinaintea turului doi al alegerilor prezidențiale, principalul jurnal al TVR (transmis la ora 20.00) a omis să relateze despre protestele organizate în acea seară în București și alte orașe împotriva modului defectuos în care guvernul organizase primul tur al alegerilor în secțiile de votare din străinătate. Și de data aceasta situația a fost semnalată de membri ai Consiliului de Administrație (Andrei Muraru, Radu Carp și Romina Surugiu), care au solicitat public demiterea lui Claudiu Lucaci din funcția de director al Direcției Știri. La rândul său, Președintele-Director General al TVR, Stelian Tănase, l-a criticat pe blogul său pe Lucaci pentru netransmiterea protestelor antiguvernamentale. Lucaci s-a apărat spunând că știrea despre proteste nu a fost difuzată din motive obiective în Jurnalul de la ora 20.00, dar a fost prezentă în emisiunile de știri de la ora 22.00, pe TVR 2 și a doua zi la teleshow-ul de la ora 14.00 de pe TVR 1. Motivele invocate de Lucaci țin de ora de desfășurare a mitingurilor (cu puțin timp înainte de începerea Jurnalului de știri), ce nu ar fi permis transmiterea în timp util a materialelor filmate, iar în București nu s-ar fi transmis în direct mitingul din fața guvernului din cauză că reporterul de teren ar fi informat că la 18.30 s-ar fi aflat în piață doar 40 de participanți. Lucaci a mai invocat lipsa de resurse și evenimentele care se desfășurau în paralel, TVR neavând resurse pentru a le acoperi pe toate⁵²².

Producătorii Jurnalului de la ora 20.00 au susținut la audierile Comisiei de etică și arbitraj că Lucaci i-a avertizat să fie foarte prudenți în legătură cu reflectarea protestelor pe care le-a considerat a avea conotații electorale și ar fi putut atrage sancțiuni din partea CNA.

Comisia de etică a analizat cazul și a considerat că protestele trebuiau difuzate. Comisia a constatat existența unei „întârzieri în reflectarea evenimentelor, consecință a unei aprecieri editoriale inițiale excesiv de prudente dar explicabile având în vedere reglementările contradictorii ale CNA, urmată de ezitări în asumarea deciziilor editoriale adecvate și în administrarea resurselor. Considerăm că singura soluție în deplin acord cu obligațiile eticii jurnalistice ar fi fost difuzarea protestelor și a mesajelor nealterate ale acestora, chiar cu riscul de a da ulterior explicații în fața membrilor CNA”⁵²³.

Legea de funcționare rămâne neschimbată

Modificarea legii de funcționare a mediilor publice a lipsit și în 2014 din agenda mediului politic sau a mass-media. Inițiativele legislative apărute au vizat aspecte ce țin de activitatea economică a celor două instituții, nu modificări de substanță în vederea unei redefiniri instituționale a serviciilor publice de radio și televiziune.

Parlamentul a promulgat modificările propuse de Guvern în 2013, prin care TVR poate să înființeze, în țară sau în străinătate, persoane juridice, cu sau fără scop patrimonial, în contextul în care TVR a redobândit licența de transmisie în Republica Moldova⁵²⁴. Președintele Traian Băsescu a trimis proiectul spre reexaminare Parlamentului⁵²⁵ și a sesizat Curtea Constituțională, după ce Parlamentul a respins cererea sa. La rândul ei, Curtea Constituțională a respins cererea Președinției⁵²⁶, astfel încât modificările au intrat în vigoare.

Un grup de parlamentari a introdus o propunere legislativă care prevede că taxa pentru serviciul public de radiodifuziune și televiziune va fi plătită de abonații care au optat pentru aceste servicii. Toți semnatarii aparțin PP-DD, partidul strâns legat de fostul canal de televiziune OTV⁵²⁷.

⁵²¹ „Concluziile Comisiei de Etică și Arbitraj în cazul invitării premierului Victor Ponta la ediția din 26 octombrie a emisiunii Viața Satului, difuzată pe TVR 1”, TVR.ro, 2 decembrie 2014.

⁵²² „Lukacs: Știrile TVR au relatat toate protestele din campania electorală. Se încearcă discreditarea mea”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 21 noiembrie 2014.

⁵²³ „Concluziile Comisiei de Etică și Arbitraj în cazul nedifuzării protestelor de stradă din 14 noiembrie 2014 în Jurnalul TVR 1”, TVR.ro, 23 decembrie 2014.

⁵²⁴ V. Ponta: Băsescu ori nu înțelege, ori minte. Am modificat legea TVR ca să poată emite în Republica Moldova, Digi 24, 08 noiembrie 2013.

⁵²⁵ Caz descris în raportul FreeEx 2013.

⁵²⁶ „Senatorii au adoptat proiectul ce permite TVR și Radio România să înființeze persoane juridice de drept privat, să devină asociații sau să cumpere acțiuni în societăți comerciale existente”, V.O., HotNews.ro, 11 februarie 2014.

⁵²⁷ „Camera a adoptat tacit o inițiativă prin care taxa radio TV e plătită doar de abonații ce vor serviciul”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 1 aprilie 2014.

Subiectul a fost readus în agenda publică în martie 2014, prin declarațiile Directorului Interimar al TVR Stelian Tănase⁵²⁸ și ale membrului CNA Valentin Jucan⁵²⁹. Tănase susține ideea unificării radioului și televiziunii publice într-o singură instituție, desemnarea în Consiliul de Administrație a unor reprezentanți ai societății civile (Tănase a menționat Biserica Ortodoxă Română, Academia Română, uniuni de creație, asociații profesionale ale jurnaliștilor). Ambii susțin eliminarea posibilității demiterii consiliului de administrație în situația în care Parlamentul respinge raportul său de activitate, introducerea unui mandat de 3-5 ani, decalat de mandatul instituțiilor politice, perioadă care nu s-ar suprapune cu ciclurile electorale.

CONCLUZII:

TVR și SRR continuă să ofere servicii editoriale partidelor aflate la putere.

O serie de produse editoriale au fost cenzurate de persoane cu funcții de conducere din TVR.

Președintele-Director General s-a plâns de existența unor intervenții de natură politică din partea partidului de guvernământ.

Noile grile de programe lansate în februarie și septembrie au provocat discuții și controverse aprinse în interiorul TVR, în spațiul public și în CNA.

Parlamentul a votat Consilii de Administrație noi la SRR și TVR.

Desemnarea membrilor Consiliului de Administrație al SRR de către Parlament a fost declarată neconstituțională de Curtea Constituțională.

Conducerile ambelor instituții au blocat abuziv candidaturile unor persoane din afara instituției pentru locurile din CA rezervate reprezentanților salariaților. Doi reprezentanți votați de salariații din TVR au fost respinși din motive birocratice (nu au prezentat cazierul judiciar în termen).

TVR nu a reușit să se relanseze pe piață după încheierea procesului de restructurare.

Dificultățile financiare ale TVR continuă și după încheierea procesului de restructurare.

Un raport al Curții de Conturi (instituția publică abilitată să verifice modul de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public) a constatat existența mai multor nereguli la TVR și SRR.

Agenția Națională de Integritate a constatat existența stării de incompatibilitate în cazul mai multor membri ai structurilor de conducere ale SRR și TVR.

Conducerea SRR a târât instituția într-un conflict cu unul din liderii sindicali, comițând o serie de abuzuri ce afectează imaginea instituției.

Nu există interes politic pentru modificarea Legii 41/1994 de funcționare a TVR/SRR.

RECOMANDĂRI CĂTRE MEDIUL POLITIC:

Nu mai numiți în funcțiile de conducere persoane care au colaborat cu Securitatea, care au CV politic sau care sunt susceptibile a fi în situații de incompatibilitate.

Renunțați la pornirile autoritare de a controla instituțiile publice de media.

Asumați-vă riscul de a propune și vota măsuri impopulare pentru a salva televiziunea publică.

RECOMANDĂRI CĂTRE CONDUCERILE TVR/SRR:

Respectați salariații și drepturile acestora.

Respectați misiunea publică prin modul în care alcătuiți grilele de programe.

Fiți transparente. Transparența aduce credibilitate, iar credibilitatea aduce audiență.

⁵²⁸ „Tănase: Legea TVR va trebui modificată. Patriarhia și Academia ar putea avea membri în CA”, Liviu Dadadacus, Mediafax, 25 martie 2014.

⁵²⁹ „Un membru al CNA propune o taxă universală și eliminarea publicității de la TVR”, Mădălina Cerban, Mediafax, 22 ianuarie 2014.

CONFLICTE DE MUNCĂ

Instanța a obligat „Cuvântul liber” să reangajeze și să despăgubească o ziaristă

Precum am scris și în Raportul FreeEx anterior, jurnalista Oana Bota, membră a Federației Române a Jurnaliștilor MediaSind, a câștigat în aprilie 2014 un al cincilea proces intentat angajatorului SC Cuvântul Liber SRL, când instanța a stabilit că jurnalistei i s-a retras abuziv dreptul de semnătură și publicare în ziarul local Cuvântul liber, din Târgu-Mureș. Anterior, jurnalista mai câștigase patru procese intentate angajatorului, pentru plata diferențelor dintre drepturile salariale primite și drepturile salariale cuvenite în perioada noiembrie 2009 - noiembrie 2012 (detalii în precedentul Raport FreeEx). După toate aceste prezentări în instanță, în iunie, Oana Bota a fost concediată de publicație, pe motiv că îi expirase preavizul, și a acționat din nou în judecată publicația, contestând această decizie. Instanța i-a dat din nou câștig de cauză în noiembrie, când Oana Bota a câștigat dreptul de a fi reîncadrată în redacția Cuvântul liber, instanța obligând publicația să achite cheltuielile de judecată (800 de lei) și să-i plătească ziaristei despăgubiri egale cu salariile indexate, majorate și actualizate și cu celelalte drepturi de care aceasta ar fi beneficiat dacă nu ar fi fost emisă decizia de concediere nr. 15/20.05.2014, calculate începând cu data de 20.05.2014 și până la data reintegrării efective⁵³⁰.

Restructurări „cu cântec” la Pro TV

După venirea CEO-ului lituanian Aleksandras Cesnavicius, televiziunea Pro TV a trecut prin numeroase schimbări interne, care au afectat o bună parte dintre angajați și, în mai multe rânduri, au creat tensiuni.

În aprilie 2014, pe rolul instanțelor erau deschise mai multe procese privind litigii de muncă, deschise de foști angajați Pro TV. Doina Gradea, fostul manager al Pro TV Internațional și fostă asistentă personală a lui Adrian Sârbu, a contestat în instanță decizia Pro TV SA de a o concedia⁵³¹. Fostul director executiv Elena Petre a dat la rândul său în judecată televiziunea pentru litigii de muncă, iar fostul director de imagine George Negrilă a contestat în instanță concedierea sa și a acuzat că i s-a falsificat semnătura⁵³².

În luna mai au avut loc restructurări masive și s-a renunțat la colaborarea cu aproximativ 30 de angajați, printre care: operatori producție, ingineri de sunet, directori de imagine, regizori de emisie, regizori tehnici, asistenții de platou, mașiniști, graficieni⁵³³. Alți 60 de oameni au fost dați afară de la PR, departamentul Promo și Acasă TV. Vestea a venit de la Cesnavicius, care a făcut o glumă nepotrivită contextului și le-a spus angajaților „Today is Black Friday” („Astăzi e vinerea neagră”)⁵³⁴. La scurt timp după aceea, când departamentul de PR a fost restructurat complet, bodyguardii din clădire le-au cerut angajaților să părăsească sediul în jumătate de oră și le-au blocat accesul la calculatoare, ceea ce i-a determinat pe oameni să cheme Poliția pentru a calma spiritele⁵³⁵. Câteva zile mai târziu, Consiliul Național al Audiovizualului a aprobat modificarea structurii de programe a televiziunilor Pro TV, Acasă TV și Acasă Gold, în sensul reducerii numărului de producții proprii pe timpul verii. După aproximativ două săptămâni, la începutul lunii iunie, Pro TV a făcut o mișcare neașteptată și a reangajat aproximativ 40 dintre cei dați afară cu o lună înainte⁵³⁶.

În august, 13 foști angajați au depus cereri de executare silită împotriva Pro TV pentru a-și recupera salariile

⁵³⁰ „Oana Bota câștigă în prima instanță reîncadrarea la Cuvântul liber, după concedierea după alte procese câștigate de Oana”, Florentin Deac, FlorentiDeac.blogspot.ro, 14 noiembrie 2014.

⁵³¹ „Doina Gradea, fostul șef Pro TV Internațional și asistentă personală a lui Adrian Sârbu în anii 90, a dat în judecată Pro TV”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 16 aprilie 2014.

⁵³² „Procese de muncă la Pro TV. Fostul director executiv și un fost director de imagine au dat în judecată postul”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 30 aprilie 2014.

⁵³³ „”

⁵³⁴ „Cesnavicius, șeful Pro TV, glume cu angajații: <<Today is black friday>>”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 9 mai 2014.

⁵³⁵ „Exclusiv. Încep disponibilizările la Pro TV: Departamentul de PR a fost restructurat complet. Angajații au chemat poliția”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 9 mai 2014.

⁵³⁶ „Surpriză de proporții la Pro TV! Cine sunt oamenii reangajați după ce au fost dați afară”, Alexandru Ionescu, MondoNews.ro, 2 iunie 2014.

Digi 24 Constanța a încălcat legea pentru a concedia un operator de imagine

În ianuarie 2015, Curtea de Apel Constanța a „tranzat” definitiv și irevocabil subiectul unui scandal mediatic debutat în februarie 2013, în urma căruia stația de televiziune locală Digi 24 Constanța i-a concediat pe reporterița Alexandra Malachi și pe operatorul de imagine Marius Panțu, acuzați de regizarea unui reportaj. Atât în prima instanță, cât și la apel, magistrații au stabilit că operatorul de imagine a fost concediat abuziv de către angajatorul său, RCS&RDS, proprietarul Digi 24, și că Marius Panțu nu a contribuit la regizarea respectivului material de presă. Redăm în continuare firul evenimentelor care au dus la această concluzie.

Pe 25 februarie 2013, reporterița Alexandra Malachi și operatorul de imagine Marius Panțu, de la Digi 24 Constanța, s-au deplasat la un târg de măștișoare promovat într-un comunicat de presă ca având drept element inedit prezența unui consultant menit să-i ajute pe clienți în alegerea unui cadou pentru 1 Martie. Ajunși la târg, membrii echipei Digi 24 au constatat că la momentul respectiv nu erau clienți. Ulterior, postul a publicat un material în care un colaborator al târgului, Dorian Hapurnea, fost jurnalist local, actualmente proprietar al site-ului Constanța.ro, pretindea că este client, iar o comerciantă de la târg juca rolul unui consultant, situație care a fost dată în vileag a doua zi de site-ul PaginaDeMedia.ro⁵³⁸. Atunci, fostul ziarist Dorian Hapurnea, unul dintre protagoniștii materialului regizat, a declarat pentru site că ideea „fabricării” știrii i-ar fi aparținut operatorului Marius Panțu. În ziua următoare apariției interviului cu Dorian Hapurnea, operatorul de imagine Marius Panțu a acordat un drept la replică aceluiași site, în care a admis că materialul a fost regizat, dar a precizat că el ar fi aflat acest aspect ulterior, și că inițiativa i-ar fi aparținut lui Hapurnea, care ar fi indus-o în eroare pe colega sa, reporterița Digi 24 Constanța Alexandra Malachi.⁵³⁹

Între timp, Digi 24 Constanța și administratorul RCS&RDS s-au autosesizat, ca urmare a semnalării publice a derapajului, au scos reportajul de pe site, le-au suspendat contractele individuale de muncă reporteriței și cameramanului și au deschis o cercetare disciplinară la care au participat, pe lângă realizatorii direct implicați ai materialului (Alexandra Malachi și Marius Panțu), producătorul executiv Paul Badea și producătorul general Bogdan Bulbeș. Mai mult, încă din ziua apariției interviului cu Hapurnea, oficialii Digi 24 s-au antepunat public și au transmis că autorii nu vor mai face parte din redacție⁵⁴⁰. Ulterior, angajatorul a dispus desfacerea disciplinară a contractelor individuale de muncă ale reporteriței și operatorului de imagine, decizie propusă în procesul verbal de finalizare a cercetării disciplinare, încheiat la 19 martie 2013, și pusă în aplicare pe 28 martie 2013, potrivit documentelor din dosar.

Marius Panțu a contestat în instanță decizia angajatorului și, prin sentința civilă nr. 2125 din 22 septembrie 2014 din dosarul civil nr. 4823/11872013, Tribunalul Constanța a luat act de renunțarea reclamantului de a se judeca pentru reintegrarea în postul deținut anterior, a obligat RCS&RDS să-i plătească operatorului de imagine o despăgubire egală cu salariile indexate, majorate și reactualizate și cu celelalte drepturi de care ar fi beneficiat salariatul de la data suspendării sale (1.03.2013) și până la data rămânării definitive a hotărârii judecătorești și a mai decis obligarea angajatorului la plata cheltuielilor de judecată, în valoare de 4060 de lei. Martorii audiați de instanță (printre care și falsul client, Dorian Ioan Hapurnea) au declarat sub jurământ că Marius Panțu nu a participat la regizarea materialului și nu a auzit discuțiile pe această temă. Prima instanță (Tribunalul Constanța) a apreciat că suspendarea contractului de muncă al operatorului Marius Panțu pe durata desfășurării cercetării disciplinare s-a făcut în mod abuziv, fără precizarea scrisă a motivului pentru care continuarea raporturilor de muncă ar fi alterat cercetarea. Mai mult, instanța a apreciat că angajatorul RCS&RDS a continuat să acționeze abuziv, ulterior suspendării operatorului, prelungind cercetarea disciplinară când acesta se afla în concediu medical și dispunând în cele din urmă concedierea lui în perioada concediului medical.

RCS&RDS a făcut apel, iar operatorul Marius Panțu a formulat la rândul său un apel și a cerut menținerea deciziei și „înlocuirea unor considerente ale acestora ce nu au legătură cu cauza ori sunt greșite”. În mod surprinzător, apelul a scos la iveală mai multe probe care l-au incriminat pe fostul angajator. Astfel, de pildă, a reieșit că reprezentanții RCS&RDS au depus la dosar o decizie de suspendare semnată în fals în numele

⁵³⁷ „Exclusiv. Mai mulți foști angajați ai Pro TV cer executarea silită a companiei care deține licența. Ce alte procese mai are Pro TV cu foștii angajați”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 13 august 2014.

⁵³⁸ „VIDEO. <<Mirela bugetara>> lovește din nou. <<Actorul>> și măștișoare, la Digi 24. Interviu exclusiv cu <<actorul>>”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 26 februarie 2013.

⁵³⁹ „Cazul <<Mirela bugetara>> de Constanța, în varianta lui Marius Panțu, cameramanul Digi 24”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 27 februarie 2013.

⁵⁴⁰ „VIDEO. <<Mirela bugetara>> lovește din nou. <<Actorul>> și măștișoare, la Digi 24. Interviu exclusiv cu <<actorul>>”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 26 februarie 2013.

operatorului, „fals constatat în mod neechivoc prin expertiza grafică efectuată în cauză de specialiștii Institutului Național de Expertize Criminalistice (care au identificat chiar și înscrisul de pe care a fost copiată grosolan semnătura reclamantului)”, potrivit dosarului. Cea de-a doua instanță a reiterat la rândul său că „din declarațiile tuturor martorilor audiați în cauză a reieșit faptul că reclamantul nu a participat la realizarea unei regii false cu ocazia târgului de măștișoare”. În ianuarie 2015, Curtea de Apel Constanța a menținut sentința dată împotriva RCS&RDS și a înlăturat din cuprinsul acesteia doar considerentele legate de nerespectarea termenului de preaviz. Cu această ocazie, Curtea de Apel a mai obligat RCS&RDS la plata unor cheltuieli de judecată în valoare de 2232 lei⁵⁴¹.

Nou Contract Colectiv de Muncă la Agerpres

În martie 2015, Agenția Națională de Presă Agerpres și Sindicatul Jurnaliștilor Profesioniști, afiliat la Federația Cultură și Mass-Media FAIR-MediaSind, au anunțat încheierea Contractului Colectiv de Muncă al Agerpres, pentru perioada 2015-2017⁵⁴².

„Noul contract stipulează drepturile și obligațiile angajaților și ale angajatorului și conține norme profesionale vitale pentru independența editorială a instituției publice de presă, cum ar fi clauza de conștiință, Codul Deontologic al Jurnalistului și Ghidul de Etică în Fotojurnalism. Totodată, documentul prevede funcționarea unor structuri independente de dialog social la nivelul agenției, Consiliul Consultativ al Salariaților și Comisia Paritară, precum și reprezentarea salariaților în diverse foruri – Consiliul Director, Comisia de Etică și Disciplină, comisiile de promovare, concursuri sau comisiile de achiziții publice etc.”, a menționat Agerpres într-un comunicat de presă.

Totodată, potrivit Agenției Naționale de Presă, „părțile au convenit să facă toate demersurile necesare pentru ca angajații agenției să beneficieze de drepturi salariale similare cu cele ale colegilor din instituțiile publice sau private de presă”⁵⁴³.

România are federație reprezentativă pentru sectorul „Cultură și Mass-Media”

Curtea de Apel București a stabilit, în martie 2015, printr-o sentință definitivă și irevocabilă, că Federația Cultură și Mass-Media FAIR-MediaSind este reprezentativă în sectorul „Cultură și Mass-Media” și, ca atare, este îndreptățită să negocieze drepturi colective de muncă pentru toți salariații din acest domeniu⁵⁴⁴. Cu acest prilej, Federația FAIR-MediaSind a făcut apel către toate organizațiile sindicale din domeniu să i se alăture în vederea negocierii Contractului Colectiv de Muncă la nivel de sector și la încheierea mai multor contracte colective la nivel de instituții⁵⁴⁵.

FAIR-MediaSind s-a înființat la sfârșitul anului 2013, în urma fuzionării dintre Federația Artiștilor Interpreți din România (FAIR) și Federația Română a Jurnaliștilor MediaSind. Cele două structuri și-au unit forțele pentru a crea cea mai mare organizație din sectorul Cultură și Mass-Media⁵⁴⁶. La data fondării, această structură sindicală avea aproximativ 40 de sindicate afiliate și peste 10.000 de membri⁵⁴⁷. Președintele FAIR-MediaSind este Leonard Pădureț, iar președintele executiv este Cristi Godinac.

CONCLUZII:

⁵⁴¹ Curtea de Apel Constanța, Secția I Civilă, Dosar nr. 4823/118/2013, Decizia Civilă nr. 41/CM, Ședința publică din data de 28 ianuarie 2015, Complet specializat pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, Complet compus din: Președinte - Jelena Zalman, Judecător - Răzvan Anghel, Grefier - Gina Iancu.

⁵⁴² „Angajații Agerpres au un nou Contract Colectiv de Muncă”, Daniel Badea, Agerpres.ro, 19 martie 2015.

⁵⁴³ „A fost încheiat Contractul Colectiv de Muncă din AGERPRES”, Agenția Națională de Presă Agerpres, Biroul Comunicare și Relații Internaționale, MediaSind.ro, 19 martie 2015.

⁵⁴⁴ „Federația FAIR-MediaSind, reprezentativă pentru sectorul <<Cultură și Mass-Media>>!”, MediaSind.ro, 2 martie 2015.

⁵⁴⁵ Ibidem.

⁵⁴⁶ „O alianță istorică pentru angajații din Cultură și Mass-Media!”, SusRomânia.wordpress.com, 2 decembrie 2013.

⁵⁴⁷ „A fost înființată cea mai mare organizație sindicală din cultură și media: Cine o conduce”, Ziare.com apud Agerpres, 2 decembrie 2013.

Cei mai mulți jurnaliști care atacă în instanță deciziile abuzive ale angajatorilor au câștig de cauză.

În multe cazuri, contractele de cesiune a drepturilor de autor sunt folosite pentru a eluda prevederile legale privind drepturile de muncă ale jurnaliștilor. Uneori acestea pot fi încheiate în mod ilegal.

Agencia Națională Agerpres are un nou contract colectiv de muncă.

FAIR-MediaSind a devenit federație reprezentativă pentru sectorul Cultură și Mass-Media.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

Informați-vă în permanență cu privire la drepturile dumneavoastră și nu acceptați clauze contractuale care contravin Codului Muncii.

Când vă confrunțați cu un litigiu de muncă, apelați la sprijinul unui avocat, al unui sindicat pentru jurnaliști sau al unui ONG media.

DREPTUL LA DEMNITATE, IMAGINE, VIAȚĂ PRIVATĂ. ALTE CONFLICTE JURIDICE ȘI LITIGII

Cazurile prezentate în acest capitol au un caracter ilustrativ. Nu am publicat detalii despre toate procesele care au ajuns la cunoștința noastră, ci doar le-am ales pe cele pe care le-am considerat mai relevante. Multe alte procese, probabil, nu au ajuns la cunoștința noastră.

Intact cere dizolvarea B1 TV și EvZ

În noiembrie 2013, Intact Production, parte a grupului Intact, a solicitat dizolvarea societății care deține licența B1 TV, și a editorului Evenimentului zilei și Capital⁵⁴⁸. Intact Production afirma în solicitarea depusă la Tribunalul București că, din analiza rezultatelor financiare înregistrate de societatea Editura Evenimentul și Capital în anii 2010 și 2011 și publicate pe site-ul Ministerului de Finanțe Publice, rezultă că societatea a înregistrat pierderi, iar activul net s-a diminuat la mai puțin de jumătate din valoarea capitalului social subscris⁵⁴⁹. Cererea de chemare în judecată a Intact Production făcea referire la Legea nr. 31 din 1990 privind societățile comerciale.

Conform art. 228 din Legea societăților comerciale, societatea pe acțiuni se dizolvă când capitalul social se reduce sub minimul legal. De asemenea, conform art. 237, la cererea oricărei persoane interesate, precum și a Oficiului Național al Registrului Comerțului, tribunalul va putea pronunța dizolvarea societății în cazul în care societatea nu și-a completat capitalul social, în condițiile legii.

Simona Ionescu, redactor-șef al Evenimentului Zilei, comenta despre Dan Voiculescu, cel care controlează grupul Intact (din care face parte Intact Production SRL, inițiativa chemării în judecată): „Este evident faptul că l-au deranjat enorm, până la pierderea rațiunii, articolele publicate în EvZ despre dosarele sale, trecute și prezente, despre atragerea fiicei sale în <<afaceri>> ce i-au adus acesteia inculpări penale”⁵⁵⁰.

La începutul anului 2014, Tribunalul București a respins solicitarea Intact Production⁵⁵¹. Tribunalul București a admis excepția lipsei dovezii calității de reprezentant a Intact Production și a respins cererea de chemare în

⁵⁴⁸ „PREMIERĂ, ÎN PRESĂ. Inculpatul Dan Voiculescu, condamnat la cinci ani de închisoare, cere în instanță închiderea Evenimentului zilei | VIDEO”, de Simona Ionescu, Evenimentul zilei, 7 noiembrie 2013. „Intact Production cere dizolvarea societății care deține Evenimentul zilei”, de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 7 noiembrie 2013

⁵⁴⁹ Ibidem.

⁵⁵⁰ „PREMIERĂ, ÎN PRESĂ. Inculpatul Dan Voiculescu, condamnat la cinci ani de închisoare, cere în instanță închiderea Evenimentului zilei | VIDEO”, de Simona Ionescu, Evenimentul zilei, 7 noiembrie 2013.

⁵⁵¹ „Solicitarea Intact Production de dizolvare a B1 TV, respinsă de Tribunal”, de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 29 ianuarie 2014; „Voiculescu are mentalitate de învins. După B1, a pierdut și procesul cu Evenimentul zilei”, de Virgil Burlă, Evenimentul zilei, 26 februarie 2014.

judecată ca lipsită de interes⁵⁵².

Legea prevede că orice persoană interesată poate cere dizolvarea, într-un asemenea caz. Aceasta înseamnă că nu orice persoană poate cere, ci doar o persoană interesată, adică cea care justifică un interes protejat de lege. Un astfel de interes ar fi fost reprezentat de existența unei relații comerciale între Intact și B1 TV, de exemplu, în care Intact ar fi putut fi prejudiciată prin reducerea capitalului social. În speță, persoana care a cerut dizolvarea nu a justificat că are un interes protejat de lege, motiv pentru care acțiunea în instanță a fost respinsă. Fără justificarea unui interes legal, acțiunea pare a fi mai mult un act ostil față de o societate care activează în același domeniu - media.

Antena 1 vs jurnalistul Petrișor Obae de la Pagina de Media

În februarie 2013, Antena TV Group l-a dat în judecată pe jurnalistul Petrișor Obae, proprietar și jurnalist al publicației on-line Pagina de Media, după ce acesta a publicat mai multe materiale critice la adresa Antena 1⁵⁵³.

Antena TV Group pretindea 500.000 de euro despăgubiri materiale și 100.000 de euro despăgubiri morale. În plus, Antena TV Group i-a făcut și o plângere la Poliție pentru abuz în serviciu. Petrișor Obae a fost citat și s-a deplasat la Poliție, unde, aflând acuzația care i se aducea, a refuzat să dea orice declarație, refuz permis de Codul de procedură penală.

Într-unul dintre articolele reclamate de Antena, publicat pe 4 februarie 2013, Pagina de Media a semnalat derapaje dintr-o emisiune de divertisment. Emisiunea a primit peste 100 de reclamații la CNA din partea telespectatorilor⁵⁵⁴. A doua zi, Pagina de Media a prezentat lista companiilor promovate în emisiunea respectivă, iar, în ziua următoare, a publicat vestea că Avon, una dintre companiile care aveau publicitate pe post, a precizat că nu vrea să se mai asocieze cu emisiunea „Acces Direct”, care prezentase materialul respectiv (cazul este prezentat pe larg în Raportul FreeEx 2013).

În ianuarie 2014, Tribunalul București a respins ca nefondată acțiunea Antena Group îndreptată împotriva lui Petrișor Obae⁵⁵⁵.

În motivarea Tribunalului București se arată că Petrișor Obae „a informat corect opinia publică despre cele întâmplate în emisiunea „Acces Direct”, nu se reține reaua-credință a acestuia și nici abuzul de drept invocat de reclamantă, întrucât faptele au fost prezentate exact așa cum s-au petrecut în acea emisiune și cum au fost percepute și de publicul larg telespectator”⁵⁵⁶. În motivarea instanței se mai afirmă, referitor la emisiunea în discuție, că: „Tocmai reclamantul (...) a comis o încălcare a demnității, onoarei și vieții particulare, prin care a produs cel puțin indignarea opiniei publice, chiar dacă a făcut acest lucru sub paravanul dorinței de a ajuta acea persoană”⁵⁵⁷. Instanța mai notează că: „Nu se reține maniera tendențioasă de prezentare a faptelor și nici maniera lipsită de echitate și imparțialitate în care jurnalistul a abordat subiectul dezbătut în articolele sale (...)”⁵⁵⁸.

Antena Group a contestat decizia Tribunalului la Curtea de Apel București, care a respins în octombrie 2014 acțiunea ca nefondată.

ActiveWatch consideră că acesta este un caz relevant de intimidare brutală a unei voci critice care încurcă interesele unui puternic trust de media. Pentru plângerile penale neîntemeiate formulate împotriva lor, jurnaliștii pot depune, la rândul lor, plângeri penale pentru denunțare calomnioasă.

⁵⁵² Ibidem.

⁵⁵³ „Antena TV Group l-a dat în judecată pe jurnalistul Petrișor Obae”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 13 februarie 2013.

⁵⁵⁴ „Peste 100 de sesizări la CNA, în cazul loanei Tufaru”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 6 februarie 2013.

⁵⁵⁵ „Sentință. Tribunalul a respins acțiunea Antena 1 împotriva editorului PaginaDeMedia.ro în cazul Ioana Tufaru”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 15 ianuarie 2014. Dosar 5485/3/2013, Tribunalul București, Secția a V-a Civilă.

⁵⁵⁶ „Motivarea PROCESULUI Antena Group - Paginademedi: Petrișor Obae a informat corect opinia publică despre cele întâmplate în emisiunea Acces Direct. Antena a contestat decizia”, de Carmen Maria Andronache, PaginadeMedia.ro, 14 august 2014. Dosar 5485/3/2013, Tribunalul București, Secția a V-a Civilă.

⁵⁵⁷ Ibidem.

⁵⁵⁸ Ibidem.

Lucian Duță vs Mihai Gâdea și Antena 3. Și invers

În urma unei decizii definitive a Tribunalului București din aprilie 2014⁵⁵⁹, Mihai Gâdea, realizatorul emisiunii Sinteza zilei, în solidar cu Antena 3, trebuie să îi plătească lui Lucian Duță, fostul șef al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, suma de 5.000 de lei drept daune morale⁵⁶⁰. De asemenea, Tribunalul București a menținut și sentința Judecătoriei Sectorului 1 de obligare la publicarea, în extras, a hotărârii judecătorești, în 30 de zile de la data rămânerii irevocabile a acesteia, într-un ziar de circulație națională, într-o singură ediție. Pentru aceeași emisiune, Antena 3 fusese sancționată și de Consiliul Național al Audiovizualului, în martie 2012, cu o amendă de 150.000 de lei⁵⁶¹.

În același dosar, tot Tribunalul București l-a obligat și pe reclamantul Lucian Duță, la rândul său, la plata a 1.000 de lei daune morale către Mihai Gâdea⁵⁶².

Extrase din emisiunea în discuție⁵⁶³:

Mihai Gâdea: Dumneavoastră sunteți un nesimțit, dacă asta ați înțeles. [strigând] Pentru că eu apăr altceva, domnule Duță! Apăr pacienții care sunt bolnavi de cancer și de leucemie și care nu au morfină. Dacă nu înțelegeți asta, sunteți un dobitoc! [aplauze în studio] Ca dumneavoastră să mă acuzați pe mine că eu fac lobby pentru o firmă de medicamente înseamnă că nu aveți rațiune! Ați înțeles?

Lucian Duță: Domnul Gâdea!

Mihai Gâdea: Ce, domnule Duță?

Lucian Duță: Dumneavoastră nu faceți decât să demonstrați mitocănia și nesimțirea dumneavoastră, nu a mea.

La finalul emisiunii - Mihai Gâdea: Vă mulțumesc mult, doamnelor și domnilor, îmi pare rău că în această seară m-am enervat peste măsură și îmi cer scuze pentru un cuvânt pe care n-ar fi trebuit să-l spun, i-am spus domnului Duță că ar fi un dobitoc, lucru pentru care îmi cer scuze. Nu am vrut să-l jignesc, dar în momentul în care cineva este fără rațiune, cum părea domnia sa, sigur, nu există niciun fel de justificare pentru cuvântul pe care l-am folosit.

Ioana Băsescu vs Antena 3

În noiembrie 2014, notarul public Ioana Băsescu, fiica cea mare a fostului președinte Traian Băsescu, a câștigat un proces intentat Antenei 3. Tribunalul București a decis să oblige postul de știri la plata a 20.000 de lei, „cu titlu de despăgubiri civile”⁵⁶⁴. Ioana Băsescu a intentat proces Antenei 3 în luna mai 2014. „Portalul instanțelor de judecată nu dă detalii asupra motivelor chemării în judecată a postului de televiziune, însă Antena 3 a realizat în prima parte a lui 2014 mai multe emisiuni în care s-a discutat situația terenului pe care îl deține la Nana [comună din județul Călărași - n.r.], precum și faptul că în calitate de notară, ar fi lucrat cu Gazprom”, arată Pagina de Media⁵⁶⁵. Evenimentele ulterioare legate de cazul „Nana” (declanșarea unei anchete penale pe acest subiect, înființarea unei comisii parlamentare de anchetă) ridică semne de întrebare cu privire la caracterul rezonabil al restrângerii libertății de exprimare a presei, de către instanțe, prin sancționarea presei în cazuri care privesc subiecte de interes public, chiar și atunci când baza factuală a afirmațiilor făcute de jurnaliști poate părea restrânsă sau limbajul folosit poate fi considerat excesiv.

⁵⁵⁹ Dosar nr. 13852/299/2012, Tribunalul București, Secția a-V-a Civilă.

⁵⁶⁰ „Mihai Gâdea și Antena 3, proces pierdut în fața lui Lucian Duță pentru apelativele <<nesimțit>>, <<dobitoc>>, <<mitocan>>”, de Iulia Bunea, 17 aprilie 2014, PaginadeMedia.ro. Articolul a fost completat ulterior de PaginadeMedia.ro și înlocuit cu articolul cu titlul „Ultimele decizii ale instanței în cazul Lucian Duță vs. Mihai Gâdea și Antena 3. Cine și cui îi plătește daune”

⁵⁶¹ „150.000 de lei, amendă pentru Antena 3”, de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 8 martie 2012.

⁵⁶² „Mihai Gâdea și Antena 3, proces pierdut în fața lui Lucian Duță pentru apelativele <<nesimțit>>, <<dobitoc>>, <<mitocan>>”, de Iulia Bunea, 17 aprilie 2014, PaginadeMedia.ro. Articolul a fost completat ulterior de PaginadeMedia.ro și înlocuit cu articolul cu titlul „Ultimele decizii ale instanței în cazul Lucian Duță vs. Mihai Gâdea și Antena 3. Cine și cui îi plătește daune”

⁵⁶³ Ibidem.

⁵⁶⁴ Dosar Nr.15010/3/2014. În februarie 2015 dosarul a fost înregistrat pentru recurs la Curtea de Apel București (327/2015).

⁵⁶⁵ „Ioana Băsescu, proces câștigat cu Antena 3. Fiica președintelui trebuie să primească despăgubiri de 20.000 de lei” de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 27 noiembrie 2014.

RCS&RDS vs Intact

În noiembrie 2014, Curtea de Apel București a decis că mai multe firme din grupul Intact⁵⁶⁶ trebuie să plătească RCS&RDS suma de 5 milioane de lei (peste un milion de euro), reprezentând despăgubiri pentru prejudiciul moral generat de „caracterul ilicit al campaniilor de denigrare desfășurate de intimatele pârâte împotriva apelantei în anul 2011 și în perioada aprilie - mai 2012”⁵⁶⁷. Firmele grupului Intact au mai fost obligate de instanță și „să difuzeze dispozitivul hotărârii, de la data rămânerii irevocabile, timp de o lună, pe posturile de televiziune Antena 1 și Antena 3, sub formă de știre și de croll cursiv, difuzat la interval de o oră, în cadrul emisiunilor de știri” și „timp de o lună, o dată pe săptămână, într-un cotidian de largă circulație”⁵⁶⁸. La acestea s-a adăugat obligarea la plata sumei de 81.241 lei cheltuieli de judecată. În același proces, Tribunalul București respinsese acțiunea RCS&RDS ca fiind neîntemeiată. Intact Media Group a anunțat că va face recurs la decizia Curții de Apel⁵⁶⁹.

Așa cum am relatat în Raportul FreeEx 2013, pe 20 aprilie 2012, Antena 1, Antena 3 și Euforia TV, din Antena Group, au fost scoase din rețeaua Digi în urma unui diferend de ordin financiar. Antena Group ar fi cerut 7 milioane de euro pe an pentru difuzarea posturilor prin rețeaua DTH. În urma acestei situații, televiziunile din grupul Intact au difuzat mai multe materiale care vizau RCS&RDS și conflictul cu această companie.

Oana Schmidt Hăineală vs Antena 3

În martie 2014, Tribunalul București a admis parțial acțiunea fostei șefe a Consiliului Superior al Magistraturii, Oana Schmidt Hăineală, și a obligat Antena 3 la plata a 10.000 de euro despăgubiri morale⁵⁷⁰. Pe 26 martie 2015, Curtea de Apel București a respins apelurile celor două părți ca fiind nefondate⁵⁷¹.

În 2013 Oana Schmidt Hăineală reclamase de mai multe ori postul Antena 3 la CNA. Televiziunea de știri a trustului Intact a fost sancționată de CNA cu mai multe amenzi⁵⁷².

Robert Turcescu vs Mircea Badea

În decembrie 2013, Judecătoria Sectorului 3 București l-a obligat pe Mircea Badea să îi plătească omului de televiziune Robert Turcescu (B1 TV) daune morale de 1 leu și să publice, pe cheltuiala sa, considerentele și dispozitivul hotărârii în trei ziare de largă circulație, după rămânerea definitivă a acesteia, pentru încălcarea drepturilor reclamantului la onoare, reputație și demnitate⁵⁷³.

De precizat că motivația și dispozitivul hotărârii au în total aproximativ 9 pagini A4. De asemenea, Mircea Badea a fost obligat la plata sumei de 6.008 lei cheltuieli de judecată către reclamant. În iulie 2014 Tribunalul București a respins apelul înaintat de Mircea Badea ca nefondat⁵⁷⁴.

Într-o ediție a emisiunii Sinteza zilei difuzată de Antena 3 în martie 2013, Badea făcuse o serie de afirmații jignitoare la adresa lui Turcescu, în contextul unor informații neconfirmate (la acea oră) privind o presupusă apartenență/ colaborare a acestuia la/cu armata română (caz descris și în raportul FreeEx 2012). Instanța a

⁵⁶⁶ SC Antena TV Group SA, SC Antena 3 SA, SC Editura Intact SRL Prin Lichidator Judiciar V.F. Insolvență SPRL, SC Global Media Solutions SA

⁵⁶⁷ Dosar: 42354/3/2012 (1413/2014). Curtea de Apel București. Document: Hotărâre 1152/2014 27.11.2014

⁵⁶⁸ Ibidem.

⁵⁶⁹ „Reacția Intact Media Group după decizia Curții de Apel de a condamna Antenele la plata a 5 milioane de lei către RCS: Vom face recurs”, de Iulia Bunea. PaginaDeMedia.ro, 2 decembrie 2014 .

⁵⁷⁰ Dosar nr. 9173/3/2013. Tribunalul București. „Antena 3 pierde procese pe bandă rulantă. Fostul șef al CSM, Oana Schmidt Hăineală a câștigat în prima instanță, postul fiind condamnat la plata a 10.000 de euro despăgubiri”, de D.Tapalaga, HotNews.ro, 25 martie 2014.

⁵⁷¹ Dosar nr. 9173/3/2013. Curtea de Apel București. Secția a IV-a Civilă. Hotărâre 170/2015 26.03.2015.

⁵⁷² Antena 3, obligată de instanță să plătească Oanei Schmidt Hăineală despăgubiri de 10.000 euro, reprezentând daune morale, de Carmen Maria Andreonache, 25 martie 2014 .

⁵⁷³ Sentința Civilă Nr.14506 în Dosarul nr. 18433/301/2013; Judecătoria Sectorului 3 București, Ședința publică din 02.12.2013. „Robert Turcescu, câștig de cauză în procesul cu Mircea Badea. Badea, obligat să publice sentința în trei ziare”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 2 decembrie 2013.

⁵⁷⁴ Tribunalul București, Secția a IV-a Civilă. Dosarul nr. 18433/301/2013. Hotărâre 961/2014 din 03.07.2014

considerat că Badea a acționat cu rea-credință și cu intenția de a-i prejudicia imaginea lui Turcescu⁵⁷⁵, pentru faptul că a fi reluat o informație dovedită deja de pârât ca fiind neadevărată. În 2014 afirmațiile lui Badea referitoare la colaborarea lui Turcescu cu structuri de securitate au fost confirmate chiar de cel în cauză. Acesta a recunoscut public, într-o emisiune TV, că a fost/este colaborator al unui serviciu de informații (detalii în capitolul Presiuni politice al prezentului raport).

Totodată, instanța a mai considerat și că limbajul folosit de Mircea Badea la adresa lui Robert Turcescu („bolnav mintal”, „să-l pupe-n cur de lacheu de serviciu”) este „agresiv”, „vulgar”, „indecent” și „excesiv” și are capacitatea de a „incita la ură și ostilitate”.

Câteva dintre afirmațiile lui Badea invocate de judecător: „Deci eu îi urăsc pe acești oameni. Am ajuns în România anului 2013 să urăsc niște oameni până la dezumanizare (...) dacă aș trece pe un drum de munte și în stânga e o prăpastie, și așa cu două degete se mai ține de o frunzuliță vreun propagandist din ăsta abject, de ăsta băsist, hidos, oribil, putred, viermănos, (...) vreun Turcescu, vreun de ăștia ... să îl văd așa ajutor...ajutor...prietene, nu numai că nu îi ajut, mă întorc cu spatele și plec la unii. La alții, îmi scot tacticos o pungă de semințe, o pun așa pe margini și bălăngăn din picioare și mă uit să văd cum cade”; „Dacă o să am vreodată ocazia să le fac rău ăstora, o să le fac”.

Antena 1, Antena 3 și Andreea Berecleanu vs Radu Banciu și B1 TV

Radu Banciu și B1 TV au pierdut definitiv un proces cu Antena 1 și Antena 3. Tribunalul București a menținut în aprilie 2015 sentința Judecătoriei Sectorului 1 din 2014 care îi obliga pe Radu Banciu și B1 TV să plătească în solidar despăgubiri de 50 de lei și să exprime scuze în mod public față de reclamante în emisiunea Lumea lui Banciu, difuzată de postul de televiziune B1 TV⁵⁷⁶. Banciu a prezentat într-o ediție din februarie 2012 o informație preluată de pe Facebook, potrivit căreia reporterii ai trustului Intact ar fi cerut angajaților Carrefour să golească rafturile în care se aflau legume pentru a le filma fără produse și a lăsa impresia că ar exista o lipsă de alimente⁵⁷⁷.

În decembrie anul trecut, Banciu a pierdut definitiv și un proces cu Andreea Berecleanu, prezentatoare a Antenei 1. În urma unei hotărâri a Tribunalului București de la finalul anului 2014, Radu Banciu și B1 TV trebuie să îi plătească prezentatoarei 15.000 de lei daune morale și să îi prezinte scuze „prin publicarea unui articol, pe cheltuială proprie, pe prima pagină a două cotidiane și în cadrul emisiunii Lumea lui Banciu”⁵⁷⁸. O sentință a Judecătoriei Sectorului 1, din decembrie 2013, stabilise cuantumul daunelor la 30.000 de lei. Andreea Berecleanu a declanșat acțiunea în 2012, după ce Banciu a afirmat în emisiunea sa că „Andreea Berecleanu a umblat din floare-n floare, pentru funcție. Și-a găsit bărbați bine situați care să o propulseze, și a mai vorbit și despre o presupusă relație a acesteia cu Dan Diaconescu”⁵⁷⁹. „Trebuie să răspundă pentru ce a afirmat. Să aducă dovezi”, a declarat Andreea Berecleanu, la momentul respectiv⁵⁸⁰.

Obligarea la prezentarea de scuze, fără a exista o indicație clară referitor la cum ar trebui să fie acestea formulate, ar putea avea un caracter prea vag și ar putea conduce în practică la un efect nul sau chiar contrar celui urmărit de instanță. Pe lângă faptul că nu ar asigura o reparație a prejudiciului, se poate discuta și despre faptul că obligarea la formularea de scuze în mod public ar putea încălca, în anumite situații, și dreptul la libertatea de conștiință, așa cum este el statuat de Constituția României (mai multe detalii despre opinia ActiveWatch pe acest subiect la cazul Revoluționarul Stere Beca vs. Radu Mazăre).

Victor Ciutacu vs Sorina Matei

⁵⁷⁵ „De ce a pierdut Badea Procesul cu Turcescu”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 12 februarie 2014.

⁵⁷⁶ „Radu Banciu a pierdut definitiv un proces cu Antenele. Realizatorul, obligat să prezinte scuze publice la Lumea lui Banciu”, de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 8 aprilie 2015

⁵⁷⁷ Ibidem.

⁵⁷⁸ „DECIZIE DEFINITIVĂ. Radu Banciu trebuie să-i ceară scuze în direct Andreei Berecleanu și să-i plătească, alături de B1 TV, daune de 15.000 de lei” de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 4 decembrie 2014.

⁵⁷⁹ Ibidem.

⁵⁸⁰ „Andreea Berecleanu l-a dat în judecată pe Radu Banciu”, de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 14 septembrie 2014.

Realizatorul TV Victor Ciutacu a câștigat în instanță un proces cu fosta sa colegă Sorina Matei. Judecătoria Sectorului 2 București a decis că aceasta ar trebui să îi plătească daune morale de 3.000 de lei lui Victor Ciutacu⁵⁸¹. Decizia nu este definitivă, ea fiind atacată de cei doi la Tribunalul București⁵⁸².

Victor Ciutacu a decis să o dea în judecată pe Sorina Matei după folosirea, într-un articol publicat pe blogul propriu, a unor expresii ca: „Individul Ciutacu este, în opinia mea și fără pic de îndoială, un jeg uman”, „Un individ care pupă în fund infractorii, lumea crimei organizate”, „Un posesor de orificii și atât”, „... se îmbată prin restaurante de lux cu politicieni și oameni de afaceri importanți și foarte controversați”, „Un mahalagiu și fustangiu de cea mai joasă speță”, „Un om care până la urmă trăiește din șpăgi pe bandă rulantă”, „...pupă în fund infractorii, lumea crimei organizate, pune pușcăriabilii pe piedestal și îi ridică în slăvi cu gura plină”, „...se tranzacționează la nesfârșit pentru un pumn de bani ca să înjure pe unul sau pe altul”⁵⁸³. Conflictul dintre cei doi s-a declanșat în momentul în care au devenit colegi la România TV. Anterior, ei fuseseră colegi în trustul Intact.

Horia și Marian Georgescu vs Antena 3, Mircea Badea și Oana Stancu

În decembrie 2013, Judecătoria Sectorului 1 București l-a obligat pe Mircea Badea, prezentatorul emisiunii de televiziune în gura presei, în solidar cu Antena 3, la plata unor daune morale de 5.000 de euro pentru încălcarea dreptului la demnitate al reclamantului Horia Georgescu, președintele Agenției Naționale de Integritate (ANI)⁵⁸⁴.

De asemenea, instanța a obligat părții să publice dispozitivul hotărârii în emisiunea în gura presei. Tribunalul București a redus cuantumul daunelor morale la 2000 de euro (plătibili la cursul BNR din ziua plății) și a menținut celelalte dispoziții ale sentinței civile apelate⁵⁸⁵.

În mai multe ediții ale emisiunii difuzate în 2012, Badea l-a calificat pe Horia Georgescu drept „slugă băsistă jechoasă”, „ooooANist”, „sluga aia băsistă spălată (...) la băș”, „ochelărică”, „deci din cauza mea arată așa? Prietene, dacă te sifonez eu, te îmbunătățesc”.

Instanța a apreciat că „modalitatea de exprimare este pur și simplu insultătoare, nu este justificată de dezbaterăa unui subiect public și nici nu se încadrează în limitele dozei de exagerare și provocare permise de art 10 CEDO și jurisprudența Curții. (...) Astfel de afirmații precum cele reținute mai sus (...) nu pot fi acceptate nici în contextul unei dezbateri vizând subiectele de interes public abordate de părât și referitoare la reclamant, întrucât nu au nicio legătură cu acestea. În jurisprudența CEDO s-a reținut că este permisă sancționarea judecăților de valoare atunci când ele sunt pur injurioase ori atunci când nu au o bază factuală suficientă”. Mai mult, judecătorul a considerat că astfel de exprimări nu sunt acceptabile nici măcar într-o emisiune de tip pamflet, așa cum se autodefinește emisiunea în gura presei.

În februarie 2014, aceeași televiziune, împreună cu moderatoarea Oana Stancu, au mai fost obligate de o altă instanță, într-un proces separat, să achite daune morale în valoare de 20.000 euro pentru prejudicierea imaginii lui Marian Georgescu, tatăl președintelui ANI, Horia Georgescu⁵⁸⁶.

Tribunalul București a redus în ianuarie 2015 cuantumul daunelor morale la 10.000 de lei⁵⁸⁷.

În schimb, un alt proces deschis de Horia Georgescu împotriva Oanei Stancu, a Antena 3 și a Intact Publishing, a fost respins de Judecătoria Sectorului 1 și de Tribunalul București ca neîntemeiat⁵⁸⁸.

⁵⁸¹ Judecătoria Sectorului 2 București. Dosar nr. 14311/300/2013. Hotărâre 14767/2014 din 23.12.2014.

⁵⁸² Tribunalul București, Secția a III-a Civilă. Dosar nr. 14311/300/2013.

⁵⁸³ „Victor Ciutacu a câștigat un proces cu Sorina Matei. Realizatoarea B1 TV trebuie să-i plătească 3.000 de lei jurnalistului de la România TV”, de Iulia Bunea, PadinadeMedia.ro, 5 ianuarie 2015

⁵⁸⁴ Sentința Civilă Nr. 24595/2013 în Dosarul nr. 58700/299/2012; Judecătoria Sectorului 1 București, Ședința publică din 18.12.2013. „Mircea Badea a pierdut procesul cu șeful ANI, Horia Georgescu”, Mona Scărișoreanu, RomâniaLiberă.ro, 20 decembrie 2013.

⁵⁸⁵ Tribunalul București, Secția a IV-a Civilă. Dosarul nr. 58700/299/2012. Hotărâre 1964/2014 din 05.12.2014.

⁵⁸⁶ Judecătoria Sectorului 1 București. Dosar nr. 58699/299/2012. Hotărâre 2564/2014 din 18.02.2014. „Antena 3 și Oana Stancu au pierdut procesul deschis de tatăl șefului ANI: obligați să plătească daune morale de 20.000 de euro!”, Ionel Stoica, EvZ.ro, 19 februarie 2014.

⁵⁸⁷ Tribunalul București, Secția a V-a Civilă. Dosar nr. 58699/299/2012. Hotărâre 315/2015 din 28.01.2015.

⁵⁸⁸ Judecătoria Sectorului 1 București; Dosar nr. 58697/299/2012; Hotărâre 24660/2013 18.12.2013. Tribunalul București, Secția a-IV-a Civilă; Dosar nr. 58697/299/2012; Hotărâre din 29.12.2014.

Intact vs Stelian Negrea

Stelian Negrea, care deținuse funcția de șef al Departamentului Investigații al trustului Intact, și dezvăluise în 2011 că investigațiile departamentului erau folosite ca instrumente de șantaj și hărțuire la adresa oponenților politici ai patronului (neoficial) al trustului, Dan Voiculescu, sau a unor companii, în funcție de interesele patronatului și ale conducerii, a câștigat procesul cu acest trust la sfârșitul anului 2013.

Stelian Negrea își dăduse în iunie 2011 demisia din funcția de șef al Departamentului Investigații al trustului Intact la numai 2 luni după ce fusese numit, fără a semna contractul de prestări servicii dintre firma sa și Intact.

În scrisoarea trimisă de Stelian Negrea către CNA, acesta menționa existența unui linșaj mediatic ținut către oponenții alianței politice din care făcea parte Dan Voiculescu, patronul trustului Intact. Un alt scop era obținerea publicității de la companiile private⁵⁸⁹. „Prin contractul pe care Intact Media Group mi l-a impus prin semnăturile celor doi directori, eu, în calitate de coordonator al Departamentului de Investigații, urma să fiu transformat într-o simplă unealtă a intereselor politice și de afaceri ale patronatului (asa după cum se poate vedea din modul în care directorul general, domnul Codruț Șereș [directorul Intact în 2011- n.n.], se raporta la companiile care nu aveau publicitate sau cu care aveau un diferend juridic ori la oponenții politici ai d-lui Dan Voiculescu),, a spus Stelian Negrea într-un document transmis în 2011 Consiliului Național al Audiovizualului (CNA).

Departamentul de Investigații nu era subordonat conducerii editoriale a trustului, ci direct directorului Intact, Codruț Șereș. Mai mult, contractul comercial pe care Stelian Negrea a refuzat să îl semneze prevedea sancțiuni de 100.000 de euro pentru discreditarea prin declarații sau orice altă atitudine ori modalitate, individual sau colectiv, persoanele din conducerea actuală sau viitoare a beneficiarului, sau pe Beneficiar sau Afiliații Beneficiarului⁵⁹⁰ (mai multe detalii despre cazul Negrea și în Raportul FreeEx 2011).

În urma dezvăluirilor, deși nu a negat existența contractului făcut public de Stelian Negrea, grupul Intact l-a dat în 2011 în judecată, cerând ca acesta să plătească daune interese de 100.000 de euro pentru discreditarea Beneficiarului.

Judecătoria Sectorului 1 București a constatat însă că între părți s-au desfășurat doar relații comerciale de prestări servicii având ca obiect furnizarea de materiale media, însă nu s-a încheiat un contract de prestări servicii, așa cum cum a susținut reclamanta, și a respins cererea ca Negrea să achite daune⁵⁹¹.

În mai 2014, după câștigarea procesului la Judecătoria, Stelian Negrea relatează că a fost în continuare hărțuit de trustul aflat sub controlul lui Dan Voiculescu: „mi-a făcut o plângere penală pentru înșelăciune la care am primit NUP de la Poliție confirmat ulterior și de Parchet, mi-a mai înaintat un proces civil prin care cerea la fel sume de ordinul sutelor de mii de euro la care culmea a renunțat de bunăvoie, mi-a trimis numeroase amenințări acasă prin intermediul unui executor judecătoresc să nu mai vorbesc, i-a trimis soției o amenințare că, dacă eu n-am bani să-i plătesc cele 100.000 de euro pretinse, atunci ea să nu-și vândă apartamentul că va trebui să i-l dea lui Voiculescu, mi-a făcut numeroase plângeri <<anonime>> pe la Garda Financiară pentru nereguli inventate sau delațiuni murdare de a trebuit să merg în nenumărate rânduri pe acolo cu teancuri de hârtii pentru a fi verificat etc.”⁵⁹².

Tribunalul București a menținut printr-o hotărâre din decembrie 2014 decizia favorabilă lui Stelian Negrea⁵⁹³.

⁵⁸⁹ „Stelian Negrea, ex Intact: urmam să fiu transformat într-o simplă unealtă a intereselor politice și de afaceri ale patronatului”, Carmen Maria Andronache, Paginademedia.ro, 8 iunie 2011.

⁵⁹⁰ „Presiunile politice și economice de la Intact și Adevărul Holding sunt inacceptabile”, ActiveWatch. Art.4.6 „Sub sancțiunea de daune interese în valoare egală cu 100.000 Euro, în cadrul Termenului Contractului și, ulterior, în perpetuu, Prestatorul, respectiv Persoana Cheie, în mod independent, se obligă să nu discrediteze prin declarații sau orice altă atitudine ori modalitate, individual sau colectiv, persoanele din conducerea actuală sau viitoare a Beneficiarului sau pe Beneficiar ori Afiliații Beneficiarului ori altă companie care face parte generic din <<Trustul Intact>> sau persoanele din conducerea actuală sau viitoare a acestor companii, în fața angajaților Beneficiarului, a partenerilor de afaceri ai Beneficiarului, a angajaților companiilor respective sau a partenerilor de afaceri ai companiilor respective, în mass-media sau față de orice alți terți și/sau să nu facă niciun fel de declarații, în formă scrisă sau orală, presei scrise, televiziunilor sau oricăror organizații media, de natură să aducă atingere imaginii Beneficiarului sau companiilor menționate mai sus ori conducerii sau angajaților ori partenerilor de afaceri ai acestora ori produselor, serviciilor sau politicilor acestora”.

⁵⁹¹ Judecătoria Sectorului 1 București. Sentința Civilă nr. 24680/2013 Ședința publică din 19 decembrie 2013. Dosar nr. 44537/299/2011.

⁵⁹² „Cum am câștigat procesul cu Dan Voiculescu și nu mai trebuie să-i dau 100.000 de euro. Jurnaliști din toate redacțiile demascați-vă mogulii!”, de Stelian Negrea, voxpública.realitatea.net, 19 mai 2014.

⁵⁹³ Tribunalul București, Secția a VI-a Civilă. Hotărâre 1138/2014 din 02.12.2014.

În 2013 procurorii DNA au dispus trimiterea în judecată pentru infracțiunea de șantaj și complicitate la șantaj a unui număr de acționari și angajați ai grupului Intact, precum și a 3 companii din grup, în legătură cu folosirea instituțiilor media pe care le controlau (televiziuni, publicații on-line și scrise) pentru șantaj cu scopul obținerii de foloase materiale ilicite însemnate⁵⁹⁴ (detalii despre caz în Raportul FreeEx 2013). În 2014, fostul patron și finanțator formal al grupului Intact și al canalului Antena 3, Dan Voiculescu, a fost inculpat într-un alt dosar de șantaj. Conform procurorilor DNA, el ar fi amenințat oameni de afaceri cu campanii de discreditare dacă nu încheiau contracte de publicitate cu grupul său de presă, iar aceștia l-au denunțat la DNA⁵⁹⁵.

Bogdan Chirieac vs Liviu Avram și Cristian Sima

În noiembrie 2012, comentatorul și omul de afaceri Bogdan Chirieac, acuzat de brokerul fugar Cristian Sima că a făcut trafic de influență în favoarea unor companii multinaționale (detalii în raportul FreeEx 2012, capitolul Etică), i-a acționat în judecată pe Sima și pe jurnalistul Liviu Avram - care a publicat documente în conexiune cu această acuzație. Bogdan Chirieac a solicitat daune materiale în valoare de 640.000 de dolari și daune morale de 150.000 de dolari.

În februarie 2014, Tribunalul București a respins acțiunea lui Bogdan Chirieac împotriva jurnalistului Liviu Avram, de la Adevărul, considerând că acesta din urmă a acționat cu bună-credință și în interes public, și l-a obligat pe Sima să plătească daune morale de 30.000 de dolari⁵⁹⁶.

Însă în ianuarie 2015 Curtea de Apel București a respins acțiunea și cererea de cheltuieli de judecată a reclamantului, deci l-a absolvit și pe Cristian Sima de plata daunelor morale⁵⁹⁷.

Liviu Avram a declarat pentru Pagina de Media ca i-a cerut un punct de vedere lui Bogdan Chirieac, căruia i-a trimis și documentele în discuție, dar acesta din urmă a ales să le publice pe site-ul DCNews, susținând că sunt false, înainte de publicarea articolului din Adevărul⁵⁹⁸. Conform unui articol publicat de Tiberiu Lovin pe ReporterVirtual.ro, jurnalistul Liviu Avram a preferat să se apere singur⁵⁹⁹.

Decebal Traian Remeș vs Rodica Culcer, Televiziunea Română, Președinția și DNA

Hotnews.ro a anunțat, la sfârșitul lunii noiembrie 2014, că fostul ministru al agriculturii, Decebal Traian Remeș, pierduse procesul pe care îl intentase Rodicăi Culcer, șefa știrilor TVR la data difuzării imaginilor, Televiziunii Române, Președinției și DNA după ce postul public de televiziune a difuzat, în 2007, imaginile care au dus la demisia sa, în celebrul caz „Caltaboșul” și la condamnarea sa⁶⁰⁰.

Așa cum am relatat în Raportul FreeEx 2007, în octombrie 2007, televiziunea română deschidea Jurnalul de la ora 19.00 cu știrea „Filaj la miniștri”. Crainicul introducea știrea anunțând că TVR prezintă: „imaginile care în opinia procurorilor anti-corupție probează că Decebal Traian Remeș, ministrul Agriculturii, a luat mită”. Știrea prezenta niște imagini obținute de postul public din care reieșea că Ioan Mureșan, fost ministru al Agriculturii, i-ar fi dat un plic, presupus cu bani, ministrului Agriculturii în funcție - Decebal Traian Remeș. Imaginile difuzate, filmate cu camera ascunsă, îi arătau pe cei doi discutând într-o cafenea. Filmul mai conținea și o înregistrare a unei convorbiri telefonice între ei. Din film reieșea că cei doi ar fi discutat despre aranjarea unor licitații. Pe parcursul primei difuzări, TVR a adăugat un titlu peste imagini: „Flagrant”. Acest titlu nu a fost păstrat în difuzările ulterioare. Știrea nu conținea punctul de vedere al celor doi politicieni implicați, redacția explicând că încercările de a-i contacta au rămas fără răspuns.

⁵⁹⁴ Comunicat de presă al DNA din 1 octombrie 2013.

⁵⁹⁵ Dan Voiculescu, pus sub control judiciar într-un nou dosar în care este acuzat de șantaj pentru obținerea de foloase patrimoniale/ Voiculescu: „Nu-i cunosc pe denunțatori. E o nouă porcărie”, Otilia Ciocan, Catalin Lupasteanu, Mediafax, 03.07.2014

⁵⁹⁶ Tribunalul București, Secția a V-a Civilă. Dosar nr. 43052/3/2012. Hotărâre 139/2014 din 04.02.2014

⁵⁹⁷ Hotărârea 43/2015 din 03.02.2015.

⁵⁹⁸ „Sentință. Instanța a respins acțiunea lui Bogdan Chirieac împotriva jurnalistului Liviu Avram”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 4 februarie 2014.

⁵⁹⁹ „Chirieac și Chiuariu au pierdut procesul în scandalul Ericsson”, de Tiberiu Lovin, www.ReporterVirtual.ro, 4 februarie 2014

⁶⁰⁰ „Decebal Traian Remeș a pierdut procesul cu TVR, Rodica Culcer, Președinția și DNA în cazul <<Caltaboșul>>”, de C. Ionescu, HotNews.ro, 28 noiembrie 2014.

DNA a declanșat o anchetă împotriva celor doi politicieni, rechizitoriul procurorilor arătând că în septembrie 2007 Remeș, în calitate de ministru, ar fi acceptat și primit produse alimentare (caltaboș și țuică) și suma de 15.000 de euro de la omul de afaceri Gheorghe Ciorbă, prin intermediul lui Mureșan, a relatat Hotnews⁶⁰¹. Drept urmare, Decebal Traian Remeș a fost condamnat la trei ani de închisoare, din care a executat doar unul, fiind eliberat în februarie 2014.

În noiembrie 2009, Remeș declarase că intenționa să dea în judecată Președinția, DNA și TVR pentru a afla cum au ajuns în presă probele audio și video din dosarul său, a relatat Hotnews. Dosarul a fost înregistrat de abia în octombrie 2010 (deci la 3 ani de la difuzarea imaginilor). După alți 4 ani a fost pronunțată soluția instanței. Astfel, în noiembrie 2014, Tribunalul București a respins acțiunea împotriva Președintelui României, Administrației Prezidențiale și Direcției Națională Anticorupție ca fiind formulată împotriva persoanelor fără calitate procesuală pasivă. De asemenea, a respins acțiunea împotriva Rodicăi Culcer [șefa știrilor TVR la data difuzării imaginilor, n.n.] și a Societății Române de Televiziune, ca neîntemeiată⁶⁰².

În capitolul Legislație al prezentului raport discutăm despre o decizie a CEDO referitoare la prezentarea în mass-media a extraselor din înregistrările realizate de procurori în timpul anchetei penale (cauza Apostu contra România).

Marcel Sâmpetru vs Ondine Gherguț și România liberă

În 2013 Ondine (Cecilia) Gherguț și România liberă (prin S.C. Media Gamma Publishers SRL) au fost obligate de Judecătoria Sectorului 3 București să îi plătească procurorului Marcel Sâmpetru daune morale de 10.000 de lei și să publice întreaga hotărâre judecătorească pe prima pagină a cotidianului România liberă, dar și în patru cotidiene centrale (Adevărul, Evenimentul Zilei, Jurnalul Național și Libertatea)⁶⁰³.

Articolul publicat de Ondine Gherguț⁶⁰⁴ aducea mai multe acuzații la adresa lui Marcel Sâmpetru, inclusiv pe aceea de trafic de influență. Apărarea jurnalistei la recursul judecat de Tribunalul București s-a bazat în principal pe argumentul că majoritatea afirmațiilor cuprinse în articolul publicat aveau ca surse extrase din rechizitoriile procurorilor în mai multe dosare sau articole din mass-media, existând, în consecință, în opinia apărării, o bază factuală pentru acestea. Apărarea a invocat și interesul public în relatarea despre persoanele care dețin funcții publice, distincția dintre judecățile de valoare și afirmarea unor fapte determinate și dreptul presei de a recurge la o doză de exagerare, toate consfințite de jurisprudența CEDO.

De asemenea, ActiveWatch, în calitate de intervenient, a susținut în fața Tribunalului București că obligarea la publicarea hotărârii este disproporționată în raport cu faptele reclamate și are un grav caracter represiv la adresa jurnalistului, fiind dificil de pus în practică, în situația în care pârâtul ar fi fost dispus să o aplice. Hotărârea instanței avea în cazul acesta 24 de pagini, astfel încât publicarea acesteia în integralitate în paginile tipărite ale celor patru publicații menționate ar fi presupus costuri de peste 30.000 de euro, probabil de câteva zeci de ori peste cuantumul daunelor morale acordate în aceeași sentință. Referitor la practica unor instanțe de a cere jurnaliștilor să publice o întreagă hotărâre judecătorească, considerăm că o alternativă mult mai rezonabilă, în cazul în care se dorește folosirea acestei proceduri, este să se solicite doar publicarea dispozitivului sentinței, dimensiunea acestuia fiind mult mai rezonabilă din punctul de vedere al publicării în presă. De asemenea, din conținutul dispozitivului hotărârii judecătorești reiese clar pentru public sensul sentinței judecătorești.

În ianuarie 2015 Tribunalul București a admis recursurile formulate de cele două părți și respins acțiunea formulată de Marcel Sâmpetru ca neîntemeiată și a admis cererea ca acesta să achite cheltuielile de judecată ale lui Ondine (Cecilia) Gherguț și ale României libere, în valoare de 2000 de lei⁶⁰⁵. Hotărârea nu a fost încă redactată.

Nicu Gheară vs Tiberiu Hrihorciuc (Gazeta de Cluj)

⁶⁰¹ Ibidem.

⁶⁰² Dosar nr. 48790/3/2010. Soluție din 28.11.2014. Tribunalul București, Secția a III-a Civilă.

⁶⁰³ Judecătoria Sectorului 3 București. Sentința Civilă nr. 11469/29.06.2013. Dosar 42487/301/2011

⁶⁰⁴ „CSM reformează cu procurori anchetați pentru corupție”, de Ondine Gherguț, România liberă, 16 noiembrie 2011.

⁶⁰⁵ Tribunalul București Secția a V-a Civilă. Hotărâre din 30 ianuarie 2015. Dosar 42487/301/2011

Jurnalistul Tiberiu Hrihorciuc a fost obligat, printr-o hotărâre definitivă a Curții de Apel Cluj din decembrie 2014⁶⁰⁶, să îi plătească 700 de lei daune morale afaceristului Nicu Gheară și să publice hotărârea pronunțată într-un ziar cu aceeași răspândire ca cel în care a fost publicat articolul pentru care s-a plans reclamantul. De asemenea, Tiberiu Hrihorciuc a fost obligat să îi plătească lui Nicu Gheară suma de 700 de lei reprezentând daune morale și suma de 1000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată. Curtea de Apel a menținut sentința civilă pronunțată de Tribunalul Cluj în iulie 2014⁶⁰⁷. Gazeta de Cluj nu a fost chemată în judecată de Nicu Gheară.

Procesul a vizat articolul cu titlul „Legăturile penale ale Anei Maria Prodan cu Nicu Gheară” publicat în iunie 2012 în Gazeta de Cluj⁶⁰⁸. Afirmările din articol, care îl vizau pe Nicu Gheară, sunt: „Noul patron al Universității Cluj, Ana Maria Prodan Reghecampf, are legături cu Nicu Gheară, cunoscutul interlop. (...) Nicu Gheară a fost asociat de multe ori cu lumea interlopă a drogurilor”.

Detalii despre opinia ActiveWatch cu privire la obligarea la publicarea hotărârii judecătorești pot fi găsite la cazul Marcel Sâmpetru vs Ondine Gherguț și România liberă din prezentul raport.

Oana Stancu vs Andrei Manțog, Marian Turosu și Revista Kamikaze

Jurnaliștii Andrei Manțog și Marian Turosu, în solidar cu publicația satirică Revista Kamikaze, au fost obligați la plata a câte 30.000 de lei ca daune morale către prezentatoarea TV Oana Stancu, în urma publicării a două articole „Mă ofer s-o f*ț pe Oana Stancu și să-l bat pe Mircea Badea” (semnat de Andrei Manțog) și „Critică de feișan dă mari jurnaliști - Oana Stancu” (semnat de Marian Turosu).

De asemenea, cei doi, împreună cu revista Kamikaze, au fost obligați și la plata cheltuielilor de judecată ale reclamantei, în valoare de 4350,38 de lei. Marius Borțea (redactor șef al revistei Kamikaze) a fost absolvit de responsabilitate de către instanța de judecată. Instanța a mai obligat pârâta S.C. Logo 77 Logic S.R.L. (editorul revistei Kamikaze) să elimine din presa asupra căreia are drept de control cele două articole menționate și a comentariile aferente, cu caracter ofensator la adresa reclamantei, postate de cititori. Hotărârea a fost pronunțată în 2013 de Tribunalul București⁶⁰⁹ și menținută în 2014 de Curtea de Apel București⁶¹⁰. Kamikaze a eliminat articolele de pe site.

Primarul Ion Dumitru vs Ediție Specială Press

Publicația argeșeană Ediție Specială Press a fost obligată, printr-o hotărâre irevocabilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care menține sentința Tribunalului Argeș și decizia Curții de Apel din Pitești⁶¹¹, la plata unor daune morale în valoare de 20.000 de euro către primarul Ion Dumitru din comuna argeșeană Albota⁶¹². În aprilie 2015 ICCJ a respins și acțiunile de revizuire și contestație în anulare.

Dumitru Ion îi chemase în judecată în 2011 pe mai mulți reprezentanți ai publicației, pentru campania dusă împotriva sa. Conform jurnalistului Mihai Bacalu de la Ora de Știri, „În materiale redactate inclusiv în acest an, redactorii publicației Ediție Specială Press l-au acuzat cu un limbaj de mahala pe Dumitru că ar fi primit mită la alocarea unor lucrări de infrastructură, cu care și-ar fi achiziționat câteva balastiere. (...) Publicația acționată în instanță de primarul din Albota a continuat să-l atace atât pe reclamant, cât și pe magistrații care au judecat litigiul, redactând într-un limbaj deloc licențios un material despre viziunea sa asupra presei, după ce a pierdut procesul la Curtea de Apel din Pitești”⁶¹³. Mihai Bacalu a devenit el însuși ținta atacurilor Ediție Specială Press, care

⁶⁰⁶ Dosar nr. 9201/117/2013. Hotărâre 1237/2014 din 17.12.2014.

⁶⁰⁷ Dosar nr. 9201/117/2013. Hotărâre 337/2014 din 04.07.2014.

⁶⁰⁸ „Justiția a stabilit prejudiciul de imagine al lui Nicu Gheară din Gazetă”, de Mihai Bacalu, Ora de Știri, 4 iulie 2014.

⁶⁰⁹ Tribunalul București. Secția a-IV-a Civilă. Hotărâre 904/2013 din 19.04.2013 Dosar nr. 40751/3/2012

⁶¹⁰ Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie. Hotărâre 452/2014 din 23.10.2014. Dosar 40751/3/2012 (578/2014).

⁶¹¹ Dosar nr. 5891/109/2011. Tribunalul Argeș - Hotărâre 19/2013 24.01.2013.

⁶¹² „Justiția nu mai tolerează limbajul injurios. Publicație taxată sever”, de Mihai Bacalu, Ora de știri, 16 iunie 2014.

⁶¹³ Ibidem.

a publicat injurii cu un caracter suburban la adresa sa însoțite de fotografii ale sale⁶¹⁴. De asemenea, e-mail-uri injurioase și amenințătoare, scrise într-o limbă română suburbană, prolixă și plină de greșeli gramaticale, au fost transmise către jurnalist de pe o adresă ce pare să aparțină publicației Ediție Specială Press, după cum a informat jurnalistul echipa FreeX, punând la dispoziție e-mail-urile amenințătoare.

Din analiza ActiveWatch a reieșit că publicația Ediție Specială Press încalcă în mod flagrant etica jurnalistică într-o pondere covârșitoare a materialelor publicate. Materialele acestora practică injurii, lansează afirmații nesuținute, discriminează categorii defavorizate, nu audiază toate părțile implicate, neputând fi, în fapt, calificate drept jurnalism.

Primarul Sorin Oprescu vs Dan Diaconescu

Tribunalul București l-a obligat în martie 2014⁶¹⁵ pe Dan Diaconescu la plata a 300.0000 de lei (aproximativ 65.000 de euro) daune morale către Sorin Oprescu, primarul Capitalei. Sorin Oprescu s-a plâns instanței că Dan Diaconescu l-a defăimat și că timp de două luni l-a „linșat” pe postul de televiziune OTV și i-a denigrat familia⁶¹⁶. Suma solicitată de Sorin Oprescu fusese 500.000 de lei.

În februarie 2015, Dan Diaconescu a fost condamnat definitiv și încarcerat pentru șantaj (detalii în capitolul Etică al prezentului raport).

Raed Arafat vs Liviu Alexa

Tribunalul Cluj a respins în decembrie 2014 acțiunea introdusă de medicul Raed Arafat față de jurnalistul Liviu Alexa, editorul publicației Ziar de Cluj⁶¹⁷. Sentința poate fi apelată. Raed Arafat solicita daune morale în valoare de 100.000 de euro. Conform jurnalistului Mihai Bacalu, Liviu Alexa scrisese despre Raed Arafat că ar fi sprijinit o firmă în câștigarea unor licitații pentru furnizarea de ambulanțe, în perioada în care ocupa funcția de secretar de stat, societatea fiind controlată de un apropiat al acestuia.

Revoluționarul Stere Beca vs Radu Mazăre

În decembrie 2014, Judecătoria Constanța l-a obligat pe Radu Mazăre, primarul municipiului Constanța, la plata către revoluționarul Stere Beca a sumei de 5.000 de lei, reprezentând daune morale, și a sumei de 100 de lei, reprezentând cheltuieli de judecată⁶¹⁸. De asemenea, instanța l-a obligat pe Radu Mazăre să-și ceară scuze, prin mass-media, față de reclamant.

Conform Ziua de Constanța, la jumătatea lunii august 2013, revoluționarul a fost făcut „milog,” de Radu Mazăre. Discuția avea loc la inaugurarea unor locuințe sociale în Constanța. „Mai precis, Stere Beca, alături de alți revoluționari, i-ar fi cerut premierului mai multe drepturi pentru această categorie, context în care Beca i-ar fi replicat primarului că pentru ei nu este nimic. În replică, edilul-șef a spus: <<Cum adică nu-i nimic? Am trei mii de oameni care n-au unde să doarmă. (...) Am fost și eu la Revoluție (...). Am fost cu pușca la Casa Albă, bă!>>, a mai spus Mazăre, după care i-a spus celui cu care avuse schimbul de replici: <<Milogule!>>”,⁶¹⁹. Radu Mazăre a anunțat că a atacat decizia Judecătoriei Constanța.

În opinia ActiveWatch, sentința Judecătoriei Constanța poate fi pusă sub semnul întrebării din mai multe puncte

⁶¹⁴ Jegurile societății de la publicația online Ora de știri Cluj, jurnalist gay Mihai Bacalu, rom ungar (boaghina ordinară), fetița primăriei Albota, județul Argeș, condusă de bastardul Ion Dumitru, care l-a plătit pe gay-ul Bacalu cu suma de 1000 de euro pentru dezinformarea opiniei publice, a organelor de cercetare penală DNA Pitești etc. făcându-se că îi ia apărarea bastardului și judecătoarelor corupte total, atât cele de la Tribunalul Argeș, cât și cele de la Curtea de Apel Pitești, Înalta Curte de Casație și Justiție. El spune că am fi fost taxați sever de abuzivele în robe cu suma de 20.000 de euro pe care ne-o va înapoia cât de curând prin decizia de apel la contestația în anulare de la Înalta Curte de Casație și Justiție”, Ediție Specială Press, 24 februarie 2015.

⁶¹⁵ Tribunalul București Secția a V-a Civilă. Dosar nr. 75916/3/2011. Hotărâre 312/2014 din 13.03.2014

⁶¹⁶ „Oprescu a câștigat un proces în care l-a dat în judecată pe Dan Diaconescu pentru defăimare”, de Roxana Alexe, Mediafax 17 martie 2014

⁶¹⁷ Tribunalul Cluj. Dosar nr. 2086/117/2014. Hotărâre nr. 584/2014 din 19.12.2014

⁶¹⁸ Secția civilă a Judecătoriei Constanța. Dosar nr. 7735/212/2014.

⁶¹⁹ „<<Milogule!>> Mazăre refuză, momentan, să-i plătească revoluționarului Stere Beca daune morale” de Ionuț Zagoneanu, Ziua de Constanța, 9 martie 2015

de vedere. În primul rând, se poate argumenta că folosirea epitetului „milog”, în contextul unei dezbatere de interes public (solicitarea de beneficii suplimentare de către revoluționari), însoțit de un argument al primarului Mazăre (3000 de oameni fără locuințe în Constanța), nu reprezintă un atac pur și simplu gratuit la demnitatea reclamantului, ci reprezintă o opinie care are o minimă bază factuală și care, de aceea, s-ar putea încadra în limitele libertății de exprimare, așa cum au fost acestea stabilite de CEDO.

De asemenea, obligarea la cererea de scuze prin intermediul mass-media poate fi atacată din mai multe puncte de vedere. În primul rând, această obligație este lipsită de claritate. Astfel, această obligație poate însemna să își ceară scuze prin intermediul unei publicații, al unui post de radio sau a unei televiziuni etc. sau poate însemna să își ceară scuze prin intermediul tuturor mijloacelor de comunicare în masă. În hotărâre ar fi trebuit precizat foarte clar în care segment din mass-media va trebui să acționeze (indicare concretă a unui/unor posturi radio-TV, ziar etc.). În principiu, deși obligarea la cererea de scuze este prevăzută de Codul civil⁶²⁰, trebuie analizat dacă nu încalcă Constituția României. Articolul 29 (Libertatea de conștiință) statuează că: „(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale”. În concluzie, rămâne de dezbătut dacă obligarea la cererea de scuze reprezintă constrângerea la adoptarea unei opinii sau nu.

RMGC vs Ștefan Marincea

În august 2014, compania minieră Roșia Montană Gold Corporation a pierdut procesul intentat fostului director al Institutului Geologic Român, Ștefan Marincea, care a dezvăluit o serie de falsuri realizate de companie⁶²¹.

Așa cum am consemnat și în precedentul raport FreeEx, în noiembrie 2013 RMGC l-a dat în judecată pe Ștefan Marincea, susținând că afirmațiile acestuia erau „complet nefondate și calomnioase”, cerându-i despăgubiri simbolice, în valoare de 100 de lei⁶²².

Ștefan Marincea criticase din punct de vedere științific proiectul RMGC de a face exploatare minieră cu cianură la Roșia Montană. Geologul s-a opus demarării acestui proiect și l-a contestat în fața comisiei parlamentare, afirmând că este în dezavantajul mediului și al statului român. După ce a făcut aceste declarații, Marincea a fost demis de la conducerea Institutului⁶²³, motivul invocat fiind legat de un studiu despre cutremure.

Victor Ponta vs Evenimentul Zilei

În mai 2014, Evenimentul Zilei a câștigat un proces deschis de premierul Victor Ponta. Curtea de Apel București a respins ca nefondat recursul prin care Victor Ponta cerea răspunderea delictuală a patru jurnaliști, Cătălin Antohe, Vlad Macovei, Marius Vulpe, Carmen Velicu și Cristian Vasilcoiu, în solidar cu Evenimentul Zilei, pentru un articol publicat în 2011⁶²⁴. Aceștia scriseseră despre contractele firmei de avocatură condusă de Dan Șova, din care făcea parte ca „senior partner” și actualul premier Victor Ponta, cu Complexurile energetice de la Turceni și Rovinari. Articolul prezenta rezultatele unui control al ANAF din care rezulta că firma de avocatură ar fi încasat ilegal 4,4 milioane de lei. În 2015 DNA a cerut Parlamentului aviz pentru reținerea și arestarea senatorului Dan Șova

⁶²⁰ Art. 253 al. 3 și 4 cod civil: „(3) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt: a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare; b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat. (4) De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive.”

⁶²¹ „Exclusiv: RMGC a pierdut procesul cu Ștefan Marincea, fostul director al IGR”, Ruana Ceaulescu, ZiuaNews.ro, 13 august 2014.

⁶²² „Roșia Montană Gold Corporation îl dă în judecată pe fostul director general al Institutului Geologic al României, Ștefan Marincea, pentru acuzații false și defăimare”, Catiușa Ivanov, HotNews.ro, 12 noiembrie 2013.

⁶²³ „Interviu cu Ștefan Marincea: «Așa ceva nu s-a mai întâmplat de pe vremea lui Stalin»”, Ana Poenariu, CasaJurnalistului.ro, 19 octombrie 2013.

⁶²⁴ „Evenimentul Zilei a câștigat procesul cu Victor Ponta”, de RV, www.evz.ro, 28 mai 2014.

într-un dosar care vizează tocmai aceste afaceri ale firmei sale de avocatură cu Complexurile energetice de la Turceni și Rovinari. Ancheta a fost deschisă în 2012. Conform presei, Dan Șova a negat orice implicare a lui Victor Ponta în aceste contracte, dar numele acestuia apare în dosarele deschise de structurile teritoriale ale DNA, dosare ulterior conexe de DNA central⁶²⁵.

Adrian Năstase vs Attila Biro

În noiembrie 2014, fostul prim-ministru Adrian Năstase l-a reclamat la Consiliul pentru Combaterea Discriminării pe jurnalistul Attila Biro, de la ziarul Gândul. Fostul premier a susținut că jurnalistul l-ar fi discriminat și i-ar fi amenințat libertatea de exprimare în două articole scrise după ce Adrian Năstase a participat la un eveniment al Ministerului Afacerilor Externe destinat tinerilor diplomați.

Titlurile articolelor vizate de premier erau: „Năstase, invitat de MAE să conferențieze. Învățăturile unui fost premier închis pentru corupție către tinerii diplomați. Secretar de stat: <<Helmut Kohl a avut conferințe și după condamnare>>” și „Cât a plătit MAE din bani publici pentru evenimentul la care a conferențiat fostul premier Adrian Năstase, condamnat pentru corupție”. Fostul premier Adrian Năstase a susținut, în plângerea către CNCD: „Consider că aceste articole încalcă principiul nediscriminării, afectând dreptul meu la liberă exprimare și pe cel referitor la activitatea profesională, în condițiile în care sentințele judecătorești care m-au vizat nu conțin nici un fel de limitare în această privință”⁶²⁶.

În februarie 2015, CNCD a respins plângerea făcută de Adrian Năstase împotriva lui Attila Biro, stabilind că articolele jurnalistului s-au încadrat în limitele libertății de exprimare și nu au discriminat⁶²⁷.

Florin Pâslaru vs Sorin Țiței

Secretarul Comisiei de cultură, arte și mass-media a Camerei Deputaților, Florin Pâslaru, s-a folosit de însemnele Parlamentului pentru a depune o plângere penală împotriva cotidianului online NePasăDeGalați.ro. Sesizarea deputatului PSD purta antetul Parlamentului și a fost depusă în decembrie 2012, la scurt timp după alegerile parlamentare ce au avut loc în acea lună.

Pâslaru a reclamat suspiciuni de evaziune fiscală în legătură cu tipărirea unei publicații electorale în baza unui contract de publicitate electorală între PD-L și societatea care editează publicația NePasăDeGalați.ro. Publicația tipărită a purtat același nume cu publicația online, fiind alcătuită din patru pagini de publicitate electorală și patru pagini de conținut editorial furnizat de redacție. Tipărirea publicației a fost asigurată de PD-L, în timp ce site-ul a furnizat conținutul editorial și machetarea publicației.

Printre materialele editoriale furnizate de redacție exista și un interviu cu o persoană care îl acuza pe Pâslaru de colaborare cu Securitatea. CNSAS a stabilit că Pâslaru a fost colaborator al Securității comuniste⁶²⁸.

Sorin Țiței, editorul publicației NePasăDeGalați.ro, a fost audiat la începutul lui ianuarie 2013 de organele de anchetă în legătură cu acest caz, dar acestea nu au pronunțat nicio soluție în acest caz până la data redactării raportului.

La doi ani după formularea plângerii penale de către deputatul Pâslaru, la finalul anului 2014, ActiveWatch și Sorin Țiței au făcut investigații în legătură cu situația dosarului și au aflat că nu există un dosar penal împotriva jurnalistului.

Dosarul fusese clasat la două zile după audierea jurnalistului deoarece s-a constatat că faptele sesizate de petent nu sunt sancționate penal sau contravențional. La o cerere de informații adresată de ActiveWatch Parlamentului României în noiembrie 2014, referitor la modul în care parlamentarii pot utiliza însemnele oficiale, Biroul de Presă al Camerei Deputaților a explicat că nu există o reglementare specifică privind utilizarea acestor de către parlamentari a tipizatelor cu însemnele Parlamentului României.

La începutul lui 2014, în urma unei anchete a Agenției Naționale de Integritate, Florin Pâslaru a fost trimis în judecată pentru conflict de interese, deoarece l-a angajat pe fiul său la propriul cabinet de parlamentar, în

⁶²⁵ „Ce caută numele lui Ponta în dosarul lui Șova”, România Curată, 17 martie 2015.

⁶²⁶ „Adrian Năstase a reclamat un jurnalist Gândul la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării”, Gândul.info, 12 noiembrie 2014.

⁶²⁷ „Consiliul pentru Combaterea Discriminării a respins plângerea făcută de Adrian Năstase împotriva jurnalistului Gândul Attila Biro”, Raluca Pantazi, HotNews.ro, 3 februarie 2015.

⁶²⁸ „Deputatul Florin Pâslaru, cercetat penal”, www.ziare.com, 2 august 2011.

mandatul 2009-2012⁶²⁹.

Florin Pâslaru este patron al TV Galați, instituție de presă la care jurnalistul Sorin Țiței a avut o colaborare în urmă cu aproape 10 ani.

CEDO - Cauza Roșianu contra România⁶³⁰

România a fost condamnată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului să-i plătească 4.000 de euro despăgubiri unui ziarist din Baia Mare, Ioan Romeo Roșianu, pentru că primarul orașului a refuzat să-i furnizeze acestuia informații de interes public.

Astfel, Ioan Romeo Roșianu, jurnalist la Baia Mare, a adresat mai multe cereri de informații de interes public primarului municipiului Baia Mare, Cristian Anghel (primar în perioada 1993-2010). În urma refuzului de a-i comunica informațiile, jurnalistul s-a plâns în justiție. Prin hotărâri definitive și irevocabile, primarul a fost obligat de instanțe să-i comunice informații cu privire la contracte de achiziții publice și administrarea patrimoniului public. Totuși, hotărârile au rămas neexecutate în ciuda a numeroase demersuri, care au inclus amendarea civilă a primarului, de către instanță, pentru neexecutarea hotărârilor și amendarea administrativă a primarului, de către procuror, în urma unei plângeri penale.

Reclamantul a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în 2006⁶³¹, invocând încălcarea articolelor 6 (dreptul la un proces echitabil) și 10 (libertatea de exprimare) din Convenție⁶³². În cerere s-a arătat că neexecutarea unei hotărâri judecătorești privitoare la un drept civil al reclamantului (dreptul de a primi informații publice conform Legii nr. 544/2001) reprezintă o negare a accesului efectiv la justiție. În plus, aceasta a fost de natură să îngreuească libertatea de exprimare a presei asupra problemelor de interes public.

În fața CEDO, Guvernul României a susținut că reclamantului i s-ar fi pus la dispoziție informațiile cerute, dar nu s-a prezentat la primărie ca să le ridice. În realitate, tocmai pentru a-l descuraja să le mai ceară, primarul i-a „oferit” ziaristului o serie întreagă de documente contra unor sume absurde (de ordinul sutelor de euro) pentru fotocopierea lor.

Curtea a considerat că reclamantului trebuia să i se ofere informațiile punctuale solicitate, și nu tomuri întregi de documente pe care nu le ceruse, astfel încât nu se poate reține că hotărârile judecătorești care obligau la comunicarea de informații au fost executate. În consecință, Curtea a considerat că atât dreptul la un proces echitabil cât și libertatea de exprimare a reclamantului au fost încălcate.

„În 2006, când am înaintat cererea reclamantului la Curte, nu exista jurisprudență privind includerea accesului la informații de interes public în sfera libertății de exprimare. Or, reclamantul invoca faptul că, în calitate de ziarist, nu-și putea exercita meseria în absența informațiilor publice solicitate de la primărie, deci i se încălca și libertatea de exprimare, dar și dreptul la un proces echitabil, deoarece hotărâri judecătorești favorabile au rămas neexecutate. În ultimii ani, Curtea europeană s-a pronunțat și în alte cauze similare, cum ar fi Kenedi împotriva Ungariei, - astfel încât cauza Roșianu, o premieră pentru România, vine să întărească și să dezvolte jurisprudența destul de recentă a CEDO în materie”, a explicat avocata reclamantului Roșianu, Diana Hatneanu, membră a APADOR-CH, organizație care a sprijinit litigiul la CEDO.

Romeo Roșianu a obținut satisfacție de la CEDO la 7 ani de la înregistrarea cererii. Între timp, fostul primar al municipiului Baia Mare, Cristian Anghel, a fost condamnat la 2 ani și 6 luni de închisoare pentru fapte de corupție. Eliberat în 2011, după numai 10 luni de detenție, el a revenit în politică, dar mai are de achitat datoriile către primăria pe care a condus-o. România mai are de achitat, pentru faptele lui, și 4000 de euro despăgubiri ziaristului Romeo Roșianu, plus cheltuielile de judecată⁶³³.

CONCLUZII:

⁶²⁹ Deputatul Florin Pâslaru, trimis în judecată, Digi24.ro, 7 ianuarie 2014.

⁶³⁰ Rezumatul cazului aparține APADOR-CH și este preluat integral din comunicatul cu același titlul, publicat pe 25 iunie 2014; www.apador.org

⁶³¹ Cererea nr. 27329/06.

⁶³² Cazul a fost susținut de avocata Diana Hatneanu și sprijinit de APADOR-CH, ca unul strategic pentru România.

⁶³³ Rezumatul cazului aparține APADOR-CH.

Abaterile presei de la normele profesionale au fost sancționate de instanțe, în baza noului Cod Civil (intrat în vigoare în toamna lui 2011).

Există hotărâri care țin cont de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, dar există și hotărâri care pot fi considerate ca fiind lipsite de proporționalitate cu gravitatea faptei. Au existat și acționări în judecată pe care instanțele le-au respins ca nefondate.

Hotărârile instanțelor denotă lipsa unei jurisprudențe, cu decizii discrepante în ceea ce privește cuantumul daunelor morale. Într-un proces a fost acordată suma record de peste 1 milion de euro despăgubiri pentru prejudiciul moral.

Unele dintre afirmațiile pentru care presa a fost sancționată de instanțe s-au dovedit ulterior adevărate sau parțial adevărate, ceea ce înseamnă că interesul în a permite presei să dezbată chestiuni de interes public ar trebui să cântărească mai greu în fața judecătorilor.

Instanțele au început să oblige la publicarea de scuze. Obligarea la prezentarea de scuze, fără a exista o indicație clară referitor la cum ar trebui să fie acestea formulate, ar putea avea un caracter prea vag și ar putea conduce în practică la un efect nul sau chiar contrar celui urmărit de instanță. Pe lângă faptul că nu ar asigura o reparație a prejudiciului, se poate discuta și despre faptul că obligarea la formularea de scuze în mod public ar putea încălca, în anumite situații, și dreptul la libertatea de conștiință, așa cum este el statuat de Constituția României.

Alte măsuri care pot fi considerate disproporționate sunt: obligarea la publicarea unor hotărâri judecătorești integrale (ceea ce implică logistică și costuri nerealiste) și obligarea la ștergerea unor articole din mediul online.

Referitor la practica unor instanțe de a cere jurnaliștilor să publice o întreagă hotărâre judecătorească, considerăm că aceasta poate fi considerată disproporționată, uneori imposibil de pus în practică din cauza lungimii hotărârilor. O alternativă mult mai rezonabilă, în cazul în care se dorește folosirea acestei proceduri, este să se solicite doar publicarea dispozitivului hotărârii, dimensiunea acestuia fiind mult mai rezonabilă din punctul de vedere al publicării în presa scrisă și suficient de clară în conținut.

Numărul de litigii civile pare să fi crescut în ultimul timp, în special după adoptarea noului Cod civil. Campioni absoluți la numărul de procese în calitate fie de reclamat fie de pârât sunt grupul Intact și (foști și actuali) angajați ai acestuia. Tot grupul Intact a fost obligat într-un proces la plata sumei record peste 1 milion de euro despăgubiri pentru prejudiciul moral. Grupul Intact folosește și metoda plângerilor penale împotriva criticilor săi.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

Citiți „Libertatea de exprimare și noul Cod civil”⁶³⁴ și „Ghidul juridic pentru ziariști”⁶³⁵.

Faceți publicitate deciziilor instanțelor care privesc jurnaliștii și cetățenii care își exercită dreptul la liberă exprimare.

Pentru plângerile penale neîntemeiate formulate împotriva voastră puteți depune plângeri penale pentru denunțare calomnioasă.

Faceți plângere la CEDO dacă sunteți condamnați definitiv la plata unor daune disproporționate sau dacă primiți pedepse exagerate pentru afectarea reputației, demnității sau imaginii unei persoane sau pentru încălcarea dreptului la viață privată.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI, POLITICIENI ȘI ALȚI CETĂȚENI:

⁶³⁴ „Libertatea de exprimare și noul Cod civil” (Autor: Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2014.

⁶³⁵ „Ghid juridic pentru ziariști”, ediția III (Autori: Monica Macovei, Adriana Dăgăliță, Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2009.

Respectați dreptul la liberă exprimare și acceptați critica liberă. Apelați la instanțe numai împotriva acelor materiale din mass-media care nu sunt de interes public și care sunt realizate fără bună-credință.

CADRUL LEGISLATIV

Codul Penal

Pe 1 februarie 2014 a intrat în vigoare noul Cod Penal, adoptat de Parlament în 2009.

Un subiect care a suscitat dezbateri pe parcursul anului 2014 a fost dezincriminarea articolului 276 din Noul Cod Penal⁶³⁶, mai exact a infracțiunii de „presiuni asupra justiției”. Potrivit acestui articol, „fapta persoanei care, pe durata unei proceduri judiciare în curs, face declarații publice nereale referitoare la săvârșirea de către judecător sau de organele de urmărire penală, a unei infracțiuni sau a unei abateri disciplinare grave legate de instrumentarea respectivei cauze, în scopul de a influența sau intimida, se pedepsește cu închisoarea de la trei luni la un an sau cu amendă”.

Dezincriminarea a fost votată de Parlament în decembrie 2014, în urma votării unui proiect de lege inițiat de trei liberali (Crin Antonescu, George Scutaru, Alina Gorghiu) și susținut de alte câteva zeci de deputați și senatori liberali și de un senator PSD⁶³⁷. În expunerea de motive aceștia susțineau că, având în vedere formularea acestui articol, „declarațiile oricărei persoane, cu atât mai mult cele apărute în mass-media, ar putea fi interpretate în orice moment ca fiind o presiune la adresa unui judecător sau a unui organ de urmărire penală. Acest fapt nu face decât să creeze posibilitatea pronunțării unor soluții arbitrare care să aducă atingere libertății de exprimare. Dispoziția este de natură să îngreuească libertatea de exprimare, instituind sancțiuni pentru o serie de fapte care fac parte din demersurile jurnalistice uzuale. Rolul mass-media este acela de a culege informații, de a realiza cercetări în orice domeniu și de a transmite ulterior aceste informații publicului”⁶³⁸.

APADOR-CH, la rândul său, a solicitat eliminarea din proiectul noului Cod penal a infracțiunii de presiuni asupra justiției, care „nu constituie lege previzibilă în sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului, întrucât textul articolului 276 este redactat extrem de larg, vag, ambiguu și permite săvârșirea de abuzuri prin care se va împiedica punerea în discuția liberă a membrilor comunității a unor chestiuni de interes public privind buna funcționare a autorităților publice”⁶³⁹.

Proiectul de lege al celor trei liberali a fost inițiat în decembrie 2013, adoptat de Senat și Camera Deputaților în februarie 2014. În martie, Președintele Traian Băsescu a cerut reexaminarea legii. Președintele a argumentat, citând Expunerea de motive de la adoptarea noului cod penal, că introducerea acestei infracțiuni a avut „drept principală rațiune asigurarea și protejarea imparțialității și libertății judecătorilor și organelor de urmărire penală în exercitarea atribuțiilor judiciare conferite de lege față de încercările de intimidare sau influențare a acestora”⁶⁴⁰. Expunerea de motive citează și punctul de vedere al Consiliului Superior al Magistraturii care a precizat că această infracțiune „are în vedere doar declarațiile publice nereale făcute cu scopul de a influența sau intimida, ceea ce echivalează cu o distorsionare a realității operată cu rea-credință (...)”. CSM a invocat jurisprudența CEDO și obligația de rezervă care le interzice magistraților să reacționeze public la atacurile împotriva lor.

Senatul și Camera Deputaților au menținut dezincriminarea, printr-un vot din septembrie 2014. Președintele în funcțiune, Traian Băsescu a atacat legea la Curtea Constituțională. În decembrie legea a intrat în vigoare prin declararea ei ca fiind constituțională de către forul suprem.

Au existat și plângeri penale făcute de procurori ai DNA pe baza acestei prevederi legale. Una dintre acestea este chiar din octombrie 2014 și îl viza pe Radu Mazăre, primarul Constanței și marcant membru PSD la acea dată (la data redactării acestui raport, aflat în arest). Conform comunicatului DNA, Radu Mazăre făcuse „declarații

⁶³⁶ Legea 286/2009.

⁶³⁷ PL-x nr. 12/2014. http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.proiect?cam=2&idp=13700

⁶³⁸ <http://www.cdep.ro/proiecte/2014/000/10/2/em12.pdf>

⁶³⁹ „APADOR-CH cere amânarea intrării în vigoare a codurilor în materie penală semnalând deficiențe”, de Laura Mitran, Mediafax, 30 ianuarie 2014. „Motivele pentru care trebuie amânată intrarea în vigoare a Codurilor Penal și de Procedură Penală”, 31 ianuarie 2014, juridice.ro.

⁶⁴⁰ <http://www.cdep.ro/proiecte/2014/000/10/2/cerererx12.pdf>

publice nereale referitoare la săvârșirea de către organul de urmărire penală a unei abateri disciplinare grave legate de instrumentarea respectivei cauze, în scopul de a-l influența sau intimida”⁶⁴¹.

O altă inițiativă care a suscitat controverse a fost cea a senatorului Șerban Nicolae. Senatorul propunea prin proiectul de lege depus la Senat în februarie 2014 o îmbunătățire a articolului 276 (discutat mai sus) și o modificare a alin. 3 al articolului 277, „Compromiterea intereselor justiției”⁶⁴². Prin modificarea articolului 277, orice persoană care ar fi dezvăluit informații din dosarele penale ar fi trebuit să fie pedepsită cu până la trei ani de închisoare. Astfel, forma în vigoare statuează: „Dezvăluirea, fără drept, de informații dintr-o cauză penală, de către un martor, expert sau interpret, atunci când această interdicție este impusă de legea de procedură penală, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă”. Proiectul de lege propunea o nouă formă: „Dezvăluirea de informații care, potrivit legii, nu au caracter public, dintr-o cauză penală aflată în curs de cercetare, se pedepsește cu închisoare de la șase luni la 3 ani. Dacă fapta este săvârșită de un judecător sau de un reprezentant al organului de urmărire penală, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 5 ani”.

Proiectul a trecut de Senat, prin aprobare tacită, în septembrie 2014, deși primise aviz negativ din partea Comisiei Juridice a Senatului, și a fost înaintat către Camera Deputaților. Guvernul a dat la rândul său un aviz negativ, în urma unei ședințe de asemenea controversate, prin faptul că, într-o primă fază, informația comunicată presei a fost că avizul fusese pozitiv, pentru ca ulterior să se comunice că avizul a fost negativ⁶⁴³. Astfel, impresia creată public a fost că primul-ministru ar fi schimbat votul ulterior desfășurării ședinței de guvern⁶⁴⁴. Ceea ce a contribuit la controversă au fost, pe lângă comunicarea deficitară a concluziilor din ședința de guvern și declarațiile publice ale primului ministru, care părea să susțină proiectul de lege într-un mod destul de neechivoc⁶⁴⁵.

După aprobarea tacită de către Senat, câteva organizații neguvernamentale, printre care și ActiveWatch, au cerut deputaților să respingă modificările aduse articolului 277 din Codul Penal prin proiectul de lege inițiat de senatorul Șerban Nicolae. Organizațiile susțineau că „modificarea art. 277 vizează direct difuzarea de către mass-media a informațiilor din dosare și include nejustificat jurnaliștii printre subiecții legii, aceștia riscând pedepse cu închisoarea pentru difuzarea unor informații”⁶⁴⁶. „Susținem menținerea variantei actuale a articolului 277, în care sunt enumerate categoriile de persoane cărora li se aplică prevederile acestui articol (<<martor, expert sau interpret>>”, mai afirmau aceste organizații. „Responsabilitatea păstrării informațiilor din dosare aparține exclusiv persoanelor care au atribuții în acest sens. În momentul în care astfel de informații ajung la presă, decizia publicării sau a nepublicării lor revine exclusiv corpului editorial, în funcție de evaluarea proprie. Jurnaliștii au obligația profesională de a oferi informații de interes public”, se mai argumenta în scrisoarea celor trei organizații.

Proiectul de lege se află, la data redactării acestui raport, în lucru la comisiile de specialitate din Parlament.

În decembrie 2013, Camera Deputaților a reintrodus, pe ușa din dos, insulta și calomnia în codul penal. La votul de pe 12 decembrie din plenul Camerei, la Proiectul de Lege pentru abrogarea art.741 din Codul penal (PL-x nr. 680/2011)⁶⁴⁷ a fost introdus un amendament prin care insulta și calomnia erau pedepsite cu amendă penală. Datorită unor alte prevederi aberante conținute în proiectul de lege⁶⁴⁸, acesta a fost declarat neconstituțional de

⁶⁴¹ Comunicat al Direcției Naționale Anticorupție din 15 septembrie 2014 Nr. 1286/VIII/3.

⁶⁴² PL-x nr. 473/2014.

⁶⁴³ „Guvernul schimbă comunicatul cu sancționarea dezvăluirii datelor din dosare: Aviz negativ, nu pozitiv”, Mediafax, 29 octombrie 2014. „Explicația Guvernului pentru avizul anunțat la sancționarea dezvăluirii informațiilor: Eroare tehnică”, Mediafax, 30 octombrie 2014.

⁶⁴⁴ „Victor Ponta recunoaște că a aprobat proiectul lui Șerban Nicolae de modificare a Codului Penal”, comunicat al ActiveWatch din 5 noiembrie 2014. www.activewatch.ro

⁶⁴⁵ „Președinta Curții Supreme critică amendamentul Nicolae care poate trimite presa la închisoare”, de Biro ATTILA, Gindul.info, 30 octombrie 2014.

⁶⁴⁶ „Modificarea articolului 277 din Codul penal restrânge dreptul la informare”, comunicat din 30 septembrie 2014 al ActiveWatch, Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație, Centrul pentru Jurnalism Independent, www.activewatch.ro

⁶⁴⁷ http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.proiect?cam=1&idp=16121; Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative (PL589/2011)

⁶⁴⁸ Acestea se refereau la: redefinirea infracțiunii prevăzută de art. 253¹ din Codul penal de la 1968; introducerea unor dispoziții referitoare la aplicarea legii de dezincredințare; modificări aduse prevederilor referitoare la prescripția răspunderii penale, în sensul reducerii duratei acesteia; exceptarea unor categorii de persoane de la aplicarea dispozițiilor referitoare la funcționarul public din Codul penal în vigoare și din noul Cod penal; amnistia și grațierea.

Curtea Constituțională prin Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014. Proiectul de lege a fost în cele din urmă respins de Senat pe 18 martie 2014 cu 137 de voturi pentru, unul contra și nicio abținere.

Din păcate, evenimentele din 2013 și atitudinea Curții Constituționale, care a reiterat atât în decizia sa din 2007⁶⁴⁹ cât și din 2013⁶⁵⁰ că dezincriminarea insultei și calomniei nu sunt constituționale și a argumentat pentru ideea că protecția reputației și a onoarei unei persoane nu se pot face decât prin mijloace penale (detalii în Rapoartele FreeEx 2007, 2013 și 2014), ne arată că pericolul reîncriminării insultei și calomniei este actual și real.

Consiliul Legislativ propune cenzura constituțională

În 2013, parlamentarii au constituit o Comisie de revizuire a Constituției (mai multe detalii în Raportul FreeEx 2013). La adăpostul majorității parlamentare, procesul de revizuire al Constituției a fost extrem de viciat. Organizații ale societății civile au propus mai multe variante de amendamente ale articolelor 30 și 31 din Constituție, care reglementează libertatea de exprimare, libertatea presei și accesul la informații. Astfel de propuneri au făcut ActiveWatch⁶⁵¹, APADOR-CH și Centrul pentru Jurnalism Independent.

O surpriză a venit din partea Consiliului Legislativ, care a propus eliminarea din Articolul 30 a aliniatului 4 care prevede că „nicio publicație nu poate fi suprimată”. Un grup larg de organizații ale societății civile au protestat la începutul anului 2014 față de acest amendament: „Interdicția constituțională privind suprimarea publicațiilor este una dintre cele mai puternice garanții la adresa libertății presei, libertate consfințită prin articolul 30. Această interdicție expresă a apărut prima oară în Constituția din 1866. Ea a fost eliminată în 1938, în timpul dictaturii regale, iar textul a fost absent din toate Constituțiile comuniste. Interdicția de a suprima publicații a fost reintrodusă în Constituția din 1991. (...) Considerăm că nu există nicio rațiune care să justifice, în 2014, adoptarea unei abordări specifice regimurilor totalitare”⁶⁵².

Respingerea din februarie 2014 a proiectului de revizuire a Constituției de către Curtea Constituțională (cu unanimitate) și modificarea majorității politice parlamentare prin ieșirea PNL de la guvernare au dus la stagnarea procesului de elaborare a unei propuneri legislative de revizuire a Constituției României. Este de așteptat ca începând cu luna aprilie a anului curent, Comisia comună a Camerei Deputaților și Senatului să-și reia activitatea.

Ghidul privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media

În mai 2014, Consiliul Superior al Magistraturii a adoptat o nouă formă a Ghidului privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media. Înainte de adoptare, mai multe organizații au protestat față de faptul că nu exista o dezbatere reală cu mass-media pe marginea acestui Ghid⁶⁵³. Ulterior, au existat câteva consultări cu jurnaliști și organizații neguvernamentale, consultări anunțate foarte din scurt. Forma ghidului, așa cum a fost el adoptat în urma consultărilor, nu a preluat nimic important din amendamentele acestora⁶⁵⁴, la fel cum s-a întâmplat și la discuțiile în jurul variantei anterioare a acestui document (vezi Raport FreeEx 2012).

Modificarea cea mai importantă este aceea că, în faza de urmărire penală, presei nu îi pot fi eliberate decât extrase din anumite documente, iar apoi, după întocmirea rechizitoriului, la fel, doar extrase din acesta.

Astfel, cnf. articolul 27 alin (1) al Ghidului: „La cerere, reprezentanților mass-media le pot fi eliberate extrase ale rechizitoriului, ale acordurilor de recunoaștere a vinovăției sau ale actelor prin care au fost luate următoarele măsuri procesuale: începerea urmăririi penale, continuarea urmăririi penale față de suspect, punerea în mișcare a

⁶⁴⁹ Decizia 62/2007.

⁶⁵⁰ Decizia 206/2013.

⁶⁵¹ Propunerile au fost parte ale unui pachet de comentarii și amendamente înaintate de CeRe - Centrul de Resurse pentru Participare Publică, ANBCC - Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni, ActiveWatch, cu sprijinul Fondului pentru Inovare Civică și al Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe, prin Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile („Societatea civilă - o voce puternică în procesul de modificare a Constituției României”, 23 mai 2013, www.ce-re.org).

⁶⁵² „Constituția revizuită trebuie să păstreze garanțiile pentru libertatea presei”, comunicat semnat de 15 organizații ale societății civile, 3 februarie 2014, www.activewatch.ro.

⁶⁵³ „Două organizații avertizează CSM că revizuirea Ghidului justitie-media nu trebuie să fie un pas către cenzură” de I.C., HotNews.ro, 10 martie 2014 (organizațiile la care se face referire în titlu sunt Freedom House și Expert Forum). „Mai multe ONG-uri solicita CSM prelungirea perioadei de consultare publică pe marginea Ghidului pentru relația justitie - mass media”, de V.M., HotNews.ro, 7 martie 2014 (organizațiile sunt APADOR-CH, ActiveWatch, Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație, Societatea Academică din România și Centrul de Resurse Juridice).

⁶⁵⁴ „CSM închide accesul presei la dosarele de corupție. Consiliul a propus un ghid care promovează netransparența în comunicarea publică”, de Biro Attila, Gindul.info, 6 mai 2014

acțiunii penale, luarea măsurilor preventive care intră în competența procurorului, luarea măsurii reținerii și sesizarea instanței competente în vederea luării măsurii arestului la domiciliu sau a arestării preventive; extrasul va cuprinde situația de fapt, după asigurarea protecției datelor cu caracter personal, eliminarea pasajelor din care rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private, precum și a celor referitoare la probe și analiza acestora. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al parchetului, cu consultarea procurorului de caz, sau în lipsa acestuia, a conducătorului parchetului”.

Attila Biro, jurnalist implicat în negocierile de la CSM, a comentat că în forma votată de plenul CSM, articolul limitează accesul la informațiile din dosarele penale și că formularea „eliminarea pasajelor (...) referitoare la probe și analiza acestora” înseamnă că documente precum referatele sau rechizitoriile sunt golite de conținut, pentru a nu mai fi prezentate de presă⁶⁵⁵. Într-adevăr, teoretic, astfel cum este formulat, textul poate lăsa loc unor abuzuri: procurorul sau judecătorul pot invoca textul și, de pildă, pot înlătura toate referirile la probe, lucru care ar goli, practic, de conținut un astfel de document al cărui scop este tocmai acela de a arăta ce probe există până la acel moment împotriva celui acuzat. O altă problemă este invocarea protecției datelor cu caracter personal, la adăpostul căreia, de asemenea, un astfel de document poate fi total golit de conținut, în cazul unei interpretări extreme a acestui concept. Excesul de zel poate așadar să apară oricând la autoritatea judiciară, care să priveze jurnalistul și, implicit, publicul, de dreptul la informare în limitele impuse de acte normative în vigoare care depășesc ca importanță acest ghid.

Din cercetările desfășurate de autorii acestui raport, cu câteva excepții, unele reglementate pe parcurs, presa a avut acces la informații, publicând în continuare conținutul documentelor oficiale.

Pe de altă parte, ghidul nu reușește să armonizeze practica privind accesul jurnaliștilor la documentele din dosar în cursul judecății, deși, conform legii, cu câteva excepții, procesele sunt publice. Există cazuri în care dosarul poate fi doar consultat, nu și copiat, lucru care îi pune pe jurnaliști în situația de a nu-și putea „credibiliza” materialele de presă cu documente al căror regim, prin lege, este public. Astfel, jurnaliștii pot face erori cauzate de slaba sau incompleta înțelegere a unor chestiuni discutate în sala de judecată, lucru care îi afectează, în final, atât pe cei implicați în dosare, cât și publicul.

În februarie 2015, în cauza Apostu contra României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a afirmat că prin scurgerea către presă a unor extrase din înregistrările convorbirilor telefonice ale lui Sorin Apostu, fost primar al Clujului, înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale, a fost încălcat dreptul acestuia la viață privată. Curtea a considerat că înregistrările îl făceau pe Apostu să pară vinovat înainte de a fi judecat și că publicarea lor nu era necesară deoarece nu ajuta ancheta penală să înainteze. Informația ar fi devenit accesibilă cel mai târziu atunci când procurorul ar fi depus dosarul la instanță. Mai mult, unele dintre conversațiile publicate erau de natură privată și publicarea lor nu a corespuns unei nevoie sociale presante. Concluzia Curții a fost că scurgerea nu se justifică în acest caz și că dreptul la viață privată al lui Sorin Apostu a fost încălcat⁶⁵⁶.

Legile „Big Brother”

Pe parcursul anului 2014 au fost adoptate în Parlament două propuneri legislative problematice: propunerea de lege privind înregistrarea cartelelor pre-pay și a identificării utilizatorilor de hotspot-uri WiFi publice (PLx. 277/2014) și propunerea de lege privind securitatea cibernetică (PLx. 263/2014). Din fericire, ambele au fost ulterior invalidate de Curtea Constituțională.

În lunile iunie și iulie 2014, Guvernul și a Parlamentul au avut o primă tentativă de a îngredi dreptul la anonimitate în comunicațiile electronice a utilizatorilor de telefonie mobilă și Internet. Prin propunerea de lege privind înregistrarea cartelelor pre-pay și a identificării utilizatorilor de hotspot-uri WiFi publice (PLx. 277/2014), intenția autorităților a fost de a obliga prin lege posesorii de cartele pre-platite să se înregistreze, la fel ca și toți furnizorii de conexiuni publice WiFi. Mai mult, aceștia din urmă ar fi fost obligați să controleze identitatea tuturor utilizatorilor (de ex. clienții unui bar care intrau pe Internet).

Legea privind înregistrarea cartelelor pre-pay și a identificării utilizatorilor de hotspot-uri WiFi publice a fost inițiată de Guvern în luna aprilie 2014, a fost aprobată rapid de Senatul României (în 2 iunie)⁶⁵⁷ și chiar mai rapid

⁶⁵⁵ Ibidem.

⁶⁵⁶ Apostu contra României. Cererea nr. 22765/12. Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului din 3 februarie 2015. Paragraful 128.

⁶⁵⁷ „Parlamentul aprobă pe șest dorința Guvernului de a-i monitoriza pe utilizatorii de cartele preplătite și de Internet wireless”, comunicat semnat de APADOR-CH, ApTI, ActiveWatch și alte organizații, 6 iunie 2014, www.apador.org

de Camera Deputaților (2 iulie)⁶⁵⁸. Aceasta în pofida protestelor venite din partea societății civile și chiar a furnizorilor de servicii de comunicații electronice, care cereau dezbatere publică pe această temă și mai ales renunțarea la o astfel de măsură. Guvernul adoptase această inițiativă la numai o zi după ce, prin decizia din 8 aprilie 2014 a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), fusese invalidată Directiva 2006/24/CE a Parlamentului European, privind păstrarea datelor utilizatorilor de telefonie și internet - cunoscută în România și ca „Directiva Big Brother” - pe motiv că aceasta reprezintă o imixtiune deosebit de gravă și disproporționată în drepturile fundamentale la respectarea vieții private și la protecția datelor cu caracter personal⁶⁵⁹.

Organizațiile care au luat poziție față de adoptarea Legii privind înregistrarea cartelelor pre-pay și a identificării utilizatorilor de hotspot-uri WiFi publice (oficial: Legea privind modificarea și completarea OUG nr. 111/2001 privind comunicațiile electronice) au afirmat că aceasta afectează grav dreptul la viață privată consfințit de Constituție⁶⁶⁰. Organizațiile au comentat că Legea adoptată este neclară și are influențe asupra mai multor domenii decât cartelele telefonice preplătite. De exemplu:

- toți cetățenii care se conectează la sisteme WiFi gratuite nu vor trebui identificați;
- toți cei 13 milioane de utilizatori de cartele pre-pay trebuie să se înregistreze în termen de 12 luni de la data adoptării legii, în caz contrar serviciul le este dezactivat;
- înregistrarea utilizatorilor se face în condiții incerte, nu se știe cine are acces la baza de date, de ce este necesar CNP-ul utilizatorilor etc.

Curtea Constituțională, sesizată de Avocatul Poporului, în urma cererilor repetate venite din partea unor organizații ale societății civile, a declarat aceasta Lege neconstituțională în septembrie 2014⁶⁶¹; un succes (probabil doar temporar) al oponentilor legii, dintre care cei mai activi au fost organizații ale societății civile și cetățeni.

Tot în Parlament și tot în luna iunie a intrat în discuțiile comisiilor și propunerea de lege privind securitatea cibernetică (PLx. 263/2014). Pentru acest proiect, Comisia de IT a organizat două întâlniri, cu părțile interesate, pentru a discuta problemele ridicate la textul original. Prima a avut loc pe 11 iunie (când s-au discutat și aspecte legate de propunerea precedentă legată de pre-pay)⁶⁶², iar cea de-a doua în 24 iunie, la care mai multe organizații, dintre care cele mai importante au fost Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI) și Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România - Comitetul Helsinki (APADOR-CH), au pregătit o serie de amendamente⁶⁶³. La întâlnire au mai participat, printre alții, reprezentanți ai operatorilor de telefonie mobilă, ANCOM, CERT-RO și Serviciul Român de Informații.

Organizațiile au propus amendamente concrete pentru corectarea aspectelor principale, dar susțineau că cea mai bună soluție ar fi respingerea proiectului de lege privind securitatea cibernetică și propunerea unui nou proiect numai după adoptarea directivei UE privind securitatea informatică (directiva NIS), aflată într-un stadiu avansat de adoptare.

Proiectul avea, în opinia organizațiilor neguvernamentale implicate, probleme fundamentale de concepție, propunând o serie de măsuri vagi cu efect limitativ asupra dreptului la viață privată în zona digitală și încălca, în mod evident, reglementările europene discutate pe subiectul securității informației⁶⁶⁴.

De asemenea, subiectul instituției competente, conform acestei legi, reprezenta o chestiune complexă, care, în

⁶⁵⁸ „Securitatea cibernetică și înregistrarea cartelelor pre-pay în dezbaterile Camerei Deputaților - Comisia ITC”, de Bogdan Manolea, 11 iunie 2014, www.apti.ro

⁶⁵⁹ „Cerem parlamentarilor să nu voteze proiectul de lege privind înregistrarea cartelelor pre-pay”, comunicat semnat de APADOR-CH, ApTI, ActiveWatch și Centrul pentru Jurnalism Independent, 11 aprilie 2014, www.apador.org

⁶⁶⁰ Poziția ApTI cu privire la proiectul pre-pay în „Securitatea cibernetică și înregistrarea cartelelor pre-pay în dezbaterile Camerei Deputaților - Comisia ITC”, de Bogdan Manolea, 11 iunie 2014, www.apti.ro. Poziției ApTI i s-au aliat mai multe organizații.

⁶⁶¹ „Solicitare sesizare CCR înainte de promulgare”, comunicat semnat de APADOR-CH, ApTI, ActiveWatch și alte organizații, www.apti.ro

⁶⁶² „Securitatea cibernetică și înregistrarea cartelelor pre-pay în dezbaterile Camerei Deputaților - Comisia ITC”, de Bogdan Manolea, 11 iunie 2014, www.apti.ro

⁶⁶³ Propuneri de amendamente - Proiect de lege privind securitatea informatică”, document semnat de APADOR-CH, ApTI, ActiveWatch și Centrul pentru Jurnalism Independent, 17 iunie 2014, www.apti.ro

⁶⁶⁴ Ibidem.

opinia ONG-urilor, ar putea avea nevoie de dezbateri publice detaliate pentru a îndeplini criteriile adoptate în proiectul de directivă NIS la nivel european în prima lectură de către Parlamentul European. Cum această directivă nu este încă adoptată la nivelul Uniunii Europene, este foarte probabil ca, în funcție de textul exact adoptat la nivel european, să fie necesară modificarea și completarea legii naționale privind securitatea informatică. Din acest motiv, organizațiile neguvernamentale au considerat că ar fi oportună respingerea proiectului și propunerea unui nou proiect după adoptarea directivei UE.

Organizațiile au revenit cu aceste amendamente către toate comisiile care au fost implicate în adoptarea proiectului de lege.

Din păcate, după o pauză electorală, proiectul a trecut lapidar prin Senat, unde nu s-a organizat nicio dezbatere și a fost adoptat în decembrie 2014. Un număr mai larg de organizații au formulat cereri către Președintele României (ne-promulgare), Avocatul Poporului, ICCJ și liderii grupurilor parlamentare (cereri de sesizare a Curții Constituționale). Grupul parlamentar al PNL a sesizat la sfârșitul lunii decembrie Curtea Constituțională. Apador-CH și ApTI au redactat în ianuarie 2015 un amicus curiae, susținut de mai multe organizații⁶⁶⁵. În ianuarie 2015 Curtea Constituțională a declarat legea neconstituțională, susținând argumentele societății civile, dar identificând și alte probleme importante ale textului adoptat.

Există un interes foarte puternic al structurilor de securitate pentru adoptarea acestei legislații. Aceste structuri, în frunte cu Serviciul Român de Informații, au jucat un rol esențial în ceea ce privește forma în care aceste legi au fost adoptate de către Parlament, deși ele nu au drept de inițiativă legislativă. De altfel, directorul SRI de la acel moment, George Maior, a jignit și amenințat deschis oponenții legilor „Big Brother” (jurnaliști, organizații de drepturile omului, membrii Curții Constituționale): „Eu vreau să avertizez foarte serios că există o răspundere morală în legătură cu securitatea cetățenilor României, nu a statului. La momentul când se va întâmpla o catastrofă, voi ști spre cine să arăt cu degetul. E datoria mea să spun că cineva se joacă cu lucruri pe care nu le înțelege sau din rea-credință le abordează în acest fel. Nu comentez deciziile, ne vom adapta la ele, cu mijloacele chiar și ale lui Sherlock Holmes”⁶⁶⁶. De asemenea, aceste inițiative legislative au beneficiat de un larg sprijin în rândul mass-media.

Președinția a format la începutul anului 2015 un grup de lucru la care participă și organizații ale societății civile. Grupul de lucru își propune să discute principii care trebuie să guverneze orice viitoare legislație în aceste domenii.

Legislația audiovizuală

În 2014 Consiliul Național al Audiovizualului a introdus reglementări noi privind delay-ul (obligativitatea de a folosi orice mijloace, inclusiv delay-ul, astfel încât să prevină difuzarea unor scene, expresii sau comportamente care contravin dispozițiilor codului audiovizual privind protecția minorilor și a demnității umane - art. 29¹ din Decizia nr. 197 din 27 martie 2014), sau privind difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane aflate în stare de reținere, arest sau care execută o pedeapsă privativă de libertate (aceeași Decizie nr. 197). Detalii despre aceste prevederi în capitolul Consiliul Național al Audiovizualului al prezentului raport.

Deși a adoptat o Decizie privind regulile de desfășurare în audiovizual a campaniei electorale pentru alegerea Președintelui României⁶⁶⁷, Consiliul Național al Audiovizualului s-a aflat în imposibilitatea de a o aplica în timp real. Cauza a fost lipsa de cvorum a CNA generată de întârzierea cu care Parlamentul a numit noii membri în locul celor ale căror mandate expiraseră, dar și lipsa de interes a Consiliului care nu a ținut nicio sedință în timpul campaniei electorale, măcar pentru a arata radiodifuzorilor că sunt monitorizați în timp real și pentru a da semnale publice care ar fi putut lua forma unor recomandări (detalii despre subiect în capitolul Consiliul Național al Audiovizualului al prezentului raport).

În aprilie 2015, Gigel Știrbu, președinte al Comisiei de Cultură, arte și mass-media a Camerei Deputaților, și Georgică Severin, președinte al Comisiei pentru Cultură, artă și mijloace de informare în masă a Senatului, au inițiat o modificare a Legii audiovizualului⁶⁶⁸ prin care încearcă să deblocheze situația în care se află Consiliul

⁶⁶⁵ „Amicus curiae pentru respingerea Legii securității cibernetice”, document al APADOR-CH și ApTI, 19 ianuarie 2015, www.apador.org

⁶⁶⁶ „Interviul eveniment acordat de George Maior lui Dan Andronic, înainte de demisia din fruntea SRI - Emisiune completă (VIDEO)”, B1.ro, 27 ianuarie 2015

⁶⁶⁷ DECIZIE nr. 528 din 11.09.2014.

⁶⁶⁸ PL-x nr. 330/2015 Propunere legislativă pentru modificarea art.20 din Legea audiovizualului nr.402/2002.

Național al Audiovizualului de aproape un an (detalii în capitolul Consiliul Național al Audiovizualului al prezentului raport) și propun un mecanism de demitere a șefului acestei instituții, mecanism inexistent în legislația actuală. Astfel, respingerea raportului anual de activitate al CNA ar urma să atragă demiterea din funcție a președintelui Consiliului. Un grup de organizații de media au afirmat că, deși soluția este mult mai blândă decât mecanismul similar prevăzut în legea de funcționare a serviciilor publice de radio și televiziune, ea deschide porțile arbitrarului și abuzului, așa cum se întâmplă repetat în cazul TVR/SRR⁶⁶⁹. Președintele Consiliului poate fi, la un moment dat, o persoană care să deranjeze majoritatea parlamentară, ceea ce va crește riscul de a fi demis și retrogradat ca simplu membru prin respingerea raportului⁶⁷⁰. Organizațiile au propus ca soluție alternativă un mecanism prin care membrii Consiliului să aleagă și să demită președintele instituției, cu votul a 2/3 din membri, iar Parlamentul să valideze aceste decizii. Practic, ar fi utilizat același mecanism prin care președintele Consiliului este numit, deci ar exista și o coerență a legii⁶⁷¹. Proiectul va intra în lucru la comisiile de specialitate din Camera Deputaților începând cu luna mai 2015.

Ordonanța „anti-rebate”⁶⁷², emisă de guvernul Ponta în 2013, amenda Legea audiovizualului, încercând să „reglementeze” circuitul banilor în publicitatea TV prin eliminarea agențiilor de publicitate ca intermediari în relația dintre clienții de publicitate și radiodifuzori (detalii în rapoartele FreeEx 2012 și 2013, capitolele Legislație).

Președintele la acea dată, Traian Băsescu, a achiesat la argumentele criticilor Ordonanței și a refuzat să promulge Legea prin care fusese adoptată Ordonanța, spunând în iulie 2013 că prevederea referitoare la interzicerea intermediarilor de publicitate „nu se justifică” și ar îngreuna „libertatea radiodifuzorilor de a vinde așa cum doresc propriul spațiu publicitar” și că astfel reprezintă o „ingerință nejustificată în activitatea comercială a radiodifuzorilor”⁶⁷³. Camera Deputaților a adoptat la finalul anului 2014 o variantă modificată a textului Ordonanței⁶⁷⁴. Dacă forma adoptată va fi menținută de Senat, televiziunile pot folosi agențiile de publicitate ca intermediari la vânzarea de spațiu publicitar, dar facturile vor fi emise direct către destinatarul final al publicității. Astfel, costul de spațiu publicitar „va fi plătit direct de către beneficiarul final al publicității televizate radiodifuzorului, în baza facturii ce va fi emisă de radiodifuzor către beneficiarul final al publicității televizate. Orice rabat sau avantaj tarifar, indiferent de natura acestuia, acordat de către radiodifuzor, trebuie să figureze pe factura emisă beneficiarului final al publicității televizate. (...) Intermediarii (...) nu pot să primească altă plată sau contraprestație decât cea care le este plătită de către beneficiarul final al publicității televizate în vederea remunerării serviciilor prestate și nici vreun avantaj material, indiferent de natura acestuia, din partea radiodifuzorului”.

La Senat, conform relatărilor din presă, au avut loc în primele luni ale anului 2015 consultări cu industria de publicitate⁶⁷⁵. Președintele Comisiei de Cultură, Arte și Mass-Media din Senat, Georgică Severin, a declarat pentru HotNews.ro că a fost introdusă în lege, între altele, posibilitatea existenței unor contracte de publicitate tripartite (agenție, televiziune și clientul de publicitate)⁶⁷⁶. Însă, în aprilie 2015, Asociația Agențiilor de Publicitate a sesizat public că în Comisia de Cultură și Mass-Media din Senat nu a fost menținută forma adoptată de Camera Deputaților, revenindu-se la „forma anterioară, restrictivă pentru piața liberă, în pofida punctelor de vedere exprimate de industrie dar și de unele autorități de stat în cadrul procesului de consultare care a avut loc”⁶⁷⁷. Până la adoptarea unei forme finale de către Senat, legea audiovizualului operează în continuare cu modificările introduse de

⁶⁶⁹ „Inițiativă transpartinică periculoasă pentru independența CNA”, comunicat al ActiveWatch, Centrul pentru Jurnalism Independent, Convenția Organizațiilor de Media, 2 aprilie 2014.

⁶⁷⁰ Ibidem.

⁶⁷¹ Ibidem.

⁶⁷² Ordonanța de Urgență nr. 25/2013 pentru modificarea și completarea Legii audiovizualului nr. 504/2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 208 din 12 aprilie 2013.

⁶⁷³ Cerere de reexaminare din 17.07.2013.

⁶⁷⁴ PL-x nr. 114/2013 - Proiect de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.25/2013 pentru modificarea și completarea Legii audiovizualului nr.504/2002.

⁶⁷⁵ „Senatorii din Comisia de Cultură au adus noi modificări la ordonanța publicității TV: contracte tripartite clienți-agenții-televiziuni”, de C. Ionescu, HotNews.ro, 10 martie 2015.

⁶⁷⁶ Ibidem.

⁶⁷⁷ „Ordonanța ANTIREBATE. IAA cere Senatului să revină la forma adoptată de Camera Deputaților, în care agenția reîntra în circuitul banilor, dar rebateul intra pe factură”, de Iulia Bunea, PaginadeMedia.ro, 15 aprilie 2015.

Ordonanță în 2013, deci cu interdicția existenței intermediarilor.

În iulie 2014 Parlamentul României a adoptat o modificare la Legea audiovizualului care statua că „Persoanele cu handicap de auz au dreptul de acces la serviciile media audiovizuale, în funcție de posibilitățile tehnologice”. Astfel, conform aliniatului (2) al Art. 42⁶⁷⁸ din Legea nr. 103/2014 pentru completarea Legii audiovizualului:

(2) În vederea asigurării dreptului de acces la serviciile media audiovizuale al persoanelor cu deficiențe auditive, serviciile de programe de televiziune cu acoperire națională:

a) vor interpreta în limbajul mimico-gestual și prin titrare sincron în timpul unei durate programate de cel puțin 30 de minute din programele de știri, de analize și dezbateri pe teme politice și/sau economice de actualitate din timpul zilnic de emisie;

b) vor interpreta în limbajul mimico-gestual și prin titrare sincron programele de importanță majoră în întregime ori rezumatele acestora; (...).

Pentru programele de televiziune cu acoperire locală obligativitatea este de a interpreta în limbajul mimico-gestual și/sau prin titrare sincron.

Prevederea ar fi trebuit să intre în vigoare în octombrie 2014.

Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar

În decembrie 2014, Ministerul Educației a adoptat Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (ROFUIP)⁶⁷⁸. Acesta a fost publicat în Monitorul Oficial în ianuarie 2015 și a intrat în vigoare în luna februarie.

Regulamentul a fost prezentat pe larg în presă și a suscitat dezbateri. Potrivit unei analize publicate pe site-ul România Curată, președintele Consiliului Național al Elevilor nu ar fi comunicat existența unor consultări pe marginea regulamentului cu ministrul Educației, în funcție la data adoptării, Remus Pricopie, pentru ca documentul să nu poată fi contestat, încălcând astfel legea transparenței decizionale (52/2003)⁶⁷⁹. ActiveWatch a afirmat, într-o scrisoare către ministrul în funcție la începutul anului 2015, Sorin Mihai Cîmpeanu, că regulamentul este neconstituțional și de natură să afecteze nejustificat libertatea de exprimare și de asociere a elevilor⁶⁸⁰. „Considerăm că este extrem de grav ca tocmai formatorii din învățământul preuniversitar să încalce principii care constituie fundamentul dezvoltării umane și solicităm Ministerului Educației să anuleze și să supună dezbaterii publice noul regulament pentru învățământul preuniversitar în acord cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului. Suntem de părere că unele prevederi din acest regulament nu încurajează dezbateri de idei, ci conformismul fără discernământ”.

În opinia ActiveWatch, un aspect îngrijorător pentru libertatea de exprimare, conținut de noul regulament, este punctul 2 al articolului 136, care limitează nepermis dreptul elevilor de a înființa publicații școlare: „În cazul în care aceste reviste/publicații conțin elemente care afectează siguranța națională, ordinea publică, sănătatea și moralitatea, drepturile și libertățile cetățenești sau prevederile prezentului regulament și ale regulamentului intern al unității de învățământ preuniversitar, directorul poate propune consiliului de administrație suspendarea redactării și difuzării acestora și, ca urmare, le poate suspenda temporar sau le poate interzice definitiv”. ActiveWatch consideră că o parte din aceste condiționări din Regulament încalcă Constituția României și jurisprudența internațională în materie de libertate de exprimare, prin faptul că subordonează dreptul elevilor de a se exprima în fața unor regulamente școlare și a deciziilor (potențial arbitrare) conducerilor instituțiilor de învățământ. Articolul 30 din Constituția României precizează că: (2) Cenzura de orice fel este interzisă. (3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații. (4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

De asemenea, noul Regulament instituie condiții antidemocratice și în privința dreptului elevilor la asociere și la protest, care sunt tratate ca și când ar fi valabile doar în afara orelor de curs și în limitele (mai mult sau mai puțin arbitrare) stabilite de reprezentanții instituțiilor de învățământ. Astfel, punctul 3 din articolul 135

⁶⁷⁸ Ordinul nr. 5.115 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (ROFUIP). Publicat în Monitorul Oficial pe 13 ianuarie 2015.

⁶⁷⁹ „Noul Regulament pentru elevi: aveți dreptul să vă conformați!”, de Alexandru Bajdechi, www.romaniacurata.ro

⁶⁸⁰ „Cenzura și conformismul nediscriminatoriu, instituite în noul regulament pentru învățământul preuniversitar”, scrisoare deschisă în atenția Ministerului Educației și Cercetării Științifice Sorin Mihai Cîmpeanu. Regulamentul a fost adoptat de ministrul în funcție în decembrie 2014, Remus Pricopie. 21 ianuarie 2015, www.activewatch.ro

precizează: „Dreptul la reuniune se exercită în afara orarului zilnic, iar activitățile pot fi organizate în unitatea de învățământ, la cererea grupului de inițiativă, numai cu aprobarea consiliului de administrație. În acest caz, aprobarea pentru desfășurarea acestor acțiuni va fi condiționată de acordarea de garanții scrise, oficiale, ale organizatorilor sau părinților, tutorilor sau susținătorilor legali ai acestora, în cazul elevilor minori, cu privire la securitatea persoanelor și a bunurilor”. ActiveWatch a afirmat în scrisoarea deschisă că aceste prevederi sunt de natură a descuraja și chiar intimida elevii să-și exprime adeziunea la inițiative civice în instituțiile de învățământ și periclitează dezvoltarea spiritului critic al acestora. „Menționăm că acesta este al treilea an consecutiv⁶⁸¹ când ActiveWatch semnaleză Ministerului Educației că regulamentul devine tot mai restrictiv, prin impunerea unor limitări nejustificate ale unor drepturi fundamentale”, s-a mai arătat în scrisoarea deschisă citată.

Reglementarea utilizării dronelor

În ianuarie 2014 Ministerul Transporturilor a adoptat un Ordin care reglementează utilizarea dronelor. Ordinul nr. 8 din 13 ianuarie 2014 pentru stabilirea condițiilor de operare în spațiul aerian național a aeronavelor civile motorizate fără pilot la bord⁶⁸² stabilește că pentru operarea unei drone este necesară alocarea unui spațiu aerian segregat temporar, solicitat de la Autoritatea Aeriană Civilă Română cu 45 de zile înainte de operare. În plus, în funcție de greutate, sunt necesare și alte documente. De exemplu, dronele mai ușoare de 15 kg au nevoie de un certificat de identificare emis de Autoritatea Aeronautică Civilă Română sau un certificat de înmatriculare ori un document echivalent emis de alt stat și asigurare, după caz, conform legii, pentru daune produse terților. Dronele sub 1 kg sunt exceptate de la prevederile legii, mai puțin cele care au montate pe ele aparatură pentru filmare sau transmisie de date.

Clubul Foto, o revistă on-line despre tehnică și aparatură fotografică, a comentat: „În acest fel, practic nici dronele pentru copii, care au o cameră video integrată și transmit imaginea pe telecomandă sau smartphone (se găsesc în rețelele de supermarketuri), nu mai au voie să zboare fără autorizație! (...) Dacă pentru cele mari e de înțeles să existe o reglementare legală, pentru drone/machete este cel puțin dubioasă interdicția de a zbura cu o camera foto atașată... Mai mult decât atât, deși legea intră în vigoare imediat, încă nu au fost definite normele de aplicare sau sancțiunile prevăzute pentru încălcarea ei!”⁶⁸³

Hotnews a comentat la rândul său: „Cei care vor fi afectați de această prevedere sunt cei care, spre exemplu, au filmat cu ajutorul dronelor protestele din toamna-iarnă 2013 din București față de Proiectul de la Roșia Montană sau forumiștii care au filmat șantierele autostrăzilor aflate în construcție”⁶⁸⁴.

CONCLUZII:

Inițiative legislative periculoase pentru libertatea de exprimare sunt introduse periodic în Parlament.

Ghidul privind relația dintre justiție și mass-media limitează accesul la informații de interes public și nu ajută la crearea unei practici unitare.

Adoptarea Legislației „Big Brother” reprezintă un pericol permanent, în ciuda opoziției unui număr larg de cetățeni informați și a invalidării constituționalității prevederilor legislative de acest tip de către Curtea Constituțională și de către Curtea Europeană de Justiție.

Legislația audiovizuală este într-o continuă modificare.

Ministerul Educației nu crede în dreptul la liberă exprimare al elevilor.

Pericolul reîncriminării insultei și calomniei este actual și real.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI ȘI EDITORI:

⁶⁸¹ „De ce nu ar trebui interzis telefonul mobil în școli? UPDATE”, 10 iulie 2013, www.activewatch.ro; „Comentarii și recomandări ActiveWatch pe marginea proiectului pentru Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar”, scrisoare deschisă către Ministrul Educației Naționale Remus Pricopie, 12 septembrie 2014, www.activewatch.ro

⁶⁸² http://www.caa.ro/media/docs/OMT_8-2014_-_UAV.pdf

⁶⁸³ „Dronele <<cu camera foto>> au fost interzise...”, de Calin Stan, Clubul Foto, 23 ianuarie 2014.

⁶⁸⁴ „Dronele sub 1 kg si cu camera foto/video necesita permis de zbor de la Autoritatea Aeronautica - noi reguli ale Ministerului Transporturilor”, de Victor Cozmei, HotNews.ro, 23 ianuarie 2014.

Citiți legislația care vă afectează activitatea profesională (Codurile penal și civil, Legea 544/2001, legislația audiovizuală, Codul muncii, Legea drepturilor de autor etc.).

Citiți „Libertatea de exprimare și noul Cod civil”⁶⁸⁵, „Ghidul juridic pentru ziariști”⁶⁸⁶ și „Ghidul avertizorului de integritate din instituțiile publice de presă (radio, televiziune, agenție de presă)”⁶⁸⁷.

Implicați-vă în monitorizarea legislației și a dezbaterilor cu publicul și autoritățile.

Suțineți inițiativele de autoreglementare, ca modalitate de prevenire a supra-legiferării în domeniul mass-media.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI ȘI POLITICIENI:

Aplicați legislația unitar, în acord cu jurisprudența CEDO și cu tratatele internaționale la care România este semnatară.

Organizați consultări publice înainte de adoptarea de acte legislative și respectați concluziile acestora.

Nu incriminați insulta și calomnia.

Nu adoptați legislație de tip „Big Brother”. Nu este constituțională.

Adoptați legislație prin care să fie interzisă infiltrarea în redacții de agenți ai serviciilor de informații.

⁶⁸⁵ „Libertatea de exprimare și noul Cod civil” (Autor: Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2014

⁶⁸⁶ „Ghid juridic pentru ziariști”, ediția III (Autori: Monica Macovei, Adriana Dăgăliță, Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2009

⁶⁸⁷ „Ghidul avertizorului de integritate” (Autor: Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2012

CC BY 3.0

ActiveWatch

Membră a Rețelei Reporteri fără Frontiere și IFEX

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București;

CP 2 OP 67

021 313 40 47 021 637 37 67

office@activewatch.ro

www.activewatch.ro blog.activewatch.ro www.facebook.com/ActiveWatch